

WÓJT GMINY DOBRA

PONOWNE II WYŁOŻENIE DO WGLĄDU PUBLICZNEGO

(PROJEKT)

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY DOBRA**

Załącznik nr 1 do Uchwały

Rady Gminy Dobra Nr/...../.....

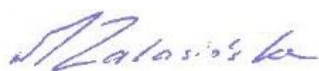
z dnia2024 roku

Instytut Rozwoju Miast i Regionów

Kraków, październik 2024

Główny projektant:

mgr Magdalena Zalaśńska

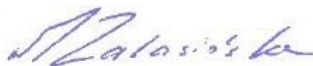

mgr Wiktor Głowacki

Zespół autorski:

mgr Magdalena Zalaśńska

mgr Wiktor Głowacki

mgr Janusz Komenda

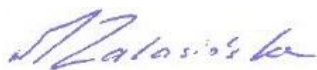

dr inż. Ilona Morawska

Opracowanie graficzne:

mgr Magdalena Zalaśńska

Kierownik Zakładu

Dyrektor Instytutu

mgr Janusz Komenda

dr Wojciech Jarczewski

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	5
2.	UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRA	7
2.1.	POŁOŻENIE GMINY DOBRA W REGIONIE	7
2.1.1.	Powiązania administracyjno-przestrzenne Gminy Dobra	7
2.1.2.	Powiązania komunikacyjne Gminy Dobra	8
2.1.3.	Powiązania infrastrukturalne	8
2.1.4.	Powiązania przyrodnicze	9
2.1.5.	Powiązania społeczno-gospodarcze	11
2.2.	STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO, DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU	11
2.2.1.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	11
2.2.2.	Zabudowa mieszkaniowa	15
2.2.3.	Zabudowa usługowa, produkcyjna, infrastrukturalna i inna	17
2.2.4.	Ruch budowlany	18
2.2.5.	Stan prawny gruntów	18
2.3.	STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO OCHRONA	19
2.3.1.	Położenie fizyczno-geograficzne	19
2.3.2.	Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	20
2.3.3.	Zasoby przyrodnicze oraz ich ochrona prawna	44
2.4.	STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I JEGO OCHRONA	57
2.4.1.	Rozwój osadnictwa, struktura przestrzenna	57
2.4.2.	Zespoły i obiekty zabytkowe oraz ich ochrona prawna	58
2.5.	WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	66
2.5.1.	Uwarunkowania demograficzne	66
2.5.2.	Warunki mieszkaniowe	70
2.5.3.	Infrastruktura społeczna	70
2.6.	BEZPIECZEŃSTWO LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	72
2.7.	POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	74
2.8.	STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	75
2.8.1.	System komunikacji	75
2.8.2.	Systemy infrastruktury technicznej	77

2.9.	ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	79
2.10.	SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	80
2.10.1.	Uwarunkowania sprzyjające rozwojowi przestrzennemu gminy	80
2.10.2.	Uwarunkowania ograniczające rozwój przestrzenny gminy	80
3.	KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	82
3.1.	GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY	82
3.1.1.	Cele rozwoju Gminy Dobra	82
3.1.2.	Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy	82
3.1.3.	Polityka ponadlokalna na obszarze Gminy Dobra	86
3.2.	ZASADY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY	89
3.3.	KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, PARAMETRY, WSKAŹNIKI ORAZ WARUNKI ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA	94
3.3.1.	Tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej (MU)	94
3.3.2.	Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)	97
3.3.3.	Tereny zabudowy zagrodowej (MR)	99
3.3.4.	Tereny zabudowy zagrodowej położone w granicach terenu górniczego „Porąbka II” (MR.PG)	101
3.3.5.	Tereny pod działalność usługowo-produkcyjną (U/P)	103
3.3.6.	Tereny usług publicznych (UP1)	104
3.3.7.	Teren usług publicznych związanych z ratownictwem górskim (UP2)	106
3.3.8.	Tereny obiektów kultu religijnego (UK)	107
3.3.9.	Tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej (UC)	108
3.3.10.	Tereny usług turystyki (UT)	110
3.3.11.	Tereny sportu i rekreacji (US1)	112
3.3.12.	Tereny tras i wyciągów narciarskich (US2)	112
3.3.13.	Teren sportu i rekreacji – strzelnica sportowa (US3)	113
3.3.14.	Tereny zabudowy produkcyjnej (P)	114
3.3.15.	Tereny przestrzeni publicznej (PM)	115
3.3.16.	Tereny zieleni urządzonej lub parków i zieleni o charakterze naturalnym (ZP)	116
3.3.17.	Tereny cmentarzy (ZC1, ZC2)	117
3.3.18.	Tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZN)	118

3.3.19.	Tereny lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych w obszarach nie objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZL)	119
3.3.20.	Tereny lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZL.ZN)	119
3.3.21.	Tereny lasów z ujęciem wody w obszarach objętych formami ochrony przyrody (ZL.ZN.W)	120
3.3.22.	Tereny lasów z wieżą widokową w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZL.ZN/w)	120
3.3.23.	Tereny rolne bez prawa zabudowy (R)	121
3.3.24.	Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych (RU)	122
3.3.25.	Tereny rolne z możliwością zalesień (R/ZL)	122
3.3.26.	Tereny gospodarki rybackiej (RR)	123
3.3.27.	Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (WS)	123
3.3.28.	Tereny tras komunikacyjnych (dróg publicznych) – klasy (KDGP, KDG, KDZ, KDL, KDD)	124
3.3.29.	Tereny stacji paliw (KU)	124
3.3.30.	Tereny parkingów (KP)	125
3.3.31.	Teren parkingu wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, w tym związanymi z działalnością usługową (KP/UC)	125
3.3.32.	Tereny infrastruktury technicznej (komunikacja drogowa) (IT.KDGP)	126
3.3.33.	Tereny infrastruktury technicznej (W, K1, K2, E, T)	127
3.3.34.	Tereny urządzeń fotowoltaiki wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii i ich stref ochronnych (EOF)	128
3.3.35.	Tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (PG)	129
3.3.36.	Tereny magazynowo-składowe położone w granicach projektowanego terenu górniczego (PS.PG)	129
3.3.37.	Tereny istniejącej linii kolejowej – tereny zamknięte (KK)	130
4.	ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	131
4.1.	Obiekty i tereny chronione na podstawie przepisów odrębnych	131
4.2.	Polityka ochrony środowiska przyrodniczego	136
5.	ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	141
5.1.	Obiekty i tereny objęte ochroną na podstawie przepisów odrębnych	141
5.2.	Polityka ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu	143

6.	KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI	145
7.	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	148
7.1.	ZAOPATRZENIE W WODĘ	148
7.2.	ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	148
7.3.	GOSPODARKA ODPADAMI	149
7.4.	ZAOPATRZENIE W GAZ	149
7.5.	ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ	149
7.6.	TELEKOMUNIKACJA	150
8.	KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I GOSPODARKI GRUNTAMI	152
8.1.	INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	152
8.2.	GOSPODARKA GRUNTAMI	154
9.	INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO	155
10.	OBSZARY, NA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI	156
10.1.	PLANY MIEJSCOWE	156
10.2.	DOPUSZCZALNY ZAKRES ZMIAN W PLANACH MIEJSCOWYCH	158
11.	OBSZARY ROZMIESZCZENIA WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH	160
12.	OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENI REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI	160
13.	OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIE SIĘ MAS ZIEMNYCH	161
14.	OBSZARY I TERENY GÓRNICZE, UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN	162
15.	POTENCJALNE OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA I TERENY ZAMKNIĘTE	163
15.1.	OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA	163
15.2.	TERENY ZAMKNIĘTE	163
16.	UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ - SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM	164

1. WPROWADZENIE

W dniu 13 kwietnia 2022 roku Rada Gminy Dobra podjęła Uchwałę Nr XL/275/22 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem mającym na celu określenie polityki przestrzennej gminy oraz lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

Ustalenia niniejszej Zmiany Studium składają się z:

- Uchwały Rady Gminy Dobra w sprawie uchwalenia Zmiany Studium;
- Tekstu Ustaleń Zmiany Studium – **Załącznik Nr 1** do Uchwały Rady Gminy Dobra;
- Rysunku: „Uwarunkowania rozwoju przestrzennego” – **Załącznik Nr 2** do Uchwały Rady Gminy Dobra – mapa w skali 1:10 000.
- Rysunku: „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” – **Załącznik Nr 3** do Uchwały Rady Gminy Dobra – mapa w skali 1:10 000;

Ponadto **Załącznikiem Nr 4** do Uchwały Rady Gminy Dobra jest rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag dotyczących projektu Zmiany Studium wyłożonego do wglądu publicznego, a **Załącznikiem Nr 5** dane przestrzenne.

Dotychczas obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra zostało przyjęte Uchwałą Nr XII/111/99 Rady Gminy Dobra z dnia 28.XII.1999 r. Potrzeba zmiany tego dokumentu wynikała ze zmieniających się uwarunkowań rozwoju gminy, ze zmieniających się oczekiwań i zamierzeń inwestycyjnych mieszkańców oraz inwestorów zewnętrznych, a także z konieczności dostosowania studium do zmieniających na przestrzeni lat i obecnie obowiązujących aktów prawa miejscowego, jak również do aktualnych wymogów prawnych, w tym w szczególności do wymogów określonych w następujących aktach prawnych:

- w Ustawie z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2023 r., poz. 977, 1506, 1597);
- w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. 2021, poz. 2405);
- w Ustawie z dnia 3 października 2008 roku *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112);
- w Ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz.U. 2023 poz. 1336 z późn. zm.).

Wszystkie czynności związane ze sporządzeniem niniejszej zmiany studium zostały przeprowadzone

zgodnie z zakresem i trybem określonym w w/w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w jej brzmieniu sprzed 24 września 2023 r., gdyż na podstawie art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 poz. 1688) do sporządzania niniejszej zmiany studium miały zastosowanie przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym sprzed nowelizacji wprowadzonej ww. ustawą z 7 lipca 2023 r., bowiem Wójt Gminy Dobra wystąpił o opinie i uzgodnienia do projektu zmiany studium przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Kolejnymi przesłankami uzasadniającymi podjęcie niniejszej zmiany studium były:

- opracowanie przez Państwowy Instytut Geologiczny – PIB Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO zawierającego informacje o zagrożeniu osuwiskowym istotne dla zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra;
- aktualizacja w 2020 roku, w ramach II cyklu planistycznego, map zagrożenia powodziowego;
- *Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę dla obszaru Gminy Dobra* wykonany zgodnie z art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz.U. 2022 poz. 503 z późn. zm.), w którym określono, że w ramach niniejszej Zmiany Studium możliwe jest wyznaczenie w Gminie Dobra 108,3 ha nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (w tym w ramach zabudowy mieszkaniowo-usługowej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej) oraz 6 ha nowych terenów pod zabudowę usługową.

Biorąc pod uwagę wymienione wyżej przesłanki niniejszej Zmiany Studium oraz uwzględniając fakt, iż dotychczas obowiązujący dokument Studium jest zredagowany w sposób, który utrudnia uwidocznienie w nim dokonywanych zmian w formie tekstu i rysunku jednolitego, w ramach niniejszej Zmiany Studium dokonano nowej redakcji tekstu i rysunku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra nazywając niniejszy dokument w jego dalszej części jako „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra” lub „studium”.

Nowa redakcja tekstu i rysunku Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra została sporządzona na podstawie danych statystycznych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, danych z Urzędu Gminy Dobra oraz danych od organów i instytucji właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu zmiany studium.

Niniejsza zmiana studium obejmuje obszar całej gminy w jej w granicach administracyjnych.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY DOBRA

2.1. POŁOŻENIE GMINY DOBRA W REGIONIE

2.1.1. Powiązania administracyjno-przestrzenne gminy Dobra

Gmina Dobra położona jest w południowej części województwa małopolskiego, w powiecie limanowskim. Powierzchnia gminy wynosi **10978,6** ha. Wg danych z 31 grudnia 2022 r. w Gminę Dobra zamieszkiwało 10 102 osób. W skład gminy wchodzi 11 miejscowości, z których Dobra jest siedzibą gminnych władz samorządowych. Gmina Dobra graniczy od strony północnej i wschodniej z Gminami: Jodłownik, Tymbark i Słopnice, od południa z Gminą Kamienica, a od zachodu z Gminą Mszana Dolna oraz z Gminą Wiśniowa należącą do powiatu myślenickiego.

Podstawowe informacje o Gminie Dobra przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Podział administracyjny Gminy Dobra.

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]	Ludność* [osób]	Udział w zaludnieniu gminy [%]	Ludność na 1 km ²
1	Chyszówki	1032,7	9,4	697	6,9	67
2	Dobra	2055,8	18,7	3 272	32,4	159
3	Gruszowiec	579,6	5,3	478	4,7	82
4	Jurków	820,7	7,5	1 225	12,1	149
5	Porąbka	668,1	6,1	547	5,4	82
6	Pórzeczki	2236,6	20,4	596	5,9	27
7	Przenosza	498,1	4,5	515	5,1	103
8	Skrzydlna	861,8	7,8	1 085	10,7	126
9	Stróża	621,7	5,7	597	5,9	96
10	Wilczyce	947,1	8,6	712	7,0	75
11	Wola Skrzydlańska	656,4	6,0	378	3,7	58
RAZEM		10978,6	100,0	10 102	100	92

* Stan na dzień 31 grudnia 2022 roku.

Źródło: Urząd Gminy w Dobrej, Starostwo Powiatowe Limanowa i obliczenia własne.

2.1.2. Powiązania komunikacyjne Gminy Dobra

Zewnętrzny system transportu drogowego, łączący Gminę Dobra z układem transportowym kraju tworzą droga krajowa nr 28 (Zator – Medyka), przebiegająca z zachodu na wschód przez środek gminy oraz droga wojewódzka nr 964 (Kasina Wielka – Biskupice Radłowskie), przebiegająca przez północno zachodni kraniec gminy. Ponadto przez teren gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- nr 1922 K (Wiśniowa – Wierzbanowa – Przenosza – Skrzydlina),
- nr 1622 K (Dąbie – Szczyrzyc – Dobra),
- nr 1620 K (Skrzydlna – Wilkowisko),
- nr 1614 K (Stopnice – Chyszówki – Jurków),
- nr 1616 K (Mszana Górna – Podłpień),
- nr 1615 K (Mszana Górna – Wilczyce).

Drogi te służą zarówno komunikacji w granicach administracyjnych gminy, jak również stanowią połączenia z gminami sąsiednimi.

Przez teren Gminy Dobra przebiega linia kolejowa nr 104 Chabówka – Nowy Sącz. Obecnie nie jest ona wykorzystywana dla regularnego ruchu pasażerskiego ani towarowego. Natomiast z uwagi na walory krajobrazowe trasy oraz ze względu na liczne zabytki techniki kolejowej jest ona wykorzystywana dla przejazdów pociągu retro złożonego z historycznego taboru zgromadzonego w skansenie kolejowym w Chabówce.

W obowiązującym *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* przyjętym Uchwałą Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr XV/174/03 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 grudnia 2003 roku w sprawie uchwalenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego wskazano trasę projektowanej linii kolejowej Podłże – Szczyrzyc – Mszana Dolna/Tymbark. Według załącznika nr 3 do powyższej Uchwały pt. „Transport” przez obszar Gminy Dobra przebiegają częściowo następujące projektowane odcinki linii kolejowych:

- Szczyrzyc-Mszana Dolna,
- Szczyrzyc-Tymbark.

2.1.3. Powiązania infrastrukturalne

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Dobra jest zgazyfikowana w oparciu o gazociąg wysokoprężny Łąka – Stopnice o średnicy 200/300mm i ciśnieniu 6,3 MPa, poprzez stację redukcyjno-pomiarową pierwszego stopnia zlokalizowaną w Limanowej. Zaopatrzenie w gaz odbywa się poprzez sieci gazociągów średniego i niskiego ciśnienia. Wzdłuż gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych obowiązują strefy kontrolowane. Gaz używany jest do celów bytowo-gospodarczych i grzewczych.

Według danych z 2021 roku długość sieci gazowej na obszarze Gminy Dobra wynosiła 147,1 km. Z gazu sieciowego korzystało 53% mieszkańców. Spośród ogólnej liczby 2819 mieszkań znajdujących się w gminie (2867 w 2022 roku) 1572 mieszkania było podłączone do sieci gazowej.

Zużycie gazu na 1 mieszkańca wyniosło 1936,3 kWh natomiast zużycie gazu na 1 korzystającego z sieci gazowej wyniosło 3648,6 kWh.

Elektroenergetyka

Gmina Dobra jest zaopatrywana w energię elektryczną siecią średnich napięć 15 i 30 kV wyprowadzoną ze stacji elektroenergetycznych: 110/30/15kV Łososina, (zlokalizowanej na terenie miasta Limanowa), 110/15kV Stróża (zlokalizowanej w miejscowości Stróża) oraz rozdzielni sieciowej SN Mszana Dolna (zlokalizowanej na terenie miasta Mszana Dolna). Operatorem systemu dystrybucyjnego na terenie Gminy Dobra jest TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Krakowie. Przez miejscowości Przenosza, Skrzydlna i Stróża w północnej części gminy przebiega jednotorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Myślenice (MSN) – GPZ Stróża (STZ) – GPZ Łososina (LSS). Ponadto planowana jest budowa linii zasilającej planowaną stację elektroenergetyczną 110/15kV Mszana Dolna relacji GPZ Stróża (STZ) – GPZ Mszana Dolna (na rysunku studium zaznaczono orientacyjny jej przebieg, w związku z powyższym dopuszcza się jej budowę w przebiegu innym niż zaznaczony na rysunku studium).

Wodociągi i kanalizacja

Gminny system zaopatrzenia w wodę obejmuje swym zasięgiem zdecydowaną większość obszaru gminy. Miejscowości Gruszowiec i Wilczyce są nim objęte jedynie w niewielkiej części. Natomiast w pozostałych miejscowościach system ten obejmuje większość terenów osadniczych. Główne źródła zasilania w wodę stanowią ujęcia wód podziemnych, powierzchniowych lub źródeł w Pótrzeczkach, w Dobrej, w Woli Skrzydlańskiej i w Wilczycach. Z uwagi na rozproszenie zabudowy oraz z uwagi na urozmaicone ukształtowanie terenu, część gospodarstw domowych w gminie jest zaopatrywana w wodę z indywidualnych ujęć i studni, z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach odrębnych. Według danych z Banku Danych Lokalnych GUS w roku 2022 łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej wynosiła 165,8 km. Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1761. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło około 18 m³.

Istniejący system odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych i deszczowych w Gminie Dobra funkcjonuje w oparciu o istniejącą oczyszczalnię „Dobra” w miejscowości Dobra. Aktualnie system obejmuje swoim zasięgiem jedynie miejscowości Dobra i Jurków. Według Banku Danych Lokalnych, w roku 2022 długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 60,6 km. Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1026. Docelowo oczyszczalnia ścieków w Dobrej ma przyjmować ścieki z całej południowej części gminy tj. z następujących sołectw: Dobra, Porąbka, Gruszowiec, Jurków, Pótrzeczeki, Wilczyce, Chyszówki. W północnej części gminy nie ma dotychczas systemu kanalizacji sanitarnej. Planowana jest budowa takiego systemu z oczyszczalnią ścieków „Przenosza” w Przenoszy. Oczyszczalnia ta ma obsługiwać miejscowości: Przenosza, Wola Skrzydlańska Skrzydlna i Stróża. W obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego wyznaczono teren pod budowę oczyszczalni „Przenosza”.

2.1.4. Powiązania przyrodnicze

Pod względem fizycznogeograficznym [Kondracki 2002] obszar gminy położony jest w Prowincji – Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem, Podprowincja – Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (513) i w obrębie dwóch makroregionów:

- Beskidy Zachodnie (513.4-5), w skład którego wchodzi mezoregion m.in. Beskid Wyspowy (513.49), który zajmuje centralną i południową część gminy,
- Pogórze Zachodniobeskidzkie, którego częścią jest Pogórze Wiśnickie (513.34) obejmujące niewielką północną część gminy w rejonie Skrzydziej.

Struktura przyrodnicza obszaru Gminy Dobra jest złożona i obejmuje zróżnicowane siedliska. Wzajemny układ przestrzenny siedlisk, stopień odporności różnicuje wartości przyrodnicze obszaru.

Pasma górskie Mogielicy – Jasienia, przebiegające w przybliżeniu równoleżnikowo przez południową część gminy (miejscowości: Pótrzcзки, Jurków, Chyszówki), jest najważniejszym elementem struktury przyrodniczej gminy. Na wysoki potencjał bioróżnorodności pasma składa się współwystępowanie rozległego kompleksu leśnego o wysokim stopniu naturalności na obszarze o silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu, klimacie i budowie geologicznej. Poprzez słabo zaludnioną dolinę Kamienicy na południu oraz przez przełęcz Przysłop na południowym zachodzie, pasmo to łączy się z pasmem Gorców, które charakteryzuje się jeszcze większym potencjałem bioróżnorodności. Lasy porastające pasmo Mogielicy – Jasienia należą do regla dolnego. Występują tu różnorodne zbiorowiska leśne. Największy udział mają bór jodłowo –świerkowy i buczyna karpacka. Mniejszy jest udział lasu jodłowego oraz grądu wysokiego i niskiego.

Niewiele mniejsze znaczenie mają **kompleksy leśne porastające pozostałe góry Beskidu Wyspowego: Ćwilin, Śnieżnicę, Ciecień i Łopień**. Jak sama nazwa pasma wskazuje, stanowią one wyspy wznoszące się ponad szerokimi dolinami, znacznie przekształconymi w wyniku wielowiekowej gospodarki człowieka. Takie ukształtowanie terenu sprawia, że przełęcz pomiędzy poszczególnymi masywami odgrywają szczególną rolę jako powiązania przyrodnicze. W granicach gminy są to: przełęcz Rydza-Śmigłego w Chyszówkach, przełęcz w Gruszowcu oraz przełęcz w Wilczycach. Przełęcz Wierzbanowska i Jaworzycy położone poza granicami gminy stanowią połączenie pomiędzy masywem Cietnia a Pasmem Lubomira i Łysiny.

Doliny cieków wodnych są na terenie gminy znacznie przekształcone w związku z regulacją rzeki Łososiny. Ekosystemy kamieńców nadrzecznych stanowiące naturalny pomost pomiędzy ekosystemem cieków wodnych a dalej od niego położonymi ekosystemami typowo lądowymi występują bardzo rzadko. Natomiast znaczne powierzchnie zajmują zarośla wiklinowe i zadrzewienia wierzbowo topolowe powstałe częściowo w wyniku nasadzeń, a częściowo w wyniku naturalnej sukcesji roślinności na dawne siedliska łąkowe. Niemniej jednak dolina Łososiny stanowi istotne powiązanie przyrodnicze z terenami położonymi na wschód od granic gminy, a dolina Stradomki z terenami położonymi na północ od granic gminy.

Południowa część gminy z uwagi na wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe została objęta ochroną w ramach **Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu (POChK)** został utworzony 24 listopada 2006 roku na mocy Rozporządzenia Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 806, poz. 4862), zmienionego Uchwałą Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2012 r., poz. 1194), zmienionego Uchwałą Nr XXXIV/578/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2013 r. oraz zmienionego Uchwałą nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3482) w sprawie *Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu*. W granicach obszaru znajdują się w całości miejscowości: Pótrzcзки, Jurków, Chyszówki, Wilczyce,

Gruszowiec oraz częściowo miejscowości Dobra, Porąbka, Skrzydlna i Wola Skrzydlańska. Granice POCHK przedstawiono w części kartograficznej opracowania. Ponadto na obszarze gminy znajdują się częściowo 3 obszary Natura 2000: „Uroczysko Łopień” (PLH120078), „Ostoja Gorceńska” (PLH120018), „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” (PLH120052), a także 2 rezerваты przyrody „Śnieżnica” i „Mogielica” oraz 10 pomników przyrody. Lokalizację tych form ochrony przyrody przedstawiono w części kartograficznej opracowania.

2.1.5. Powiązania społeczno-gospodarcze

Powiązania społeczno-gospodarcze Gminy Dobra wynikają głównie z jej położenia pomiędzy Krakowem (siedzibą województwa) na północnym zachodzie, a Limanową (siedzibą powiatu) na wschodzie. Rozwojowi powiązań społeczno-gospodarczych gminy sprzyja jej położenie przy drodze krajowej nr 28, która zapewnia możliwość dojazdu do Limanowej i Nowego Sącza oraz przy drodze wojewódzkiej nr 964, która zapewnia dojazd do Krakowa.

Powiązania społeczno-gospodarcze rozkładają się w głównej mierze zgodnie z przewagą wyjazdów do pracy, w tym głównie do Limanowej, co ma wpływ na możliwość załatwiania wielu spraw w urzędach administracji szczebla ponadlokalnego, zlokalizowanych w miejscu pracy lub jego bezpośrednim otoczeniu.

Główne powiązania funkcjonalne Gminy Dobra w tym zakresie z otoczeniem są związane z:

- rynkiem pracy,
- podstawową i specjalistyczną opieką w zakresie ochrony zdrowia,
- korzystaniem z usług ponadpodstawowych w zakresie administracji, szkolnictwa i nauki oraz kultury,
- rynkiem zbytu dla produktów rolnych,
- lokowaniem działalności gospodarczej (na obszarze gminy przez podmioty gospodarcze zlokalizowane poza gminą) oraz miejscem działalności gospodarczej (poza gminą przez podmioty gospodarcze zlokalizowane w gminie).

2.2. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO, DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE I ZAGOSPODAROWANIE TERENU

2.2.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Cały obszar Gminy Dobra jest w chwili obecnej objęty obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i jego licznymi zmianami. Sporządzone zostały one zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra zostało przyjęte Uchwałą Nr XII/111/99 Rady Gminy Dobra z dnia 28.XII.1999 r. W chwili obecnej, dla całego obszaru gminy obowiązuje Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra uchwalony Uchwałą nr XXII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku. Ponadto obowiązuje szereg jego zmian punktowych opracowywanych na przestrzeni lat 2017-2023, wprowadzonych następującymi uchwałami:

- 1)- Uchwała nr XXXII/217/17 Rady Gminy Dobra z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia częściowej zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra wieś Chyszówki;
- 2)- Uchwała nr XXI/156/20 Rady Gminy Dobra z dnia 23 października 2020 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 3)- Uchwała nr XXI/157/20 Rady Gminy Dobra z dnia 23 października 2020 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 4)- Uchwała nr XXI/158/20 Rady Gminy Dobra z dnia 23 października 2020 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 5)- Uchwała nr XXI/159/20 Rady Gminy Dobra z dnia 23 października 2020 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 6)- Uchwała nr XXXVII/257/22 Rady Gminy Dobra z dnia 14 lutego 2022 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 7)- Uchwała nr XXXVII/258/22 Rady Gminy Dobra z dnia 14 lutego 2022 r. w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 8) Uchwała nr XLIV/305/22 Rady Gminy Dobra z dnia 21 lipca 2022 roku w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 9) Uchwała nr LIII/354/23 Rady Gminy Dobra z dnia 23 marca 2023 roku w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 10) Uchwała nr /358/23 Rady Gminy Dobra z dnia 28 kwietnia 2023 roku w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 11) Uchwała nr LVII/378/23 Rady Gminy Dobra z dnia 26 lipca 2023 roku w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 12) Uchwała nr LVII//379/23 Rady Gminy Dobra z dnia 26 lipca 2023 roku w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra;
- 13) Uchwała nr LVII/380/23 Rady Gminy Dobra z dnia 26 lipca 2023 roku w sprawie: zmiany Uchwały Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 sierpnia 2016 roku w sprawie uchwalenia zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra.

W obowiązującym planie miejscowym i jego zmianach przeznaczono łącznie około 1755 ha terenów (16,0 % powierzchni gminy) pod utrzymanie lub rozwój różnego rodzaju zainwestowania.

Strukturę przeznaczenia terenów przeznaczonych pod zainwestowanie przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Obszary przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę w Gminie Dobra.

Lp.	Miejscowość	MN pow. w ha	MN.ZZ pow. w ha	MN/o pow. w ha	MN/o.ZZ pow. w ha	MU1 pow. w ha	MU2 pow. w ha	MU3 pow. w ha	MU3.ZZ pow. w ha	MU3/o pow. w ha
1	Chyszówki	71,78	1,65	2,49	-	-	-	9,75	-	0,04
2	Dobra	277,54	0,18	7,81	-	8,60	-	139,53	0,01	2,59
3	Gruszowiec	34,17	-	5,08	-	-	-	12,49	-	0,47
4	Jurków	105,63	0,25	8,31	-	-	-	32,70	6,89	1,33
5	Porąbka	53,81	-	10,11	-	-	-	33,97	-	1,66
6	Pórzeczki	38,08	0,12	20,56	0,14	-	-	4,78	0,55	9,45
7	Przenosza	107,75	0,16	0,80	-	-	-	40,97	0,43	0,70
8	Skrzydlna	139,91	-	8,18	-	-	1,14	75,95	-	1,14
9	Stróża	115,44	-	1,54	-	-	-	24,99	-	0,31
10	Wilczyce	93,53	-	0,45	-	-	-	20,55	-	-
11	Wola Skrzydlańska	90,90	-	4,69	-	-	-	35,42	-	0,57
RAZEM		1104,53	2,29	81,91	0,14	8,09	1,14	420,92	7,86	16,57
Lp.	Miejscowość	P pow. w ha	P.ZZ pow. w ha	P/o pow. w ha	RU pow. w ha	UC pow. w ha	UC.ZZ pow. w ha	UC/o pow. w ha	UK pow. w ha	UK/o pow. w ha
1	Chyszówki	0,17	0,08	-	-	1,23	-	-	0,06	-
2	Dobra	16,03	-	0,07	0,41	8,45	0,10	-	1,58	-
3	Gruszowiec	0,61	-	-	-	0,49	-	-	-	-
4	Jurków	0,70	0,25	-	0,21	0,71	3,14	-	0,21	-
5	Porąbka	-	-	-	-	1,87	-	-	-	-
6	Pórzeczki	-	-	-	-	0,12	-	0,22	-	0,28
7	Przenosza	1,89	-	-	-	0,00	-	-	-	-
8	Skrzydlna	6,01	-	3,01	0,25	1,97	-	0,32	0,78	-
9	Stróża	0,18	-	-	-	1,49	-	-	0,07	-
10	Wilczyce	-	-	-	-	1,10	-	-	0,10	-
11	Wola Skrzydlańska	2,19	-	-	-	1,41	-	-	-	-
RAZEM		24,04	0,34	0,48	0,87	15,47	3,24	0,54	2,80	0,28

Lp.	Miejscowość	UP pow. w ha	UP.ZZ pow. w ha	UP/o pow. w ha	UT1 pow. w ha	UT1.ZZ pow. w ha	UT1/o pow. w ha	UT2 pow. w ha	KU pow. w ha	MR pow. w ha
1	Chyszówki	0,18	-	-	0,15	-	-	-	-	-
2	Dobra	7,21	-	0,07	2,24	-	-	-	0,46	-
3	Gruszowiec	0,26	-	-	0,43	-	-	-	-	-
4	Jurków	0,82	0,04	-	1,14	0,20	-	-	-	1,43
5	Porąbka	0,50	-	-	-	-	-	-	-	0,62
6	Pórzeczki	0,23	0,03	0,31	-	-	0,95	-	-	-

7	Przenosza	0,24	-	-	-	-	-	-	-	0,17
8	Skrzydlna	2,02	-	-	-	-	-	-	0,05	0,39
9	Stróża	1,00	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Wilczyce	0,41	-	-	-	-	-	0,58	-	-
11	Wola Skrzydlańska	0,12	-	-	7,31	-	-	-	-	-
RAZEM		12,32	0,07	0,38	9,69	0,20	0,95	0,58	0,51	2,83

Źródło: obliczenia własne.

MN - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej; MN/o - Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; MN.ZZ – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; MN/o.ZZ - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; MR – tereny zabudowy zagrodowej; MU1 – tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej centrum Dobrej; MU2 – tereny zwartej zabudowy mieszkaniowo-usługowej centrum Skrzydlniej; MU3 – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej; MU3.ZZ – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej położone w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; MU3/o – tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; P – tereny obiektów produkcyjnych; P.ZZ – tereny obiektów produkcyjnych położone w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; P/o – tereny obiektów produkcyjnych położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; RU – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych; UC – tereny usług komercyjnych i rozwoju działalności gospodarczej; UC.ZZ – tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej położone w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; UC/o – tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; UK – tereny obiektów kultu religijnego; UK/o – tereny obiektów kultu religijnego położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; UP – tereny usług publicznych; UP.ZZ – tereny usług publicznych położone w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; UP/o – tereny usług publicznych położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; UT1 – tereny usług turystyki; UT1.ZZ – tereny usług turystyki położone w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią; UT1/o – tereny usług turystyki położone w granicach osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi; UT2 – tereny schronisk turystycznych; KU - tereny stacji paliw.

Jak wykazały przeprowadzone analizy, w ramach sporządzonego w 2022 roku opracowania *Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę*, wykonanego dla potrzeb sporządzania niniejszej zmiany studium, w stosunku do terenów już przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową, rezerwa terenów budowlanych w poszczególnych miejscowościach waha się od około 4 % w Jurkowie, do około 55 % w Woli Skrzydlańskiej. Szczegółowe dane dla poszczególnych miejscowości przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Udział terenów niezainwestowanych w powierzchni terenów dotychczas przeznaczonych pod zabudowę położonych poza granicami osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz poza granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią

Miejscowość	Pow. przeznaczonych terenów pod zabudowę (ha)	W tym pow. terenów niezainwestowanych (ha)	Udział terenów niezainwestowanych w pow. terenów przeznaczonych pod zabudowę (%)
Chyszówki	83,32	12,29	15
Dobra	462,05	93,61	20
Gruszowiec	48,45	12,91	27
Jurków	143,55	5,60	4
Porąbka	90,77	19,6	22
Pótrzczyki	43,21	12,29	28
Przenosza	151,02	45,52	30
Skrzydlna	228,47	77,75	34

Stróża	143,17	45,75	32
Wilczyce	118,27	16,12	14
Wola Skrzydlańska	137,35	75,93	55
RAZEM	1649,63	417,37	25

Źródło: obliczenia własne.

W obecnie obowiązującym Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra i jego zmianach, generalnie utrzymano dotychczasową strukturę użytkowania terenów w gminie, uściślając zapisy uwzględniające aktualne możliwości ich zabudowy i zagospodarowania.

Największe zmiany dotyczyły:

- wyznaczenia nowych terenów zabudowy mieszkaniowej, zarówno dla zabudowy jednorodzinnej, jak i dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej, w obszarach o małych rezerwach tych rodzajów użytkowania oraz w obszarach dużej aktywności inwestycyjnej;
- wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę usługową i zabudowę związaną z produkcją przemysłową;
- wyznaczenia nowych terenów umożliwiających zalesienie ekstensywnie wykorzystywanych gruntów rolnych;
- ograniczenia możliwości lokalizacji nowej zabudowy w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią lub w granicach osuwisk czy terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

2.2.2. Zabudowa mieszkaniowa

Zabudowa mieszkaniowa w Gminie Dobra jest wynikiem wielowiekowej tradycji osadnictwa w tym regionie oraz procesów inwestycyjnych, których szczególne nasilenie można zaobserwować w ostatnich latach. Cechą charakterystyczną struktury osadniczej gminy jest to, że w wielu jej miejscowościach jeszcze dziś można wyraźnie odczytać historycznie ukształtowaną strukturę dawnych wsi, zabudowę rozlokowaną w sposób dostosowany do warunków naturalnych, głównie do ukształtowania terenu. W południowej, typowo górskiej części gminy, zabudowa jest wyraźnie skoncentrowana w dolinach Łososiny i niektórych jej dopływów, wykorzystując względnie najkorzystniejsze warunki posadowienia budynków na terasach nadzalewowych oraz w dolnych, łagodnych partiach stoków. Dotyczy to głównie miejscowości Pólrzeczki, Jurków oraz częściowo miejscowości Dobra i Chyszówki.

W miejscowościach położonych wyżej, w okolicach przełęczy, zabudowa jest bardziej rozproszona, ze względu na brak szerokich dolin. Nie jest to jednak rozproszenie przypadkowe, a wynika ono z wykorzystania niewielkich płątów terenów o względnie dogodnych warunkach posadowienia budynków. Dotyczy to głównie miejscowości Gruszowiec, Wilczyce i częściowo Chyszówki. W północnej części gminy ukształtowanie terenu jest znacznie korzystniejsze dla rozwoju zabudowy. Dlatego zabudowa jest tu bardziej rozproszona. Dotyczy to miejscowości Porąbka, Przenosza, Wola Skrzydlańska, Skrzydlna, Stróża oraz częściowo miejscowości Dobra. Wyraźnie ukształtowane centra układów osadniczych wykształciły się z kolei w Dobrej, w Jurkowie i w Skrzydlniej.

Na obszarze gminy przeważa już w chwili obecnej zabudowa mieszkaniowa, wypierając dawną tradycyjną zabudowę zagrodową związaną z produkcją rolną. Wybitne walory przyrodniczo

krajobrazowe południowej części gminy sprawiły, że występuje tutaj także zabudowa związana z obsługą ruchu turystycznego.

Analiza istniejącego zainwestowania oraz rezerw terenowych pod zabudowę mieszkaniową w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i jego zmianach wskazuje, że w terenach przeznaczonych w tych planach pod zabudowę mieszkaniową znajduje się 401,08 ha terenów „wolnych od zabudowy”, możliwych do zainwestowania, co stanowi około 26 % powierzchni tych terenów.

Tabela 4. Wielkość rezerw terenowych w obszarach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową położonych poza granicami osuwisk lub terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz poza granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Lp.	Miejscowość	Powierzchnia terenów pod budownictwo mieszkaniowe według obowiązującego planu [ha]	Powierzchnia terenów zainwestowanych w terenach pod budownictwo mieszkaniowe według obowiązującego planu [ha]	Rezerwa	
				[ha]	[%]
1	Chyszówki	81,53	69,77	11,76	14
2	Dobra	425,67	337,34	88,33	21
3	Gruszowiec	46,66	34,14	12,52	27
4	Jurków	138,33	132,92	5,41	4
5	Porąbka	87,78	68,38	19,40	22
6	Pótrzeczeki	42,86	30,71	12,15	28
7	Przenosza	148,72	103,34	45,38	31
8	Skrzydlna	217,00	141,15	75,85	35
9	Stróża	140,43	94,68	45,75	33
10	Wilczyce	116,08	100,48	15,60	13
11	Wola Skrzydlańska	126,32	57,39	68,93	55
Razem		1534,68	<u>1133,60</u>	401,08	26

Źródło: Obliczenia własne.

Ponadto na podstawie danych z powyższej tabeli wynika, że:

- powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową stanowi ok. 14 % ogólnej powierzchni gminy.
- powierzchnia terenów obecnie zainwestowanych w terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową wynosi ok. 10 % ogólnej powierzchni gminy.

Na podstawie przeprowadzonych analiz zaobserwowano również stałe zmniejszanie się dynamiki przyrostu rozproszonego zainwestowania w terenach otwartych, szczególnie od momentu uchwalenia planu miejscowego w roku 2016. Jest to niezwykle korzystne zjawisko, mające wpływ na ogólne postrzeganie stanu ładu przestrzennego w gminie, jak również pośrednio na stan finansów publicznych gminy.

2.2.3. Zabudowa usługowa, produkcyjna, infrastrukturalna i inna

Zabudowę usługową na obszarze gminy można generalnie podzielić na zabudowę spełniającą funkcje usług publicznych oraz funkcje usług o charakterze komercyjnym.

W ramach usług publicznych mieszczą się obiekty administracji publicznej, bezpieczeństwa, oświaty i wychowania, ochrony zdrowia i opieki społecznej, kultury, sportu i rekreacji. Zabudowa spełniająca funkcje administracyjne i bezpieczeństwa jest skoncentrowana w miejscowości Dobra, gdzie mieści się siedziba gminnych władz samorządowych oraz Urząd Gminy obsługujący mieszkańców gminy. Remizy Ochotniczych Straży Pożarnych znajdują się w Dobrej, w Jurkowie, w Skrzydłnej i w Stróży. Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowe:

- Szkoła podstawowa im. Leopolda Węgrzynowicza w Dobrej
- Zespół placówek oświatowych w Jurkowie
- Szkoła podstawowa filialna w Pórzeczkach
- Zespół placówek oświatowych w Skrzydłnej
- Szkoła podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Chyszówkach
- Szkoła podstawowa im. Janusza Korczaka w Wilczycach
- Szkoła podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Stróży
- Gminne przedszkole nr 1 w Dobrej
- Szkoła muzyczna I stopnia w Dobrej.

W gminie funkcjonują trzy placówki ochrony zdrowia:

- Samodzielny publiczny zakład podstawowej opieki zdrowotnej w Dobrej
- Samodzielny publiczny zakład podstawowej opieki zdrowotnej w Jurkowie
- Samodzielny niepubliczny zakład podstawowej opieki zdrowotnej w Skrzydłnej.

W Dobrej znajdują się również: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dzienny dom Senior+, Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna.

Realizację funkcji sportowo-rekreacyjnych zapewniają obiekty sal gimnastycznych oraz boiska zlokalizowane przy szkołach podstawowych. Ponadto boiska klubów sportowych znajdują się w Skrzydłnej i w Dobrej. W Przenoszy znajduje się boisko „orliczek”.

Obiekty spełniające funkcje komercyjne (usługi, handel) zlokalizowane są w dużej mierze w połączeniu z zabudową mieszkaniową, co wynika z charakteru prowadzonej działalności oraz na wydzielonych działkach w obrębie tej zabudowy. Są to zarówno obiekty handlu detalicznego jak i hurtowego, obiekty świadczące różnego rodzaju usługi bytowe, a także place składowe i obiekty magazynowe. Koncentracja tego typu zabudowy występuje w centrum Dobrej.

W Dobrej zlokalizowane są również największe zakłady prowadzące działalność produkcyjną na obszarze gminy. Są to: zakłady stolarskie „Stolart” (FAKRO), fabryka mebli „Dobra Meble”, masarnia i hurtownia mięsa „Dobr-Mięs”, „WIZpak” produkcja opakowań.

Obiekty infrastruktury technicznej to w głównej mierze ujęcia wody i zbiorniki wyrównawcze oraz oczyszczalnia ścieków i punkt selektywnej zbiórki odpadów w Dobrej.

Wydzielone w obowiązującym planie miejscowym i jego zmianach tereny pod zabudowę usługową, produkcyjną, infrastrukturalną i inną o podobnym charakterze obejmują powierzchnię około 45 ha i znajdują się w przeważającej mierze w miejscowościach Dobra (25,06 ha) i Skrzydlina (11,56 ha).

2.2.4. Ruch budowlany

W Gminie Dobra w roku 2022 oddano do użytku 70 budynków mieszkalnych (były to budynki mieszkalne jednorodzinne). W tym samym roku liczba wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń z projektem budowlanym wynosiła dla budynków mieszkalnych 71, a dla budynków niemieszkalnych 25. Analiza wydanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym, wydanych w latach 2018 i 2021 w gminach powiatu limanowskiego wskazuje na czołową pozycję Gminy Dobra wśród gmin wiejskich powiatu, w tym zakresie (tabela 5).

W roku 2021 w gminach wiejskich powiatu limanowskiego wydano łącznie 670 pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym. Najwięcej z nich, bo prawie 39 % zarejestrowano w gminach Limanowa i Mszana Dolna. Są to gminy podmiejskie. W Gminie Dobra wydano 54 pozwolenia (nieco ponad 8% wszystkich wydanych w 2022 roku pozwoleń).

Tabela 5. Pozwolenia na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym w gminach wiejskich powiatu limanowskiego w latach 2018 i 2022.

Nr	Gmina	Pozwolenia na budowę i zgłoszenia z projektem budowlanym (szt.)		Pozwolenia na budowę i zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 mieszkańców (szt.)	
		2018	2022	2018	2022
1	Dobra	66	56	6,6	5,5
2	Jodłownik	46	41	5,3	4,7
3	Kamienica	28	49	3,6	6,3
4	Laskowa	34	42	4,2	5,1
5	Limanowa	131	152	5,1	5,9
6	Łukowica	49	80	4,9	7,9
7	Mszana Dolna	74	78	4,2	4,4
8	Niedźwiedź	28	45	3,8	6,1
9	Słopnice	46	49	6,8	7,1
10	Tymbark	17	21	2,6	3,3
OGÓŁEM		519	613	4,8	5,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

2.2.5. Stan prawny gruntów

Analiza stanu prawnego (własności) gruntów w Gminie Dobra, w 2021 roku, wskazuje na zdecydowanie największy udział gruntów będących własnością osób fizycznych. Stanowią one ponad 76 % ogółu powierzchni gruntów na obszarze gminy. Natomiast stan posiadania gminy jest znacznie mniej korzystny. Tylko niespełna 2 % powierzchni gminy stanowią grunty stanowiące własność gminy.

Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują grunty Skarbu Państwa. Wynika to głównie ze znacznej lesistości gminy i znaczącego udziału lasów stanowiących własność Skarbu Państwa. Łącznie grunty Skarbu Państwa zajmują ponad 21% powierzchni gminy. Sytuacja w zakresie stanu mienia komunalnego w Gminie Dobra nie jest korzystna z punktu widzenia prowadzenia aktywnej polityki gospodarowania przestrzenią przez gminę. Wskazane byłoby jej polepszenie, poprzez zwiększenie zasobów mienia komunalnego w gminie. Istotną barierą jest tutaj brak środków finansowych w budżecie gminy na powiększanie zasobów mienia komunalnego

2.3. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I JEGO OCHRONA

2.3.1. Położenie fizyczno-geograficzne

Pod względem fizycznogeograficznym [Kondracki 2002] obszar Gminy Dobra położony jest w Prowincji – Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem, Podprowincja – Zewnętrzne Karpaty Zachodnie (513) i w obrębie dwóch makroregionów (ryc. 3):

- Beskidy Zachodnie (513.4-5), w skład którego wchodzi m.in. mezoregion Beskid Wyspowy (513.49), który zajmuje centralną i południową część gminy,
- Pogórze Zachodniobeskidzkie, którego częścią jest mezoregion Pogórze Wiśnickie (513.34) obejmujący niewielką północną część gminy w rejonie Skrzydłnej.

Beskid Wyspowy – o powierzchni około 1000 km² położony jest pomiędzy Beskidem Makowskim, Kotliną Rabczańską, Gorcami, Kotliną Sądecką oraz Pogórzem Rożnowskim i Wiśnickim zaliczanymi do makroregionów Pogórzy. Cechą charakterystyczną regionu jest występowanie odosobnionych gór, wznoszących się 400-500 m ponad poziom zrównania śródgórskiego o wysokości 850-1170 metrów. Góry te są ostańcami denudacyjnymi płasko zalegających piaskowców magurskich. Najwyższymi wzniesieniami są Mogielica 1170 m n.p.m., Jasień 1062 m n.p.m., Łopień 951 m n.p.m. w centralnej części, natomiast w zachodniej: Ćwilin 1060 m n.p.m., Śnieżnica 1006 m n.p.m., Luboń Wielki 1022 m n.p.m. Odmienna jest wschodnia część Beskidu Wyspowego wykształcona w postaci pasm, zbudowana z warstw fliszu serii śląskiej. Najwyższymi są pasma: Modynia 1032 m n.p.m., Cichonia i Ostrej 929 m n.p.m., Sałasza i Jaworza 921 m n.p.m. oraz Kamionnej 805 m n.p.m.

Pogórze Wiśnickie – o powierzchni około 700 km², rozciąga się od doliny Raby po dolinę Dunajca. Garby Pogórza osiągają wysokość 320-450 m n.p.m., ale lokalnie przekraczają 500 m. Południowa granica z Beskidem Wyspowym odpowiada w przybliżeniu granicy między płaszczowinami magurską i śląską.

Według Starkla [1973] na obszarze gminy w obrębie Beskidu Wyspowego można wyróżnić trzy jednostki:

- Tymbarskie Góry Wyspowe – w części północnej i centralnej,
- Działy Gorczańskie – na południu,
- Grupę Mogielicy.

2.3.2. Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar Gminy Dobra położony jest w obrębie trzech jednostek tektonicznych Karpat Zewnętrznych: płaszczowiny podśląskiej, śląskiej oraz magurskiej.

Płaszczowina podśląska – odśłania się w tzw. oknie tektonicznym Skrzydłnej. Najstarszymi utworami są piaskowce i łupki dolnokredowe warstw grodziskich, wykształconych jako facje piaskowców z wkładkami łupków czarnych. Na nich zalegają warstwy grodziskie, lgockie wykształcone w postaci twardych, czarnych łupków ilastych z wkładkami piaskowców cienkoławicowych. Na warstwach lgockich zalegają warstwy godulskie, margle frydeckie i pstre węglowieckie oraz piaskowce z Szydłowca wykształcone jako piaskowce glaukonitowe z otoczkami wapieni. Na piaskowcach z Szydłowca leżą łupki pstre, białe łupki warstwowane oraz margle pstre i czerwone. Najwyższym poziomem serii podśląskiej na tym obszarze są oligoceńskie łupki menilitowe z łupkami jasielskimi, lokalnie z numulitami. Występują w niedużych odsłonięciach w potoku Skrzydlańskim.

Płaszczowina śląska – to główna jednostka tektoniczna Karpat Zachodnich, będąca zespołem silnie zróżnicowanym pod względem stratygraficznym, facjalnym i tektonicznym. Jednostka ta występuje w północnej części gminy, a od południa ograniczona jest zatokowo wygiętą płaszczowiną magurską.

Najstarsze utwory o wieku dolno kredowym to piaskowce i łupki warstw grodziskich. Wykształcone są jako piaskowce słabo związane, przedzielone łupkami marglistymi. Młodsze od nich są łupki wierzowskie. Są to łupki ilaste, czarne, w których spągu występują łupki margliste, ilaste. Na nich leżą warstwy lgockie – w stropie połączone są z rogowcami mikuszowickimi warstw lgockich. W nadkładzie piaskowców wykształcone są zlepieńce malinowskie zaliczane również do warstw godulskich. Wyższym ogniwem są warstwy istebniańskie dolne. Są to piaskowce gruboławicowe, średnioziarniste, przedzielone łupkami czarnymi, ilasto-piaszczystymi z soczewkami zlepieńców. Najwyższym poziomem kredy górnej są piaskowce i łupki typu inoceramowego. Najstarsze utwory paleogenu mające wychodnie na powierzchnie na obszarze gminy to paleoceńskie warstwy istebniańskie górne. Są to piaskowce gruboławicowe, gruboziarniste z ławiczkami zlepieńców różnorodnych skał magmowych.

Poziom eoceński zaczynają piaskowce gruboławicowe i gruboziarniste – piaskowce ciężkowickie oraz młode od nich warstwy wykształcone są jako margle pstre.

Oligocen reprezentują niezbyt dużej miąższości łupki menilitowe, na nich zalegają piaskowce gruboławicowe – piaskowce cergowskie. Są to piaskowce średnioziarniste przedzielone łupkami szarozielonkawymi. Odśłaniają się w okolic Stróży. Najmłodszym poziomem oligocenu (paleogenu) są warstwy krośnieńskie. Reprezentowane przez warstwy łupkowe, skorupowe i piaskowce skorupowo-płytkowe, przedzielone wkładkami margli.

Płaszczowina magurska – obejmuje środkową i południową część gminy i reprezentowana jest na tym terenie przez dwie strefy facjalne: raczańską (gorlicka) i bystrzycką (sądecka). Strefa facjalna raczańska zalega na większej części płaszczowiny magurskiej w granicach gminy. Południowe stoki Mogielicy są miejscem granicznym pomiędzy strefą raczańską rozciągającą się na północ od nich i strefą bystrzycką występującą na południe.

Profil serii magurskiej rozpoczyna się łupkami plamistymi. Powyżej zalegają górnokredowe łupki czerwone wykształcone jako silnie sprasowane tektonicznie łupki z wkładkami piaskowców i margli cienkoławicowych. Odślaniają się one na południowym stoku Mogielicy. Na nich zalegają piaskowce cienko- i średnioławicowe przekładane łupkami ilastymi barwy ciemnozielonej. Ich miąższość dochodzi do 500 m. Są to warstwy z Kaniny – warstwy inoceramowe. Młodsze od nich senońskie łupki pstre z wkładkami margli mają swe wychodnie w okolicy Woli Skrzydlańskiej. Powyżej zalegają warstwy z Jaworzynki wykształcone jako piaskowce biotytowo-skaleninowe wieku senon-paleogen, zaliczane do warstw inoceramowych oraz młodsze warstwy ze Szczawiny – piaskowce cienko- i średnioławicowe przedzielone ciemnymi łupkami.

Profil paleogenu rozpoczynają łupki ilaste, czerwone i zielone tzw. łupki pstre przedzielone piaskowcami cienkoławicowymi (formacja z Łabowej), na nich zalegają eoceńskie łupki zielone, przewarstwione kilkudziesięciometrową warstwą średnio- i gruboławicowych piaskowców muskowitzowych. Wyższe ogniwo eocenu reprezentują warstwy łąckie. Wykształcone są jako gruboławicowe piaskowce glaukonitowe przewarstwione kilkumetrowej miąższości łupkami i marglami. Młodsze od warstw łąckich są warstwy hieroglify. Reprezentują je naprzemianległe piaskowce cienkoławicowe i łupki zielone, przedzielone piaskowcami cienkoławicowymi. Profil eocenu zamykają warstwy podmagurskie, wykształcone jako ciemne łupki przedzielone piaskowcami gruboławicowymi. Wychodnie spotkać można na południowo-wschodnim zboczu Wierzbanowskiej Góry. Wyższy poziom stanowią warstwy magurskie reprezentowane przez piaskowce glaukonitowe z Wątkowej (eocen-oligocen). Odślonienia tych utworów znajdują się na Śnieżnicy i Ćwilinie.

Oligocen reprezentują łupki, margle i piaskowce warstw nadmagurskich odślaniające się na północ od Dobrej przy torach kolejowych.

Utwory czwartorzędowe o różnej genezie i miąższości występują na utworach fliszowych. Najstarszymi osadami są żwiry, piaski i gliny tarasów 10-15 m nad poziom rzeki. Zalegają one w dolinach Jurkówki i Stradomki. Gliny zwietrzelinowe i rumosze skalne zaliczone do czwartorzędu nierozdzielonego występują w dolinie Łososiny. Holocenne osady koluwalne to utwory powstałe w wyniku osuwania się zwietrzeliny i utworów skalnych (fliszowych). Miąższość ich wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Szeroka dolina Stradomki na północ od Skrzydłnej jest miejscem akumulacji żwirów, piasków i glin tarasu zalewowego 1-3 m nad poziom rzeki. Osady koryt rzecznych (kamieńce) zalegają na dnie doliny Łososiny, reprezentowane są przez żwiry złożone ze skał karpaccyckich, zazwyczaj z przewagą skał z najbliższego otoczenia.

Zagrożenia i ochrona przed osuwiskami

Na podstawie badań prowadzonych przez PIG w ramach Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej (SOPO) opracowana została Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla Gminy Dobra w skali 1:10 000 [Sydow, Dobrzański, Nęczyńska, Rybak 2010].

Na terenie gminy zinwentaryzowano 239 osuwisk o łącznej powierzchni 23,26 km² i 4 obszary zagrożone ruchami masowymi, co daje ok. 2,19 osuwiska na 1 km² (5 kategoria osuwiskowości).

Według powyższych materiałów na obszarze gminy zidentyfikowano (mapa):

- 20 osuwisk aktywnych,
- 105 osuwisk okresowo aktywnych,
- 97 osuwisk nieaktywnych,
- 17 osuwisk o złożonej aktywności.

Z przeprowadzonych badań wynika, że ich rozmieszczenie w znacznym stopniu uwarunkowane jest budową geologiczną i morfologią terenu.

Pod względem częstości występowania osuwisk gminę można podzielić na dwa obszary. Pierwszy z nich rozciąga się na północ od linii nasunięcia jednostki magurskiej na jednostkę śląską. Leży on w obrębie Pogórza Wiśnickiego, a znajdujące się tutaj nieliczne osuwiska odznaczają się stosunkowo niewielkimi powierzchniami w granicach od 0,0084 ha do 10,9 ha za wyjątkiem jednego, którego powierzchnia wynosi około 21 ha. W północnej części gminy osuwiska charakteryzują się wyraźnymi granicami, co ma związek z dużą aktywnością ludzką w tej części gminy, są to osuwiska ustabilizowane (nieaktywne lub okresowo aktywne) w większości zwietrzelinowe. Odznaczają się niewielkimi wysokościami skarpy głównej, w większości nieprzekraczającymi 10 m, a także niewielkimi nachyleniami stoków na których powstały.

Drugi obszar stanowi środkowa i południowa część gminy, na południe od linii nasunięcia jednostki magurskiej na jednostkę śląską i leży w obrębie Beskidu Wyspowego. Znajduje się tutaj większość osuwisk, które odznaczają się dużymi powierzchniami. Największymi osuwiskami są; znajdujące się na północnym zboczu góry Łopień, którego powierzchnia wynosi około 200 ha (największe na terenie gminy) oraz osuwisko o powierzchni około 162 ha. Występujące w północnej części gminy osuwiska są w większości skalno-zwietrzelinowe, złożone, okresowo aktywne bądź nieaktywne. Największy stopień osuwiskowości zaobserwować można w południowej części gminy, na południe od Ćwilina i potoku Chyszówka.

Większość osuwisk występuje na terenach zalesionych. Poza tym osuwiska o największych powierzchniach leżą w wyższych partiach gór lub na stromych stokach, które nie sprzyjają zarówno zabudowie mieszkalnej, gospodarczej jak i rolnictwu wykorzystaniu tych terenów.

W obrębie osuwisk o dużej powierzchni zaobserwować można różnego rodzaju formy rzeźby wewnątrzosuwiskowej. Są to skarpy wtórne, szczeliny i zagłębienia wewnątrzosuwiskowe a także występowanie wód podziemnych i powierzchniowych, głównie w postaci podmokłości, cieków powierzchniowych, a miejscami także wysięków.

Osuwiska powstały na stokach o zróżnicowanym typie i zmiennej ekspozycji. Nachylenie stoków waha się od 5° w północnej części gminy do 20° w części środkowej i południowej. Ze względu na kierunek przemieszczania materiału skalnego w stosunku do położenia warstw podłoża, na badanym terenie występują wszystkie typy osuwisk, jednak typem dominującym są osuwiska złożone. Wiele osuwisk, zwłaszcza nieaktywnych lub okresowo aktywnych, słabo zaznacza się w terenie. Granice osuwisk są wyrównywane przez uprawę ziemi, tarasowanie pól uprawnych, zabudowę i spływ wód atmosferycznych.

Na terenie gminy wyznaczono cztery tereny zagrożone ruchami masowymi. Dwa z nich znajdują się w miejscowości Dobra (Klimkówka i Stysie), na południe od Skrzydłnej (Wilkówna) oraz w miejscowości Pólrzeczek (Króle). Wszystkie z wymienionych terenów leżą na zboczach doliny rzecznej,

które to zbocza charakteryzują się dużym nachyleniem i zbudowane są z utworów podatnych na infiltrację wód opadowych i roztopowych, tj. glin zwietrzelinowych i rumoszy skalnych. W Królach w roku 2001 miało miejsce osunięcie się ziemi, które spowodowało straty materialne. Dodatkowo na powierzchni ziemi obok powstałego w 2001 roku osuwiska widoczne są świeże spękania gruntu. W maju 2010 roku w Wilkównie, po intensywnych opadach deszczu, również zaobserwowano świeże spękania gruntu, które mogą doprowadzić do osunięcia się ziemi.

Na uaktywnienie istniejących osuwisk, a także powstanie nowych znaczny wpływ mają również czynniki naturalne, takie jak opady atmosferyczne, wiosenne roztopy lub ewentualne powodzie. W związku z tymi czynnikami szczególną uwagę należy zwrócić na zbocza doliny rzeki Łososina. Są one bowiem zbudowane z podatnych na absorpcję wody glin zwietrzelinowych i rumoszy skalnych. Dodatkowo grunty te są mało spoiste, w związku z czym obciążenie ich pokrywą śnieżną lub zabudową może być przyczyną powstania osuwisk. Przyczyną uaktywnienia ruchów masowych mogą być również źle wykonane prace inżynierskie, takie jak odwodnienia, podcinanie zboczy, profilowanie skarp, niewłaściwie prowadzone prace budowlane, a także zmiany szaty roślinnej.

O s u w i s k a a k t y w n e wyróżniają się wyraźną rzeźbą i charakterystycznym zespołem mezoforn takich jak znaczne wybrzuszenia powierzchni terenu i występowanie zagłębień bezodpływowych. Lokalizacja jakiegokolwiek zabudowy jest tu niewskazana, gdyż procesy grawitacyjne o różnym natężeniu występujące w tych terenach co najmniej od kilkunastu lat, powodują i będą powodować straty materialne i zniszczenia.

O s u w i s k a o k r e s o w o a k t y w n e to tereny objęte procesem osuwania, w których stwierdzono ślady niedawnych zsuń i przemieszczeń grawitacyjnych. W takich obszarach bardzo prawdopodobne jest możliwie szybkie uaktywnienie się osuwiska. Tego typu osuwiska należą do terenów niebezpiecznych. Na tych terenach nie powinno się lokalizować nowych inwestycji.

O s u w i s k a n i e a k t y w n e obejmują tereny, na których w czasie co najmniej ostatnich 20 latach nie stwierdzono wyraźnych śladów przemieszczeń. Nie oznacza to jednak, że tereny te nie podlegają procesom osuwiskowym.

D o t e r e n ó w z a g r o ż o n y c h r u c h a m i m a s o w y m i należą też strefy wokół tylnych (głównych) skarp osuwiskowych, gdzie w wyniku rozwoju osuwiska tereny powyżej progów mogą zostać objęte procesami osuwiskowymi. Taka strefa zagrożenia wokół górnych części osuwiska wynosi od 10 do 20 m (w zależności od wysokości skarpy głównej) i powinna zostać także wyłączona spod zabudowy.

Złoża surowców mineralnych

Na obszarze Gminy Dobra występują złoża kopalin typowych dla Karpat fliszowych. Według Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS” PIG-PIB na terenie gminy udokumentowano dotychczas 6 złóż piaskowca: Porąbka, Porąbka 1, Skrzydlina, Skrzydlina 1, Skrzydlina 2, Skrzydlina 3. Podstawowe informacje o tych złożach zestawiono w tabeli 6.

Tabela 6. Wykaz złóż na terenie Gminy Dobra.

Nazwa złoża	Kopalina	Zasoby (tys. t.)		Powierzchnia złoża (ha)
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Porąbka	Kamienie łamane i	6 981,53	6 938,83	6,194

	bloczne, piaskowiec			
Porąbka 1	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	2 133,92	brak	1.935
Skrzydlna	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	988,59	brak	1.745
Skrzydlna 1	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	888,54	brak	1.656
Skrzydlna 2	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	2 675,57	brak	1.990
Skrzydlna 3	Kamienie łamane i bloczne, piaskowiec	449,22	brak	1.083

Źródło: System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych „MIDAS” PIG PIB

Rzeźba terenu

Rzeźba terenu uwarunkowana jest ściśle budową geologiczną, ma charakter strukturalny, co oznacza, że układ jednostek morfologicznych związany jest z układem jednostek tektonicznych. Północna część położona w obrębie Pogórza charakteryzuje się wydłużonymi, szerokimi oraz spłaszczonymi garbami o przebiegu zbliżonym do równoleżnikowego, rozdzielonymi wąskimi obniżeniami pochodzenia erozyjnego. Najwyższe wzniesienia to Dobra (631 m n.p.m.), Ostra Góra (616 m n.p.m.) oraz Dalna Góra (606 m n.p.m.). Deniwelacje tego obszaru wynoszą 150-200 metrów. Pozostały obszar leży w obrębie Beskidu Wyspowego, który charakteryzuje się występowaniem odosobnionych gór, będących ostańcami denudacyjnymi piaskowców magurskich. Szczyty gór poprzedzielane są od siebie niskimi przełęczami i dolinami potoków. Najwyższymi wzniesieniami jest: Mogielica (1171 m n.p.m.), Ćwilin (1071 m n.p.m.), Jasień (1052 m n.p.m.), Śnieżnica (1007 m n.p.m.) i Łopień (951 m n.p.m.). Strone zbocza szczytów są efektem większej odporności na wietrzenie zespołów piaskowców warstw magurskich, z kolei zbocza łagodne w części dolnej uformowane zostały przez bardziej podatne warstwy hieroglifowe oraz łupki pstre. Deniwelacje pomiędzy grzbietami i dolinami potoków są znaczne i dochodzą do 500 m.

W poszczególnych sołectwach wysokości i charakter rzeźby są zróżnicowane (<http://gminadobra.pl>):

- Chyszówki – położone w dolinie o przebiegu E-W, średnia wysokość 785 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o średnim i dużym nachyleniu, grzbiety zaokrąglone zalesione;
- Dobra – położona w szerokiej dolinie Łososiny, otoczona wzniesieniami Beskidu o łagodnych stokach;
- Gruszowiec – położony w wąskiej dolinie na przełęczu między Ćwilinem a Śnieżnicą, o średniej wysokości 605 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, o łagodnych stokach i szerokich garbach;
- Jurków – położony w dolinie Łososiny o średniej wysokości 628 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o średnim i dużym nachyleniu, rozcięte licznymi, wąskimi zalesionymi dolinami potoków;
- Porąbka – położona na północnych stokach Śnieżnicy, obszar górzysty o wysokości 562 m n.p.m. o łagodnych i szerokich garbach;

- Pórzeczki – położone w górnej, wąskiej części doliny Łososiny, są najwyżej położonym sołectwem w gminie 817 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o dużym nachyleniu, zalesione, rozcięte wąskimi dolinkami potoków;
- Przenosza – położona w dolinie Stradomki, u podnóża Ciecienia, najniżej położone sołectwo o średniej wysokości 422 m n.p.m., rzeźba o łagodnych stokach i szerokich garbach;
- Skrzydlna – położona w płaskiej dolinie Stradomki, o średniej wysokości 522 m n.p.m., stoki łagodne, mało zalesione;
- Stróża – położona w dolinie potoku Stróża, prawym dopływem Stradomki, na wysokości 517 m n.p.m., obszar słabo zalesiony, o mało zróżnicowanej rzeźbie;
- Wilczyce – położone nad potokiem Łostówka, dopływem Mszanki, między Ćwilinem a Ostrą, o średniej wysokości 462 m n.p.m., rzeźba o charakterze górskim, stoki o średnim i dużym nachyleniu, grzbiety zaokrąglone i zalesione;
- Wola Skrzydlańska – średnia wysokość 497 m n.p.m., położona na północnych stokach Śnieżnicy, obszar o mało urozmaiconej rzeźbie, słabo zalesiony.

Grzbiety Beskidu Wyspowego są zbudowane z piaskowców, które podścielają łupki. Takie ułożenie warstw predysponuje omawiany teren do powstawania dużych osuwisk. Stoki są wyraźnie trzyczłonowe. Składają się ze strefy wypukłych stoków, pokrytych gołoborzami i pociętymi rynnymi korozyjnymi i niszami wielkich zerw skalnych, odcinka denudacji soliflukcyjno-zmywowej i odcinka akumulacji soliflukcyjno-fluwialnej. Dna dolin wypełniają pokrywy z ostatniego glaciału do 15 metrów miąższości. Stwierdzono w nich zazębienie się osadów rzecznych i stokowych oraz poziomy żwirowe i madowe. Procesy erozyjne i osuwiska silnie zmieniły dolne części stoków, w szczególności na stokach Łopienia gdzie występują jaskinie, które utworzyły się w niszach osuwisk. Przykładem jest Złotopieńska Dziura znajdująca się na północno-wschodnim stoku jednego z grzbietów odchodzących ku północy od wierzchołku szczytowej Łopienia.

Warunki geologiczno-inżynierskie

Urozmaicona rzeźba terenu, warunki geologiczne podłoża określają przydatność danego obszaru do zabudowy. Ze względu na warunki geologiczno-inżynierskie **do korzystnych** rejonów dla budownictwa można zaliczyć [Objaśnienia... 2004]:

- obszary gruntów geotechnicznie i litologicznie jednorodnych, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, w rejonach, gdzie nachylenie zboczy nie przekracza 20%, a poziom wód gruntowych znajduje się poniżej 2 m od powierzchni terenu;
- obszary obejmujące wyższe terasy rzek oraz grzbietowe, stosunkowo płaskie partie gór zbudowane ze skał fliszowych z przewagą piaskowców (np. warstwy magurskie). Pewne trudności, związane z osuwiskami, obrywami i spełzywaniem, mogą występować jedynie w otoczeniu stref krawędziowych głębokich wcięć erozyjnych, w strefach dyslokacji, oraz na obszarach zbudowanych z drobnorytmicznego fliszu łupkowo-piaskowcowego (np. warstwy inoceramowe) i płytszego występowania wód gruntowych. Obszary te wymagają szczególnych badań geologiczno-inżynierskich.

Warunki niekorzystne, utrudniające budownictwo, dotyczą:

- gruntów niejednorodnych, zróżnicowanych genetycznie i litologicznie – gruntów słabonośnych (organicznych, spoistych w stanie miękkoplastycznym i plastycznym, zwietrzelin gliniastych

oraz niespoistych luźnych), w których głębokość zwierciadła wód gruntowych nie przekracza 2 m p.p.t.;

- obszarów występowania ruchów masowych: objęte osuwiskami, potencjalnie osuwiskowe oraz objęte spełzywaniem – zbocza o nachyleniu powyżej 20%;
- obszarów zagrożonych zalewami w czasie powodzi.

Ze względu na duże zagrożenie osuwiskowe, jakie występuje na tym terenie, decyzje odnośnie możliwości zabudowy (w tym pozwolenia na budowę) powinny być każdorazowo poprzedzone szczegółowym rozpoznaniem warunków geologiczno-inżynierskich gruntów i analizą stateczności. W przypadku podjęcia decyzji o zabudowie pozwala to na określenie dopuszczalnych obciążeń podłoża oraz koniecznych zabezpieczeń budowlanych.

W obszarach o urozmaiconej rzeźbie nachylenie terenu (spadki) jest ważnym elementem stanowiącym o przydatności obszaru do zagospodarowania. Związane jest to z utrudnieniami w uzbrojeniu terenu w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, a także z posadowieniem obiektów budowlanych.

W obszarach górskich i pogórskich ocenę przydatności terenu dla budownictwa ze względu na spadki przyznaje się w klasach: 0-8%, 8-15%, 15-30% i powyżej 30% [Szponar 2003].

Spadki terenu do 2% pozwalają na dowolne kształtowanie zabudowy. Spadki terenu 2-5% ograniczają długość budynków przy ich projektowaniu prostopadłe do poziomicy. Spadki terenu 5-8% warunkują usytuowanie budynków równoległe do poziomicy. Szerokość budynków powinna być odpowiednio dobrana tak, aby różnica poziomów terenu była możliwie najmniejsza. Przy posadowieniu prostopadłym do poziomicy, należy wykonać dodatkowe prace ziemne, wydatnie podnoszące koszt obiektu. Spadki terenu 8-12% wymuszają zabudowę równoległą do poziomicy. Budynki połączone ze sobą tarasowo nie mogą mieć wspólnego poziomu, ale muszą stykać się uskokowo. Spadki terenu ponad 12% warunkują usytuowanie równoległe do poziomicy. W takich warunkach i przy planowaniu kilkukondygnacyjnych obiektów muszą one być wolnostojące, z uwagi na zapewnienie im odpowiedniego oświetlenia. Z ich lokalizacją wiążą się wysokie koszty prac przygotowawczych i późniejsze eksploatacyjne.

Zróżnicowane warunki gruntowe na obszarze gminy rzutują w istotny sposób na geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych. Warunki te określa się na etapie projektowania obiektów budowlanych. Wtedy też wykonywane będą szczegółowe analizy warunków gruntowych. Na etapie niniejszego opracowania można jedynie stwierdzić iż proste warunki gruntowe mogą występować głównie na wysokich terasach Łososiny i na wyrównanych wierzchołkach garbów pogórza w północnej części gminy. Na większości obszaru gminy należy się liczyć z występowaniem złożonych lub skomplikowanych warunków gruntowych ze względu na występowanie gruntów zmiennych genetycznie i litologicznie oraz osuwisk. Możliwe jest także występowanie nieciągłych deformacji górotworu (uskoki).

W przypadku realizacji obiektów budowlanych na obszarach o skomplikowanych warunkach gruntowych konieczne będzie każdorazowe wykonanie oprócz dokumentacji geotechnicznej także dokumentacji geologiczno-inżynierskiej, w której szczegółowo określa się parametry gruntów budujących podłoże geologiczne projektowanej inwestycji z uwzględnieniem tektoniki, morfologii, stratygrafii, wpływu inwestycji na środowisko, itd. Dokumentacje tego typu stosuje się obligatoryjnie

dla trzeciej kategorii geotechnicznej, a więc tam, gdzie występują skomplikowane warunki gruntowo-wodne lub/i gdy konstrukcja obiektu kwalifikuje go do tej kategorii.

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym obszar Gminy Dobra położony jest w obrębie XIV regionu karpackiego [Paczyński 1993]. Wody podziemne pierwszych poziomów użytkowych występują w utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych – kredowych – fliszowych.

Poziom czwartorzędowy wód podziemnych związany jest z plejstoceniowymi i holoceniowymi osadami akumulacji rzecznej. Zasięg tego horyzontu jest ograniczony do dolin rzecznych Łososiny i Stradomki. Utwory związane z poziomem czwartorzędowym to piaszczysto-żwirowe osady z otoczkami, miejscami w znacznym stopniu zaglinione, o dobrej wodonośności. Miąższość warstwy wodonośnej dochodzi do 5 m, rzadziej osiąga 10 m. Zasilanie wód tego poziomu odbywa się głównie poprzez bezpośrednią infiltrację opadów atmosferycznych i wód powierzchniowych. Zwierciadło wody ma najczęściej charakter swobodny i z reguły łączy się z wodami cieków powierzchniowych. Poziom ten występuje na ogół na głębokości ok. 5 m. Ujmowany studniami kopanymi i wierconymi, jest podstawowym źródłem dla zaopatrzenia ludności w wodę. Niewielkie jest natomiast zawodnienie gliniasto-rumoszowych pokryw zwietrzelinowych. Mogą one być zawodnione jedynie lokalnie, bez możliwości uzyskania z nich większych ilości wody. Utwory czwartorzędowe zalegają bezpośrednio na podłożu fliszowym i mają kontakt hydrauliczny z wodami podziemnymi tych utworów [Objaśnienia... 2004].

W trzeciorzędowych i kredowych seriach fliszu, które budują Beskid Wyspowy, użytkowe poziomy wodonośne występują w piaskowcach magurskich poszczególnych masywów. Tworzą one izolowane wyspy, między którymi brak jest poziomów użytkowych. Podobnie jest w części północnej, gdzie poziomy użytkowe występują w piaskowcach kredowych serii śląskiej. Poziomy użytkowe pozbawione są izolacji, stąd też wody potencjalnie zagrożone są zanieczyszczeniem, jednakże z uwagi na brak ognisk zanieczyszczeń zachowują one dobrą jakość.

Zasobność wód w utworach fliszowych jest zróżnicowana i uzależniona między innymi od wykształcenia litologicznego warstw, porowatości, szczelinowatości, pozycji tektonicznej. Wyróżnić tutaj można poziomy wodonośne związane z trzeciorzędowymi, gruboławicowymi, silnie spękanymi piaskowcami warstw magurskich oraz trzeciorzędowo-kredowymi piaskowcami warstw inoceramowych. W osadach tych występują wody szczelinowo-porowe stanowiące zazwyczaj pierwszy poziom wodonośny. Warstwy magurskie zaliczane są w Karpatach do najzasobniejszych wodonośnie utworów fliszowych. Piaskowce magurskie, jak obliczono, są przepuszczalne do głębokości 80-90 metrów; przy czym najsilniej przepuszczalna strefa przypowierzchniowa ma miąższość 30-40 metrów przy współczynniku filtracji rzędu 10^{-6} – 10^{-5} m/s. Miąższość warstwy wodonośnej ocenia się na około 15 m, a potencjalne wydajności na 2-5 m³/h [Chowaniec, Witek 1998].

Studnie wiercone mają bardzo niskie wydajności.

Warunki hydrogeologiczne zdecydowanie pogarszają się na obszarach występowania serii łupkowo-piaskowcowych i łupkowych. Wodonośność tych utworów jest niewielka, a lokalnie niektóre ich partie bywają bezwodne [Objaśnienia... 2004].

Hydroizobaty, które przedstawiają głębokość do pierwszego poziomu zwierciadła wód podziemnych są trudne do wyznaczenia. Ich szczegółowy przebieg możliwy jest w obrębie dolin rzecznych, natomiast w obrębie grzbietów fliszowych przebieg hydroizobat ma charakter orientacyjny. W dnach dolin głębokość do zwierciadła wody podziemnej nie przekracza na ogół 2 m. W obrębie wierzchwinowych partii wzniesień fliszowych głębokość do zwierciadła może lokalnie przekraczać 10 m.

Wahania zwierciadła wód podziemnych są zróżnicowane. W dniach dolin i w obrębie stożków napływowych nie przekraczają zwykle 0,5-3,0 m, natomiast na zboczach i w partiach wierzchwinowych są większe i mogą wynosić od 1 do 6-10 m [Kleczkowski 1992]. W rocznym rytmie wahań zwierciadła wód podziemnych zaznaczają się dwa okresy wysokich stanów: na wiosnę – po roztopach i latem – w wyniku opadów [Dynowska 1995]. Natomiast w utworach fliszowych – najwyższe średnie miesięczne stany wód podziemnych występują na wiosnę (IV), po roztopach, a najniższe – jesienią (XI). Amplituda średnich stanów miesięcznych wynosi nieco ponad 150 cm [Mapa hydrograficzna].

Naturalne wypływy wód podziemnych w obszarze fliszowym związane są głównie z wychodniami piaskowców warstw magurskich i są dość liczne, lecz mało wydajne. Zasilane są z warstw fliszowych oraz z pokryw stokowych. Mają charakter źródeł, młak, wycieków i wysięków. Południowa i środkowa część gminy położona jest w karpackiej strefie źródłiskowo-alimentacyjnej, o największej gęstości źródeł (7-12 źr./km²) i gęstości sieci rzecznej (ponad 3 km/km²). Przeważają wypływy o zmiennej wydajności nie większej niż 0,5 dm³·s⁻¹; najczęściej 0,1-0,2 dm³·s⁻¹. W rejonie Jurkowa, na zboczach Ćwilina, znajduje się źródło wydajności rzędu 1 dm³·s⁻¹ [Absalon i in. 1996]. Źródła bardziej wydajne znajdujące się w pobliżu zabudowań stanowią ujęcia dla gospodarstw domowych.

W południowej części gminy w dolinie Kamienicy wyznaczona została strefa najwyższej ochrony (ONO) dla współwystępowania wód słodkich i mineralnych związana z GZWP nr 437 Dolina rzeki Dunajec. Jest to zbiornik w utworach czwartorzędowych typu porowego.

Jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z definicją Ramowej Dyrektywy Wodnej, jednolite części wód podziemnych – obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności umożliwiających pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Obszar Gminy Dobra leży na pograniczu trzech jednolitych części wód (JCWPd) podziemnych:

- GW2000150 – obejmuje przeważającą część Gminy Dobra (w większości obejmuje miejscowości: Dobrą, Jurków, Gruszowiec, Chyszówki, ale również wschodnią część Wilczyc oraz północną zachodnią i centralną część Pótrzeczek);
- GW2000161 – północna część Gminy Dobra (miejscowości: Wola Skrzydlańska, Skrzydlna, Przenosza, Stróża oraz północna, centralna oraz południowo-zachodnia część Porąbki, minimalny północno-zachodni skrawek Dobrej, minimalny południowo-zachodni skrawek Gruszowca oraz zachodnia część Wilczyc);
- GW2000166 – południowa część Gminy Dobra (południowo-wschodnia część Pótrzeczek).

Jest to region Górnej Wisły w pasie Zewnętrznych Karpat Zachodnich, gdzie głębokość występowania wód słodkich wynosi 0-5 m.

W piętrze czwartorzędowym występuje jeden poziom wodonośny związany z utworami akumulacji rzecznej. Lokalnie może występować w łączności hydraulicznej z poziomami w utworach fliszowych. Paleogeńskie (fliszowe) piętro wodonośne jest zbudowane z piaskowców i łupków. W strefie aktywnej wymiany wód zwykłych do głębokości około 80 m p.p.t. może występować kilka poziomów wodonośnych.

Jakość wód podziemnych.

Użytkowe zbiorniki wód podziemnych występujące w paleogeńskich utworach zasilane są przez opady atmosferyczne. Wody tych zbiorników z uwagi na sprzyjające warunki geologiczne i małą głębokość zalegania podatne są na zanieczyszczenia.

Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych [Paczyński 1995] wody podziemne tego obszaru zaliczane są do XIV regionu karpackiego.

W roku 2005 na potrzeby pracy licencjackiej A. Wojcieszak wykonała badania cech fizykochemicznych wód powierzchniowych i podziemnych w punktach zlokalizowanych na stokach i u podnóży góry Łopień. Odczyn (pH) wód podziemnych wyniósł 8,62. Według klasyfikacji Z. Pazdro [1977] wody podziemne należą do wód słabo zasadowych. Temperatura wód w badanym punkcie wyniosła 6,9 C. Mineralizacja ogólna wody wyniosła 170,3 mg/dm³. W składzie chemicznym wśród kationów dominował wapń, zaś wśród anionów wodorowęglany. W badanym punkcie wody podziemne pod względem stężenia jonów miały jakość bardzo dobrą (klasa I).

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jakość wód podziemnych badana jest w stałych punktach monitoringu i na tej podstawie określana dla całych jednolitych części wód (JCWPd).

Wg *Rozporządzenia w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (z dnia 4 listopada 2022r, Warszawa 16 lutego 2023 r. Poz. 300) stan chemiczny JCWPd nr 150, 161, 166 oceniono na dobry.

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym Gmina Dobra położona jest w całości w granicach dorzecza Górnej Wisły w zlewni Dunajca i Raby.

Obszar niniejszej zmiany planu położony jest w zlewni Łososiny, która jest lewobrzeżnym dopływem Dunajca.

Część terenu Gminy Dobra (miejscowości Porąbka, Skrzydlina, Wola Skrzydlańska znajdują się w zlewni Stradomki, która jest prawobrzeżnym dopływem Raby, zaś miejscowość Wilczyce znajdują się w zlewni Mszanki, która również jest prawobrzeżnym dopływem Raby.

Łososina, która bierze swój początek u stóp Jasienia 1062 m n.p.m. Jest główną rzeką gminy. Jej całkowita długość wynosi 56,1 km, a powierzchnia zlewni 412,9 km² (pow. zlewni do Słopiczanki – Tymbark – 82,9 km²). Na obszarze gminy przyjmuje dopływy: prawobrzeżny Gruszowiecki Potok (długość 4,0 km, powierzchni zlewni 8,2 km²) oraz lewobrzeżny Chyszówkę (długość 3,8 km, powierzchni zlewni 7,7 km²) oraz liczne małe, bezimienne cieki i potoki. [Atlas... 2005].

Naturalne wypływy wód podziemnych mają charakter źródeł, wycieków, wysięków i młak. Z uwagi na budowę geologiczną podłoża najczęściej spotyka się źródła podgrzbietowe i podstokowe. Ich wydajność jest zmienna, głównie z uwagi na infiltracyjny charakter zasilania (pokrywy zwietrzelinowe). Obszary podmokłe, najczęściej o niewielkiej powierzchni, spotyka się głównie w strefie podstokowej, na terenach lokalnych wypłaszczeń. Ich występowanie wiąże się z obecnością w podłożu warstw nieprzepuszczalnych łupków, glin lub iłów, które sprzyjają stagnacji wód opadowych, roztopowych lub spływających bezpośrednio ze stoków lub na terenach osuwisk Zielone Bajorzysko i Żółte Bajorzysko zarastające jeziorka na Mogielicy.

Charakterystykę hydrologiczną wód powierzchniowych gminy przedstawiono na podstawie stanów wód i przepływów na najbliższym położonym posterunku wodowskazowym IMGW na Łososinie w Piekietku.

Tabela 7. Charakterystyczne stany wody.

Rzeka	Posterunek wodowskazowy	Okres badań	Stany wody [cm]			Bezwzgl. wys. zw. wody [m n.p.m.]	
			WWW	NNW	Amplituda	przy stanie maks.	przy stanie min.
Łososina	Piekietko	1961-2000	480	63	417	375,7	371,5

Źródło: Mapa hydrograficzna 2004.

Łososina jest typową rzeką beskidzką z charakterystyczną dużą zmiennością stanów wody i przepływów. Średnie stany wody wykazują najniższe wartości w październiku, a najwyższe – w marcu i kwietniu. Maksimum wiosenne jest wynikiem wiosennych roztopów. Lipcowe opady powodują wezbrania, a następnie obserwuje się opadanie stanów wody, aż do wystąpienia niżówki jesiennej. Amplituda stanów wody Łososiny w okresie 1961-2000 wynosiła 417 cm (tab. 3 i 4). Duża zmienność stanów wody jest spowodowana szybką reakcją zlewni na opad. Zwłaszcza ulewne deszcze powodują gwałtowny przybór wody. Słabo przepuszczalne podłoże fliszowe, duże spadki terenu oraz znaczne wylesienie ułatwiają szybki spływ wody. W obrębie koryta zachodzą intensywne procesy erozyjne oraz nadmierny transport materiału unoszonego podczas gwałtownych wezbrań.

Średni roczny przepływ Łososiny w Piekietku wynosi $2,37 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$, przy czym w poszczególnych miesiącach waha się od $1,33 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ do $3,75 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (tab. 5). Maksymalny przepływ (WWQ) osiąga wartość $308 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (9 lipca 1997 roku), w czasie jednej z największych powodzi obserwowanych na tym terenie, a minimalny (NNQ) – $0,11 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$ (6 sierpnia 1994 roku). Średni roczny odpływ jednostkowy w zlewni Łososiny wynosi około $10,0 \text{ dm}^3 \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, maksymalny osiąga wartość ponad $1000 \text{ dm}^3 \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, natomiast minimalny około $1 \text{ dm}^3 \cdot \text{s}^{-1} \cdot \text{km}^{-2}$, a w dolnej części zlewni Łososiny – nawet poniżej tej wartości. Rzeki Beskidu Wyspowego odznaczają się dużą zmiennością przepływów dobowych, co jest wynikiem szybkiej reakcji zlewni na opad. Współczynnik odpływu wynosi 40 % [Ziemońska, 1973]. Reżim rzek jest deszczowo-śnieżno-gruntowy, z przewagą zasilania powierzchniowego. Mniejszy udział zasilania podziemnego wynika ze słabej wodonośności podłoża fliszowego, dużych spadków terenu, a więc szybszego spływu powierzchniowego i mniejszej infiltracji wody opadowej w podłoże. Umiarkowany reżim odpływu Łososiny wykazuje dużą zmienność w

rocznym cyklu, z wezbrzeniami: wiosennym (roztopowym) i letnim (opadowym) oraz zasilaniem deszczowo-śnieżnym.

Tabela 8. Średnie miesięczne stany wody [cm] Łososina – Piekiełko (1961-2000).

H	Miesiące											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
SNW	100	102	102	103	104	105	100	99	99	97	97	96
SSW	107	111	112	113	117	119	111	113	111	108	105	104
SWW	127	141	141	140	152	153	153	186	179	155	137	125

Źródło: Mapa hydrograficzna 2004.

Tabela 9. Średnie miesięczne przepływy charakterystyczne [$m^3 \cdot s^{-1}$] Łososina – Piekiełko (1961-2000).

H	Miesiące											
	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
SNQ	0,56	0,65	0,65	0,72	0,96	1,15	0,77	0,62	0,54	0,49	0,49	0,45
SSQ	1,52	2,06	1,76	2,16	3,44	3,75	2,55	3,05	2,74	2,35	1,68	1,33
SWQ	5,42	10,9	8,71	9,74	15,4	15,8	17,3	40,7	40,1	19,4	11,2	6,18

Źródło: Mapa hydrograficzna 2004.

Wezbrania roztopowe lub roztopowo-opadowe występują regularnie, co roku, na wiosnę i charakteryzują się dłuższym czasem trwania. Bardzo groźne są letnie powodzie, występujące zazwyczaj po rozlewnych opadach w Karpatach. Największe powodzie wystąpiły na tym obszarze w latach: 1934, 1958, 1960, 1970, 1997 oraz w lipcu 2001 roku.

Jednolite części wód powierzchniowych

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną podstawową jednostką gospodarki wodnej w Polsce jest jednolita część wód powierzchniowych (JCWP).

Obszar Gminy Dobra leży w dorzeczu Wisły w granicach pięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Stradomka (RW2000072138899), która obejmuje północno zachodnią część gminy;
- Tarnawaka (RW2000072138849), która obejmuje jedynie północno-wschodnie krańce miejscowości Stróża;
- Łososina do Potoku Stańkowskiego (RW20000421473473), która obejmuje większość terytorium gminy;
- Mszanka (RW2000042138299), która obejmuje zachodnią część miejscowości Wilczyce;
- Kamienica (RW20000421419899), która obejmuje południowo-wschodnią część Pórzeczek.

Jakość wód powierzchniowych

Podstawę prawną do wyznaczenia klas jakościowych wód powierzchniowych stanowi Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 roku w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. z 2016r., poz. 1187). Zgodnie z tym Rozporządzeniem stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych oraz wodach przybrzeżnych klasyfikuje się na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych. Podobnie potencjał ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych sztucznych i silnie zmienionych klasyfikuje się

na podstawie wyników klasyfikacji elementów fizykochemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych.

Według badań A. Wojcieszak odczyn (pH) wód powierzchniowych badany w punktach zlokalizowanych na stokach lub u podnóży Łopienia wahał się od 7,59 do 8,58, zaś średnia wartość pH wyniosła 8,27. Należą one, więc do wód słabo zasadowych. Średnia temperatura wyniosła 7,46 C. Średnia mineralizacja ogólna wód powierzchniowych wyniosła 220,4 mg-dm⁻³. Podobnie jak w przypadku wód podziemnych w składzie chemicznym wśród kationów dominował wapń, zaś wśród anionów wodorowęglany. W badanych punktach wody wykazywały jakość bardzo dobrą (klasa I) pod względem stężenia większości jonów.

Wg *Rozporządzenia w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (z dnia 4 listopada 2022r, Warszawa 16 lutego 2023 r. Poz. 300) określono status JCWP, oceniono stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan wód:

- Stradomka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód;
- Tarnawka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód;
- Łososina – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry, zły stan wód;
- Mszanka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry, zły stan wód;
- Kamienica – status: NAT, umiarkowany ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód.

Warunki klimatyczne

Pod względem klimatycznym obszar Gminy Dobra znajduje się na pograniczu kilku jednostek klimatycznych, wydzielonych na podstawie różnych kryteriów.

Według R. Gumińskiego teren ten należy do okręgów rolniczo-klimatycznych: podgórskiego i górskiego. E. Raner wyróżnił tu typy klimatów górskich i pogórskich. Według klasyfikacji M. Hessa [1965] i B. Obrębskiej-Starkłowej [1988] opartej na średniej rocznej temperaturze powietrza, zasięgu występowania pięter roślinnych oraz na podstawie danych fenologiczno-klimatycznych teren ten znajduje się na pograniczu:

- piętra umiarkowanie ciepłego obejmującego Pogórze o średniej temperaturze roku od 8° do 6 °C, które obejmuje większą część terenu gminy;
- piętra umiarkowanie chłodnego obejmującego Beskid Wyspowy (partie szczytowe) o średniej temperaturze roku od 6° do 4 °C.

Granica między piętrami, tj. izoterma 6 °C przebiega w tym rejonie na wysokości około 750 m n.p.m. obniżając się na stokach N do 700 m n.p.m., a górna granica piętra umiarkowanie chłodnego na wysokości 1100 m n.p.m..

Z określonymi średnimi temperaturami powietrza wiąże się czas trwania termicznych pór roku (tabela 10). Wraz ze wzrostem wysokości nad poziom morza ulega skróceniu okres bezzimia (średnia temperatura dobową powyżej 0 °C), wydłuża się okres zimy termicznej (średnia temperatura dobową poniżej 0 °C).

Tabela 10. Charakterystyka górnych granic piętra klimatycznego umiarkowanie ciepłego i umiarkowanie chłodnego [Hess 1965].

Element	Umiarkowanie ciepłe			Umiarkowanie chłodne		
	śr.	min.	max.	śr.	min.	max.
liczba dni z $t_d < -5$ °C	—	—	25	30	20	55
liczba dni z $t_d < 0$ °C	100	90	120	130	115	150
liczba dni z $t_d > 0$ °C	265	275	245	235	250	215
liczba dni z $t_d > 5$ °C	200	205	175	170	180	150
liczba dni z $t_d > 10$ °C	135	145	105	90	110	55
liczba dni z $t_d > 15$ °C	20	60	—	—	—	—
liczba dni z $t_{min} < -10$ °C	30	20	45	40	25	45
liczba dni z $t_{max} < 0$ °C	50	40	80	70	65	100
liczba dni z $t_{min} < 0$ °C	90	60	120	90	70	120
liczba dni z t_{max} i $t_{min} < 0$ °C	140	100	200	160	135	220
liczba dni z $t_{max} > 25$ °C	20	—	35	4	—	8
roczna suma opadów w mm	1000	950	1350	1400	1200	1800
liczba dni z opadem $\geq 0,1$ mm	175	150	210	190	140	235
liczba dni z opadem $\geq 1,0$ mm	130	110	150	150	130	185
liczba dni z opadem $\geq 10,0$ mm	30	20	35	45	35	55
liczba dni z pokrywą śnieżną	105	90	140	140	125	175
średnia prędkość wiatru m/s	2,5	2,3	2,8	3,0	2,0	3,7
liczba dni z wiatrem ≥ 10 m/s	25	10	35	40	10	60
liczba dni z wiatrem ≥ 15 m/s	5	1	10	10	2	20
liczba dni pogodnych	55	25	70	40	25	50
liczba dni pochmurnych	175	150	190	160	125	185
liczba dni z mgłą	50	35	60	100	50	160

Lato termiczne ze średnią dobową temperaturą powyżej 15 °C trwa około 20 dni, maksymalnie do 60 dni, a na górnej granicy piętra umiarkowanie chłodnego nie występuje.

Najistotniejszym okresem z punktu widzenia gospodarki rolnej jest okres wegetacyjny ze średnią temperaturą dobową powyżej 5 °C oraz długość okresu bezprzymrozkowego.

Średnia długość okresu wegetacyjnego wynosi od 205 do 150 dni i maleje wraz ze wzrostem wysokości średnio o 2-2,5 dnia na 100 m wzniesienia.

Okres bezprzymrozkowy, który wyznaczają daty pierwszych i ostatnich, w piętrze umiarkowanie ciepłym trwa od 175 do 155 dni. Pierwsze przymrozki pojawiają się w pierwszej połowie października, natomiast ostatnie na przełomie kwietnia i maja.

Pod względem wymagań gospodarki rolnej obszar ten należy do terenów o korzystnych warunkach klimatycznych.

Średnie roczne sumy opadów wahają się od 800 do 1000 mm, przy czym ich rozpiętość w poszczególnych latach może wynosić od 600 mm do ponad 1300 mm (tabela 11).

Tabela 11. Charakterystyczne miesięczne i roczne sumy opadów za lata 1961-2000 [Mapa hydrograficzna 2004].

	Poste- runek opa-dowy	Miesiące												Rocz.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Gruszowiec	śr.	42	44	48	75	110	144	149	133	87	66	54	50	1002
	1970 W	33	44	31	92	86	230	338	177	50	103	61	60	1305
	1982 S	33	31	16	85	80	101	105	63	59	16	36	86	711
	maks.	114	132	148	154	201	287	338	307	277	158	114	115	1305
	rok	1974	1966	2000	1998	1966	1965	1970	1972	1996	1980	1964	1961	1970
min.	9	3	2	15	47	52	32	42	24	10	22	11	711	
rok	1971	1976	1974	1961	1993	1987	1995	1992	1986	2000	1975	1972	1982	
Węglówka	śr.	53	51	55	80	104	134	132	123	83	66	63	60	1005
	1998 W	95	91	67	158	85	182	112	87	121	101	74	53	1226
	1963 S	35	28	29	51	112	58	112	50	86	114	34	29	738
	maks.	172	129	141	158	171	266	314	36	294	142	128	129	1226
	rok	1976	1966	2000	1998	1996	1999	1970	1972	1996	1974	1981	1987	1998
min.	12	4	3	19	43	57	26	19	23	10	19	8	738	
rok	1971	1976	1974	1961	1993	1976	1967	1961	1986	2000	1986	1972	1963	
Limanowa	śr.	41	39	42	63	94	126	118	97	67	49	47	47	830
	1970 W	42	55	36	72	82	153	280	167	48	79	66	61	1141
	1986 S	39	10	12	16	76	153	68	122	10	30	10	49	595
	maks.	130	107	111	127	181	276	332	184	190	133	86	89	1141
	rok	1976	1977	2000	1990	1965	1998	1997	1972	1996	1974	1981	1961	1970
min.	12	1	2	16	40	46	19	25	9	6	10	9	595	
rok	1991	1976	1974	1986	1969	1964	1995	2000	1969	2000	1986	1983	1986	
Rozdziale	śr.	33	33	36	58	93	120	117	109	67	50	42	40	798
	1997 W	16	23	24	54	141	81	374	109	54	72	60	46	1054
	1984 S	35	13	36	22	95	88	99	39	77	32	15	31	582
	maks.	75	96	90	138	187	238	374	222	185	138	100	96	1054
	rok	1976	1977	2000	1998	1987	1973	1997	1972	1998	1974	1981	1982	1997
min.	5	1	3	3	45	42	32	32	8	8	13	9	582	
rok	1980	1976	1974	1986	1993	1976	1995	1995	1996	1977	1975	1972	1984	

śr. – średni z wielolecia, S – rok suchy, W – rok wilgotny

Maksimum opadów przypada na miesiące letnie (VI-VIII) ok. 40-43%, natomiast na I-III około 13-15% rocznej sumy. Zróżnicowanie miesięcznych sum opadów jest bardzo duże od 1 mm do 130 mm w miesiącach zimowych oraz od 20 mm do 380 mm w miesiącach letnich. Średnia liczba dni z opadem $\geq 0,1$ mm waha się od 140 do 235 dni. Najczęściej notuje się opady słabe ($\geq 1,0-5,0$ mm), natomiast o dużej wydajności ($\geq 10,0$ mm) występują średnio od 30 do 45 dni.

Liczba dni z pokrywą śnieżną, w zależności od wysokości nad poziomem morza, rośnie od 105 do 140 dni, a czas zalegania stałej pokrywy śnieżnej wynosi od 90-100 dni w Beskidzie Wyspowym do 80-90 dni na Pogórze.

Obszar jest dobrze przewietrzany, średnia roczna prędkość wiatru wynosi od 2,5-3,0 m/s. Większe prędkości charakteryzuje okres zimowo-wiosenny, niższe okres letnio-jesienny. W ciągu roku przeważają wiatry z sektora zachodniego: zachodnie i południowo-zachodnie.

Ze względu na zróżnicowanie lokalnych warunków klimatycznych spowodowanych formami terenowymi, nachyleniem stoków, ekspozycją, pokryciem terenu, można wyróżnić jednostki typologiczne mezoklimatu [Hess i in. 1975]:

- I – Obniżenia dolinne o największych gradientach termiczno-wilgotnościowych. Za umowną granicę zasięgu obszarów o tym typie mezoklimatu należy przyjąć zasięg wartości odchylenia temperatury równy 2/3 wartości natężenia inwersji temperatury minimalnej (tj. różnicy między temperaturą minimalną na dnie doliny a temperaturą na górnej granicy inwersji). Na obszarze Pogórza i gór niskich zasięg ten wynosi około 40-60 m, w górach średnich około 80 m nad dnem doliny. Średnia roczna różnica temperatury minimalnej w tej warstwie wynosi około 2°, co odpowiada zróżnicowaniu w liczbie dni z przymrozkiem rzędu 25 dni, a w długości okresu bezprzymrozkowego 30-50 dni. Jest to także obszar najczęstszego występowania mgieł radiacyjnych. Przy tak dużym jego zróżnicowaniu konieczne jest wydzielenie kilku podtypów mezoklimatu:
- Ia – Den dolin do wysokości względnej około 5 m przy rzeźbie pogórskiej i około 20 m przy rzeźbie gór niskich i średniogórskiej. Jest to dno zbiornika chłodnego powietrza o najniższych temperaturach minimalnych, najwyższych amplitudach dobowych temperatury i największej częstości występowania przymrozków oraz dużej wilgotności powietrza w nocy.
 - Ib – Teras średnich i dolnych partii zboczy, typowych dla obszarów Pogórzy i wyżyn, o wysokości względnej od 5 do 20 m, o nieco łagodniejszych stosunkach mezoklimatycznych w porównaniu z Ia.
 - Ic – Zboczy dolinnych, wyraźnie cieplejszych i suchszych w porze nocnej, położonych na wysokości względnej od 20 do 40-60 m na Pogórzu, wyżynach i górach niskich oraz od 20 do 80 m w górach średnich, o nachyleniach temperatury minimalnej od dna doliny rzędu 1,5-2° w skali rocznej. Okres bezprzymrozkowy w porównaniu do den dolinnych jest wydłużony o około 15-30 dni w dolnej części oraz około 30-50 dni w górnej części zboczy.
- II – Stoków i wierzchołków o optymalnych walorach mezoklimatycznych (odpowiednik „cieplej strefy na stoku”), położonych na wysokościach powyżej 40-60 m nad dnem dolin pogórskich, wyżyn i gór niskich oraz około 80 do 300-400 m nad dnem dolin w górach średnich. W zasięgu tej jednostki typologicznej mezoklimatu najczęściej występuje górna granica inwersji temperatury minimalnej. Jest to więc obszar o najmniejszych dobowych wahaniami temperatury i najdłuższym okresie bezprzymrozkowym.
- III – Grzbiety i szczyty oraz stoki w górach niskich i średnich, położone powyżej wysokości 300-400 m nad dnami dolin, chłodniejsze, znajdujące się poza zasięgiem wpływu lokalnej cyrkulacji dolinnej. Wartości temperatury powietrza zmieniają się tu w zależności od wysokości nad poziom morza. Mimo że średnie temperatury minimalne mogą przyjmować podobne, a na dużych wysokościach nad poziom morza nawet niższe niż w I jednostce mezoklimatu wartości, to zasadnicza różnica w stosunku do tej ostatniej polega na istnieniu normalnych (a nie inwersyjnych) gradientów temperatury i na dużo mniejszych dobowych wahaniami temperatury powietrza.

Pokrywa glebowa

Pokrywa glebowa kształtowana jest przede wszystkim pod wpływem cech podłoża oraz wysokości bezwzględnej i związanej z nią piętrowością klimatyczną i roślinną.

Według klasyfikacji B. Adamczyka [1966] utwory skalne występujące na tym terenie należą do serii marglisto-krzemianowej, psamitowo-pelitowej, których zwietrzliny posiadają właściwości sprzyjające formowaniu się gleb brunatnych. Zmienny udział piaskowców i łupków ilastych,

zróznicowana zawartość spoiwa węglanowego oraz procesy przemieszczania zwietrzelin i modelowania stoków to podstawowe przyczyny zróznicowania trofizmu gleb i rodzaju ich użytkowania.

Najmłodsze osady czwartorzędu (plejstocenu i holocenu) występują w obrębie stoków i wypełniają dna dolin potoków i rzek.

Na podstawie zróznicowania właściwości gleb i genezę substratu glebowego można na tym terenie wyróżnić:

- gleby partii grzbietowych, wytworzone z pokryw zwietrzelin in situ,
- gleby stokowe wytworzone z pokryw koluwiów (kamienisto-rumoszowych, soliflukcyjnych i osuwiskowych) oraz pokryw deluwiów, powstałych w plejstocenie jak i w holocenie,
- gleby dolin rzek i potoków, które powstały z osadów aluwialnych lub aluwialno-deluwialnych.

Dominują gleby autogeniczne, brunatne właściwe: typowe wylugowane i oglejone, brunatne kwaśne; bielcowane typowe i bielcowe. W wyższych partiach stoków i na grzbietach gleby litogeniczne; litosole, regosole, rankery brunatne i pararzędziny brunatne. Na wypłaszczeniach oraz w dnach dolin występują płaty gleb semihydrogenicznych i hydrogenicznych oraz gleby napływowe; mady rzeczne; właściwe, brunatne i deluwialne brunatne.

Pod względem przynależności gruntów rolnych do poszczególnych klas bonitacyjnych na terenie gminy zdecydowanie przeważają gleby słabe i bardzo słabe. Powierzchnia gruntów rolnych o określonych klasach bonitacyjnych gleb i ich udział procentowy przedstawiono w tabeli 12.

W skali całej gminy użytki rolne zajmują powierzchnię ok. 7540 ha, co stanowi blisko 69% ogólnej powierzchni.

Tabela 12. Struktura gruntów rolnych według klas bonitacyjnych w poszczególnych sołectwach [wg stanu na 2018 r.]

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia* w ha gruntów rolnych wg klas bonitacyjnych									Udział gruntów rolnych w ogólnej pow. sołectwa w %
		III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	Razem	
1	Chyszówki				45,91		2,23	674,45	121,56	844,15	81,74
2	Dobra				513,92	17,76	220,14	607,12	131,27	1490,21	72,49
3	Gruszowiec				333,5		6,28	116,34	93,26	549,38	94,79
4	Jurków	9,37			369,37	32,04	130,77	147,24	25,73	714,52	87,06
5	Porąbka				27,35	0,06	7,4	9,94	0,3	45,05	6,74
6	Pórzeczki				177,28		3,64	399,2	203,19	783,31	35,02
7	Przenosza			0,63	134,82	31,27	123,45	156,82	15,25	462,24	92,80
8	Skrzydlna			1,04	191,71	63,23	240,41	287,95	29,64	813,98	94,45
9	Stróża				160,18	20,72	145,73	224,22	48,41	599,26	96,39
10	Wilczyce				304,13		43,85	158,38	101,41	607,77	64,17
11	Wola Skrzydlańska				216	4,2	147,77	246,98	15,72	630,67	96,08
	Razem	9,37	0	1,67	2474,17	169,28	1071,67	3028,64	785,74	7540,54	68,68

* powierzchnia wg rejestru. Źródło: EGIB Starostwo Powiatowe Limanowa

Gleby klas I-III zgodnie z Ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. *o ochronie gruntów rolnych i leśnych* (j.t. Dz. U. z 2004 r., Nr 121, poz. 1266, z późn. zm.) podlegają szczególnej ochronie. Gleby pochodzenia mineralnego oraz gleby organiczne, których wyłączenie z produkcji rolnej wymaga uzyskania zgody Ministra, zajmują na terenie gminy 11 ha, tj. 0,1% powierzchni gruntów rolnych.

Na podstawie typu użytkowania gleb i o przeważającym występowaniu kompleksów przydatności rolniczej T. Komornicki [1985] wydzielił w Karpatach 24 rejony, które połączone zostały w siedem większych grup. Obszar ten zaliczony został do Grupy:

- II – Teren przejściowy między Pogórzami a Beskidami, charakteryzujący się przewagą rolnictwa, Rejon 16 – limanowsko-rożnowski leśno-rolniczy z przewagą gleb kompleksu 11 – zbożowo-pastewnego (środkowa i północno-wschodnia największa część gminy);
- IV – Beskidy z przewagą terenów rolniczych, Rejon 12 – orawsko-rabczański z przewagą gleb kompleksu 12 – owsiano-ziemniaczanego (północno-zachodnia część gminy);
- V – Beskidy z przewagą terenów leśnych, Rejon 15 – ochotnicko-szczawnicki z przewagą terenów leśnych (południowa część gminy).

Opracowana przez IUNG waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski [Witek 1985 i 1994] obejmuje ocenę czterech elementów środowiska wpływających w sposób najistotniejszy na przyrodnicze warunki produkcji rolniczej, a mianowicie glebę, klimat, rzeźbę terenu oraz warunki wodne.

Rzeźba terenu jest jednym z czynników środowiska przyrodniczego, mających duży wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zróżnicowanie rzeźby terenu pośrednio wpływa na warunki klimatyczne, układ stosunków wodnych terenu, szatę roślinną oraz na kształtowanie się właściwości gleb i ich przydatność rolniczą. Bezpośredni wpływ to przede wszystkim utrudnienie organizacji produkcji rolnej.

Gleby zależnie od położenia wykazują duże zróżnicowanie miąższości poziomu orno-próchnicznego, temperatury, wilgotności, okresu zamarzania i rozmarzania oraz długości zalegania pokrywy śniegowej.

Tereny urzeźbione narażone są na przemieszczanie gleby, zmywanie przez wody spływające (procesy erozji wodnej), a także erozję „uprawową” (przemieszczanie gleby podczas orki w dół zbocza).

W 10-punktowej ocenie rzeźby tereny bardzo korzystne (9 i 10 punktów – uzyskały tereny gdzie dominują niewielkie spadki terenu, dochodzące do 2°. Nie występują tu trudności w uprawie ze względu na nachylenie. Mogą natomiast zachodzić procesy erozji wietrznej.

Tereny korzystne (7 i 8 punktów). Przeważają na nich spadki 3°. Ogólne są to obszary podobne do wyżej omówionych. Jednakże w przypadku występowania na tych terenach utworów lessowych, procesy erozyjne mogą wykazywać tendencje rozwojowe. Dlatego też powinno się stosować tutaj orkę poprzeczno-stokową (zwłaszcza na długich stokach).

Tereny średnio korzystne (5 i 6 punktów) o przeważającym nachyleniu do 5°. Na tych terenach wzrasta zagrożenie przez erozję, na glebach lessowych może przechodzić z umiarkowanej

do intensywnej. Nachylenia utrudniają pracę maszyn rolniczych. Na terenach tych wskazane jest stosowanie pługów odwracalnych (do orki w jedną stronę).

Tereny mało korzystne (3 i 4 punkty) o nachyleniach 7° i 8°. Pogarsza się tu wyraźnie jakość pracy wielu narzędzi ciągnikowych zawieszanych i przyczepianych.

Tereny bardzo niekorzystne (0 do 2 punktów) to obszary, gdzie nachylenie 12° stanowi granicę bezpiecznej pracy wielu maszyn i narzędzi rolniczych. Tereny o nachyleniach 20-30° należałoby już wykluczyć z użytkowania ornego. Mogą one być wykorzystywane np. jako pastwiska.

Udział powierzchni terenu gminy w poszczególnych klasach bonitacyjnych przedstawia się następująco:

- tereny bardzo korzystne (klasa 10 i 9) brak
- tereny korzystne (klasa 8) brak
(klasa 7) 20 ha
- tereny średnio korzystne (klasa 6 i 5) brak
- tereny mało korzystne (klasa 4) 470 ha
(klasa 3) 190 ha
- tereny bardzo niekorzystne (klasa 2) brak
(klasa 1-0) 4362 ha.

Z waloryzacji tej wynika, że rzeźba terenu stwarza bardzo niekorzystne warunki dla rolnictwa i stanowi poważną barierę w jego rozwoju zwłaszcza przy stosowaniu maszyn rolniczych.

Warunki wodne są bardzo istotnym czynnikiem, wywierającym wpływ na jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Jest to równocześnie czynnik najmniej poznany i najtrudniejszy do wymiernej oceny.

W pracach kartograficzno-gleboznawczych przyjęto następujący podział gleb pod względem ich stosunków wodnych:

- 1 – gleby o relatywnie optymalnym uwilgotnieniu,
- 1a – gleby okresowo odgórnie nadmiernie uwilgotnione (wyróżnia się tylko w gruntach ornych),
- 2 – gleby okresowo podmokłe,
- 3 – gleby stale podmokłe,
- 4 – gleby okresowo suche,
- 5 – gleby trwale suche.

Ocenę warunków wodnych terenu dokonano uwzględniając następujący uproszczony podział gleb według ich warunków wodnych:

- A – tereny z przewagą gleb o częstym i długotrwałym (ew. stałym) nadmiarze wody (odpowiednik kat. 3),
- B – tereny z przewagą gleb o okresowym nadmiarze wody (odpowiednik kat. 1a i 2),
- C – tereny z przewagą gleb o relatywnie optymalnej ilości wody (odpowiednik kat. 1),
- D – tereny z przewagą gleb o okresowym niedoborze wody (odpowiednik kat. 4),
- E – tereny z przewagą gleb o stałym niedoborze wody (odpowiednik kat. 5).

Udział poszczególnych kategorii warunków wodnych w powierzchni użytków rolnych wynosi:

- A – 124 ha
- B – 1330 ha

- C – 3188 ha
- D – 400 ha
- E – brak.

Ogólna ocena warunków wodnych dla celów produkcji rolnej – bardzo korzystna.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowany na podstawie ww. elementów środowiska stanowi liczbowy wskaźnik syntetyczny umożliwiający m.in. ocenę porównawczą np. między sąsiednimi gminami (tab. 13).

Tabela 13. Punktowa waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Gminy Dobra i w jej otoczeniu [Witek 1994]

Gmina	Wskaźnik waloryzacji				Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
	jakości i przydatności rolniczej gleb	agroklimatu	rzeźby terenu	warunków wodnych	
Dobra	35,7	6,7	0,7	4,4	47,5
Jodłownik	51,7	7,7	1,2	4,7	65,3
Tymbark	33,9	6,7	0,8	3,9	45,3
Kamienica	24,1	6,2	0,6	3,3	34,2
Mszana Dolna	31,1	6,2	0,7	4,1	42,1
Wiśniowa	40,1	6,0	2,1	4,9	53,1

Jak wynika z powyższej tabeli warunki agroekologiczne w gminie są lepsze niż w gminie Kamienica i Mszana Dolna, natomiast gorsze niż w gminach położonych na północy Wiśniowej i Jodłowniku. Średni wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla Polski wynosi 66.6, a maksymalne wartości osiąga w rejonie Wrocławia ponad 108.

Roślinność

Na podstawie geobotanicznego podziału Polski obszar gminy zaliczony jest do [Szafer, Zarzycki 1972]:

- Działu: Karpaty Zachodnie
- Okręg: Beskidy (C)
- Podokręg: Śląsko-Babiogórski (C1)

Podokręg Śląsko-Babiogórski – to najbardziej zachodni w obrębie granic Polski podokręg beskidzki ciągnący się od Śląska Cieszyńskiego po Limanową. Wschodnia granica podokręgu przebiega na linii Kamienica – Limanowa – Łososina Górna obejmując Gorce i większa część Beskidu Wyspowego. Z uwagi na większą wilgotność i wyższe opady charakteryzuje się odmienną florą w stosunku do sąsiadujących podokręgów między innymi stwierdzono występowanie tutaj *Crocus scepusiensis* i brak gatunków kserotermicznych właściwych dla podokręgu Sądeckiego. Górski charakter podokręgu powoduje zróżnicowanie pionowe roślinności. W obrębie gminy występuje piętro pogórza i piętro regla dolnego. Piętro pogórza sięga do około 550 m n.p.m., w którym zdecydowanie przeważają użytki rolne, a naturalne lasy liściaste zastępowane są sztucznie wprowadzanymi lasami iglastymi i mieszanymi.

Piętro regla rolnego, z dominacją lasów występuje powyżej 550 m n.p.m. z powszechnie panującą buczyną karpacką z drzewostanami bukowymi z jodłą i świerkiem oraz płatami borów jodłowo-swierkowych i jedlin, a także lasów świerkowych na siedliskach jedlin i buczyn. Nad potokami występuje smugowo olszyna karpacka. W użytkach rolnych tego piętra dominują łąki i pastwiska oraz grunty orne, a w zbiorowiskach występują ziołorośla i traworośla polan reglowych oraz żyzne łąki mietlicowo-mieczykowe i ubogie polany bliźniczkowe. Na polanach i łąkach charakterystyczne jest występowanie krokusów.

Zróżnicowanie geobotaniczne, wynikające z niewielkiego zróżnicowania geologicznego obszaru, wpłynęło na niewielką różnorodność warunków ekologicznych i niewielkie zróżnicowanie szaty roślinnej.

Liczebność flory naczyniowej na terenie gminy szacuje się na nie więcej niż 700 gatunków [Prokopczuk 2004].

Do najciekawszych grup roślinności obszaru zaliczyć należy gatunki górskie, stanowiące około 12% ogółu flory, tj. około 90 gatunków, z tego 3 gatunki alpejskie, 15 subalpejskich, 23 ogólnogórskie, a około 50 to gatunki reglowe. Do pospolitych gatunków należy jodła i inne gatunki związane z buczyną karpacką. Liczne są tu żywce, parzydło leśne, śnieżyczka przebiśnieg, miesięcznica trwała, czosnek niedźwiedzi, kostrzewa górską, paprotnik brauna i inne. Występuje też kilka rzadkich gatunków podgórskich, np. rogownica leśna i skrzyp olbrzymi.

Obszar gminy zasiedlają przede wszystkim gatunki zachodniokarpackie, lecz występują również wschodniokarpackie, np. żywokost sercowaty, bluszcz kosmaty czy kłokoczka południowa.

Zbiorowiska leśne

Lasy na obszarze gminy zajmują powierzchnię około 5200 ha, co stanowi ponad 47% jej powierzchni (tab. 12). Największe powierzchnie leśne oraz zadrzewień i zakrzewień występują w sołectwach Pólrzeczeki i Gruszowiec (odpowiednio 79% i 60% ich powierzchni), natomiast najmniej w Stróży i Skrzydłnej (odpowiednio 20% i 24%). Dominują siedliska lasu górskiego (LGśw) około 83%, lasu górskiego mieszanego (LMG) około 15%, a na niewielkich powierzchniach występuje las łąkowy górski (LŁG) około 2%. Głównym gatunkiem drzewostanów jest buk około 32%, jodła 29%, świerk 30%, sosna 4%, olsza 2%, inne gatunki 3%. Z tego wynika, że skład gatunkowy lasu jest na ogół zbliżony do prawidłowego, a udział świerka zmniejsza się na korzyść jodły i buka.

Tabela 14. Powierzchnia i udział w % gruntów leśnych (Ls) oraz zadrzewień i zakrzewień (Lz) w poszczególnych sołectwach (wg stanu na 2018 r.)

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia* w ha gruntów leśnych			Powierzchnia sołectwa* w ha	Udział gruntów Ls i Lz w ogólnej powierzchni w %
		Ls	Lz	Razem		
1	Chyszówki	566,28	25,22	591,5	1032,7	57,28
2	Dobra	836,48	22,91	859,39	2055,8	41,80
3	Gruszowiec	331,95	15,85	347,8	579,6	60,00
4	Jurków	264,48	38,01	302,49	820,7	36,86
5	Porąbka	227,79	20,4	248,19	668,1	37,15

6	Pólrzeczki	1742,78	20,83	1763,61	2236,6	78,85
7	Przenosza	108,16	19,93	128,09	498,1	25,72
8	Skrzydlna	203,22	4,83	208,05	861,8	24,14
9	Stróża	94,29	27,5	121,79	621,7	19,59
10	Wilczyce	536,51	14,8	551,31	947,1	58,21
11	Wola Skrzydlańska	283,54	5,18	288,72	656,4	43,99
	Razem	5195,48	215,46	5410,94	10978,6	49,29%

* powierzchnia wg rejestru.

Źródło: Starostwo Powiatowe Limanowa

Zwarta roślinność naturalna, z dawniej panującej tu powszechnie puszczy karpackiej, zachowała się w postaci dużych kompleksów leśnych w masywach: Mogielicy, Łopienia, Ćwilina, Śnieżnicy i Ciecienia na sąsiadujących z nimi mniejszych wzniesieniach górskich, należących do regła dolnego.

Największe powierzchnie w zbiorowiskach leśnych zajmują:

- bór jodłowo-świerkowy z udziałem świerka, jodły, buka i gatunków domieszkowych,
- buczyna karpacka z udziałem buka, jodły, świerka i jaworu i innych panujący zespół leśny,
- las jodłowy z udziałem jodły i innych gatunków, na żyznych siedliskach,
- grąd wysoki i niski z grabem, brzozą, lipą, jodłą, bukiem, olszą, sosną i innymi gatunkami,
- olszyna górską z olszą szarą i wierzbami w drzewostanie, tzw. lasy przypotokowe.

W strukturze własności lasy państwowe stanowią około 46% ogółu, natomiast niepaństwowe 54% w tym zdecydowanie przeważają lasy prywatne ze względu na pełniące funkcje oraz położenie, lasy państwowe należą do lasów ochronnych w kategoriach glebochronne i wodochronne.

Ekosystemy nieleśne

Powstały na skutek przekształceń roślinności na przestrzeni historycznych przemian szaty roślinnej spowodowanych jej użytkowaniem przez gospodarowanie człowieka.

Do półnaturalnych zespołów należą zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe. Na około 40% nienawożonych polan reglowych oraz łąk i pastwisk występują zbiorowiska bliźniczki – psiej trawki, w których oprócz bliźniczki występują: izgrzyca, krzyżownica, jastrzębiec i inne; zbiorowiska łąkowe mieczykowo-mietlicowe, a także łąkowo-pastwiskowe.

W zbiorowiskach nieleśnych wyróżniamy między innymi takie zbiorowiska jak:

- traworośla bliźniczki, psiej trawki, na polanach w reglu dolnym,
- traworośla mieczykowo-mietlicowe na łąkach, z wieloma kwitnącymi gatunkami,
- traworośla grzebienicowe i śmiałka darniowego pastwisk, wraz z innymi gatunkami,
- sitowo-ostożeniowe mokrych łąk i pastwisk,
- murawa kserotermiczna z cieciorką pstrą, czyścicą, dziurawcem i inne.

W zespołach roślinnych – wtórnych, łąkowo-pastwiskowych dominują zbiorowiska rajgrasowe oraz rzadko występujące mieczykowo-mietlicowe i trzęślicowe. Nienawożone łąki w wyższych położeniach przechodzą w psiary bliźniczkowe oraz pastwiska z grzebienicą i innymi traworoślami. Florę łąkową reprezentuje blisko 400 gatunków związanych przeważnie z łąkami świeżymi i łąkami wilgotnymi. Do

ciekawych roślin łąkowych należą: storczyki, mieczyk dachówkowaty, oman wierzbolistny, trzęślica modra i inne. Gatunki wodne występują w starorzeczach potoków i rowach odwadniających.

Gatunki rzadkie, zagrożone i chronione reprezentuje około 40 roślin, np. wawrzynek wilczełyko, bluszcz pospolity, skrzyp olbrzymi, widłaki, orlik pospolity, parzydło leśne, goryczki, dziewięciśny, storczyki i inne.

Roślinność segetalna zaliczana jest do rzędu *Secali-Violetalia arvensis*, rozpowszechniona jest zarówno w zbożach, jak i w uprawach okopowych. Najczęściej występującym zbiorowiskiem jest *Vicium tetraspermae*. Rosną w nim między innymi *Bromus secalinus*, *Scleranthus annuus*, a w niektórych płatach rumianek. Ponadto w uprawach roślin okopowych najbardziej rozpowszechniony jest zespół *Echinochloo-Setarietum*. Natomiast na żyzniejszych siedliskach polnych rośnie zbiorowisko *Lamio-Veronicetum politae*.

Roślinność ruderalna wykształca się powszechnie wokół zabudowań. Większe jej skupiska rozwijają się także wzdłuż linii komunikacyjnych. Zwykle jednak płaty zbiorowisk ruderalnych nie zajmują większych powierzchni. Do bardziej rozpowszechnionych należy zespół *Plantagini-Lolietum* rozwijający się w miejscach wydeptanych, na podwórkach, placach budów, poboczach dróg. Lokalnie reprezentowane są tutaj ponadto zbiorowiska ziołorośli złożone z wysokich bylin *Echio-Melilotetum* i *Tanaceto-Artemisietum*.

Występujące zróżnicowanie sposobu i form ukształtowania terenu i jego pokrycia tworzące swoistą mozaikę siedlisk umożliwiających rozwój rodzimej flory i fauny, zwiększają ogólną wartość i walory przyrodnicze omawianego terenu.

Należy zaznaczyć, iż pomiędzy różnymi rodzajami zbiorowisk roślinnych występujących w omawianym terenie wykształciły się strefy przejściowe roślinności, utworzone przez gatunki wynikające z obu sąsiadujących zbiorowisk. Tak wykształcone strefy kontaktu, czyli ekotony tworzą charakterystyczne nisze ekologiczne, cenne dla rozwoju rozmaitych gatunków roślin i zwierząt. Wzmacniają one ogólną odporność biologiczną poszczególnych zbiorowisk i całej szaty roślinnej w terenie, a ponadto znacząco wpływają na poprawę stanu różnorodności biologicznej przyrody ożywionej.

Świat zwierząt

Informacje na temat świata zwierząt dziko żyjących na terenie Gminy Dobra pochodzą głównie z informacji dotyczących poszczególnych obszarów chronionych, których granice rzadko pokrywają się z granicami administracyjnymi gminy. Ponadto naturalne migracje dzikich zwierząt sprawiają, że przytoczone dane na ten temat mają charakter szacunkowy.

W południowej, najwyższej części gminy obejmującej pasmo Mogielicy i Jasienia pokryte rozległym kompleksem lasów, świat dzikich zwierząt jest najmniej przekształcony w wyniku działalności człowieka. Dzika zwierzyna może poprzez zalesiony odcinek doliny Kamienicy swobodnie migrować pomiędzy tym obszarem a pasmem Gorców dlatego trudno oddzielić informacje nt. fauny Mogielicy i Jasienia od informacji dotyczącej Gorców. Według standardowego formularza danych obszaru NATURA 2000 „Ostoja Gorczańska” w ostoi tej stwierdzono występowanie 33 gatunków zwierząt objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i wymienionych w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG. Wśród tych gatunków są duże ssaki drapieżne jak niedźwiedź brunatny, wilk i ryś oraz ptaki drapieżne (orzeł przedni, orlik krzykliwy, puchacz i inne). Nie sposób określić w jakim stopniu informacje te

dotyczą Gminy Dobra. Bardziej szczegółowe informacje można znaleźć w materiałach dotyczących rezerwatu „Mogielica”. Stąd wiadomo o występowaniu w masywie Mogielicy głuszca (*tetrao urogallus*) oraz innych ptaków m. in. dzięcioła trójpalczastego i biało grzbiatego, sóweczki, włośчатки, drozda obrożnego, czeczotki i orzechówki. Według opracowania „*Awifauna środkowej części Beskidu Wyspowego – propozycje ochrony*” (Kajtoch Ł., Piestrzyńska-Kajtoch A.) w rejonie Mogielicy i Jasienia obserwowano następujące gatunki ptaków: bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy, pustułka, kobuz, głuszc, cietrzew, sóweczka, puchacz, dzięcioł biało grzbiety, dzięcioł trójpalczasty, siwerniak, pluszcz, płochacz halny, drożdżik, pokrzewka jarzębata, orzechówka, czeczotka. Spośród ssaków oprócz wspomnianych dużych drapieżników występują gatunki łowne: sarna, jelen, dzik. Na wspomnianej liście gatunków z załącznika II dyrektywy znajdują się ponadto 3 gatunki płazów: kumak górski, traszka grzebieniasta i traszka karpacka; 2 gatunki owadów: biegacz grzełkowany i zalotka większa oraz 1 gatunek mięczaków: poczwarówka zwężona.

Lasy porastające pozostałe góry w Gminie Dobra tj. Ćwilin, Śnieżnicę, Ciecien i Łopień charakteryzują się zbliżonymi warunkami siedliskowymi, jednakże z uwagi na ograniczoną powierzchnię i wzajemną izolację poszczególnych kompleksów występują tu znacznie ograniczone warunki dla bytowania zwierząt wymagających dużych areałów osobniczych, w tym dużych drapieżników. Potwierdzają to informacje zawarte w standardowym formularzu danych dla obszaru natura 2000 „Uroczysko Łopień” oraz informacje dotyczące rezerwatu „Śnieżnica”. Natomiast strome stoki z wychodniami skalnymi oraz z jaskiniami szczelinowymi tworzą dogodniejsze warunki dla bytowania nietoperzy. Dlatego w „Uroczysku Łopień” stwierdzono występowanie 4 gatunków nietoperzy. Kolonie rozrodcze nietoperzy (podkowca małego i nocka orzęsionego) oraz schronienie nocka dużego znajdują się ponadto na strychu kościoła w Skrzydlnej.

Szereg gatunków dzikich zwierząt występuje na całym obszarze gminy. Spośród mniejszych drapieżników występuje lis oraz szereg gatunków łasicowatych między innymi borsuk, kuna leśna i domowa, łasica łaska i tchórz. Kuna leśna występuje w lasach pogórskich i stała się gatunkiem dość częstym w wielu, nawet małych, kompleksach leśnych. Kuna domowa stała się ostatnio gatunkiem pospolitym także w terenach zurbanizowanych. Tchórz, występuje dość licznie, przeważnie w pobliżu zabudowań. Łasica łaska częściej występuje na niższych położonych terenach. Spośród gryzoni, w środowisku leśnym i parków podworskich, występują dość liczne wiewiórki. W otoczeniu rzek i strumieni, a nawet rowach melioracyjnych występuje piżmak. O bogactwie ptaków na terenie gminy świadczy fakt iż w opracowaniu „*Awifauna środkowej części Beskidu Wyspowego – propozycje ochrony*” wymieniono blisko 100 gatunków ptaków lęgowych lub prawdopodobnie lęgowych występujących na Pogórzu Wiśnickim lub w Beskidzie Wyspowym poza „Ostoją Gorczańską”.

Świat ryb i innych organizmów wodnych jest silnie przekształcony przez człowieka. Łososina uchodzi do zbiornika Czchowskiego, a na terenie miejscowości jest uregulowana z zastosowaniem betonowych progów w korycie. Źródłowy odcinek Stradomki jest w okresie niżówkowym bardzo płytki, co ogranicza możliwości bytowania ryb. Głównymi gatunkami ryb w wodach Gminy Dobra są pstrąg potokowy i kleń, występuje także strzebla potokowa. Łososina jest zarybiana głównie pstrągiem potokowym. Próby restytucji łososia w Łososinie i w Stradomce nie przyniosły jak dotychczas pozytywnych wyników.

2.3.3. Zasoby przyrodnicze oraz ich ochrona prawna

Gmina Dobra z uwagi na swoje usytuowanie w strefie przejściowej od gór Beskidu Wyspowego na południu do Pogórza Wiśnickiego, prezentując znaczne zróżnicowanie elementów środowiska przyrodniczego, należy do terenów o bogatej różnorodności biologicznej. Bardzo pozytywny, dodatkowy wpływ na walory przyrodnicze tego terenu i jego wartość biologiczną, posiada bez wątpienia sąsiadujące z gminą od południa pasmo Gorców z Gorczańskim Parkiem Narodowym.

Ochrona prawna zasobów przyrodniczych

■ Sieć ekologiczna ECONET-PL

Polska część Europejskiej Sieci Ekologicznej ECONET-PL obejmuje tereny o najwyższych walorach przyrodniczych, tworzących wyodrębnione obszary węzłowe o znaczeniu międzynarodowym (M) lub krajowym (K), połączone między sobą korytarzami ekologicznymi również o znaczeniu międzynarodowym lub krajowym [Liro 1995].

W strukturze ekologicznej gmina położona jest w większości w granicach korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym **70k – Beskidu Makowskiego i Wyspowego**, który umożliwia rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi o znaczeniu międzynarodowym (40M, 43M) i krajowym (31K).

Południową część gminy, w rejonie Kiczory i Mogielicy, obejmuje rozległy **Obszar Sądecki – 43M**. Powierzchnia obszaru wynosi 1413 km², a w skład jego wchodzi 2 parki narodowe, park krajobrazowy i 21 rezerwatów. W obrębie obszaru znajdują się trzy grupy górskie: Gorce – oddzielone przełomową doliną Dunajca od Beskidu Sądeckiego (Pasma Radziejowej) oraz Pasma Jaworzyny oddzielone przełomową doliną Popradu, a na południu Pieniny. Przełomowe doliny umożliwiły wkroczenie na ten teren wielu gatunków południowych, często kserotermicznych niespotykanych w Beskidach.

Północną część gminy, w rejonie Stróży i Skrzydłej, obejmuje **Obszar Pogórza Ciężkowickiego – 31K**. Obszar o powierzchni 883 km², w obrębie którego znajdują się 4 rezerваты i 2 parki krajobrazowe. Występują tu typowe dla pogórzy grzbiety ze średnioodpornych piaskowców z dużym udziałem lasów z licznymi cennymi fitocenozy z bliznymi do naturalnych oraz gatunkami roślin i zwierząt zagrożonych i rzadkich w Europie i w skali kraju.

■ Sieć Natura 2000

Sieć obszarów Natura 2000 jest wypełnieniem zobowiązań krajów Unii Europejskiej, nałożonych ustaleniami Konwencji z Rio. W oparciu o zalecenia Dyrektywy Ptasiej i Dyrektywy Siedliskowej przewiduje się stworzenie systemu obszarów połączonych korytarzami ekologicznymi, tworzących spójną funkcjonalnie sieć ekologiczną. Jej zadaniem będzie utrzymanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę najcenniejszych i najrzadszych elementów przyrody, a także najbardziej typowych i nadal jeszcze powszechnych układów przyrodniczych, charakterystycznych dla poszczególnych regionów biogeograficznych.

Sieć składa się z obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i specjalnych obszarów ochrony (SOO), wyznaczonych zgodnie z zaleceniami ww. Dyrektyw UE.

Charakterystykę obszarów opracowano na podstawie *Standardowych Formularzy Danych obszarów Natura 2000*.

PLH 120018 Ostoja Gorczańska

Obszar typu I o powierzchni 17 997,9 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) w styczniu 2008 roku. Obszar obejmuje prawie całe pasmo górskie Gorców, stanowiące fragment Beskidów Zachodnich. Do obszaru włączono także tereny w dolinach potoków Jamne i Jaszczce w Ochotnicy. Do obszaru nie włączono terenów leśnych między Nowym Targiem i Łopuszną oraz terenów stosunkowo silnie zabudowanych. Podłoże geologiczne stanowią utwory fliszu karpackiego płaszczowiny magurskiej. Na stokach północnych często spotyka się wychodnie skał piaskowcowych. Odnaleziono tu kilka niewielkich jaskiń szczelinowych. Grzbiety górskie są szerokie i płaskie, doliny głęboko wcięte. Ostoja jest obszarem źródłiskowym dopływów Dunajca i Raby. Sieć potoków na terenie ostoi jest bardzo gęsta. Większa część (ponad 90%) terenu jest porośnięta lasami. W reglu dolnym są to buczyny i bór świerkowo-jodłowy, w reglu górnym – świerczyny górnoreglowe. Wzdłuż dolin potoków występują olszyny. Część drzewostanów ma zaburzony skład gatunkowy oraz strukturę wiekową. W szczytowych partiach gór znajdują się liczne, rozległe, ekstensywnie użytkowane polany leśne, stopniowo zarastające lasem z powodu zaprzestania wypasu owiec i bydła. Były to niegdyś głównie łąki mietlicowo-mietlicowe. W lokalnych zagłębieniach terenu, o zwiększonej wilgotności podłoża lub przy wysiękach wody, spotyka się eutroficzne młaki.

W obszarze zidentyfikowano 17 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 13 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Szczególnie cenne są kompleksy łąk i płaty naturalnych zbiorowisk leśnych. Jest to ważna ostoja fauny typowej dla Karpat, zwłaszcza dużych drapieżników. Obszar o bogatej florze roślin naczyniowych (około 940 gatunków), z licznymi stanowiskami chronionych prawnie, rzadkich lokalnie lub zagrożonych gatunków roślin naczyniowych.

Charakterystyka przyrodnicza obszaru:

- **T y p y s i e d l i s k** wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG
 - 3220 Pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków
 - 6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie)
 - 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)
 - 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
 - 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie (*Polygono-Trisetion*)
 - 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
 - 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
 - 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)
 - 7220 Źródlika wapienne ze zbiorowiskami *Cratoneurion commutati*
 - 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
 - 8220 Ściany skalne i urwiska krzemianowe ze zbiorowiskami z *Androsacion vandellii*
 - 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania
 - 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)
 - 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
 - 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vacciniouliginosi-Pinetum*, *Pino*)
 - 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*)
 - 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* część – zbiorowiska górskie)
- **P t a k i** wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

A030 *Ciconia nigra* (bocian czarny)
 A072 *Pernis apivorus* (trzmiełojad)
 A089 *Aquila pomarina* (orlik krzykliwy)
 A091 *Aquila chrysaetos* (orzeł przedni)
 A104 *Bonasa bonasia* (jarząbek)
 A108 *Tetrao urogallus* (głuszec)
 A122 *Crex crex* (derkacz)
 A215 *Bubo bubo* (puchacz)
 A217 *Glaucidium passerinum* (sóweczka zwyczajna)
 A223 *Aegolius funereus* (włochatka zwyczajna)
 A229 *Alcedo atthis* (zimirodek zwyczajny)
 A234 *Picus canus* (dzięcioł zielonosiwy)
 A236 *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny)
 A239 *Dendrocopos leucotos* (dzięcioł biało-grzbiety)
 A241 *Picoides tridactylus* (dzięcioł trójpalczasty)
 A320 *Ficedula parva* (muchotówka mała)
 A321 *Ficedula albicollis* (muchotówka białoszyja)
 A338 *Lanius collurio* (gąsiarek)

- Regularnie występujące P t a k i M i g r u j ą c e niewymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG

A155 *Scolopax rusticola* (stonka zwyczajna)
 A168 *Actitis hypoleucos* (brodziec piskliwy)

- S s a k i wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1303 *Rhinolophus hipposideros* (podkowiec mały)
 1324 *Myotis myotis* (nocek duży)
 1352 *Canis lupus* (wilk)
 1354 *Ursus arctos* (niedźwiedź brunatny)
 1355 *Lutra lutra* (wydra)
 1361 *Lynx lynx* (ryś)

- P ł a z y i g a d y wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1166 *Triturus cristatus* (traszka grzebieniasta)
 1193 *Bombina variegata* (kumak górski)
 2001 *Triturus montandoni* (traszka karpacka)

- B e z k r ę g o w c e wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1014 *Vertigo angustior* (poczwarka zwężona)
 1042 *Leucorhina pectoralis* (zalotka większa)
 4014 *Carabus variolosus* (biegacz urozmaicony)

- R o ś l i n y wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1386 *Buxbaumia viridis* (bezlist okrywowy)

- I n n e w a ż n e g a t u n k i zwierząt i roślin

SSAKI *Capreolus capreolus* (sarna europejska)
Cervus elaphus (jeleń szlachetny)
Dryomys nitedula (koszatka)
Glis glis (popielica)
Meles meles (borsuk)
Neomys anomalus (rzęsorek mniejszy)

- Sorex araneus* (ryjówka aksamitna)
Sorex minutus (ryjówka malutka)
- PŁAZY *Salamandra salamandra* (salamandra plamista)
Triturus alpestris (traszka górską – prawnie chroniona)
- GADY *Coronella austriaca* (gniewosz plamisty)
Lecerta agilis (jaszczurka zwinka)
Natrix natrix (zaskroniec zwyczajny)
Vipera berus (żmija zygzakowata)
- RYBY *Cottus poecilopus* (głowacz przęgopłety)
- ROŚLINY *Botrychium lanceolatum* (podejźrzon)
Botrychium matricariifolium (podejźrzon murawowy)
Carex pauciflora (turzyca skąpokwiatowa)
Coeloglossum viride (ozorka zielona)
Cortusa matthioli (zarzyczka górską)
Diphasium alpinum (widlicz alpejski)
Diphasium issleri (widlicz Isslera)
Doronicum austriacum (omieg górski)
Epipactis palustris (kruszczyk błotny)
Epipogium aphyllum (stonan bezlistny)
Microstylis monophyllos (wyblin jednolistny)
Pedicularis sylvatica (gnidosz rozestłany)
Platanthera bifolia (podkolan biały)
Pseudorchis albida (gołek białawy)
Saxifraga paniculata (skalnica gronkowa)

PLH 120078 Uroczysko Łopień

Obszar typu B o powierzchni 44,6 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) w grudniu 2008 r. (ryc. 9). Obszar położony jest w Beskidzie Wyspowym, na terenie Gminy Dobra, na północnym stoku góry Łopień (951 m n.p.m.) w górnej części jednego z kilku osuwisk. Obszar składa się z dwóch oddalonych od siebie części. W głównej części obszaru zlokalizowana jest Jaskinia Zbójcka (Grota Zbójcka) oraz wymienione w SFD siedliska przyrodnicze, w drugiej części zlokalizowane są jaskinie Czarczi Dół, Wietrzna Dziura, Jaskinia Złotopieńska wraz z występującym pasem skałek. Obszar Uroczyska Łopień położony jest w obrębie Beskidu Wyspowego i Gorców, tj. w terenie zbudowanym z kilku płaszczowin, które tworzą tzw. Płaszczowinę Magurską. Cechą charakterystyczną jest występowanie tutaj piaskowców magurskich, które nie występują w innych jednostkach tektonicznych.

Jaskinie obszaru Natura 2000 (Grota Zbójcka, Czarczi Dół, Wietrzna Dziura, Złotopieńska) są jaskiniami pseudokrasowymi, typu szparowo-blokowiskowego, występujące w grubo- i bardzo gruboławicowanych piaskowcach magurskich. Stanowią efekt rozsuwania się bloków skalnych i poszerzenia szczelin. Największa z nich Zbójcka posiada głębokość 19 m, a długość ponad 400 m (rozpiętość około 40 m/30 m). Składa się z licznych pustek o charakterze korytarzy i stosunkowo dużych komór, które tworzą system labiryntowy. Największe pokłady guana nietoperzy stwierdzano w salach Janosika i Rumcajsa. Jaskinia ma dynamiczny mikroklimat, zimą nie jest wymrażana.

Jaskinia Zbójcka i inne są bardzo ważnym zimowiskiem podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*) w Beskidach. Hibernuje tu prawie cała populacja podkowca małego z Beskidu Wyspowego. Ponadto obszar stanowi jedno z nielicznych miejsc hibernacji nocka orzęsionego w Karpatach oraz najliczniejsze miejsce hibernacji nocka Bechsteina i jedno z najważniejszych miejsc rojenia w Polsce tych gatunków. Nietoperze występują tu również w okresie letnim.

Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej sieci Natura 2000, obszar uzyskał 166 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000.

Ponadto na terenie obszaru występuje fragment torfowiska wysokiego, tj. siedliska przyrodniczego szczególnie rzadko występującego w paśmie Beskidów. Na terenie Beskidu Wyspowego jest zaledwie kilka izolowanych stanowisk. W większości są to bardzo małe torfowiska, które utworzyły się w niszach osuwiskowych. Najciekawszym obiektem tego typu jest torfowisko na Łopieniu.

Charakterystyka przyrodnicza obszaru:

- Typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EG
 - 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)
 - 8310 Jaskinie nieudostępnione do zwiedzania
 - 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
 - 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino*)
- Ptaki wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG
 - A234 *Picus canus* (dzięcioł zielonosiwy)
 - A236 *Dryocopus martius* (dzięcioł czarny)
- Regularnie występujące Ptaki Migrujące niewymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG
 - A261 *Motacilla cinerea* (pliszka górską)
- Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG
 - 1303 *Rhinolophus hipposideros* (podkowiec mały)
 - 1321 *Myotis emarginatus* (nocek orzęsiony)
 - 1323 *Myotis bechsteinii* (nocek bechsterina)
 - 1324 *Myotis myotis* (nocek duży)
- Płazy i gady wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG
 - 1193 *Bombina variegata* (kumak górski)
 - 2001 *Triturus montandoni* (traszka karpacka)
- Inne ważne gatunki zwierząt i roślin
SSAKI *Eptesicus nilssonii* (mruczek pozłocisty)
 - Glis glis* (popielica)
 - Myotis brandtii* (nocek Braudta)
 - Myotis daubentonii* (nocek rudy)
 - Myotis mystacinus* (nocek wąsatek)
 - Myotis nattereri* (nocek Natterera)
 - Nyctalus noctula* (borowiec wielki)
 - Pipistrellus pipistrellus* (karlik malutki)
 - Plecotus auritus* (gacek brunatny)
 - Plecotus austriacus* (gacek szary)

PŁAZY *Salamandra salamandra* (salamandra plamista)
Triturus alpestris (traszka górską)
GADY *Lacerta vivipara* (jaszczurka żyworodna)
ROŚLINY *Drosera rotundifolia* (rosiczka okrągłolistna)

ZAGROŻENIA – Nie stwierdzono żadnych poważniejszych zagrożeń dla nietoperzy przebywających w jaskini. Istnieje jednak ryzyko związane z zagrożeniem dla nietoperzy w jaskiniach obszaru, jakim jest częsta ich penetracja nawet w małych zespołach, która może przyczynić się do pogorszenia warunków termicznych i wybudzenia nietoperzy. Negatywnie na liczebność hibernujących nietoperzy może także wpływać działalność eksploracyjna, mogąca przynieść zmiany mikroklimatu jaskiń, zwłaszcza, iż jaskinie tego obszaru są obiektami o małych kubaturach próżni skalnych i o mikroklimacie statycznym ciepłym. Zagrożeniem jest również celowe wybudzenie nietoperzy w okresie hibernacji (XI-V), rozpalanie ognisk w pobliżu otworów jaskiń, nielegalne biwakowanie wewnątrz obiektów itd.

Ponadto ewentualne wycinanie drzew, krzewów tworzących liniowe elementy krajobrazu na terenach przyległych do masywu Łopienia (poza obszarem) również może negatywnie oddziaływać na nietoperze (dotyczy to zadrzewień zlokalizowanych wzdłuż cieków wodnych Suchy Potok, Rybkowski Potok, Chochołowski Potok, Czarna Rzeka, i innych cieków wodnych bez nazwy oraz wzdłuż dróg zlokalizowanych w sąsiedztwie i dochodzących do masywu Łopienia oraz wzdłuż strumieni, parowów itp.). Tereny te stanowią bardzo istotne ciągi migracji przy przelotach nietoperzy zwłaszcza podkowca małego np. do miejsc rojenia czy hibernacji. Zagrożenie to dotyczy przede wszystkim obszarów sąsiadujących z kompleksem leśnym porastającym Łopień.

PLH120052 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego

Obszar typu B o powierzchni 5701,2 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) w grudniu 2008 r. (ryc. 10). Beskid Wyspowy to część Beskidów Zachodnich położona pomiędzy doliną Skawy a Kotliną Sądecką. Jego cechą charakterystyczną jest „wyrastanie” odosobnionych, wyspowo wznoszących się szczytów z typowo podgórskiego, sfalowanego łagodnymi garbami krajobrazu. Szczyty te mają strome, czasem nawet bardzo spadziste stoki, wierzchowina jednak z reguły jest płaska i wylesiona. Beskid Wyspowy jest krainą łączącą w sobie cechy podgórskie z górskimi. Podłoże geologiczne stanowią utwory fliszu karpackiego płaszczowiny magurskiej (piaskowce gruboławicowe i łupki). Na stokach spotyka się wychodnie skał piaskowcowych.

Fragmety ostoi obejmują szczyty: Ciecień (829 m n.p.m.) i Kostrza (730 m n.p.m.).

Obszar utworzony dla ochrony kolonii rozrodczych podkowca małego, nocka orzęsionego i nocka dużego. Ostoje nietoperzy Beskidu Wyspowego tworzy jedenaście enklaw. Każda z nich obejmuje obiekt lub obiekty, w których zamieszkują kolonie rozrodcze, i obszary żerowania nietoperzy. Tymi enklawami są:

- Klasztor w Szczyrzycu (wcześniej obszar PLH120023) i Kościół w Skrzydlnej – kolonie rozrodcze podkowca małego i nocka orzęsionego oraz schronienie nocka dużego na strychach budowli sakralnych,
- Kościół w Łącku – kolonie rozrodcze nocka dużego i podkowca małego na strychu kościoła w Łącku,

- Kościół w Łukowicy – kolonia rozrodcza podkowca małego na strychu kościoła w Łukowicy,
- Kościół w Słopnicach – kolonie rozrodcze nocka dużego i podkowca małego na strychu kościoła w Słopnicach,
- Kościół w Szyku – kolonie rozrodcze podkowca małego na strychach kościołów w Szyku, w Nowym Rybiu i Wilkowisku,
- Kościół w Łososinie Górnej – kolonia rozrodcza podkowca małego na strychu kościoła w Łososinie Górnej,
- Kościół w Podegrodziu – kolonia rozrodcza nocka dużego na strychu kościoła w Podegrodziu,
- Kościół w Jazowsku – kolonie rozrodcze nocka dużego i podkowca małego na strychu kościoła w Jazowsku,
- Kościół w Laskowej – kolonia rozrodcza podkowca małego na strychu kościoła w Laskowej,
- Okolice Laskowej cz. N – kolonia rozrodcza podkowca małego na strychu kościoła w Kamionce Małej,
- Okolice Laskowej cz. S – kolonie rozrodcze podkowca małego, nocka dużego i nocka orzęsionego na strychach kościołów w Ujanowicach, Jaworznej i Żmiącej.

Jeden z najważniejszych obszarów dla zachowania populacji podkowca małego i nocka orzęsionego w Polsce. Znajdują się tu należące do największych w naszym kraju kolonie rozrodcze obu tych gatunków. W okresie letnim przebywa tu ok. 20% monitorowanej populacji podkowca małego i ponad 50% znanej z nielicznych stanowisk populacji nocka orzęsionego.

Charakterystyka przyrodnicza obszaru:

- Typy S i e d l i s k wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG
 - 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*)
 - 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
 - 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (*Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani*)
- S s a k i wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG
 - 1303 *Rhinolophus hipposideros* (podkowiec mały)
 - 1321 *Myotis emarginatus* (nocek orzęsiony)
 - 1324 *Myotis myotis* (nocek duży)
- I n n e w a ż n e g a t u n k i zwierząt
 - SSAKI *Myotis nattereri* (nocek Natterera)
 - Nyctalus noctula* (borowiec wielki)
 - Pipistrellus pipistrellus* (karlik malutki)
 - Plecotus auritus* (gacek brunatny)
 - Plecotus austriacus* (gacek szary)

Z A G R O Ź E N I A – Wszystkie stanowiska letnich kolonii nietoperzy znajdują się na strychach budynków i ich zachowanie zależy wyłącznie od dobrej woli właścicieli i użytkowników tych obiektów. Zagrożenia dla istnienia stanowisk związane są zarówno z wykorzystywaniem samych budynków, jak i ich otoczenia. Do najważniejszych zagrożeń należą:

- prace remontowe wykonywane w nieodpowiednich terminach i z wykorzystaniem niebezpiecznych dla ssaków środków konserwacji drewna,

- uszczelnianie budynków i zamykanie otworów wlotowych niezbędnych dla nietoperzy,
- wycinanie drzew i krzewów w otoczeniu schronień nietoperzy, na trasach przelotu oraz żerowiskach,
- iluminacja budynków będących schronieniami nietoperzy poprzez instalację reflektorów.

Potencjalnym zagrożeniem jest też słabe rozpoznanie tego terenu pod kątem miejsc zimowania nietoperzy. Może się więc okazać, że przypadkowe zniszczenie zimowisk spowoduje utratę wartości obszaru.

Na terenach wyznaczonych obszarów Natura 2000 zakres działań ochronnych w zależności od typu obszaru może obejmować:

- ochronę czynną lub odtwarzanie siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, będących przedmiotem ochrony,
- utrzymanie korytarzy ekologicznych łączących obszary Natura 2000,
- rozmieszczenie obiektów i urządzeń służących celom ochrony obszaru Natura 2000,
- stosunki wodne, w tym gospodarowanie wodami,
- gospodarkę rolną, leśną i rybacką, w tym:
 - a) kierunki kształtowania przestrzeni produkcyjnej,
 - b) wskazanie obszarów, które powinny być zalesione, oraz obszarów wyłączonych z zalesienia,
 - c) wskazanie śródlądowych wód powierzchniowych płynących, w których powinna być zachowana lub odtworzona możliwość wędrówki ryb i innych organizmów wodnych,
- warunki zagospodarowania terenów oraz ich użytkowania, w tym w zależności od potrzeb wskazanie:
 - a) terenów przeznaczonych pod zabudowę,
 - b) lokalizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,
 - c) lokalizacji infrastruktury turystycznej i edukacyjnej.

■ REZERWATY PRZYRODY

Rezerwat „Śnieżnica” – o powierzchni 24,92 ha, utworzony został 04.11.1968 r. Zarządzeniem Nr 179 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (M.P. 1968, Nr 49, poz. 339) z późniejszymi zmianami, ostatnia Rozporządzenie Nr 8/04 Wojewody Małopolskiego z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Śnieżnica” (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 95, poz. 1334).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, krajobrazowych i naukowych naturalnego fragmentu buczyny karpackiej.

W skład rezerwatu wchodzi obszar części działek ewidencyjnych: nr 919 (oddział 74A, b, c, linia oddziałowa) o powierzchni 12,33 ha i nr 920 (oddział 74k, l, m) o powierzchni 12,59 ha, położony w jednostce ewidencyjnej Dobra, w obrębie Porąbka.

Na terenie rezerwatu zabrania się:

- polowania, chwytania dziko żyjących zwierząt, płoszenia ich i zabijania, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz gniazd ptasich i wybierania z nich jaj,
- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,

- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczenia wód, gleby oraz powietrza,
- zmiany stosunków wodnych, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody,
- wydobywania skał i minerałów,
- niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,
- palenia ognisk, wyrobów tytoniowych, używania źródeł światła o otwartym płomieniu poza miejscami wyznaczonymi,
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego, jazdy konnej wierzchem poza szlakami do tego wyznaczonymi,
- wprowadzania psów bez smyczy i kagańca,
- ruchu pojazdów poza drogami do tego wyznaczonymi,
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, na przedmiotach lub obszarach objętych ochroną,
- zakłócania ciszy,
- prowadzenia badań naukowych bez zgody właściwego organu uznającego obszar za rezerwat przyrody,
- wprowadzania organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Rezerwat „Mogielica” – o powierzchni 50,44 ha, utworzony Zarządzeniem Nr 37/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 30 grudnia 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2011 r. Nr 89, poz. 731). W skład rezerwatu wchodzi:

- część działki ewidencyjnej nr 2918 (oddział 126: wydzielienia „d, f, g”) o powierzchni 16,00 ha, położonej w Gminie Dobra, w obrębie ewidencyjnym Chyszówki,
- część działek ewidencyjnych nr: 2317 (oddział 129: wydzielienia „a, g”) o powierzchni 6,37 ha oraz 2334 (oddział 221: wydzielienie „a”, część wydzielienia „b”) o powierzchni 2,68 ha, położonych w Gminie Dobra, w obrębie ewidencyjnym Pótrzeczeki,
- część działek ewidencyjnych nr: 9003 (oddział 207: część wydzielienia „a”) o powierzchni 1,27 ha, 9014 (oddział 112: część wydzielienia „g”) o powierzchni 2,23 ha oraz 9017 (oddział 113: część wydzieleń „c, d, f”) o powierzchni 21,89 ha, położonych w Gminie Słupnice, w obrębie ewidencyjnym Słupnice Królewskie.

Wokół rezerwatu utworzona została otulina o powierzchni 90,69 ha.

Rezerwat utworzony został w celu ochrony głuszca *Tetrao urogallus* i jego biotopu, a także innych rzadkich gatunków ptaków oraz siedlisk przyrodniczych i form skalnych występujących w szczytowej partii góry Mogielica.

Rezerwat, ze względu na rodzaj, określa się jako faunistyczny (Fn) z elementami leśnego (L) i przyrody nieożywionej (N).

Ze względu na dominujący przedmiot rezerwat zalicza się do typu faunistycznego (PFn), podtypu ptasiego (pt) oraz typu biocenotycznego i fizjocenotycznego (PBf), podtypu biocenoz naturalnych i półnaturalnych (bp) z elementami typu geologicznego i glebowego (PGg), podtypu form tektonicznych i erozyjnych (te).

Ze względu na główny typ ekosystemu, rezerwat zalicza się do typu leśnego i borowego (EL), podtypu borów górskich i podgórskich (bgp) oraz podtypu lasów górskich i podgórskich (lgp).

Obydwa powyższe rezerваты znajdują się w terenach leśnych oddalonych od terenów osadniczych gminy.

■ Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu

Południowa część Województwa Małopolskiego z uwagi na wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe została objęta ochroną w ramach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. POChK został utworzony 24 listopada 2006 roku na mocy Rozporządzenia Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 806, poz. 4862), zmienionego Uchwałą Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2012 r., poz. 1194), zmienionego Uchwałą Nr XXXIV/578/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2013 r. oraz zmienionego Uchwałą nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3482). W granicach obszaru znajdują się w całości miejscowości: Pótrzcзки, Jurków, Chyszówki, Wilczyce, Gruszowiec oraz częściowo miejscowości Dobra, Porąbka, Skrzydlna i Wola Skrzydlańska.

■ Pomniki przyrody

Na obszarze gminy znajduje się 7 pomników przyrody żywej (drzew) i 3 pomniki przyrody nieożywionej (tabela 15).

Tabela 15. Pomniki przyrody na terenie Gminy Dobra (według Uchwały Nr XVI/121/20 Rady Gminy Dobra z dnia 11 maja 2020 zmienionej Uchwałą Nr XIX/136/20 z dnia 21 sierpnia 2020 r.).

Lp.	Nazwa/rodzaj	Obwód pnia na wysokości 1,3 m [cm], inne	Położenie geograficzne Układ współrzędnych mapy 1992 (EPSG 2180)	Opis lokalizacji (miejscowość, nr dz., inne)
1	Dąb szypułkowy (<i>Qercus robur L.</i>)/pojedyncze drzewo	444	49 45 19,5 N 20 10 38,9 E	Skrzydlna, dz. ew. nr. 396, drzewo na wzniesieniu będącym pozostałością grobli stawu.
2	Cis pospolity (<i>Taxus baccata L.</i>)/grupa drzew 2 szt.	-	49 43 33,1 N 20 09 35,0 E	Wola Skrzydlańska, dz. ew. nr 340, pnie drzew zrośnięte, zlokalizowane na podwórku prywatnej posesji
3	Lipa szerokolistna, (<i>Tilia platyphyllos L.</i>)/pojedyncze drzewo	510	49 43 37,9 N 20 13 24,6 E	Porąbka granica dz. 585 i 586, drzewo na przeciwskarpie rowu drogi powiatowej, pod podstawą pnia przepływa struga wody
4	Lipa szerokolistna, (<i>Tilia platyphyllos L.</i>)/pojedyncze drzewo	920	49 40 35,1 N 20 15 54,3 E	Chyszówki, dz. ew. nr 1155/3, drzewo wielopniowe przy budynku gospodarczym
5	Dąb szypułkowy (<i>Qercus robur L.</i>)/grupa drzew	422 406	49 45 19,4 N 20 10 40,1 E 49 45 18,6 N 20 10 40,8 E	Skrzydlna, dz. ew. nr 394, dwa dęby na prywatnej posesji, przy parkingu gminnym

6	Dąb „Szymon”/ pojedyncze drzewo Dąb szypułkowy (<i>Qercus robur</i> L.)	490	49 42 51,4 N 20 14 39,0 E	Dobra, dz. ew. nr 2197, drzewo przy murze Zabytkowego kościoła, naprzeciwko wejścia
7	Jodła pospolita (<i>Abies alba</i> Mill.)/pojedyncze drzewo	350	49 37 35,0 N 20 15 26,5 E	Pótrzczyki, dz. ew. nr 2343 Drzewo na brzegu potoku Kamienica (przysiółek Białe)
8	Grota Zbójnicka na łopieniu/jaskinia pseudokrasowa	Jaskinia typu szparowo-blokowiskowego	49 41 58,2 N 20 16 44,2 E	Dobra, dz. ew. nr 6287/8 jaskinia na górze Łopień w obszarze Natura 2000 Uroczysko Łopień PLH120078
9	Osuwiskowy rów rozpadlinowy/rów osuwiskowy	Rów na północnym stoku Mogielicy	49 39 52,0 N 20 16 29,9 E	Chyszówki, dz. ew. nr 2919, rów na północnym stoku Mogielicy
10	Osuwiskowy podwójny grzbiet na Krzystonowie/osuwiskowy grzbiet	Grzbiet w obrębie przełęczy pomiędzy Krzystonowem w wzgórziem Skalne	49 38 27,1 N 20 14 42,7 E	Pótrzczyki, dz. ew. nr 2346, podwójny grzbiet na Krzystonowie

W stosunku do pomnika przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybnej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybną i łowiecką; zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk

Lokalizację pomników przyrody zaznaczono na załącznikach graficznych (uwarunkowania i kierunki) do niniejszego studium.

■ **Lasy ochronne i gospodarcze**

Na obszarze Gminy Dobra lasy zajmują powierzchnię 5169 ha, tj. 47% ogólnej jej powierzchni. Nadzór nad lasami państwowymi pełni Nadleśnictwo Limanowa, a nad lasami prywatnymi Starostwo

Powiatowe. Ze względu na pełnione funkcje oraz położenie lasy w południowej części gminy należą do lasów ochronnych w kategoriach glebochronne i wodochronne.

Lasy wodochronne mają za zadanie utrzymanie zdolności retencyjnej gleb leśnych i w ten sposób polepszenie użytecznego obiegu wody w przyrodzie. Zadania wodochronne najlepiej spełniają drzewostany mieszane jedno- i dwupiętrowe, z dobrze rozwiniętą warstwą krzewów i roślin zielnych oraz drzewostany wielopiętrowe.

Lasy glebochronne mają za zadanie zabezpieczenie gleb przed erozją i innymi procesami destrukcyjnymi na obszarach nizinnych i górskich. Zadania glebochronne spełniają najlepiej drzewostany mieszane, jedno- i dwupiętrowe, o zwarciu pełnym lub umiarkowanym, oraz drzewostany wielopiętrowe. Funkcje glebochronne spełniają również podrosty i podszyty. Skład gatunkowy, dostosowany do siedliska, powinien preferować gatunki głęboko zakorzeniające się.

■ Inne zasoby przyrodnicze w Gminie Dobra

Prawnie chronione gatunki roślin

W dostępnej charakterystyce zasobów przyrodniczych gminy brak dokładnej inwentaryzacji przyrodniczej obszaru objętego niniejszym opracowaniem. Uniemożliwia to pełną ocenę występowania gatunków roślin objętych ochroną prawną.

Z dostępnych informacji wynika, że na terenie gminy występują rośliny chronione zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 roku w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r., poz. 1409) wymienione w Załączniku 1 (objęte ścisłą ochroną z wyszczególnieniem gatunków wymagających ochrony czynnej), w Załączniku 2 (objęte ochroną częściową) i w Załączniku 3 (objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania).

Nie stwierdzono natomiast występowania gatunków roślin wymienionych w Załączniku 4 do ww. rozporządzenia dla których wymagane byłoby wyznaczenie stref ochronnych ich ostoi lub stanowisk.

W stosunku do roślin należących do dziko występujących gatunków podlegających ochronie wprowadzone zostały zakazy:

- zrywania, niszczenia i uszkodzania;
- niszczenia ich siedlisk i ostoi;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, stosowania środków chemicznych, niszczenia ściółki leśnej i gleby w ostojach;
- pozyskiwania, zbioru, przetrzymywania, posiadania, preparowania i przetwarzania okazów gatunków;
- zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;
- wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków.

Siedliska przyrodnicze podlegające ochronie

Wielowiekowa gospodarka człowieka spowodowała znaczne przekształcenia siedlisk przyrodniczych w zasiedlonych dolinach na terenie Gminy Dobra. Natomiast stosunkowo najmniej

przekształcone są tereny górskie w paśmie Mogielicy i Jasienia oraz masywy Łopienia, Ćwilina, Śnieżnicy i Ciecienia. Informacje o występowaniu na terenie gminy siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie pochodzą głównie ze standardowych formularzy danych obszarów Natura 2000. Na tej podstawie na terenie gminy zidentyfikowano 18 typów siedlisk wymienionych w załączniku 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 roku w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tj. Dz. U. z 2014, poz. 1713). Powierzchniowo dominują wśród nich siedliska leśne: buczyny żyzne i kwaśne. Siedlisko górskiego boru świerkowego występuje jedynie na niewielkiej powierzchni w podszczytowych partiach Mogielicy. Stosunkowo rozpowszechnione są także siedliska łąkowe - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie natomiast znacznie rzadsze są górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie. Powierzchnia siedlisk łąkowych jak i ich rozmieszczenie podlega ciągłym zmianom w związku ze zmianami w użytkowaniu gruntów. Naturalna sukcesja roślinności leśnej na nieużytkowane łąki powoduje zmianę siedliska, podobnie jak i zabiegi agrotechniczne wykonywane na łąkach użytkowanych (nawożenie, wykaszanie wypas). Na niewielkiej powierzchni występują, jako siedliska podlegające ochronie, zespoły roślinne i zbiorowiska związane z formami skalnymi oraz jaskinie, a także torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą. Natomiast regulacja Łososiny i zagospodarowanie doliny tej rzeki, sprawiły, że znikome powierzchnie zajmują siedliska lasów łęgowych oraz siedliska kamieńców i żwirowisk.

Prawnie chronione gatunki zwierząt

W odniesieniu do chronionych gatunków zwierząt dostępne są jedynie częściowe informacje dotyczące wszystkich przyrodniczych obszarów chronionych. Naturalna ruchliwość zwierząt oraz fakt, iż granice obszarów chronionych nie pokrywają się z granicami administracyjnymi Gminy Dobra sprawiają, że informacje te mają charakter szacunkowy.

W całej Gminie Dobra z uwagi na niewielki stopień przekształcenia środowiska w wyniku działalności człowieka najdogodniejsze warunki dla życia chronionych gatunków zwierząt występują w południowej części gminy w paśmie Mogielicy i Jasienia. W SDF dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” wymieniono 33 gatunki zwierząt wymienionych w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG. Wśród nich jest 21 gatunków ptaków 6 gatunków ssaków, 3 gatunki płazów i 3 gatunki bezkręgowców. Obszar „Ostoja Gorczańska” obejmuje w większości tereny położone poza gminą. W związku z tym brak jest bliższych informacji o występowaniu tych gatunków na terenie Gminy Dobra. Natomiast z opracowania pt. Awifauna środkowej części Beskidu Wyspowego – propozycje ochrony” (Kajtoch Ł., Piestrzyńska-Kajtoch A.) pochodzą informacje o występowaniu w rejonie Mogielicy i Jasienia następujących gatunków ptaków podlegających ochronie: trzmielozad (*Pernis apivorus*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), pustułka (*Falco tinnunculus*), kobuz (*Falco subbuteo*), głuszec (*Tetrao urogallus*), cietrzew (*Tetrao tetrix*), włośchatka (*Aegolius funereus*), sóweczka (*Glaucidium passerinum*), puchacz (*Bubo bubo*), dzięcioł trójpalczasty (*picoides tridactylus*), siwerniak (*anthus spinoletta*), płochacz halny (*Prunella collaris*), drożdżik (*Turdus iliacus*), pokrzewka jarzębata (*Sylvia nisoria*), czeczotka (*Carduelis flammea cabaret*).

Obszary natura 2000 „Uroczysko Łopień” i „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” są miejscem występowania kolonii nietoperzy. W jaskiniach na Łopieniu znajdują się miejsca hibernacji nocka Bechsteina (*Myotis bechsteinii*) nocka orzęsionego (*Myotis emarginatus*) nocka dużego (*Myotis myotis*) oraz podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*). Natomiast stary kościół w Skrzydlnej

stanowiący jedną z enklaw obszaru „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” jest miejscem występowania kolonii rozrodczych podkowca małego i nocka orzęsionego oraz schronienie nocka dużego.

Jak dotychczas na terenie gminy nie utworzono stref ochrony ostoi, miejsc rozrodu lub regularnego przebywania dla gatunków wymienionych w załączniku nr 4 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183). Aczkolwiek szereg spośród występujących na obszarze gminy gatunków zwierząt jest wymienionych w powyższym załączniku. Dotyczy to głównie dużych drapieżników (np. wilk) oraz niektórych rzadkich gatunków ptaków występujących w rejonie Mogielicy i Jasienia (np. głuszc, cietrzew, orlik krzykliwy, puchacz).

2.4. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I JEGO OCHRONA

2.4.1. Rozwój osadnictwa, struktura przestrzenna

Najstarsze ślady stałego osadnictwa na obszarze Gminy Dobra i okolic związane są z epoką brązu i początkami epoki żelaza (wykopaliska narzędzi kamiennych, cmentarzyska urnowe, grodziska ziemne) oraz ze starożytnymi i wczesnośredniowiecznymi szlakami handlowymi, które prowadziły z południowej Europy na północ do ziem zamieszkałych przez Słowian.

U progu państwowości polskiej ziemie te należały do Wiślan, a w okresie rozbicia dzielnicowego do dzielnicy krakowskiej. Osadnictwo posuwało się od północy głównie dolinami rzek. Z początkiem XIII wieku wojewoda krakowski Teodor Gryfita sprowadził Cystersów do Ludźmierza. Cystersi szybko rozwijali gospodarkę, zakładali wsie, sprowadzali i osadzali chłopów. Nękanie przez zbójników i zagony tatarskie Cystersi przenieśli się w połowie XIII wieku z Ludźmierza do Szczyrzyca. Założony przez nich klasztor stał się głównym centrum nie tylko religijnym, ale także gospodarczym (rolnictwo, browary, młyny itp.), kulturowym i oświatowym. Posiadłości Cystersów połączył trakt (Szczyrzyce – Skrzydlna – Mszana Dolna – Niedźwiedź – Ludźmierz), który w XVI wieku łączący Ziemię Krakowską z Podhalem nazwano „Drogą Królewską”. W późniejszym okresie do rozwoju osadnictwa przyczyniły się rody rycerskie, a później magnackie, którym królowie nadawali ziemie.

W XVI wieku dotarli na te tereny wędrujący z południa wzdłuż łuku Karpat z terenów dzisiejszej Rumuni osadnicy wołoscy. Uciekając przed ekspansją turecką na Bałkanach, osadnicy wołoscy w poszukiwaniu nowych terenów wypasowych dotarli w Beskidy. Największy napływ tych osadników w Beskidy Wschodnie przypadł na wiek XV, a w XVI wieku w dorzecze Dunajca i Raby. Osadzano ich chętnie, zwłaszcza na bezludnych i zalesionych terenach na specjalnym tzw. „prawie wołoskim”. Zapoczątkowali oni wypas owiec i wołów na górskich halach, stawiali szałas, wprowadzili zwyczaj i obrzędowość pasterską. W XVII wieku ze względu na sytuację społeczno-gospodarczą dobra szlacheckie były komasowane w tzw. „klucze” zarządzane przez rody magnackie, w tym m.in. na tych terenach powstał klucz dobrzański, obejmujący zachodnią część Beskidu Wyspowego. W drugiej połowie XVIII wieku kluczem dobrzańskim zarządzał poseł na sejm czteroletni Stanisław Małachowski. Dwa lata po I rozbiorze cały obszar Beskidu Wyspowego, na mocy uniwersału wydanego przez cesarżową Marię Teresę, znalazł się pod panowaniem Austrii.

Ziemie królewskie rozsprzedano pomiędzy magnatów, a później w ramach reform przeprowadzonych przez cesarza Józefa II likwidowano klasztory i parcelowano dobra kościelne (tzw. kasacje józefińskie). Wschodnia część Beskidu Wyspowego weszła w skład cyrkułu nowosądeckiego, a zachodnia cyrkułu wadowickiego. Za czasów panowania cesarza Franciszka Józefa zniesiona zostaje pańszczyzna, następuje ożywienie gospodarcze i rozwój osadnictwa.

Podczas I wojny światowej w Beskidzie Wyspowym toczyły się walki wojsk rosyjskich z austrowęgierskimi, których świadkami są do dziś istniejące liczne cmentarze m.in. w Kasinie Wielkiej, Szczyrzycu, Laskowej i Limanowej. W walkach z Rosjanami uczestniczyły również oddziały polskich legionów, w tym w rejonie przełęczy Chyszówki pod dowództwem E. Rydza-Śmigłego. Po zakończeniu działań wojennych nastąpił powolny rozwój regionu, wybudowano rafinerię ropy w Sowlinach k. Limanowej, zmodernizowano drogę Mszana Dolna – Nowy Sącz.

W okresie II wojny światowej już we wrześniu miały miejsce pierwsze pacyfikacje, aresztowania i rozstrzelania. W rejonie Skrzydlniej i Szczyrzyca (przy poparciu Cystersów), a także Tymbarku i Limanowej zorganizował się liczny i aktywny obwód AK, którego oddziały stacjonowały m.in. w rejonie Mogielicy i Kamienicy.

2.4.2. Zespoły i obiekty zabytkowe oraz ich ochrona prawna

Na terenie Gminy Dobra zachowały się liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, chronione na mocy przepisów odrębnych. Najcenniejsze z nich są wpisane do rejestru zabytków na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 z późn. zm.). Są to:

Zespoły i obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków:

- **Kościół p.w. Świętych Szymona i Judy Tadeusza Apostołów (A-303)** w Dobrej – pochodzi z 1678 roku. Cenne wyposażenie z XVII-XIX wieku. Wnętrze ozdobione polichromią z VIII wieku. Wieża z nadwieszoną izbicą, nakryta dachem namiotowym, prezbiterium dachem płaskim, a nawa pozornym sklepieniem kolebkowym. Najcenniejsze wyposażenie to rokokowy ołtarz z XVII wieku, ołtarze boczne, ambona, chrzcielnica. Świątynia otoczona murem kamiennym z około 1800 roku z trzema bramkami i kapliczkami ze stacjami Drogi Krzyżowej namalowanymi około 1944 roku. W budynku plebani muzeum parafialne.
- **Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy (A-163/M)** w Jurkowie – drewniany kościół z 1913 roku, trójnawowy z drewnianą wieżą na kamiennej podmurówce przykryta ostrosłupowym hełmem. Wnętrze kościoła nakryte jest pozornym sklepieniem kolebkowym wspartym na dekoracyjnych podporach. Całość zdobi polichromia nawiązująca do sztuki wschodniej wykonana w 1966 roku. Ołtarz główny wykonany w stylu neoromańskim z 1920 roku, natomiast boczne z 1932 roku. Cenne wyposażenie stanowi również kamienna chrzcielnica z 1932 roku oraz drewniana ambona z płaskorzeźbami.
- **Kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa (101/22/61)** w Skrzydlniej – z XVI wieku (konsekrowany w 1585 roku), pierwotnie w całości drewniany, obecnie drewniano-murowany. Zachowany do dziś kościół ufundowany został przez właściciela Skrzydlniej Prokopa Pieniążka. Z czasem

część konstrukcji drewnianej prezbiterium i zakrystia uległa zniszczeniu, została rozebrana i zastąpiona murowaną. Prace konserwatorskie przeprowadzono w 1787 roku – rozbudowano nawę i wprowadzono sklepienia pozorne, w 1838 roku dobudowano barokową wieżę, którą odnowiono w 1959 roku. Jest to kościół jednonawowy o konstrukcji zrębowej, przykryty jednokalenicowym dachem z wieżyczką na sygnaturkę oraz drewnianą wieżą z nadwieszoną iglicą i barokowym hełmem. Wnętrze świątyni zdobi polichromia figuralna i ornamentalna wykonana w 1958 roku, XVII-wieczny ołtarz barokowy (główny i boczny), chrzcielnica (XVIII wiek), renesansowa ambona i nagrobek fundatora kościoła (XVII wiek) oraz gotycki drewniany krucyfiks (XIV wiek) umieszczony na belce tęczowej. Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica. Kościół stoi w otoczeniu drzew – pomników przyrody, otoczony murem wzniesionym na przełomie XVIII i XIX wieku, z trzema niewielkimi kapliczkami z I połowy XIX wieku. Obok ogrodzenia znajduje się **cmentarz przykościelny z drzewostanem (101/22/61)** (kilka nagrobków, które są pozostałością cmentarza parafialnego).

- **Dwór obronny w Skrzydłej (A-603/89)** – położony na skraju wsi nad Stradomką został wybudowany w II połowie XVI wieku z inicjatywy Prokopa Pieniążka herbu Odrowąż właściciela miejscowości. Budynek o powierzchni 740 m², dwukondygnacyjny, wzniesiony na planie prostokąta, otoczony fosą i wałem. Początkowo miał charakter renesansowy, a swoją obecną formę uzyskał w wyniku przebudowy w XVIII wieku. W pomieszczeniach na parterze zachowały się sklepienia kolebkowe i krzyżowe, na piętrze w dawnej kaplicy sklepienie zwierciadlane. Zewnętrzne mury są wsparte dwiema skarpami usytuowanymi po przeciwległych stronach budowli. Obecnie zajęty przez mieszkania prywatne. Dwór otoczony jest **zabytkowym parkiem (A-301/82)** z urozmaiconym drzewostanem i zachowanym układem dawnego parku dworskiego.
- **Rzeźba drewniana „Pana Jezusa przy słupie”** z XVIII w., z kapliczki domkowej w miejscowości Skrzydlna (B-4-1/M z dn. 27.10.2015 r.).

Obiekty wpisane do rejestru zabytków zostały przedstawione na mapie będącej załącznikiem graficznym do niniejszego opracowania.

Obiekty w ewidencji zabytków:

W Gminie Dobra znajduje się również szereg obiektów pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Poniżej przedstawiono listę tych obiektów pogrupowanych według miejscowości:

- **C h y s z ó w k i**

- Kapliczka Matki Boskiej przy nr 105, mur., 1816 r.
- Kapliczka Matki Boskiej przy rozwidleniu dróg Pótrzezki i Wilczysk, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 30, wł. Anna Sarysz, drew., 1925 r.
- Dom mieszkalny nr 31, wł. Anna Mrózek, drew., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 39, wł. Franciszek Jania, drew., 1920 r.
- Piwnica nr 39, wł. Franciszek Jania, kam., 1920 r.
- Dom mieszkalny nr 40, wł. Jan Smoleń, drew., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 67, wł. Anna Bielska, drew., pocz. XX w.
- Karczma, ob. dom mieszkalny nr 105, wł. F. Smoleń, drew., k. XIX w.

- Kapliczka, parcela W. Moczarnika, murowana, otynkowana, kryta gontem, 1876 r. (wewnątrz ludowe rzeźby śś. Ignacego i Antoniego z Dzieciątkiem oraz gipsowe figurki N. P. Maryi Niepokalanie Poczętej)
- Kapliczka, parcela nr 71 W. Smolenia, kamienna, około poł. XIX w. (gipsowa figurka N. P. Maryi Niepokalanie Poczętej)
- Kapliczka, parcela S. Tomery, kamienna, otynkowana, kryta gontem, 1927 r. (gipsowa figurka N. P. Maryi Niepokalanie Poczętej).

- **D o b r a**

- Dom mieszkalny nr 1, wł. Anna Chlipoła, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 45, wł. Maria Kalec, drewn., 1927 r.
- Dom mieszkalny nr 46, wł. Jadwiga Kalec, drewn. 1934 r.
- Dom mieszkalny nr 60, wł. Antoni Wontor, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 61, wł. Tadeusz Gąsior, drewn., 1936 r.
- Dom mieszkalny nr 81, wł. Maria Parka, drewn./mur., poł. XIX w.
- Stodoła i piwnica nr 81, wł. Maria Parka, drewn./kam., 1930 r.
- Dom mieszkalny nr 93, wł. Władysław Rakoczy, drewn., 1850 r.
- Dom mieszkalny nr 96, wł. F. Miśkowiec, drewn., 1930 r.
- Dom mieszkalny nr 126, wł. Stefan Adamczyk, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 127, wł. Andrzej Podgórnny, drewn., 1940 r.
- Piwnica nr 127, wł. Andrzej Podgórnny, kam., 1940 r.
- Dom mieszkalny nr 144, wł. Maria Cygal, drewn., 1928 r.
- Dom mieszkalny nr 333, wł. Anna Świder, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 342, wł. J. Węgrzynowicz, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 406, wł. Józef Adamczyk, drewn., 1920 r.
- Dom mieszkalny nr 407, wł. Zofia Kuboszek, drewn., 1918 r.
- Dom mieszkalny nr 428, wł. St. Wator, drewn., 1924 r.
- Dom mieszkalny nr 444, wł. Maria Liszka, drewn., pocz. XX w.
- Studnia – żuraw nr 444, wł. Maria Liszka, kam., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 469, wł. Rozalia Kaczor, drewn., 1927 r.
- Dom mieszkalny nr 448, wł. Katarzyna Drusz, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 472, wł. Jan Czech, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 475, wł. Maria Dudek, drewn., 1930 r.
- Dąb przy nr 494, XVIII w.
- Dom mieszkalny nr 522, wł. Kazimierz Sabura, drewn., k. XIX w.
- Poczta i sklep, wł. Antoni Drożdż, mur., pocz. XX w.
- Internat, drewn. pocz. XX w.
- Kapliczka MB z Dzieciątkiem przed plebanią, mur., 1907 r.
- Kapliczka MB przy nr 31, wł. Z. Kolarska, słup. mur., 1827 r.
- Figura MB przy nr 140, kam., 1867 r.
- Kapliczka słupowa przy posesji W. Jani, drewn., 1869 r.
- Plebania, mur., 1903 r.
- Kaplica cmentarna, mur., pocz. XX w.

- Kapliczka MB Pocieszenia przy nr 46, mur., 1936 r.
- Kaplica p.w. św. Jana Nepomucena, plac rynku, 1934 r., z cegły, otynkowana, kryta blachą
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela 216 Budaczów, kamienna, otynkowana, kryta blachą, ok. 1826 r.

- **G r u s z o w i e c**

- Kapliczka Narodzenia Serca Jezusa, przy nr 13, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 26, wł. Wojciech Kowalski, drew., 1876 r.
- Dom mieszkalny nr 28, wł. Maria Sabura, drew., 1929 r.
- Dom mieszkalny nr 66, wł. Anna Stokłosa, drew., pocz. XX w.
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela nr 58, na przełęczy między Śnieżnicą i Cwilinem, XIX w., kamienna, otynkowana, kryta blachą.

- **J u r k ó w**

- Kościół p.w. MBN, drew./kam., 1912 r.
- Plebania, drew., 1913 r.
- Wikarówka, drew., pocz. XX w.
- Dzwonnica kościelna, kam., 1912 r.
- Kapliczka MB z Dzieciątkiem przy nr 4, drew., k. XIX w., Jurków – Pulkówka
- Kaplica p.w. MB, drew., 1913 r.
- Kaplica Matki Boskiej, mur., XVIII w.
- Kapliczka św. Stanisława przy nr 127, mur., 1810 r.
- Dom mieszkalny nr 4, wł. Anna Szerszeń, drew., 1882 r.
- Dom mieszkalny nr 6, wł. St. Podgórny, drew., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 22, wł. Jan Piechówka, drew., 1923 r.
- Dom mieszkalny nr 90, wł. K. Dudzik, drew., 1912 r.
- Dom mieszkalny nr 91, wł. Helena Majda, drew., 1893 r.
- Dom mieszkalny nr 107, wł. Stanisław Kuchta, drew., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 112, wł. Józef Kuchta, drew., 1945 r.
- Dom mieszkalny nr 123, wł. Maria Kawula, drew., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 133, wł. Wojciech Budarz, drew., 1930 r.
- Dom mieszkalny nr 126, wł. A. Kapturkiewicz, drew., k. XIX w.
- Kapliczka, parcela Michurów i Kuźłów, wzniesiona w 2 poł. XVIII w., z kamienia, otynkowana, kryta gontem, Jurków – Siciarze
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela W. Lecha, XVIII/XIX w., kamienna, otynkowana, Jurków – Pulkówka
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela W. Banika, ok. 1823 r., Jurków – Kuligi

- **P o r ą b k a**

- Kapliczka św. Rodziny przy nr 8, mur., pocz. XIX w.
- Kapliczka Matki Bożej przy drodze do Porąbki, mur., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 19, wł. Maria Liszka, drew., 1947 r.
- Dom mieszkalny nr 48, wł. Katarzyna Kuziel, drew., pocz. XX w.

- Dom mieszkalny nr 50, wł. Karo Jarecki, drewn., 1913 r.
- Kapliczka, parcela nr 65 Kozów, XVIII w., z kamienia, otynkowana, kryta blachą na gonicie (wewnątrz obraz Matki Boskiej Karmiącej) Porąbka – Piechówki
- Kapliczka, parcela nr 8 Gąsiorów, 1895 r., kamienna, otynkowana.

- **P ó ł r z e c z k i**

- Przepust rzeczny przy Nadleśnictwie, pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 92, wł. Nadleśnictwo Limanowa, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 114, wł. Jan Krawczyk, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 121, wł. Jan Dzidzik, drewn., 1910 r.
- Spichlerz nr 121, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 132, j.n.
- Chlewik nr 132, wł. Jan Michałek, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 149, wł. Janina Walczak, drewn., pocz. XX w.

- **P r z e n o s z a**

- Dom mieszkalny nr 6, wł. Czesław Opióła, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 18, wł. Czesław Zajęc, drewn., k. XIX w.
- Spichlerz nr 18, jw.
- Dom mieszkalny nr 21, wł. Józef Zajęc, drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 28, wł. Julia Niedzielska, drewn., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 31, wł. Bronisław Kurek, drewn., 1915 r.
- Dom mieszkalny nr 32, wł. Wł. Konieczny, drewn., 1916 r.
- Spichlerz nr 32, wł. Wł. Konieczny, drewn., 1916 r.
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, u podnóża góry Ciecień, parcela nr 94 S. Tomery, pocz. XIX w., kamienna, pobielona, kryta blachą na gonicie.

- **S k r z y d ł n a**

- Kapliczka p.w. św. Barbary, wł. Jan Struś, mur., 1 ćw. XX w.
- Kapliczka MB Częstochowskiej przy posesji Knapczyka, mur., pocz. XIX w.
- Kapliczka Jezusa Chrystusa przy szkole, mur., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 4, wł. Bronisław Pazur., drewn., pocz. XX w.
- Spichlerz nr 8, wł. Andrzej Zajęc, drewn., 1 ćw. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 89, wł. Helena Opióła, drewn., 1 poł. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 96, wł. Barbara Smoter, drewn., 1937 r.
- Dom mieszkalny nr 124, wł. Maria Murzyn, drewn., k. XIX w.
- Plebania nr 48, drewn., 4 ćw. XIX w.
- Dzwonnica, drewn., XIX w.
- Wikariatka nr 47, drewn., 1 ćw. XX w.
- Spichlerz przy plebani, drewn., XIX w.
- Kapliczka, parcela L. Cieślak, XVIII/XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta eternitem
- Kapliczka, parcela nr 115 M. Knapczyk, XVIII/XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta blachą, Skrzydlna – ługowina

- Kapliczka, parcela nr 70 J. Strusia, 2 poł. XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta dachówką
- Kapliczka, parcela A. Kozy, ok. 1900 r., z kamienia, otynkowana, kryta gontem i blachą, Skrzydlina – Porąbka, na granicy Dobrej
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, Skrzydlina Górna – Bucznik, parcela B. Pazdur, 1890-1900, kamienna, kryta eternitem
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, Skrzydlina Górna – Pazdyrówka, parcela nr 84 A. Kaczmarczyk, XX w., kamienna, otynkowana, kryta dachówką
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela nr 168 A. Majdy, 1949 r., kamienna, Skrzydlina – Ługowina

- **Stróża**

- Dwór, ob. szkoła podstawowa, mur., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 14, wł. Czesław Smaga, drewn., 1920 r.
- Spichlerz z piwnicą nr 14, wł. Czesław Smaga, kam./drewn., 1920 r.
- Studnia nr 14, wł. Czesław Smaga, kam., 1920 r.
- Dom mieszkalny nr 18, wł. Jan Kaleta, drewn., 1927 r.
- Dom mieszkalny nr 33, wł. Piotr Koza, drewn., 1908 r.
- Dom mieszkalny nr 85, wł. Jan Czupek, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 89, wł. Władysław Spyrka, drewn., 1947 r.
- Kapliczka, parcela nr 82 W. Drożdża, pocz. XIX w., z kamienia, otynkowana, kryta blachą, Stróża – Za Kopiec
- Kapliczka, parcela nr 110 J. Cygala, 1924 r., z kamienia, częściowo otynkowana, częściowo oszalowana deskami, kryta blachą, Stróża – Przyłasek
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela nr 92 J. Tokarza, 1866 r., kamienna
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, parcela K. Smagi, 1946 r., kamienna

- **Wilczyce**

- Dom mieszkalny nr 38, wł. Józef Dudzik, drewn., pocz. XX w.
- Piwnica i spichlerz nr 97, wł. Stanisław Dudzik, kam./drewn., k. XIX w.
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, 1841 r., Wilczyce – Czyrki
- Kapliczka murowana w kształcie słupa, 2 poł. XIX w., kamienna, otynkowana, kryta blachą, Wilczyce – Kosmale

- **Wola Skrzydlańska**

- Dom mieszkalny nr 14, wł. Ant. Lewandowska, drewn., k. XIX w.
- Piwnica nr 14, wł. Ant. Lewandowska, kam./drewn., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 15, wł. Stanisław Zając, drewn., pocz. XX w.
- Dom mieszkalny nr 26, wł. Jan Zając, drewn., poł. XIX w.
- Piwnica nr 26, wł. Jan Zając, kam., k. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 33, wł. Aleksandra Czepiel, drewn., 1933 r.
- Dom mieszkalny nr 68, wł. Helena Jaśkiewicz, drewn., 1939 r.
- Spichlerz nr 68, wł. Helena Jaśkiewicz, drewn., 1939 r.
- Spichlerz nr 69, wł. Mieczysław Juszkiewicz, drewn., pocz. XIX w.
- Dom mieszkalny nr 82, wł. Józef Pazdur, mur./drewn., pocz. XX w.

– Spichlerz nr 178, wł. Antoni Popławski, drew., pocz. XIX w.

Stanowiska archeologiczne:

Na terenie Gminy Dobra zidentyfikowano 21 stanowisk archeologicznych świadczących o działalności człowieka na tym obszarze od epoki kamienia, średniowiecza, po nowożytność. Stanowiska grupują się bezpośrednio wokół istniejących miejscowości co świadczy, że doliny rzek stanowiły miejsca osadnicze i trakty okresowo penetrowane przez różne grupy ludności.

Tabela 16. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie Gminy Dobra.

Lp.	Nr arkusza	Miejscowość	Nr stanowiska		Chronologia	Funkcja / materiał
			w miejscowości	na obszarze		
1	111-59	Pórzeczki	1	6	nowożytność	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
2		Pórzeczki	2	7	późne średniowiecze	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
3		Pórzeczki	3	8	epoka kamienia nowożytność	śląd osadniczy, łuska krzemienista; śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
4		Pórzeczki	4	9	nowożytność XVII-XVIII w.	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
5		Pórzeczki	5	10	nowożytność XVII-XVIII w.	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
6		Pórzeczki	6	11	nowożytność XVII-XVIII w.	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
7		Pórzeczki	7	12	nowożytność	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
8		Wilczyce	1	1	późne średniowiecze, nowożytność	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki; punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
9		Wilczyce	2	2	nowożytność	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
10		Wilczyce	3	3	późne średniowiecze	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
11		Wilczyce	4	4	epoka kamienia, nowożytność	śląd osadniczy, okruch krzemienisty; punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
12		Wilczyce	5	5	nowożytność	punkt osadniczy, fragmenty ceramiki
13	109-58	Przenosza	1	4	nowożytność XVIII-XIX w.	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
14		Przenosza	2	5	nowożytność XVIII-XIX w.	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
15		Skrzydlna	1	6	nowożytność XVIII-XX w.	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
16		Skrzydlna	2	7	późne średniowiecze XV w., nowożytność XIX-XX w.	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki; śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
17		Skrzydlna	3	8	późne średniowiecze	śląd osadniczy, fragmenty

					XIV-XV w., nowożytność XIX-XX w.	ceramiki; śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
18		Skrzydlna	4	9	nowożytność XIX w.	śląd osadniczy, cybuch fajki glinianej, fragmenty ceramiki
19		Skrzydlna	5	10	nowożytność XVIII-XIX w.	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
20		Skrzydlna	6	11	późne średniowiecze XIV-XV w., nowożytność XVIII-XIX w.	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki; śląd osadniczy, fragmenty ceramiki
21		Wola Skrzydlańska	1	12	późne średniowiecze XIV-XV w., nowożytność	śląd osadniczy, fragmenty ceramiki; śląd osadniczy, fragmenty ceramiki

Źródło: Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

W stosunku do stanowisk archeologicznych obowiązuje zachowanie „*in situ*” oraz konieczność zapewnienia warunków dla nadzoru archeologicznego lub badań archeologicznych w przypadku podejmowania działań zmierzających do zmiany dotychczasowego użytkowania.

Lokalizację stanowisk archeologicznych zaznaczono na załącznikach graficznych (uwarunkowania i kierunki) do niniejszego studium.

Miejsca pamięci:

Na obszarze gminy Dobra znajdują się następujące miejsca pamięci:

- a) cmentarz ofiar II Wojny Światowej w Skrzydlniej,
- b) pomnik ofiar II Wojny Światowej w Skrzydlniej,
- c) pomnik ofiar II Wojny Światowej w Porąbce,
- d) pomnik ofiar II Wojny Światowej w Gruszowcu,
- e) krzyż, obelisk i pomnik na Przełęczu Rydza Śmigłego w Chyszówkach,
- f) szkoła podstawowa im. S. Wyspiańskiego w Stróży,
- g) tablica pamięci ofiar pacyfikacji Skrzydlniej w Skrzydlniej,
- h) zbiorowa mogiła na cmentarzu parafialnym w Dobrej,
- i) zbiorowa mogiła na cmentarzu parafialnym w Jurkowie,
- j) obelisk na pograniczu Woli Skrzydlańskiej i Skrzydlniej,
- k) krzyż z tablicą upamiętniający miejsce poległych partyzantów warszawskich,
- l) tablica pamiątkowa na budynku Szkoły Podstawowej w Chyszówkach.

Lokalizację miejsc pamięci przedstawiono na załącznikach graficznych (uwarunkowania i kierunki) do niniejszego studium.

Dobra kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego

Do ochrony prawem miejscowym wskazuje się również następujące obiekty stanowiące dobra kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego:

- a) krzyż na Mogielicy,
- b) krzyż na Łopieniu,
- c) krzyż na Śnieżnicy,

- d) obelisk, ołtarz polowy i kapliczka na Ćwilinie,
- e) droga różańcowa na Ćwilin,
- f) droga krzyżowa na Mogielicy,
- g) kapliczka na polanie Skalne.

Lokalizację dóbr kultury współczesnej i krajobrazu kulturowego przedstawiono na załącznikach graficznych do niniejszego studium.

2.5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

2.5.1. Uwarunkowania demograficzne

Pod względem liczby ludności Gmina Dobra należy do gmin małych. W 2022 roku gminę zamieszkiwało 10102 osób, co stawiało ją na 5 miejscu wśród 12 gmin powiatu limanowskiego i na 4 miejscu wśród 10 gmin wiejskich tego powiatu.

Rozwój liczby ludności oraz jej strukturę prezentują zamieszczone poniżej tabele i wykresy. Do analiz wykorzystano dane z następujących źródeł:

- Urząd Gminy w Dobrej,
- Bank Danych Lokalnych, GUS.

Analiza zjawisk i trendów demograficznych w Gminie Dobra prowadzi do następujących wniosków:

- na przestrzeni ostatnich dziesięciu (od 2012 roku) lat liczba ludności w gminie systematycznie wzrasta (o 341 osób);

Tabela 17. Liczba ludności w Gminie Dobra w latach 2012 i 2022 według miejscowości.

Lp.	Miejscowość	2012	2022 (stan na 31.12)
1.	Chyszówki	677	697
2.	Dobra	3160	3272
3.	Gruszowiec	472	478
4.	Jurków	1150	1225
5.	Porąbka	538	547
6.	Pótrzczyki	476	596
7.	Przenosza	606	515
8.	Skrzydlna	1092	1085
9.	Stróża	586	597
10.	Wilczyce	652	712
11.	Wola Skrzydlańska	352	378
GINA OGÓŁEM		9761	10102

Źródło: Urząd Gminy Dobra.

Tabela 18. Dynamika wzrostu liczby ludności w Gminie Dobra.

Rok	Liczba ludności	Dynamika wzrostu (rok 2012 = 100)
2012	9 726	100,0

2013	9 796	100,7
2014	9 855	101,3
2015	9 876	101,5
2016	9 927	102,1
2017	9 967	102,5
2018	9 967	102,5
2019	9 983	102,6
2020	10 037	103,2
2021	10 039	103,2
2022	10102	103,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

- gęstość zaludnienia w gminie jest zdecydowanie mniejsza niż gęstość zaludnienia w powiecie limanowskim i w całym województwie małopolskim;
- podobnie liczba kobiet na 100 mężczyzn w gminie jest zdecydowanie mniejsza niż w całym województwie małopolskim i zbliżona do poziomu tego wskaźnika dla powiatu limanowskiego (tabela nr 19);

Tabela 19. Ludność Gminy Dobra na tle regionu w 2022 roku.

Wyszczególnienie	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia [l.os./1km ²]	Liczba kobiet na 100 mężczyzn	Przyrost naturalny na 1000 ludności
Województwo Małopolskie	15 183,0	3 429 014	225	106	-1,42
Powiat Limanowski	951,0	131 549	138	100	1,53
Gmina Dobra	109,8	10 102	92	99	0,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

- zerowy współczynnik przyrostu naturalnego w gminie w roku 2021 jest wynikiem szczególnie wysokiej liczby zgonów w tymże roku, która może być wynikiem pandemii COVID-19; (tabela nr 20);
- za wyjątkiem roku 2021, przyrost naturalny kształtował się korzystnie dla gminy i wynosił od 0,11 ‰ w roku 2022 do 4,71 ‰ w roku 2013; (tabela nr 20);
- saldo migracji w ciągu ostatnich dziesięciu lat podlegało dosyć dużym wahaniom i było zarówno dodatnie jak i ujemne – najniższą wartość osiągnęło w 2020 roku (-36 osób) a najwyższą w 2016 roku (14 osób) (tabela nr 21);

Tabela 20. Ruch naturalny ludności w Gminie Dobra.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Współczynnik przyrostu naturalnego [‰]
2012	104	93	11	1,13
2013	120	74	46	4,71
2014	130	90	40	4,08

2015	118	77	41	4,15
2016	125	87	38	3,83
2017	136	104	32	3,22
2018	113	103	10	1,00
2019	136	107	29	2,91
2020	134	102	32	3,20
2021	123	123	0	0,00
2022	113	106	7	0,11

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

- w związku z dodatnim przyrostem naturalnym, pomimo zmiennego salda migracji, przyrost rzeczywisty w Gminie Dobra utrzymywał się przez większość okresu na poziomie dodatnim. Wyjątkiem były lata 2018 (saldo -15) i 2020 (saldo (-4) (tabele nr 20, 21);

Tabela 21. Ruch migracyjny w Gminie Dobra.

Rok	Napływ ludności	Odpływ ludności	Saldo migracji	Przyrost naturalny	Przyrost rzeczywisty
2012	73	81	-8	11	3
2013	75	77	-2	46	44
2014	85	81	4	40	44
2015	0 ^x	0 ^x	0 ^x	41	41
2016	86	72	14	38	52
2017	97	91	6	32	38
2018	80	105	-25	10	-15
2019	103	92	11	29	40
2020	75	111	-36	32	-4
2021	111	98	13	11	24
2022	135	86	49	7	56

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, obliczenia własne.

^x - Brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe

- gmina posiada w miarę korzystną strukturę demograficzną ludności, która charakteryzuje się wysokim odsetkiem ludności w wieku 25-44 lata (prawie 30 %) oraz stosunkowo wysokim odsetkiem ludności w wieku 0-19 lat (ponad 24,2 %) –Stosunkowo duża liczba ludności w wieku 70 lat i więcej (ponad 9,5 %) jest niekorzystna ze względów ekonomicznych. Z drugiej strony świadczy ona o stosunkowo dobrych warunkach życia (tabela nr 22);

Tabela 22. Struktura wieku ludności w Gminie Dobra w 2022 roku.

Przedział (lata)	wiek	Liczba ludności		
		ogółem	mężczyźni	kobiety
0-4		646	340	306
5-9		697	364	333
10-14		630	348	282
15-19		584	311	273
20-24		628	290	338
25-29		681	356	325

30-34	765	399	366
35-39	770	387	383
40-44	742	378	364
45-49	623	326	297
50-54	617	317	300
55-59	636	339	297
60-64	594	313	281
65-69	513	255	258
70-74	382	179	203
75-79	227	79	148
80-84	188	57	131
85 i więcej	187	54	133
Razem	10 110	5 092	5 018

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

- gmina posiada również umiarkowanie korzystną strukturę ekonomiczną ludności, która charakteryzuje się wysokim odsetkiem ludności młodej w wieku przedprodukcyjnym (około 21,8 %) oraz stosunkowo niskim odsetkiem ludności starszej w wieku poprodukcyjnym (około 17,0 %), analogiczne wartości dla powiatu limanowskiego wynoszą odpowiednio 23,1% i 16,3% a dla województwa małopolskiego 19,2% i 21,0% (tabela nr 23);

Tabela 23. Struktura wieku ludności w Gminie Dobra w 2022 roku na tle regionu według grup ekonomicznych.

Wyszczególnienie	Liczba ludności w wieku			Odsetek ludności w wieku			Współczynnik obciążenia demograficznego
	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	przedprodukcyjnym	produkcyjnym	poprodukcyjnym	
Województwo Małopolskie	662 369	2 045 737	720 908	19,3	59,7	21,0	19,3
Powiat Limanowski	31 268	77 991	22 290	23,8	59,3	16,9	23,8
Gmina Dobra	2 296	6 036	1 778	22,7	59,7	17,6	22,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

- niekorzystnym zjawiskiem jest wzrost w ostatnim okresie współczynnika obciążenia demograficznego, to jest liczby osób w wieku nieprodukcyjnym (przed i poprodukcyjnym) przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym, który to współczynnik wynosi w Gminie Dobra 63,5. Wartość tego współczynnika dla Gminy Dobra jest jednak wciąż niższa niż dla całego województwa małopolskiego (67,1) i dla powiatu limanowskiego (65,0) (tabela nr 23);

Tabela 24. Bezrobotni w Gminie Dobra w 2022 roku.

Wyszczególnienie	Bezrobotni		
	ogółem	mężczyźni	kobiety
Gmina Dobra	261 (2,6 %) *	89 (0,9 %) *	172 (1,7 %) *

* w nawiasach podano odsetek w stosunku do ludności gminy w wieku produkcyjnym.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

- w 2022 roku w gminie Dobra zarejestrowanych było 261 bezrobotnych, co stanowiło 2,6 % liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym – jest to wartość niższa niż w roku 2012, kiedy wynosiła ona prawie 12% (tabela nr 24).

2.5.2. Warunki mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe Gminy Dobra wynosiły w 2022 roku 2961 mieszkań, w których znajdowało się 13680 izb mieszkalnych. Daje to wskaźnik około 3,4 osoby na jedno mieszkanie oraz około 0,7 osoby na jedną izbę mieszkalną. W stosunku do roku 2011 liczba mieszkań zwiększyła się o 294 a liczba izb mieszkalnych zwiększyła się o 2399. Uwzględniając wzrost liczby mieszkańców gminy w tym okresie wskaźniki osób na jedno mieszkanie i osób na jedną izbę mieszkalną uległy zmniejszeniu, co świadczy o tym, że liczba mieszkań i izb mieszkalnych przybywa szybciej niż liczba mieszkańców gminy. Średnio jedno mieszkanie składało się w 2022 roku z około 4,6 izb a przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła w tym samym roku 99 m² (w 2011 roku 87,9 m²). Na jednego mieszkańca przypadało około 29 m² powierzchni mieszkalnej (wzrost z 24,1 m² w roku 2011).

Bardzo wymowny jest fakt, że od 2011 roku, a więc w ciągu jedenastu lat, przybyło 294 mieszkania (wzrost o nieco ponad 10 %), 2399 izb mieszkalnych (wzrost o prawie 13 %) i 39254 m² powierzchni użytkowej mieszkań (wzrost o ponad 17 %). Dane te świadczą o dużej dynamice przyrostu w tej dziedzinie oraz o stałym wzroście standardów wielkościowych oddawanych do użytku mieszkań.

Biorąc pod uwagę wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne w 2022 roku 95 % mieszkań (2762) było podłączonych do sieci wodociągowej, ponad 85 % mieszkań (2498) posiadało łazienkę, prawie 67 % mieszkań (1936) posiadało centralne ogrzewanie a prawie 49 % mieszkań (1416) podłączonych było do sieci gazowej. W porównaniu do roku 2011, odsetek mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej oraz odsetek mieszkań posiadających łazienkę wzrosły nieznacznie. Natomiast wyraźnie wzrósł odsetek mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie – o 3% oraz odsetek mieszkań podłączonych do sieci gazowej – o 6,9%.

Generalnie można stwierdzić, że warunki mieszkaniowe w Gminie Dobra ulegają stałej poprawie i w ostatnich latach osiągają standardy krajowe w tej dziedzinie.

2.5.3. Infrastruktura społeczna

Administracja publiczna i bezpieczeństwo

W zakresie administracji publicznej szczebla lokalnego (samorządowego) obsługę mieszkańców Gminy Dobra prowadzi Urząd Gminy Dobra zlokalizowany w miejscowości Dobra. Budynek Urzędu Gminy Dobra zlokalizowany jest w centrum miejscowości, co zapewnia jego dobrą dostępność komunikacyjną. W zakresie administracji publicznej szczebla ponadlokalnego, mieszkańcy Gminy Dobra są obsługiwani przez Starostwo Powiatowe w Limanowej (np. sprawy budownictwa czy nadzoru budowlanego), a w zakresie administracji publicznej szczebla regionalnego przez Małopolski Urząd Wojewódzki lub Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w Krakowie.

W zakresie bezpieczeństwa mieszkańcy gminy są obsługiwani przez Komisariat policji w Tymbarku zlokalizowany w miejscowości Zawadka. Komisariat ten obsługuje mieszkańców gmin: Dobra, Jodłownik, Słopnice i Tymbark.

Natomiast podstawowe działania przeciwpożarowe i w zakresie ratownictwa zapewniają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej zlokalizowane w Dobrej, w Jurkowie, w Skrzydłnej i w Stróży, a specjalistyczne działania przeciwpożarowe i ratownicze realizuje Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Limanowej.

Oświata i wychowanie

W roku szkolnym 2022/2023 w Gminie Dobra działały następujące placówki oświatowe:

1. Szkoła Podstawowa im. Leopolda Węgrzynowicza w Dobrej
2. Zespół Placówek Oświatowych w Jurkowie
3. Szkoła Podstawowa Filialna w Pótrzczykach
4. Zespół Placówek Oświatowych w Skrzydłnej
5. Szkoła Podstawowa im. Batalionów Chłopskich w Chyszówkach
6. Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Wilczycach
7. Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Stróży
8. Gminne Przedszkole Nr 1 w Dobrej
9. Szkoła Muzyczna I Stopnia w Dobrej.

W roku szkolnym 2022/23 Gmina Dobra była organem prowadzącym dla 7 szkół podstawowych znajdujących się w miejscowościach Dobra, Jurków, Pótrzczyki, Skrzydłna, Chyszówki, Wilczyce i Stróża. Ponadto w Porąbce od roku szkolnego 2021/22 działa niepubliczna Szkoła Podstawowa Montessori im. Św. Antoniego. Łącznie do szkół podstawowych w Gminie Dobra w roku szkolnym 2021/22 uczęszczało 980 uczniów. Liczba oddziałów wynosiła 78. Na jeden oddział przypadało 13 uczniów. Liczba nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych w Gminie Dobra, w przeliczeniu na etaty wynosiła 93,26.

Standardy obsługi mieszkańców gminy w zakresie szkolnictwa podstawowego i opieki przedszkolnej należy uznać za dobre. W Gminie Dobra nie ma szkół ponadpodstawowych. Najbliższe szkoły ponadpodstawowe znajdują się w Szczyrzycu w gminie Jodłownik.

Żłobki znajdują się w Dobrej, w Porąbce i w Gruszowcu.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

W chwili obecnej na obszarze Gminy Dobra działają następujące zakłady opieki zdrowotnej:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Dobrej
2. Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Jurkowie
3. Samodzielny Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Skrzydłnej.

W Dobrej znajduje się ponadto gabinet stomatologiczny i dwie apteki. Punkty apteczne znajdują się w Jurkowie i w Skrzydłnej.

Główne zadania pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej. Ośrodek ten prowadzi szeroką działalność zarówno w zakresie podstawowej pomocy finansowej osobom jej potrzebującym, poprzez przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń jak również w szerszym zakresie obejmującym na przykład pomoc żywnościową, pracę socjalną, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz profilaktykę problemów alkoholowych. W roku 2021 w gminie korzystało z pomocy społecznej 1316 osób.

Kultura

W zakresie szeroko rozumianej kultury intensywną działalność prowadzi Gminny Ośrodek Kultury w Dobrej. W ośrodku działa Dobrzańskie Ognisko Muzyczne oraz zespoły regionalne: „Skrzydłanie”, „Jurkowanie” oraz Dziecięcy Zespół Regionalny.

Działa także orkiestra kameralna „Sinfinietta”. W ośrodku działa także sekcja sportowa Taekwondo. We współpracy ze szkołą językową „Be The Best” prowadzone są kursy języka angielskiego. Na terenie gminy aktywnie działa ok. 25 twórców ludowych. W gminie działa również Gminna Biblioteka Publiczna. Ma ona swoją główną siedzibę w Dobrej oraz filie w Jurkowie i w Skrzydłnej. Działają również chóry: „Bel Canto”, „Lirnik”, „Chór ze Skrzydłnej” oraz grupa śpiewacza „Ćwilin”. Przy domu „Senior-Wigor” działa zespół „Ćwilin-Wigor”.

Działalność kulturalna prowadzona jest także okazjonalnie w remizach Ochotniczej Straży Pożarnej. Przy OSP w Dobrej działa orkiestra dęta.

Sport i rekreacja

W Gminie Dobra działają cztery kluby sportowe o zróżnicowanym profilu:

1. LKS „Dobrzanka” to klub piłkarski, w którym działa ponadto sekcja tenisa stołowego. Korzysta z boiska na Krzyżowej w Dobrej a grupy młodsze z orlika w Dobrej.
2. KS „Stradomka” to również klub piłkarski. Korzysta on z boiska w Skrzydłnej.
3. UKS „SET Jurków” prowadzi działalność w dyscyplinach narciarskich (narcciarstwo alpejskie i biegowe) a ponadto działa na polu turystyki pieszej górskiej oraz organizuje obozy kajakowo-żeglarskie. Korzysta z obiektów stacji narciarskiej Śnieżnica-Kasina Wielka, z tras biegowych wokół Mogielicy oraz z obiektów Zespołu Placówek Oświatowych w Jurkowie.
4. Stowarzyszenie Niezależnych Inicjatyw Społecznych „Błękit” to klub łuczniczy, który ma swoją siedzibę w Gruszowcu, a korzysta z boiska obok Urzędu Gminy w Dobrej.

Oprócz obiektów klubów sportowych, boiska znajdują się przy szkołach podstawowych na terenie gminy.

2.6. BEZPIECZEŃSTWO LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego mają ograniczony wpływ na bezpieczeństwo ludzi i mienia. W zakresie uwarunkowań przestrzennych, bezpieczeństwa ludzi i mienia najistotniejsze są zagrożenia naturalne występujące na obszarze gminy. W Gminie Dobra naturalne zagrożenia związane są z występowaniem osuwisk aktywnych, okresowo aktywnych i nieaktywnych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, a także związane z występowaniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Na podstawie badań prowadzonych przez PIG w ramach Systemu Osłony Przeciwsuwiskowej (SOPO) opracowana została Mapa osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi dla Gminy Dobra w skali 1:10 000 [Sydow, Dobrzański, Nęczyńska, Rybak 2010], a w październiku 2020 r. zostały uaktualnione mapy zagrożenia powodziowego.

Na terenie gminy zinventaryzowano 239 osuwisk o łącznej powierzchni 23,26 km² i 4 obszary zagrożone ruchami masowymi, co daje ok. 2,19 osuwiska na 1 km² (5 kategoria osuwiskowości).

Według powyższych materiałów na obszarze gminy zidentyfikowano:

- 20 osuwisk aktywnych,
- 105 osuwisk okresowo aktywnych,
- 97 osuwisk nieaktywnych,
- 17 osuwisk o złożonej aktywności.

Granice osuwisk przedstawiono w części kartograficznej studium.

Pod względem częstości występowania osuwisk gminę można podzielić na dwa obszary. Pierwszy z nich rozciąga się na północ od linii nasunięcia jednostki magurskiej na jednostkę śląską. Leży on w obrębie Pogórza Wiśnickiego, a znajdujące się tutaj nieliczne osuwiska odznaczają się stosunkowo niewielkimi powierzchniami w granicach od 0,0084 ha do 10,9 ha z wyjątkiem jednego, którego powierzchnia wynosi około 21 ha. W północnej części gminy osuwiska charakteryzują się wyraźnymi granicami, co ma związek z dużą aktywnością ludzką w tej części gminy, są to osuwiska ustabilizowane (nieaktywne lub okresowo aktywne) w większości zwietrzelinowe. Odznaczają się niewielkimi wysokościami skarpy głównej, w większości nieprzekraczającymi 10 m, a także niewielkimi nachyleniami stoków, na których powstały.

Drugi obszar stanowi środkowa i południowa część gminy, na południe od linii nasunięcia jednostki magurskiej na jednostkę śląską i leży w obrębie Beskidu Wyspowego. Znajduje się tutaj większość osuwisk, które odznaczają się dużymi powierzchniami. Największymi osuwiskami są: znajdujące się na północnym zboczu góry Łopień, którego powierzchnia wynosi około 200 ha (największe na terenie gminy) oraz osuwisko o powierzchni około 162 ha. Występujące w północnej części gminy osuwiska są w większości skalno-zwietrzelinowe, złożone, okresowo aktywne bądź nieaktywne. Największy stopień osuwiskowości zaobserwować można w południowej części gminy, na południe od Ćwilina i potoku Chyszówka.

Większość osuwisk występuje na terenach zalesionych, co wiąże się z niewielkim stopniem zagospodarowania gminy. Poza tym osuwiska o największych powierzchniach leżą w wyższych partiach gór lub na stromych stokach, które nie sprzyjają zarówno zabudowie mieszkalnej, gospodarczej jak i rolniczemu wykorzystaniu tych terenów.

W obrębie osuwisk o dużej powierzchni zaobserwować można różnego rodzaju formy rzeźby wewnątrzosuwiskowej. Są to skarpy wtórne, szczeliny i zagłębienia wewnątrzosuwiskowe a także występowanie wód podziemnych i powierzchniowych, głównie w postaci podmokłości, cieków powierzchniowych, a miejscami także wysięków.

Osuwiska powstały na stokach o zróżnicowanym typie i zmiennej ekspozycji. Nachylenie stoków waha się od 5° w północnej części gminy do 20° w części środkowej i południowej. Ze względu na kierunek przemieszczania materiału skalnego w stosunku do położenia warstw podłoża, na badanym terenie występują wszystkie typy osuwisk, jednak typem dominującym są osuwiska złożone. Wiele osuwisk, zwłaszcza nieaktywnych lub okresowo aktywnych, słabo zaznacza się w terenie. Granice osuwisk są wyrównywane przez uprawę ziemi, tarasowanie pól uprawnych, zabudowę i spływ wód atmosferycznych.

Na terenie Gminy Dobra występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzek: Łososina, Stradomka, Kamienica, oraz od potoków: Łostówka i Kasinczanka) wyznaczone w oparciu o zasięg zalewu wodami powodziowymi: Q1% (dla których prawdopodobieństwo wystąpienia

powodzie jest średnie i wynosi raz na 100 lat) oraz Q10% (dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 100 lat). Granice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w obu dolinach przedstawiono w części kartograficznej studium na podstawie map zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Wody Polskie w II cyklu planistycznym (2016-2021).

Dodatkowo na mapie studium wskazuje się obszary, na których prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi Q0,2%.

2.7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Potencjalne możliwości rozwoju Gminy Dobra wynikające z jej położenia i warunków naturalnych to:

- dobra dostępność komunikacyjna gminy poprzez drogę krajową nr 28 o korzystnych powiązaniach z zewnętrznym układem dróg krajowych oraz przez drogę wojewódzką nr 964;
- bliskość miasta Limanowa oraz stosunkowo nieduża odległość od Aglomeracji Krakowskiej;
- urozmaicony krajobraz i walory przyrodnicze gminy.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dobra dostępność komunikacyjna sprawiają, że wiele osób spoza gminy jest zainteresowanych budową domów mieszkalnych lub letniskowych na obszarze gminy Dobra. Dotyczy to ogólnie wszystkich miejscowości w gminie. Z kolei położenie wzdłuż drogi krajowej nr 28 stanowi o atrakcyjności tych obszarów dla lokalizacji przedsięwzięć o charakterze komercyjnym (obiekty handlu, usług, produkcji). W szczególności dotyczy to miejscowości Dobra, ale również w Gruszowcu.

Urozmaicony krajobraz i walory przyrodnicze gminy dają ponadto dodatkowe możliwości rozwoju turystyki i rekreacji w gminie, szczególnie w miejscowościach Pótrzeczeki, Wilczyce, Chyszówki, Gruszowiec.

Potrzeby i aspiracje mieszkańców gminy oraz potencjalnych inwestorów zewnętrznych były artykułowane w formie wniosków kierowanych do Urzędu Gminy Dobra o zmianę ustaleń studium w ramach procedury sporządzania niniejszego dokumentu studium. W terminie ustalonym w ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany studium do urzędu gminy wpłynęło 147 wniosków. Z tego 133 wnioski dotyczyły przeznaczenia działek na cele głównie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej, ale także letniskowej. Pozostałe 14 wniosków dotyczy przeznaczenia działek na inne cele w tym na tereny: eksploatacji surowców mineralnych, umożliwienia budowy farm fotowoltaicznych lub przeznaczenia działek pod zabudowę produkcyjną czy usługową (usługi komercyjne, usługi sportu i rekreacji). Rozmieszczenie działek objętych wnioskami w poszczególnych miejscowościach przedstawiono w tabeli 25.

Tabela 25. Rozmieszczenie działek objętych wnioskami do studium

Miejscowość	Ilość działek objętych wnioskami	Pow. działek objętych wnioskami (ha)
Chyszówki	19	3,52
Dobra	80	25,42

Gruszowiec	22	4,01
Jurków	41	10,70
Porąbka	48	20,94
Pótrzczyki	27	6,95
Przenosza	4	6,53
Skrzydlna	13	19,49
Stróża	14	14,31
Wilczyce	31	7,14
Wola Skrzydlańska	7	13,63
Ogółem	306	132,64

Źródło: obliczenia własne

Rozmieszczenie wniosków jest nierównomierne. Najwięcej działek objętych wnioskami znajduje się w Dobrej, w Porąbce i w Jurkowie. Najmniej w Przenoszy i w Woli Skrzydlańskiej.

Mając na uwadze, że w opracowaniu *Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę* sporządzonym dla potrzeb niniejszego studium, określono potrzeby lokalizacji nowej zabudowy w Gminie Dobra na poziomie **108,3 ha** nowych terenów pod **zabudowę mieszkaniową** (w tym w ramach zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej) oraz **6 ha** nowych terenów pod **zabudowę usługową**, nie wszystkie ze złożonych wniosków mogły zostać rozpatrzone zgodnie z intencjami poszczególnych wnioskodawców. Przy wyznaczaniu nowych terenów pod zabudowę organ sporządzający studium kierował się zasadą uzupełniania, bądź możliwie kontynuacji zainwestowania, w nawiązaniu do stanu istniejącego jak i dotychczasowych przesądzeń planistycznych.

2.8. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

2.8.1. System komunikacji

Układ komunikacyjny Gminy Dobra to przede wszystkim system komunikacji drogowej. Tworzą go, droga krajowa nr 28 o łącznej długości na terenie gminy około 8,2 km oraz droga wojewódzka nr 964. Ta ostatnia przebiega jedynie przez zachodni kraniec Woli Skrzydlańskiej na odcinku ok. 800 m.

Ponadto przez teren gminy przebiegają następujące drogi powiatowe:

- nr 1922 K Wiśniową – Wierzbanowa – Przenosza – Skrzydlna;
- nr 1622 K Dąbie – Szczyrzyc – Dobra;
- nr 1620 K Skrzydlna – Wilkowisko;
- nr 1614 K Słopnice – Chyszówki – Jurków;
- nr 1616 K Mszana Górna – Podłopień;
- nr 1615 K Mszana Górna – Wilczyce;

Lokalne połączenia komunikacyjne zapewnia szereg dróg zaliczonych do kategorii gminnych dróg publicznych wraz z siecią uzupełniających je dróg wewnętrznych i ciągów pieszo-jezdnymi. Część gminnych dróg publicznych jest drogami o stosunkowo niskich klasach technicznych. Drogi klasy lokalnej i dojazdowej, często o nawierzchni utwardzonej, powstały głównie zgodnie z zapotrzebowaniem komunikacyjnym użytkowników zabudowy mieszkaniowej (są wśród nich również dojazdy do zabudowy rozproszonej).

Pod względem technicznym układ komunikacji drogowej gminy (szczególnie na poziomie lokalnym) wykazuje jeszcze pewne mankamenty (wąskie jezdnie, brak poboczy i chodników, małe promienie łuków skrętu, duże spadki podłużne związane z konfiguracją terenu, degradacja techniczna i niska wytrzymałość nawierzchni).

W gminie wyróżnić można następujące środki komunikacji związane z układem drogowym:

- **komunikacja samochodowa indywidualna** – pełniąca podstawową rolę w gminie; znaczny wzrost ilości rejestrowanych pojazdów samochodowych (osobowych) w gminie sprawia, że jego rola będzie jeszcze rosła biorąc pod uwagę ograniczoną się liczbę połączeń i częstotliwości kursowania transportu publicznego;
- **komunikacja samochodowa „publiczna” (autobusowa i mikrobusowa)** – obsługuje głównie kierunki przemieszczeń (wzdłuż drogi krajowej nr 28) w relacji Limanowa – Mszana Dolna przez Dobrą i Gruszowiec. Według dostępnych informacji do pozostałych miejscowości gminy komunikacja publiczna dociera jedynie w dni robocze lub w dni nauki szkolnej, zapewniając połączenia z Limanową i Mszaną Dolną. Wyjątek stanowi utrzymywana przez Koleje Małopolskie linia Wieliczka – Limanowa przez Skrzydlną, Dobrą, Jurków i Chyszówki, która zapewnia trzy kursy w soboty i jeden w niedziele i święta. Dojazd busem bezpośrednio do Krakowa jest możliwy jedynie z przystanku Stróża Skrzyżowanie położonego na granicy gminy z dala od terenów zwartej zabudowy, przy trasie z Limanowej do Krakowa przez Tymbark i Jodłownik.;
- **komunikacja rowerowa i piesza** – odbywa się jeszcze często w sposób nieuporządkowany, po ciągach drogowych, bez wydzielonych chodników i tras rowerowych, poboczami jezdni - co może stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa dla jego uczestników; dotyczy to szczególnie ruchu wzdłuż dróg powiatowych i gminnych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że obecny układ drogowy gminy zapewnia obsługę komunikacyjną wszystkich miejscowości gminy. Potrzebna jest jednakże jego modernizacja i w miarę wzrostu ilości pojazdów samochodowych w gminie. Potrzebna jest także dalsza budowa chodników i ścieżek rowerowych w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszego i rowerowego. Należy również zwrócić uwagę na słabszą w porównaniu z gminami sąsiednimi obsługę przez publiczną komunikację autobusową. W szczególności na niedostatek bezpośrednich połączeń z Krakowem pomimo niewielkiej odległości. Dotyczy to w szczególności północnej części gminy.

Komunikacja kolejowa

Komunikacja kolejowa obecnie nie odgrywa znaczącej roli w Gminie Dobra. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa Chabówka – Nowy Sącz. Ze względu na swoje wybitne walory historyczno-

krajobrazowe jest ona okazjonalnie wykorzystywana dla przejazdu pociągu retro ze skansenu kolejowego w Chabówce.

Od wielu lat planowana jest budowa nowej linii kolejowej Podtężce – Szczyrzyc – Piekietko/Mszana Dolna. Dla odcinka linii kolejowej nr 622 na odcinku Szczyrzyc – Tymbark (odc. H) 3 lipca 2024 r. została wydana ostateczna *Decyzja o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej*, a 4 września 2024 ogłoszone zostało postępowanie przetargowe na *Opracowanie projektu wykonawczego branży srk oraz realizację kompleksowych robót budowlanych dla Odcinka H Szczyrzyc – Tymbark linii nr 622 Podtężce – R401 – Tymbark*.

W przypadku budowy tej linii, znacznie skracającej znacznie czas podróży z Krakowa do Zakopanego i do Nowego Sącza, Gmina Dobra zyska nowe możliwości rozwoju.

2.8.2. Systemy infrastruktury technicznej

Zaopatrzenie w wodę

Gminny system zaopatrzenia w wodę obejmuje swym zasięgiem zdecydowaną większość obszaru gminy. Wyjątek stanowią miejscowości Gruszowiec i Wilczyce, które są nim objęte jedynie w niewielkiej części. W pozostałych miejscowościach system ten obejmuje większość terenów osadniczych. Główne źródła zasilania w wodę stanowią ujęcia wód podziemnych, powierzchniowych lub źródeł zlokalizowane w Pótrzeczkach, w Dobrej, w Skrzydłnej i w Wilczycach. Ujęcia te zaopatrują w wodę cztery wodociągi wiejskie:

- wodociąg wiejski „Dobra I”
- wodociąg wiejski „Dobra II”
- wodociąg wiejski „Pótrzeczeki”
- wodociąg wiejski „Skrzydlna”.

Z uwagi na rozproszenie zabudowy oraz z uwagi na urozmaicone ukształtowanie terenu część gospodarstw domowych w gminie jest zaopatrywana w wodę z indywidualnych ujęć i studni z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach odrębnych. Według danych Urzędu Gminy Dobra na dzień 31 grudnia 2023 roku łączna długość eksploatowanej sieci wodociągowej wynosiła 165,8 km. Liczba przyłączy wodociągowych do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1855 szt. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiło około 18 m³.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

W chwili obecnej na obszarze Gminy Dobra funkcjonuje system kanalizacji sanitarnej odprowadzający ścieki do oczyszczalni w Dobrej. Obejmuje on swym zasięgiem miejscowości Dobra i Jurków. Planowana jest budowa drugiej oczyszczalni w Przenoszy obsługującej północną część gminy położoną w zlewni Stradomki. W 2023 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 60,8 km. W gminie było 1045 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego. Ilość ścieków oczyszczonych odprowadzanych wynosiła 119 000 m³. W 2023 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 4820 mieszkańców. Większość obszaru Gminy Dobra w chwili obecnej nie jest objęta zbiorowymi systemami odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ścieki socjalno-bytowe podprowadzane są w takiej sytuacji do zbiorników wybieralnych lub do indywidualnych (przydomowych) oczyszczalni ścieków.

Według VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych przyjętej przez Radę Ministrów 10 maja 2022 roku najintensywniej zabudowane tereny w Gminie Dobra wchodzą w

skład Aglomeracji Dobra utworzonej Uchwałą Nr XXIII/168/20 Rady Gminy Dobra z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji. Równoważna liczba mieszkańców tej aglomeracji wynosi 7650. Natomiast 24.02.2021 r. została zawarta umowa o przyznanie pomocy finansowej na operację pn. Rozbudowa systemu wodociągowego i kanalizacyjnego w Gminie Dobra – poza aglomeracją w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Do wykreślenia ponieważ dotyczy sieci wodociągowej

Brak zbiorowych lub lokalnych sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków na przeważającym obszarze gminy jest przyczyną niższego standardu bytowania mieszkańców Gminy Dobra oraz ogranicza atrakcyjność działek budowlanych a także rozwój działalności gospodarczej i usługowej. Aktualny stan gospodarki ściekowej stanowi zagrożenia dla środowiska, w szczególności dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

Gospodarka odpadami

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach określa podstawowe zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku. W myśl ustawy utrzymanie czystości i porządku należy do zadań własnych gminy.

W 2022 roku Gmina Dobra realizowała zadania w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych z obszaru gminy (z nieruchomości zamieszkałych i nieruchomości niezamieszkałych), na których powstają odpady komunalne. W ramach systemu gospodarowania odpadami komunalnymi prowadzona była zbiórka odpadów w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w miejscowości Dobra.

W 2022 roku (GUS, BDL) łączna ilość odpadów wytworzonych w gminie wyniosła 1,44 tys. ton. Z gospodarstw domowych pochodziło 1251,40 ton odpadów komunalnych, a z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) 190,26 ton.

Na obszarze Gminy Dobra nie ma wysypiska odpadów. Odpady zebrane na obszarze gminy są wywożone na wysypisko położone poza granicami Gminy Dobra.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina Dobra jest zaopatrywana w gaz ze stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia usytuowanej w Limanowej. Do tej stacji gaz jest dostarczany gazociągiem wysokoprężnym Łąka-Stąpnice o średnicy 200/300 mm i ciśnieniu 6,3 MPa. Na obszarze gminy gaz jest rozprowadzany do poszczególnych odbiorców poprzez sieć dystrybucyjną. W roku 2021 jej długość na obszarze gminy wynosiła 147 099 m. Na terenie gminy było 2085 przyłączy gazowych do budynków, z tego 2001 do budynków mieszkalnych. Z gazu sieciowego korzystało wtedy 5361 mieszkańców (53,4% ludności). Spośród 1572 gospodarstw domowych korzystających z gazu 847 wykorzystywało gaz do ogrzewania mieszkań. Zużycie gazu w gospodarstwach domowych w roku 2021 wynosiło 19560,4 MWh, z tego na ogrzewanie mieszkań 10197,1 MWh.

Elektroenergetyka

Najistotniejsze uwarunkowania przestrzenne w tym zakresie stwarzają istniejące i projektowane napowietrzne linie energetyczne wysokiego i średniego napięcia. Przez Gminę Dobra przebiega linia elektroenergetyczna 110kV relacji GPZ Myślenice (MSN) - GPZ Stróża (STZ) - GPZ Łososina (LSS). Planowana jest również budowa linii elektroenergetycznej 110kV relacji GPZ Stróża (STZ) wraz z planowaną stacją GPZ Mszana Dolna (na rysunku studium zaznaczono orientacyjny przebieg planowanej linii, w związku z powyższym dopuszcza się jej budowę w przebiegu innym niż

zaznaczony na rysunku studium). Ponadto na terenie Gminy Dobra znajdują się elektroenergetyczne linie średniego napięcia 15 i 30kV. Na terenie Gminy Dobra zlokalizowana jest stacja elektroenergetyczna 110/15kV Stróża (STZ) w miejscowości Stróża, wybudowana w 2018 roku.

Zgodnie z przepisami odrębnymi wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych oraz wokół stacji transformatorowych obowiązuje zachowanie stref technicznych. W Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 roku *w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych* w (Dz. U.2019, poz. 2448), zasięgi stref nie są określane przy pomocy wymiarów geometrycznych, lecz przy pomocy dopuszczalnych wartości parametrów fizycznych dla poszczególnych zakresów częstotliwości pól elektromagnetycznych. Zatem najpewniejszą metodą wyznaczania natężenia pola, a zarazem określenia zasięgu strefy, jest pomiar natężenia pola elektromagnetycznego w terenie. W dotychczas obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego przyjęto następujące szerokości stref technicznych:

- 40 m (po 20 m po obu stronach linii) – dla istniejących i projektowanych napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV,
- 15 m (po 7,5 m po obu stronach linii) – dla istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia.

-

Telekomunikacja

Praktycznie cały obszar gminy objęty jest zasięgiem sieci telefonii komórkowej. Biorąc pod uwagę dynamiczny rozwój sieci telefonii komórkowych, można przyjąć, że objęcie zasięgiem wszystkich sieci komórkowych obszarów gminy o gęstszym zaludnieniu oraz położonych wzdłuż głównych traktów komunikacyjnych, jest tylko kwestią czasu. Czynnikiem szczególnie sprzyjającym rozwojowi usług telefonii komórkowej jest działanie operatorów tych sieci w warunkach wolnorynkowych oraz znaczna konkurencyjność w stosunku do operatorów sieci telefonii przewodowej działających na terenie gminy.

Na obszarze gminy znajduje się jedna placówka Poczty Polskiej zlokalizowana w Dobrej.

2.9. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, uchwalony przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą nr XLVII/732/18 z dnia 26 marca 2018 roku, wśród kluczowych projektów i inicjatyw służących realizacji planu zawiera następujące przedsięwzięcia dotyczące Gminy Dobra: budowę nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna, budowę oczyszczalni ścieków w Przenoszy oraz ustanowienia Parku Krajobrazowego Beskidu Wyspewego.

W części „Wizja Zagospodarowania Przestrzennego Małopolski”, w rozdziale 3 „Struktura Funkcjonalno-Przestrzenna Regionu – Model Rozwoju”, Gmina Dobra została zaliczona do obszaru funkcjonalnego „Park Górski”.

Dla tego obszaru sformułowano następujące rekomendacje do kształtowania polityki przestrzennej w dokumentach planistycznych i strategicznych gmin:

- wprowadzenie lokalnych przepisów w zakresie kodeksu dotyczącego umieszczania reklam powinno dotyczyć wszystkich gmin obszaru Park. Zmiany w tym zakresie rozpoczęte od trasy Zakopane – Kraków posiadałyby znaczenie symboliczne,
- wyznaczenie granic stref parków kulturowych i ich zakresu ochrony,

- uchwalenie planów ochrony i towarzyszących im planów chronionego krajobrazu tworzonych parków krajobrazowych,
- zapisy dotyczące powiązań pomiędzy obszarami chronionymi i cennymi przyrodniczo (korytarze ekologiczne).

2.10. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

2.10.1. Uwarunkowania sprzyjające rozwojowi przestrzennemu gminy

- Gmina Dobra jest stosunkowo korzystnie położona w stosunku do krajowego systemu komunikacyjnego. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 28 Zator – Medyka przebiegająca z zachodu na wschód przez środek gminy oraz droga wojewódzka nr 964 Kasina Wielka – Biskupice Radłowskie przebiegająca przez północno zachodni kraniec gminy. Drogi te dają możliwość dogodnych powiązań głównie na kierunku wschód-zachód (Nowy Sącz – Wadowice), a także w kierunku północnym (aglomeracja krakowska).
- Droga krajowa nr 28 i droga wojewódzka nr 964 zapewniają dogodne połączenia gminy z ponadlokalnymi ośrodkami administracyjno-usługowymi, z Limanową jako siedzibą starostwa i z Krakowem jako siedzibą władz wojewódzkich.
- Wybitne walory przyrodnicze w skali krajowej sprawiają, że większość obszaru gminy znajduje się w granicach przyrodniczych obszarów chronionych. Największą powierzchnię zajmuje Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący południową część gminy. Ponadto w całości lub w części w Gminie Dobra znajdują się 3 obszary Natura 2000, dwa rezerваты przyrody oraz 10 pomników przyrody. Istotne jest także położenie w sąsiedztwie Gorczańskiego Parku Narodowego od południa.
- Wybitne walory przyrodniczo – krajobrazowe gminy tworzą na całym jej obszarze korzystne warunki dla rozwoju różnorodnych form turystyki, sportu i rekreacji zarówno latem jak i zimą.
- Planowana budowa nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Kasina Wielka, w przypadku realizacji stworzy szerokie możliwości rozwojowe gminy.
- Gmina Dobra posiada dobrze rozwiniętą sieć gazociągów średnioprężnych obejmujących wszystkie jej miejscowości. Obecnie z gazu sieciowego korzysta ok. 53% mieszkańców. Bliskość stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia usytuowanej w Limanowej stwarza możliwości zaspokojenia zwiększonych potrzeb w zakresie zaopatrzenia w gaz.
- Na obszarze gminy znajdują się znaczne rezerwy terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod zainwestowanie.
- Na obszarze gminy prowadzone sukcesywnie rozbudowana jest sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni w Dobrej.

2.10.2. Uwarunkowania ograniczające rozwój przestrzenny gminy

- Parametry zewnętrznych i wewnętrznych drogowych powiązań komunikacyjnych w gminie nie są na wysokim poziomie. Nie najwyższa jakość techniczna dróg połączona z nasilającym się ruchem tranzytowym przez gminę oraz pogarszające się parametry dostępu do drogi krajowej nr 28, a także niewystarczająca sieć połączeń komunikacji publicznej ograniczają dostępność gminy.

- Znaczna część obszarów gminy położona jest w granicach osuwisk lub w obszarach zagrożonych ruchami osuwiskowymi. Na terenie gminy zinwentaryzowano 239 osuwisk o łącznej powierzchni 23,26 km² i 4 obszary zagrożone ruchami masowymi, co daje ok. 2,19 osuwiska na 1 km² (5 kategoria osuwiskowości).
- Gmina Dobra, tak jak większość podobnych gmin na terenie kraju, charakteryzuje się niewystarczającym wyposażeniem terenów osadniczych w system odprowadzania i oczyszczania ścieków, co przy równoczesnej dynamice procesów inwestycyjnych prowadzi do pogłębiania się tak zwanej „luki infrastrukturalnej”. Może to nieść za sobą zagrożenie dla walorów środowiska przyrodniczego gminy oraz wydatnie utrudnić inwestowanie na terenie gminy w najbliższym czasie.
- W celu poprawy zaopatrzenia w energię elektryczną potrzebna jest budowa stacji elektroenergetycznej w północnej części gminy. W niniejszym studium jak i w obowiązującym miejscowym planie przeznaczono ten cel fragment terenu miejscowości Stróża.

3. KIERUNKI ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

3.1. GŁÓWNE KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

3.1.1. Cele rozwoju Gminy Dobra

Uwzględniając uwarunkowania rozwoju oraz zamierzenia samorządu lokalnego i aspiracje społeczności lokalnej utrzymuje się dotychczas określony **cel główny rozwoju przestrzennego** Gminy Dobra w brzmieniu:

„Staly wzrost standardów życia mieszkańców gminy w oparciu o racjonalne wykorzystanie zasobów gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju”.

Potencjalnie korzystne powiązania funkcjonalno – przestrzenne z otoczeniem oraz położenie w sąsiedztwie ponadlokalnego ośrodka życia społeczno-gospodarczego i usługowego jakim jest miasto Limanowa, a także konieczność tworzenia nowych miejsc pracy i źródeł dochodów mieszkańców, w tym również poprzez wykorzystanie chronionych walorów przyrodniczo – krajobrazowych dla rozwoju turystyki, jak również wsparcie rozwoju i promocja przemysłu drzewnego, to główne czynniki wpływające na kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego i przestrzennego gminy. Należy też zwrócić uwagę na działające (w sąsiedniej gminie Tymbark) centrum przetwórstwa owocowo – warzywnego o zasięgu ponadlokalnym.

Tak więc perspektyw dalszego rozwoju Gminy Dobra należy upatrywać z jednej strony w promowaniu i tworzeniu możliwości dla rozwoju aktywności gospodarczej społeczności lokalnej opartych na już istniejących centrach aktywności gospodarczej (Limanowa, Tymbark), natomiast z drugiej strony w tworzeniu korzystnych warunków przyciągających różnorodne rodzaje działalności gospodarczej (produkcyjnej i usługowej), które znajdą na obszarze gminy dogodne warunki do inwestowania i dobry klimat społeczny (nowe tereny pod działalność gospodarczą), a także na promowaniu turystyki. Towarzyszyć temu powinno stałe zwiększanie standardów zamieszkania i obsługi infrastrukturą techniczną, komunikacyjną i społeczną, a także tworzenie warunków dla harmonijnego kształtowania ładu przestrzennego w gminie. W ten sposób pojęty, jakościowy kierunek rozwoju gminy, stworzy możliwości poprawy szeroko rozumianej jakości życia mieszkańców Gminy Dobra, ale także odwiedzających i turystów.

Przyjęcie zasad zrównoważonego rozwoju w działaniach zmierzających do osiągnięcia zamierzonego celu oznacza trwałe dążenie do zachowania równowagi pomiędzy procesami związanymi z wykorzystaniem zasobów gminy przez wszystkich użytkowników przestrzeni, a prawidłowym funkcjonowaniem środowiska naturalnego w gminie.

3.1.2. Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy

Zakłada się następujące główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej Gminy Dobra oraz w przeznaczeniu terenów na obszarze gminy:

- dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej i usługowej w terenach dotychczas wyznaczonych pod te funkcje w planach miejscowych oraz w nowych terenach przeznaczonych do zabudowy w studium;
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości, stworzenie nowych miejsc dla rozwoju produkcji (w tym szczególnie przemysłu drzewnego);
- wzmocnienie funkcji centrum administracyjnego i usługowego gminy w miejscowości Dobra;
- kreowanie lokalnych centrów usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy, a w szczególności w Dobrej, w Skrzydłnej i w Jurkowie;
- urządzenie przestrzeni publicznych w ramach centrum administracyjnego i usługowego w miejscowości Dobra oraz w miarę potrzeb w pozostałych miejscowościach gminy;
- wyznaczenie nowych obszarów zapewniających przyszły rozwój gospodarczy Gminy Dobra;
- wykorzystanie atrakcyjnych krajobrazowo terenów Gminy Dobra dla rozwoju usług turystyki i rekreacji na obszarze gminy;
- ochrona przed zabudową i zainwestowaniem terenów najbardziej eksponowanych widokowo – (szczytów, polan) poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej, dla których szczegółowe zasady ochrony winny zostać sprecyzowane w planach miejscowych;
- dalsze uzupełnianie i rozbudowa systemów infrastruktury komunikacyjnej i technicznej;
- poprawa dostępności gminy ze szczególnym uwzględnieniem małopolskich biegunów rozwoju (Kraków, Nowy Sącz, Limanowa, Mszana Dolna).

Główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej Gminy Dobra są spójne z celami strategicznymi, operacyjnymi i działaniami określonymi w **Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2024-2035 (Uchwała nr LXV/443/24 Rady Gminy Dobra z dnia 29 kwietnia 2024 roku)**, a Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zapewnia warunki sprzyjające ich realizacji.

Jako podstawę formułowania ustaleń studium przyjmuje się następujące **cele strategiczne** wynikające ze Strategii Rozwoju Gminy Dobra:

- CEL STRATEGICZNY 1 - adekwatna infrastruktura turystyczna oraz oferta w zakresie czasu wolnego,
- CEL STRATEGICZNY 2 - wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Dobra,
- CEL STRATEGICZNY 3 - poprawa dostępności komunikacyjnej gminy,
- CEL STRATEGICZNY 4 - rozwój lokalnej przedsiębiorczości;

jak również **cele operacyjne i działania** określone w ww. strategii:

W ramach CELU STRATEGICZNEGO 1:

- 1.1. Stworzenie promocja pakietu lokalnych produktów Gminy Dobra
 - 1.1.1. Opracowanie listy produktów promowanych przez Gminę Dobra
 - 1.1.2. Opracowanie programu promocji lokalnych produktów
 - 1.1.3. Implementacja programu lokalnych produktów Gminy Dobra
- 1.2. Promocja marki Gminy Dobra
 - 1.2.1. Opracowanie programu promocji Gminy Dobra i koncepcję komunikacji wraz z hasłami promocyjnymi.
 - 1.2.2. Promocja Gminy jako ważnego i przyjaznego miejsca dla aktywnego wypoczynku.
- 1.3. Rozwój infrastruktury turystycznej
 - 1.3.1. Rozwój ścieżek pieszych i rowerowych oraz pieszo-rowerowych w Gminie Dobra.

- 1.3.2. Wyznaczenie oznakowanych miejsc parkingowych dla turystów.
- 1.3.3. Stworzenie infrastruktury przemysłu czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- 1.3.4. Lepsze oznakowanie szlaków turystycznych.
- 1.3.5. Opracowanie koncepcji rozwoju infrastruktury dla turystyki zimowej.
- 1.3.6. Stworzenie warunków i zachęt dla rozwoju infrastruktury hotelarsko-gastronomicznej.
- 1.3.7. Opracowanie ścieżek tematycznych promujących historię i kulturę Gminy, Powiatu Limanowskiego i Województwa Małopolskiego.
- 1.3.8. Utrzymanie fragmentu starej linii kolejowej 104 na odcinku od Kasiny Wielkiej do Tymbarku jako kolejowego dziedzictwa z utrzymaniem funkcji retro.
- 1.3.9. Utworzenie skansenu-muzeum kolejnictwa w Dobrej.

W ramach CELU STRATEGICZNEGO 2:

- 2.1. Budowa kapitału społecznego i wewnętrzna integracja Gminy.
 - 2.1.1. Rozwój kapitału społecznego mieszkańców poprzez upowszechnianie informacji o zasobach historycznych i kulturowych Gminy.
 - 2.1.2. Koordynacja współpracy i wymiany informacji pomiędzy sołectwami.
 - 2.1.3. Współprojektowanie rozwiązań przez mieszkańców dla Gminy Dobra.
- 2.2. Wysoka jakość zarządzania rozwojem Gminy i świadczonych usług publicznych
 - 2.2.1. Utworzenie centrum usług publicznych.
 - 2.2.2. Sukcesywna cyfryzacja Urzędu Gminy i jednostek organizacyjnych.
 - 2.2.3. Cykliczna analiza potencjału instytucjonalnego.
 - 2.2.4. Upowszechnienie e-administracji.
 - 2.2.5. Efektywnie świadczone usługi społeczne dla mieszkańców Dobrej.
 - 2.2.6. Wsparcie procesu nawiązywania współpracy z uczelniami wyższymi i centrami badawczo-rozwojowymi lub ekspertami w celu podnoszenia konkurencyjności Gminy.
- 2.3. Czysta i dobrze zarządzana Gmina
 - 2.3.1. Zapewnienie dostępności wszystkich mieszkańców do wysokiej jakości podstawowych usług komunalnych.
 - 2.3.2. Wysoka jakość przestrzeni publicznych we wszystkich częściach Gminy.
 - 2.3.3. Rozwój funkcjonalności centrum miejscowości, z ukierunkowaniem na ofertę czasu wolnego i rozwój kultury.
 - 2.3.4. Tworzenie programów określających kierunki rozwoju Gminy, podnoszenia jakości życia i zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom, zwłaszcza w zakresie dostępu do wody pitnej oraz tworzenia zabezpieczeń przeciw powodziom błyskawicznym podtopieniom, przeciwpowodziowych, przeciwko osuwiskom i w zakresie przeciwdziałającym suszom oraz skutkom upałów.
- 2.4. Tworzenie możliwości rozwoju mieszkańców Gminy
 - 2.4.1. Stworzenie możliwości wsparcia i rozwoju dla mieszkańców szczególnie utalentowanych.
 - 2.4.2. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych ze szczególnym uwzględnieniem tych, które wspierają rozwój mieszkańców Gminy.
 - 2.4.3. Wsparcie rozwoju i promocja rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego.

W ramach CELU STRATEGICZNEGO 3:

- 3.1. Rozwój szerokopasmowego internetu.
 - 3.1.1. Lepsza dostępność szerokopasmowego internetu w instytucjach publicznych zlokalizowanych na terenie Gminy.
 - 3.1.2. Rozszerzanie dostępu do darmowego internetu w centralnych miejscach Gminy.
 - 3.1.3. Tworzenie warunków dla podłączenia do szerokopasmowego internetu

gospodarstw domowych oraz przedsiębiorstw.

3.2. Rozwój systemu komunikacji pomiędzy sołectwami a samorządem gminnym

3.2.1. Partycypacja mieszkańców w procesie zarządzania Gminą.

3.2.2. Rozwój funkcjonalności aplikacji gminnej i innych narzędzi wspierających komunikację z mieszkańcami.

3.2.3. Stworzenie wewnętrznego opracowania stanowiącego analizę narzędzi komunikacji Urzędu Gminy z interesariuszami zewnętrznymi.

3.3. Poprawa dostępności Gminy ze szczególnym uwzględnieniem małopolskich biegunów rozwoju (Kraków, Nowy Sącz, Limanowa, Mszana Dolna).

3.3.1. Wsparcie procesu synchronizacji rozkładów jazdy transportu zbiorowego, umożliwiającego komfortową podróż i powrót do Dobrej w ciągu jednego dnia.

3.3.2. Stworzenie komfortowego punktu przesiadkowego na terenie Gminy, zachęcającego przewoźników do tworzenia mapy przewozów z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców Dobrej.

W ramach CELU STRATEGICZNEGO 4:

4.1. Rozwój tradycyjnych rzemiosł

4.1.1. Wsparcie rozwoju i promocja przemysłu drzewnego w Dobrej.

4.1.2. Rozwój i promocja rękodzielnictwa w Dobrej.

4.1.3. Rozwój i promocja produktów kulinarnych w Dobrej.

4.2. Wsparcie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości

4.2.1. Wsparcie rozwoju i promocja mikro-, małej i średniej przedsiębiorczości w Dobrej.

4.2.2. Stworzenie adekwatnej oferty inwestycyjnej Gminy.

Cel 1. przedstawia zakładany stan Gminy w związku tworzeniem bazy turystycznej i szeroko rozumianej oferty przemysłu czasu wolnego dla czasowych oraz stałych rezydentów Gminy Dobra. Cel ten wynika z dwóch podstawowych przesłanek: ponadprzeciętnie wysokiego potencjału Gminy Dobra dla rozwoju turystyki, co jednocześnie stanowi niewykorzystany potencjał Gminy, oraz po drugie, braku wystarczającej oferty dla mieszkańców Gminy w zakresie spędzania czasu wolnego. Wymienione determinanty wpływają na potrzebę restrukturyzacji gospodarki lokalnej i zorientowanie jej na turystykę, promocję marki Gminy, podbudowanie poziomu przedsiębiorczości oraz systematyczne podnoszenie poziomu świadomości mieszkańców Gminy Dobra odnośnie możliwości poprawy jakości życia ze względu na zwiększoną obecność turystów oraz możliwości korzystania z tak zwanej „infrastruktury czasu wolnego”.

Cel 2. koncentruje się na kwestiach społecznych. Warto przy tym wskazać dwa obszary tematyczne. Z jednej strony chodzi o poprawę jakości kapitału społecznego mierzoną poczuciem dumy i przynależności do Gminy Dobra, jednocześnie działając na rzecz wewnętrznej spójności i integracji sołectw, które są kulturowo i mentalnie od siebie różne. Z drugiej strony wsparcia wymagają wszelkiego rodzaju działania, które poprawią jakość życia mieszkańców mierzoną efektywnością świadczonych usług publicznych, estetyką, harmonią i funkcjonalnością Gminy. Dla wysokiej jakości życia mieszkańców ważne jest, aby świadczone przez Gminę usługi publiczne były wysokiej jakości, Gmina była czysta i dobrze urządzona oraz wspierała różne kierunki rozwoju jej mieszkańców. Istotne jest również bezpieczeństwo Gminy Dobra w kontekście konsekwencji zmian klimatu.

Cel 3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wiązana jest z rozwojem infrastruktury gminy. Jednym z podstawowych działań którym należy przeciwdziałać jest są wszelkiego rodzaju aktywności na rzecz

przeciwdziałania peryferyzacji Gminy Dobra. Aspektów decydujących lub mogących decydować w przyszłości w kontekście pozostania w gminie osób w wieku produkcyjnym. Rozwój infrastruktury tempem do szerokopasmowego internetu oznaczać będzie możliwość podejmowania pracy zdalnej bez konieczności opuszczenia na stałe Gminy Dobra. Ważne jest również utrzymywanie odpowiedniego poziomu komunikacji w kontekście partnerstwa publiczno-społecznego i próbowania inicjatyw w tym układzie. Mieści się w tym również kwestia utrzymywanie odpowiedniego poziomu komunikacji pomiędzy mieszkańcami a Urzędem Gminy. Ważne jest również rozwój infrastruktury skutkującej lepszymi połączeniami wewnątrz gminy. Ciągi komunikacyjne ciągi piesze rowerowe i miejsca parkingowe. Kluczowych kwestii jest natomiast utrzymanie na optymalnym poziomie akceptowalnym połączeń komunikacyjnych z Gminy Dobra do największych nieodległych miast: Krakowa, Nowego Sącza, Limanowej i Mszany Dolnej. Pozwoli to na komfortowe załatwianie swoich spraw jak również podejmowania pracy zarobkowej bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania.

Cel 4. Cel ten dotyczy powiększania bazy ekonomicznej Gminy poprzez odpowiednie działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Globalne i krajowe uwarunkowania dotyczące między innymi kryzysu niedoborów, inflacji, niepewności istotne zmiany w tym obszarze również na obszarach wiejskich. Wynika to również dostosowania dobrej do wymogów państwa oraz Unii Europejskiej regionu aby można było korzystać z zewnętrznych źródeł finansowania na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy Dobra. Zakłada się zatem wspierające rozwój rolnictwa w tym również ekologicznego, co ma związek ze światowym wzrostem cen żywności, rozwojem oraz promocją tradycyjnych rzemiosł oferty inwestycyjnej a także wspieraniem rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości zlokalizowanej na terenie Gminy Dobra.

Przyjęty w *Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2024-2035* model struktury funkcjonalno-przestrzennej będzie realizowany poprzez:

- wzmocnienie marki Dobrej jako gminy turystycznej,
- redefiniowanie funkcji centrum Dobrej w kierunku miejsca spotkań w oparciu o park oraz centralną ulicę,
- wzmocnienie infrastruktury wewnątrz- i zewnątrzgminnej Dobrej, co poskutkuje większą przyjaznością dla zmotoryzowanych turystów oraz poprawą jakości połączeń komunikacyjnych z małopolskimi „biegunami rozwoju”, ze szczególnym uwzględnieniem Krakowa, Limanowej, Mszany Dolnej i Nowego Sącza oraz wysoką jakością infrastruktury i usług komunalnych,
- rozbudowę szlaków pieszych i pieszo-rowerowych dla turystów oraz eksponowanie miejsc o wysokich walorach historycznych, a także kulturowych,
- podnoszenie atrakcyjności lokalizacyjnej (inwestycyjnej) terenów mieszkaniowo- usługowych w sołectwach Gminy Dobra,
- rewitalizacja i społeczno-gospodarcza aktywizacja sołectw o niższym tempie rozwoju.

Uszczegółowieniem rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych modelu zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Dobra* jest niniejszy dokument Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania przestrzennego.

3.1.3. Polityka ponadlokalna na obszarze Gminy Dobra

Potencjalne zadania rządowe i wojewódzkie na obszarze Gminy Dobra

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (z 26 marca 2018 r.) wśród kluczowych projektów i inicjatyw służących realizacji planu zawiera dwa przedsięwzięcia dotyczące Gminy Dobra: budowę nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna i budowę oczyszczalni ścieków w Przenoszy. Ponadto w planie tym wymienione jest ustanowienie Parku Krajobrazowego Beskidu Wyspowego.

Powiązania obszaru Gminy Dobra z gminami sąsiednimi

Mając na uwadze politykę przestrzenną i kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Dobra określone w niniejszym studium, zwraca się uwagę na występujące uwarunkowania i powiązania na styku z obszarami położonymi w gminach sąsiednich.

Gmina Jodłownik:

Z gminą Jodłownik graniczą miejscowości: Stróża, Skrzydlna i Przenosza. Pomiędzy gminami Dobra i Jodłownik funkcjonują następujące powiązania:

- Powiązania przestrzenne:
 - ochrona obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”,
 - ochrona przed zagrożeniem powodziowym od rzeki Stradomki.
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga powiatowa nr 1622 K Dąbie – Szczyrzyc – Dobra,
 - droga powiatowa nr 1620 K Skrzydlna – Wilkowisko,
 - drogi gminne,
 - wymieniona wśród kluczowych projektów i inicjatyw służących realizacji *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* projektowana linia kolejowa Podłęże-Szczyrzyc-Tymbark/Kasina Wielka.
- Powiązania Infrastrukturalne:
 - istniejąca napowietrzną linię elektroenergetyczną wysokiego napięcia 110 kV (GPZ Myślenice (MSN)– GPZ Stróża (STZ) – GPZ Łososina (LSS),
 - istniejące linie elektroenergetyczne średniego napięcia.

Gmina Wiśniowa:

Z gminą Wiśniowa graniczą miejscowości: Przenosza i Wola Skrzydlańska. Pomiędzy gminami Dobra i Wiśniowa funkcjonują następujące powiązania:

- Powiązania przestrzenne:
 - ochrona obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”.
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga wojewódzka nr 964,
 - drogę powiatowa nr 1922 K Wiśniowa – Wierzbanowa – Przenosza – Skrzydlna,
 - drogi gminne.
- Powiązania infrastrukturalne:
 - istniejąca jednotorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV (GPZ Myślenice (MSN) – GPZ Stróża (STZ) – GPZ Łososina (LSS),
 - istniejące linie elektroenergetyczne średniego napięcia.

Gmina Mszana Dolna:

Z gminą Mszana Dolna graniczą miejscowości: Wola Skrzydlańska, Gruszowiec, Wilczyce i Pótrzczyki. Pomiędzy gminami Dobra i Mszana Dolna funkcjonują następujące powiązania:

- Powiązania przestrzenne:
 - ochrona Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
 - ochrona obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”.
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga krajowa nr 28,
 - droga wojewódzka nr 964,
 - drogi powiatowe nr 1616 K Mszana Górna–Podłpień i nr 1615 K Mszana Górna-Wilczyce,
 - drogi gminne,
 - wymieniona wśród kluczowych projektów i inicjatyw służących realizacji *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* projektowana linia kolejowa Podłęże-Szczyrzyc-Tymbark/Kasina Wielka,
 - istniejąca historyczna linia kolejowa Chabówka-Nowy Sącz.
- Powiązania infrastrukturalne:
 - istniejące linie elektroenergetyczne średniego napięcia,
 - planowana linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Stróża (STZ) planowany GPZ Mszana Dolna.

Gmina Kamienica:

Z gminą Kamienica graniczy miejscowość Pótrzczyki. Pomiędzy tą miejscowością a gminą Kamienica znajduje się rozległy kompleks leśny porastający pasmo górskie Jasienia i Mogielicy. W związku z tym powiązania przestrzenne pomiędzy gminami Dobra i Kamienica są ograniczone do następujących powiązań przestrzennych:

- ochrona Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- ochrona obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”.

Gmina Słopnice:

Z gminą Słopnice graniczą miejscowości Pótrzczyki, Chyszówki i Dobra. Pomiędzy gminami Dobra i Słopnice funkcjonują następujące powiązania:

- Powiązania przestrzenne:
 - ochrona Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
 - ochrona obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”,
 - ochrona obszaru Natura 2000 „Ostoja Gorczańska”,
 - ochrona rezerwatu przyrody „Mogielica”,
 - ochrona w ramach „Planu ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”.
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga powiatowa nr 1614 K Słopnice – Chyszówki – Jurków,
 - drogi gminne.
- Powiązania infrastrukturalne:
 - istniejące linie elektroenergetyczne średniego napięcia.

Ponadto przez teren obu gmin przebiega narciarska trasa biegowa wokół Mogielicy.

Gmina Tymbark:

Z gminą Tymbark graniczy miejscowość Dobra. Pomiędzy gminami Dobra i Słupnice funkcjonują następujące powiązania:

- Powiązania przestrzenne:
 - ochrona Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
 - ochrona przed zagrożeniem powodziowym od rzeki Łososiny.
- Powiązania komunikacyjne:
 - droga krajowa nr 28 Zator – Medyka,
 - droga powiatowa nr 1616 K Mszana Górna – Podłopień,
 - drogi gminne,
 - wymieniona wśród kluczowych projektów i inicjatyw służących realizacji *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* projektowana linia kolejowa Podłęże-Szczyrzyc-Tymbark/Kasina Wielka,
 - istniejąca historyczna linia kolejowa Chabówka-Nowy Sącz.
- Powiązania infrastrukturalne:
 - istniejąca, jednotorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV (GPZ Myślenice (MSN) – GPZ Stróża (STZ) – GPZ Łososina (LSS)),
 - istniejące linie elektroenergetyczne średniego napięcia.

3.2. ZASADY ROZWOJU PRZESTRZENNEGO GMINY

Ustalenia dotyczące sposobu kształtowania i realizacji polityki przestrzennej w niniejszym dokumencie studium sformułowano z uwzględnieniem zasad określonych w art. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój jako podstawę tych działań.

Przy określeniu kierunków rozwoju uwzględniono:

- wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;
- walory architektoniczne i krajobrazowe;
- wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami (na podstawie przepisów odrębnych);
- walory ekonomiczne przestrzeni;
- prawo własności;
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- potrzeby interesu publicznego;
- potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych;
- zapewnienie udziału społeczeństwa w pracach nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, w tym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej;
- zachowanie jawności i przejrzystości procedur planistycznych;

- potrzebę zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody, do celów zaopatrzenia ludności.

Wynikiem zastosowania wymienionych wyżej zasad jest określenie docelowej struktury przestrzennej Gminy Dobra poprzez wyznaczenie tzw. **stref funkcjonalno-przestrzennych**, o których mowa w rozdziale 3.3. Granice ww. stref wskazano na rysunku studium (na mapie Kierunki zagospodarowania przestrzennego). Poszczególnym strefom funkcjonalno-przestrzennym nadano symbole liczbowe 1, 2, 3.

Rozwój przestrzenny Gminy Dobra będzie następował w strefach, wyznaczonych na mapie „Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego” i zdefiniowanych jako **STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE**:

- **STREFA 3 – Strefa rozwoju zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, usługowej i produkcyjnej** – kontynuacji (porządkowania istniejącej) i rozwoju (kreowania nowej) zabudowy. To przestrzenie o wyraźnie ukształtowanej strukturze, bądź przewidziane pod rozwój nowej zabudowy mieszkalnej, mieszkalno-usługowej usługowej i produkcyjnej, zlokalizowane przede wszystkim wzdłuż dróg publicznych w: centralnej części Dobrej, Jurkowa, Gruszowca, Porąbki, Przenoszy, Skrzydłnej, Woli Skrzydłańskiej, Stróży, Chyszówek, Pótrzeczek i Wilczyc.
- **STREFA 2 – Strefa utrzymania i umiarkowanego rozwoju zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz ochrony terenów rolnych (otwartych)** – kontynuacji (porządkowania) istniejącej zabudowy oraz ochrony zasobów gleb i terenów otwartych, to przestrzenie o atrakcyjnym krajobrazie, dobrych warunkach przyrodniczych i krajobrazowych, które należy chronić (przed nadmierną zabudową i oddziaływaniem uciążliwości urbanizacyjnych). Zlokalizowana pomiędzy strefą 3 a strefą 1, stanowiąc niejako „buffer” przejściowy między tymi strefami.
- **STREFA 1 – Strefa ochrony wysokich wartości przyrodniczych** (strefa wybitnie górską, przyrodniczo-leśną) – to przestrzenie o wysokich wartościach środowiska przyrodniczego obejmujące: południową, południowo-zachodnią, centralną, wschodnią i północno-wschodnią część Pótrzeczek, południową i północną część Chyszówek, północną i południowo-wschodnią część Wilczyc, zachodnią i wschodnią część Jurkowa, południowo-wschodnią i częściowo zachodnią część Dobrej, południową i północną część Gruszowca, południową część Skrzydłnej i Porąbki, południową i południowo-zachodnią część Woli Skrzydłańskiej).

W STREFIE 3 – strefie rozwoju zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, usługowej i produkcyjnej polityka przestrzenna będzie się koncentrowała na:

- tworzeniu wysokiej jakości przestrzeni urbanistycznej wyznaczonej w studium dla rozwoju:
 - funkcji mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych, realizowanych w możliwie zwartych obszarach wokół terenów już zainwestowanych lub przeznaczonych w obowiązującym planie miejscowym i jego zmianach pod zainwestowanie,
 - funkcji usługowych, wytwórczych i produkcyjnych;
- prowadzeniu wszelkiej działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem zasad ochrony przed powodzią i osuwaniem się mas ziemnych w terenach, gdzie one występują;
- ustaleniu zasad lokalizowania zabudowy lub użytkowania terenów w obszarach potencjalnie konfliktowych poprzez określenie stref o szczególnych warunkach zagospodarowania;
- zapewnieniu warunków dla rozwoju i realizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej dla obsługi projektowanego zainwestowania,

- uwzględnieniu wymogów i regulacji dotyczących ochrony obszarów położonych w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- uwzględnieniu wymogów i regulacji obszarów położonych w granicach obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”.

Dla realizacji tych działań użyte zostaną zarówno instrumenty planistyczne, jak i inne mechanizmy dostępne w ramach kompetencji władz samorządowych.

Racjonalne zagospodarowanie tej strefy ukierunkowane będzie na:

- uporządkowanie istniejącej zabudowy i przygotowanie terenów pod rozwój nowej zabudowy;
- ustalenie i zrealizowanie lokalnej sieci komunikacyjnej (dróg i ulic publicznych), obsługującej urbanizujące się obszary;
- przekształcenie części niezabudowanych obszarów rolnych w zainwestowane tereny mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe, usługowe i produkcyjne;
- ukształtowanie przestrzeni publicznych: placów, koncentracji usług, terenów ogólnodostępnej zieleni publicznej, ścieżek rowerowych, ciągów spacerowych itp. rozlokowanych wśród terenów zabudowanych, parkingów;
- intensyfikowanie i porządkowanie zabudowy w obrębie istniejących zainwestowanych lub przeznaczonych w obowiązujących planach miejscowych pod zainwestowanie terenów budowlanych;
- ograniczenie możliwości lokalizowania nowej zabudowy chronionej akustycznie w sąsiedztwie ciągów transportowych poprzez zwiększenie odległości dla zabudowy mieszkaniowej od strony dróg i linii kolejowych, w celu zachowania norm dopuszczalnego hałasu w środowisku.

W STREFIE 2 – strefie utrzymania i rozwoju zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz ochrony terenów rolnych (otwartych), polityka przestrzenna będzie polegała na równoważeniu potrzeb związanych z wyznaczaniem nowych terenów pod zabudowę z celami: ochrony zasobów środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych gminy. Dlatego będzie ona skoncentrowana głównie na:

- tworzeniu przestrzeni urbanistycznej wyznaczonej w studium dla rozwoju:
 - funkcji mieszkaniowych oraz mieszkaniowych związanych z gospodarką rolną realizowanych w obszarach wokół terenów już zainwestowanych lub przeznaczonych w obowiązujących planach miejscowych pod zainwestowanie (z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowo-usługowej,
 - funkcji usługowych, wytwórczych i produkcyjnych, związanych z przetwórstwem i produkcją rolną (z dopuszczeniem powyższych funkcji nie związanych z przetwórstwem i produkcją rolną),
 - funkcji turystycznych, w tym usług sportu i rekreacji, lokalizowanych na obszarach atrakcyjnych krajobrazowo i w sąsiedztwie terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych,
 - terenów przeznaczonych pod urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii;
- prowadzeniu wszelkiej działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem zasad ochrony obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz zasad ochrony przed powodzią i osuwaniem się mas ziemnych;

- przeznaczaniu pod zalesienia terenów zadrzewionych i zarastających o najniższych klasach bonitacyjnych gleb lub niekorzystnych warunkach fizjograficznych,
- uwzględnieniu wymogów i regulacji dotyczących ochrony obszarów położonych w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu,
- uwzględnieniu wymogów i regulacji obszarów położonych w granicach obszaru Natura 2000 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego”.

Racjonalne zagospodarowanie tej strefy ukierunkowane będzie na:

- uporządkowanie istniejącej zabudowy i przygotowanie terenów pod rozwój nowej zabudowy;
- ochronę przed zabudową terenów otwartych o wysokich walorach przyrodniczych (w tym w zakresie gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych) i krajobrazowych (eksponowanych widokowo);
- ochronę cieków wodnych i związanych z nimi korytarzy ekologicznych oraz lokalnych powiązań przyrodniczych;
- zachowanie ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego oraz równomierności rozmieszczenia przestrzeni otwartych, biologicznie czynnych na terenach zainwestowanych;
- utrzymanie atrakcyjności przestrzeni otwartych poprzez ich kształtowanie ukierunkowane na:
 - zagospodarowanie o przeważającym profilu rolniczym lub leśnym,
 - utrzymanie i poprawę stanu jakości powietrza, wód i gleb,
 - zachowanie najbardziej atrakcyjnych krajobrazów, dalekich perspektyw i widoków, a także wszystkich wartościowych elementów środowiska kulturowego,
 - dopuszczenie lokalizacji urządzeń małej architektury związanych z rekreacją, turystyką i wypoczynkiem,
 - rozwój i aktywizację rolnictwa i pasterstwa;
- dopuszczenie realizacji obiektów i urządzeń związanych z gospodarką wodną, w tym w szczególności z zabezpieczeniem przed zagrożeniem powodziowym oraz realizacji obiektów i urządzeń związanych z zabezpieczeniem przed ruchami masowymi ziemi;
- ograniczenie możliwości lokalizowania nowej zabudowy chronionej akustycznie w sąsiedztwie ciągów transportowych poprzez zwiększenie odległości dla zabudowy mieszkaniowej od strony dróg i linii kolejowych, w celu zachowania norm dopuszczalnego hałasu w środowisku.

W STREFIE 1 – strefie ochrony wysokich wartości przyrodniczych (wybitnie górskiej, przyrodniczo-leśnej). Polityka przestrzenna będzie polegała tu na ochronie zasobów środowiska przyrodniczego i będzie skoncentrowana głównie na:

- objęciu ochroną przed nadmiernym zainwestowaniem obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, poprzez ich identyfikację, a następnie wprowadzenie do ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego skutecznych regulacji dotyczących ochrony:
 - rezerwatów przyrody – Rezerwat „Śnieżnica”, Rezerwat „Mogielica”,
 - obszaru Natura 2000: „Ostoja Gorczańska”, „Uroczysko Łopień”,
 - planu ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”,
 - stanowisk roślin prawnie chronionych,
 - stanowisk zwierząt objętych ochroną gatunkową,

- dominacji funkcji ekologicznych, ochronnych i leśnictwa;
- możliwym rozwój turystyki, w tym usług sportu, rekreacji i wypoczynku;
- ochrona przed zainwestowaniem, z wyjątkiem ewentualnych obiektów i urządzeń związanych z obsługą turystyki górskiej, narciarstwa, leśnictwa i pasterstwa, infrastruktury technicznej i funkcji naukowo-poznawczych;
- uwzględnienie wymogów i regulacji dotyczących ochrony obszarów położonych w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu;
- prowadzeniu wszelkiej działalności z uwzględnieniem zasad ochrony obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody oraz zasad ochrony przed powodzią i osuwaniem się mas ziemnych;
- terenów najbardziej eksponowanych widokowo – (szczytów, polan) poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej.

Racjonalne zagospodarowanie tej strefy ukierunkowane będzie na:

- ustanowienie zakazu realizacji nowej zabudowy na najbardziej cennych obszarach objętych ochroną przyrodniczą;
- zachowanie ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego;
- dopuszczeniu realizacji obiektów i urządzeń związanych z gospodarką wodną, w tym w szczególności z zabezpieczeniem przed zagrożeniem powodziowym oraz realizacji obiektów i urządzeń związanych z zabezpieczeniem przed ruchami masowymi ziemi;
- ochronie przed zabudową i zainwestowaniem terenów najbardziej eksponowanych widokowo – (szczytów, polan) poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej, dla których szczegółowe zasady ochrony winny zostać sprecyzowane w planach miejscowych;
- utrzymaniu w planach miejscowych przeznaczenia podstawowego pod łąki i trwałe użytki zielone oraz ustanowienie zakazu budowy nowych obiektów kubaturowych na terenach rolnych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”);
- wprowadzeniu w planach miejscowych zapisów ograniczających możliwość rozbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy zagrodowej oraz zabudowy służącej produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu, tworzenia nowych zalesień, realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej na terenach rolnych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”);
- wprowadzeniu w planach miejscowych dla terenów lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody położonych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” utrzymania przeznaczenia podstawowego pod lasy oraz wprowadzenie zakazu budowy nowych obiektów kubaturowych (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”);
- wprowadzeniu w planach miejscowych dla terenów lasów z wieżą widokową w granicach rezerwatu przyrody „Mogielica” utrzymania przeznaczenia podstawowego pod wieżę widokową i przeznaczenia dopuszczalnego pod lasy, trasy piesze i obiekty małej architektury oraz wprowadzenie zakazu budowy nowych obiektów kubaturowych (zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica”).

Ponadto, zgodnie z oznaczeniami na rysunku studium (kierunki zagospodarowania przestrzennego), w granicach Gminy Dobra wyznacza się:

- **obszar szczególnego zagrożenia powodzią (Q1% - dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat oraz Q10% - dla których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat),** których granice wskazano w oparciu o zaktualizowane w ramach II cyklu planistycznego mapy zagrożenia powodziowego ISOK z 2020 roku (obowiązującymi od 22 października 2020 r.). Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy, nakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią;
- obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (**0,2%**);
- **osuwiska aktywne, okresowo aktywne i nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi** – zgodnie z informacjami zawartymi w Systemie Ochrony Przeciwoświskowej „SOPO” opracowywanym przez Państwowy Instytut Geologiczny. W ich granicach wprowadza się ograniczenia w zainwestowaniu. Inwestycje położone w zasięgu osuwisk aktywnych, okresowo aktywnych i nieaktywnych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi mogą być realizowane po ustaleniu geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

3.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW, PARAMETRY, WSKAŹNIKI ORAZ WARUNKI ZAGOSPODAROWANIA I UŻYTKOWANIA

Przyjmując za podstawę rozwoju przestrzennego gminy zasady określone w rozdziale 3.2., w studium wyodrębnione zostają poszczególne kategorie terenów predysponowane dla odrębnych rodzajów użytkowania i dla nich zostają określone kierunki przekształceń i rozwoju przestrzennego będące wytyczną dla opracowań planistycznych oraz innych działań podejmowanych w ramach zarządzania przestrzenią.

Proponowane w niniejszym studium zasady zagospodarowania terenów oraz zasady kształtowania zabudowy wyrażają główne standardy jakie powinny obowiązywać w poszczególnych terenach, jednak ostateczne przesądzenia winny znaleźć się w planach miejscowych, w których dopuszczalne są, w uzasadnionych przypadkach, odstępstwa od tych standardów, szczególnie w kontekście dostosowania ich do obowiązującego planu miejscowego.

3.3.1. Tereny zabudowy mieszkaniowo – usługowej (MU)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

Dla terenów **MU** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy usług publicznych i komercyjnych oraz obiektów sakralnych (centrum Dobrej).
- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej (centrum Dobrej).
- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy usługowej (w tym usług publicznych i obiektów sakralnych oraz zabudowy związanej z działalnością rzemieślniczą).

- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy obiektów sportowych i rekreacyjnych.
- Utrzymanie istniejących i wykształcenie nowych ogólnodostępnych przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych.
- Dopuszcza się lokalizację terenów zieleni urządzonej.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów o funkcjach jednorodnych (np. zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa usługowa, zabudowa sportowa i rekreacyjna, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna).
- Kształtowanie czytelnego układu zabudowy i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych.
- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy i linii zabudowy.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów usług publicznych i obiektów sakralnych.
- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych.
- Porządkowanie układów przestrzennych, poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg i regulację układów własnościowych.

W zakresie standardów urbanistycznych

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo – usługowej, zabudowy usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 80% (centrum Dobrej i centrum Skrzydłnej).
- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 50%, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach, dla którego wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 20%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,3 do 0,8 (centrum Dobrej i centrum Skrzydłnej).
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,5, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach, dla którego wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,03.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 10% (centrum Dobrej i centrum Skrzydłnej).
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 30%, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach, dla którego wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 50%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:

- dla zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej – nie mniej niż 400 m² (centrum Dobrej i centrum Skrzydłnej);
- dla zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej – nie mniej niż 600 m²;
- dla zabudowy usługowej – nie mniej niż 200 m².

W zakresie kształtowania zabudowy

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków:
 - dla budynków usług publicznych – nie większą niż 20 m, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach – nie większą niż 11m;
 - dla pozostałych budynków usługowych, budynków mieszkaniowo-usługowych i budynków mieszkaniowych (w tym dla budynków na potrzeby mieszkań socjalnych) – nie większą niż 13 m, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach – nie większą niż 11m;
 - dla budynków gospodarczych – nie większą niż 10 m, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach – nie większą niż 7m;
 - dla garaży - nie większą niż 8 m, za wyjątkiem terenu MU zlokalizowanego na działkach ewidencyjnych o numerach 853 i 854 w Chyszówkach – nie większą niż 7m;
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych budynku:
 - dla budynków mieszkaniowych, mieszkaniowo-usługowych i gospodarczych – od 20° do 55°,
 - dla budynków usługowych oraz dla budynków na potrzeby mieszkań socjalnych - od 20° do 55° z dopuszczeniem dachów łukowych,
 - dla garaży – od 10° do 55°.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, jak też pozostałych w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych i obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.

- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie bezpieczeństwa i ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych.
- Zakaz lokalizowania nowej zabudowy kubaturowej w terenach położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią Q10% oraz Q1%.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.2. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Dla terenów **MN** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Utrzymanie istniejących i wykształcenie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych wbudowanych lub dobudowanych do budynków mieszkalnych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług publicznych i obiektów sakralnych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów rekreacji indywidualnej.
- Dopuszcza się lokalizację terenów zieleni urządzonej.
- Kształtowanie czytelnego układu zabudowy i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, linii zabudowy oraz małej architektury.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów usług publicznych i obiektów sakralnych.
- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych.
- Porządkowanie układów przestrzennych, poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg i regulację układów własnościowych.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 40%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 30%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – nie mniej niż 600 m²;
 - dla zabudowy usługowej (usług publicznych) – nie mniej niż 1500 m².
- Zasady obsługi komunikacyjnej.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków:
 - dla budynków usług publicznych – nie większą niż 20 m.
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej i dla budynków mieszkaniowych na potrzeby mieszkańców socjalnych – nie większą niż 13 m;
 - dla budynków gospodarczych i letniskowych – nie większą niż 10 m
 - dla garaży - nie większą niż 8 m.
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych budynku:
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej, letniskowej oraz dla budynków gospodarczych – od 20° do 55°,
 - dla zabudowy usługowej (usługi publiczne) oraz dla budynków na potrzeby mieszkańców socjalnych – od 20° do 55°, z dopuszczeniem dachów łukowych,
 - dla garaży – od 10° do 55°.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych w terenach MN, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie bezpieczeństwa i ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.
- Zakaz lokalizowania nowej zabudowy kubaturowej w terenach położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią Q10% oraz Q1%.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo-jezdnymi.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.3. Tereny zabudowy zagrodowej (MR)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej oraz produkcji związanej z funkcją podstawową terenu.

Dla terenów **MR** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy usługowej i produkcyjnej (w tym usług publicznych i komercyjnych oraz zabudowy związanej z działalnością rzemieślniczą i funkcją podstawową terenu).
- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy obiektów sportowych i rekreacyjnych.
- Utrzymanie istniejących i wykształcenie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów rekreacji indywidualnej.
- Dopuszcza się lokalizację terenów zieleni urządzonej.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów o funkcjach jednorodnych (np. zabudowa zagrodowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa usługowa, zabudowa sportowa i rekreacyjna).
- Kształtowanie czytelnego układu zabudowy i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych.
- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, linii zabudowy oraz małej architektury.
- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych.
- Porządkowanie układów przestrzennych, poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg i regulację układów własnościowych.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy zagrodowej, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 40%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,1 do 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 40%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy zagrodowej i zabudowy mieszkaniowo-usługowej – nie mniej niż 1000 m²;
 - dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – nie mniej niż 800 m²;
 - dla zabudowy usługowej (w tym związanej z działalnością rzemieślniczą) – nie mniej niż 600 m².
- Zasady obsługi komunikacyjnej.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków:
 - dla budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej – nie większą niż 13 m,
 - dla budynków usługowych – nie większa niż 13,5 m,
 - dla budynków gospodarczych, inwentarskich, produkcyjnych, składowych i magazynowych w zabudowie zagrodowej – nie większą niż 14,5 m,
 - dla garaży w zabudowie zagrodowej – nie większą niż 13,5 m;
 - kąt nachylenia głównych połączy dachowych:
 - dla budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej – od 20° do 55°,
 - dla budynków usługowych, gospodarczych, inwentarskich, produkcyjnych, składowych i magazynowych w zabudowie zagrodowej – od 20° do 55° z dopuszczeniem dachów łukowych,
 - dla garaży w zabudowie zagrodowej – od 10° do 55°.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru, jak też pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych w terenach MR, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.4. Tereny zabudowy zagrodowej położone w granicach terenu górniczego „Porąbka II” (MR.PG)

Obejmują istniejące tereny zabudowy zagrodowej położone w granicach terenu górniczego „Porąbka II”.

Dla terenów **MR.PG** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- W granicach terenów MR.PG obowiązuje zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych.
- Utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową z możliwością jej rozbudowy i przebudowy o nie więcej niż 50% w stosunku do dotychczasowej jej kubatury oraz zmiany sposobu użytkowania.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń usług komercyjnych oraz produkcji związane z przeznaczeniem podstawowym, z zastrzeżeniem pkt. 1.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów składowych i magazynowych związanych z przeznaczeniem podstawowym, z zastrzeżeniem pkt. 1.
- Dopuszcza się lokalizację budynków gospodarczych i garaży związanych z przeznaczeniem podstawowym lub dopuszczalnym, z zastrzeżeniem pkt. 1.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów, urządzeń i sieci infrastruktury technicznej związanych z przeznaczeniem podstawowym lub dopuszczalnym.
- Dopuszcza się lokalizację miejsc postojowych, dróg wewnętrznych, ciągów pieszych i pieszo-jezdnych i dróg rowerowych.
- Dopuszcza się lokalizację terenów zieleni urządzonej, zadrzewień.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, linii zabudowy oraz małej architektury.

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych.
- Porządkowanie układów przestrzennych, poprzez racjonalne ukształtowanie sieci dróg i regulację układów własnościowych.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Utrzymuje się istniejącą zabudowę z możliwością jej rozbudowy i przebudowy o nie więcej niż 50% w stosunku do dotychczasowej jej kubatury oraz zmiany sposobu użytkowania z zachowaniem poniższych warunków:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 40%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,1 do 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 40%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla zabudowy zagrodowej – nie mniej niż 1000 m²;
- Zasady obsługi komunikacyjnej:
 - obsługa z przyległych dróg i ciągów pieszo-jezdnym;
 Miejsca parkingowe i postojowe – co najmniej 1 miejsce na 1 budynek mieszkalny w zabudowie zagrodowej.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną istniejącej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę istniejącej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków:
 - dla budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej – nie większą niż 13 m,
 - dla zabudowy usługowej (usługi komercyjne) w zabudowie zagrodowej – nie większa niż 13,5 m,
 - dla budynków gospodarczych, inwentarskich, produkcyjnych, składowych i magazynowych w zabudowie zagrodowej – nie większą niż 14,5 m,
 - dla garaży w zabudowie zagrodowej – nie większą niż 13,5 m;
 - kąt nachylenia głównych połączy dachowych:
 - dla budynków mieszkaniowych w zabudowie zagrodowej – od 20⁰ do 55⁰,
 - dla budynków gospodarczych, inwentarskich, zabudowy usługowej (usługi komercyjne) w zabudowie zagrodowej, dla zabudowy produkcyjnej, składowej i magazynowej w zabudowie zagrodowej – od 20⁰ do 55⁰ z dopuszczeniem dachów łukowych,
 - dla garaży w zabudowie zagrodowej – od 10⁰ do 55⁰.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.5. Tereny pod działalność usługowo-produkcyjną (U/P)

Obejmuje nowoprojektowany teren pod działalność usługowo-produkcyjną związaną z obróbką drewna.

Dla terenu **U/P** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Lokalizacja nowych obiektów działalności produkcyjnej, baz, składów i magazynów.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych.
- Dopuszcza się wydzielenie w planach miejscowych w ramach terenu U/P terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną (MN), w celu możliwości lokalizacji budynku mieszkalnego dla właściciela prowadzącego działalność gospodarczą na przedmiotowym terenie.
- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, oraz linii zabudowy.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy produkcyjnej i usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 25%, przy czym dla wydzielonego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną dopuszcza się zwiększenie tego wskaźnika do 40%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,2, przy czym dla wydzielonego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną dopuszcza się zwiększenie tego wskaźnika od 0,01 do 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 40%, przy czym dla wydzielonego terenu pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną – nie mniejszy niż 30%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek dla zabudowy usługowo-produkcyjnej – nie mniej niż 500 m².

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków w zabudowie usługowo-produkcyjnej i mieszkaniowej – nie większą niż 9,5 m liczoną od najniższego poziomu wejścia do obiektu budowlanego,
 - szerokość elewacji części produkcyjnej obiektu budowlanego – nie większa niż 40 m,
 - szerokość elewacji części usługowej obiektu budowlanego – nie większa niż 6 m,
 - szerokość elewacji części usługowej obiektu budowlanego – nie większa niż 15 m.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.6. Tereny usług publicznych (UP1)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny usług publicznych i przedsięwzięć publicznych.

Dla terenów **UP1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych obiektów usług i inwestycji publicznych w zakresie: administracji publicznej, służby zdrowia, opieki społecznej, oświaty i wychowania, kultury, bezpieczeństwa, ochrony przeciwpożarowej.
- Utrzymanie istniejącej i lokalizacja nowej zabudowy obiektów sportowych i rekreacyjnych.

- Utrzymanie istniejących i wykształcenie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów kultu religijnego.
- Dopuszcza się lokalizację terenów zieleni urządzonej.
- Kształtowanie czytelnego układu zabudowy i ogólnodostępnych przestrzeni publicznych.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, linii zabudowy oraz małej architektury.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów usług publicznych oraz obiektów kultu religijnego.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 40%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,1 do 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 40%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek dla zabudowy usługowej – nie mniej niż 1500 m².

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, jak też pozostałych w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych w terenach UP, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.

Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.7. Teren usług publicznych związanych z ratownictwem górskim (UP2)

Obejmują nowoprojektowany teren usług publicznych związanych z ratownictwem górskim.

Dla terenu **UP2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Lokalizacja obiektów usług i pożytku publicznego związanych z ratownictwem górskim.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów gospodarczych i garaży.
- W ramach obiektów usług publicznych związanych z ratownictwem górskim dopuszcza się lokalizację usług handlu i gastronomii.
- W ramach obiektów usług publicznych związanych z ratownictwem górskim dopuszcza się lokalizację pomieszczeń socjalnych związanych z prowadzoną działalnością.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, linii zabudowy oraz małej architektury.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów usług publicznych związanych z ratownictwem górskim.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej zabudowy, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 20%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,2.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 70%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek dla zabudowy usługowej – nie mniej niż 500 m²;
- Zasady obsługi komunikacyjnej.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków:
 - dla budynków usług publicznych związanych z ratownictwem górskim – nie większą niż 8 m.

- dla budynków gospodarczych i garaży – nie większą niż 7 m

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w planach miejscowych zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie obsługi komunikacyjnej z istniejącej drogi dojazdowej.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.8. Tereny obiektów kultu religijnego (UK)

Obejmują tereny istniejącej i projektowanej zabudowy sakralnej oraz obiektów kultu religijnego.

Dla terenów **UK** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty zabudowy sakralnej oraz inne obiekty kultu religijnego.
- Dopuszcza się lokalizowanie usług publicznych i komercyjnych związanych z działalnością sakralną oraz obiektów usług kultury.
- Dopuszcza się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej związanej z przeznaczeniem podstawowym.
- Dopuszcza się lokalizowanie zabudowy inwentarskiej.
- Dopuszcza się wykształcenie przestrzeni publicznych.
- Dopuszcza się indywidualną formę obiektów sakralnych, obiektów kultu religijnego i obiektów małej architektury.
- Forma architektoniczna nowej zabudowy mieszkaniowej, musi harmonizować z istniejącymi obiektami zabudowy sakralnej.
- Szczególna dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, gabarytów zabudowy, linii zabudowy, dominant i akcentów architektonicznych, małej architektury oraz terenów zieleni urządzonej, w tym zieleni parkowej.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Nie określa się.

W zakresie kształtowania zabudowy dla nowo realizowanej i przekształcanej/istniejącej zabudowy sakralnej oraz obiektów kultu religijnego:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:

- zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
- zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków mieszkaniowych – 13 m,
 - kąt nachylenia głównych pości dachowych dla budynków usługowych – 15⁰- 55⁰.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych oraz obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających co najmniej:

- zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji nie powodujące utraty ich wartości kulturowych;
- zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.9. Tereny usług komercyjnych i rozwoju aktywności gospodarczej (UC)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny obiektów działalności gospodarczej (usług komercyjnych i nieuciążliwej produkcji).

Dla terenów **UC** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych obiektów usług komercyjnych i produkcji nieuciążliwej.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów baz składów i magazynów.
- Dopuszcza się lokalizację zieleni urządzonej, w szczególności zieleni izolacyjnej, na granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów o funkcjach jednorodnych (np. zabudowa usługowa, zabudowa produkcyjna).

- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, oraz linii zabudowy.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usługowej i produkcyjnej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 40%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,1 do 0,4.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 30%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek dla zabudowy usługowej i produkcyjnej – nie mniej niż 1500 m²;
- Zasady obsługi komunikacyjnej.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków w zabudowie usługowej i produkcyjnej – nie większą niż 13 m,
 - maksymalną wysokość budynków gospodarczych – nie większą niż 10 m,
 - maksymalną wysokość garaży – nie większą niż 7 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków w zabudowie usługowej – od 20° do 55°,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków w zabudowie produkcyjnej, składowej, magazynowej, gospodarczej i dla garaży – od 10° do 55° z dopuszczeniem dachów łukowych.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, jak też pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych w terenach UC, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie bezpieczeństwa i ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.
- W ternach UC znajdujących się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, ale poza obszarami, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) dopuszcza się zabudowę pod warunkiem zastosowania rozwiązań technicznych zabezpieczających przed działaniem wody w przypadku przejścia fali powodziowej.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.10. Tereny usług turystyki (UT)

Objemuje istniejące i nowoprojektowane tereny obiektów turystyki, wypoczynku i rekreacji (w tym rekreacji indywidualnej).

Dla terenów **UT** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych obiektów turystyki, wypoczynku i rekreacji.
- Dopuszcza się lokalizację lokali mieszkalnych wbudowanych w budynki turystyki wypoczynku i rekreacji.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów rekreacji indywidualnej.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów sportowych i rekreacyjnych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych towarzyszących obiektom turystyki, wypoczynku i rekreacji.
- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, oraz linii zabudowy.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 50%.

- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,5.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 30%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek:
 - dla obiektów hotelarskich – nie mniej niż 1500 m²;
 - dla pozostałych obiektów usługowych – nie mniej niż 200 m²,
 - dla obiektów rekreacji indywidualnej – nie mniej niż 400 m².
- Zasady obsługi komunikacyjnej.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków:
 - dla obiektów usług hotelarskich – nie większą niż 14 m,
 - dla pozostałych obiektów usługowych, dla budynków rekreacji indywidualnej i dla budynków gospodarczych – nie większa niż 10 m,
 - dla garaży – nie większą niż 7 m;
 - kąt nachylenia głównych połączy dachowych:
 - dla budynków usługowych i budynków rekreacji indywidualnej – od 20⁰ do 55⁰,
 - dla budynków gospodarczych i garaży od 10⁰ do 55⁰.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.11. Tereny sportu i rekreacji (US1)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny obiektów sportu i rekreacji.

Dla terenów **US1** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych obiektów sportu i rekreacji (boisk, stadionów, basenów, kąpielisk, hal sportowo-widowiskowych itp.) wraz z towarzyszącymi obiektami usług (w tym usług turystyki).
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych towarzyszących obiektom sportu i rekreacji.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, oraz linii zabudowy.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów sportu i rekreacji.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.12. Tereny tras i wyciągów narciarskich (US2)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny narciarskich tras zjazdowych, kolei krzesikowych i wyciągów narciarskich.

Dla terenów **US2** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego.

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych narciarskich tras zjazdowych, kolei krzesikowych i wyciągów narciarskich wraz ze stacjami dolnymi i górnymi.

- Dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych wbudowanych w budynki stacji górnych lub dolnych kolei krzesikowych i wyciągów narciarskich oraz dyżurek GOPR wolnostojących lub wbudowanych.
- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez wykluczenie możliwości zabudowy lub zalesiania terenów istniejących lub nowoprojektowanych narciarskich tras zjazdowych, kolei krzesikowych lub wyciągów narciarskich.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej stacji kolei krzesikowych lub wyciągów narciarskich oraz dyżurek GOPR.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Ograniczanie zmian przebiegu granicy lasu w wyniku realizacji tras narciarskich, wyciągów lub kolei krzesikowych.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

Zachowanie powierzchni biologicznie czynnej tras narciarskich.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej dolnych stacji wyciągów narciarskich i kolei krzesikowych, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.13. Teren sportu i rekreacji – strzelnica sportowa (US3)

Obejmuje nowoprojektowany teren obiektów i urządzeń związanych z funkcjonowaniem strzelnicy sportowej.

Dla terenu **US3** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Lokalizacja obiektów i urządzeń sportu i rekreacji związanych z funkcjonowaniem strzelnicy sportowej wraz z towarzyszącymi obiektami/urządzeniami terenowymi i obiektami małej architektury (w tym: podesty i zadaszenia stanowisk strzeleckich, wały, kulochwyty, wiaty, altany, mostki, kładki piesze, itp.).
- Dopuszcza się lokalizację budynku zaplecza technicznego i sanitariatu, lokalizację wiaty oraz lokalizację miejsc postojowych.
- Dopuszcza się lokalizację urządzeń i sieci infrastruktury technicznej, w tym urządzeń wodnych (m.in. z zakresu regulacji i utrzymania wód).
- Dbałość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy oraz linii zabudowy.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów i urządzeń związanych z funkcjonowaniem strzelnicy sportowej.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.
- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo obsługi komunikacyjnej poprzez umożliwienie dostępu do drogi publicznej.

Teren sportu i rekreacji przeznaczony pod lokalizację strzelnicy sportowej (US3) winien uwzględniać przepisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 4 kwietnia 2000 r. w *sprawie wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczących budowy i użytkowania strzelnic.*

3.3.14. Tereny zabudowy produkcyjnej (P)

Obejmuje istniejące i nowoprojektowane tereny obiektów produkcyjnych.

Dla terenów **P** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych obiektów działalności produkcyjnej, baz, składów i magazynów.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów usług komercyjnych.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w planach miejscowych regulacji dotyczących kształtowania zabudowy, w tym: powierzchni i intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, gabarytów zabudowy, oraz linii zabudowy.

W zakresie standardów urbanistycznych:

Zapewnienie odpowiedniej intensywności zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych standardów urbanistycznych dla nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy produkcyjnej i usługowej, określających co najmniej:

- Wskaźnik powierzchni zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie większy niż 50%.
- Wskaźnik intensywności zabudowy do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – od 0,01 do 0,5.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej do powierzchni działki lub części działki znajdującej się w terenach budowlanych – nie mniejszy niż 20%.
- Minimalną powierzchnię nowo wydzielanych działek dla zabudowy usługowej i produkcyjnej – nie mniej niż 2000 m².

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - maksymalne wymiary elewacji budynków;
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków w zabudowie produkcyjnej i usługowej – nie większą niż 15 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków w zabudowie produkcyjnej i usługowej – od 5⁰ do 55⁰ z dopuszczeniem dachów łukowych.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.15. Tereny przestrzeni publicznej (PM)

Obejmują tereny przestrzeni publicznej (ogólnodostępnych placów publicznych oraz związanych z nimi tras i urządzeń komunikacyjnych).

Dla terenów **PM** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Przeznaczenie podstawowe - przestrzeń publiczna o wysokich walorach estetycznych (placze publiczne oraz związane z nimi trasy i urządzenia komunikacyjne).
- Dopuszcza się lokalizowanie tymczasowych przenośnych obiektów handlowo-usługowych, rozbieralnych konstrukcji służących realizacji usług handlu detalicznego, gastronomii, kultury i rozrywki, o wystroju architektonicznym harmonizującym z otaczającą zabudową.
- Dopuszcza się lokalizowanie obiektów małej architektury.

- Wprowadza się zakaz realizacji obiektów kubaturowych innych niż wyżej wymienione, wolnostojących nośników reklamowych, otwartych placów składowych oraz obiektów tworzących nowe dominanty kompozycji przestrzennej.
- Dbłość o ład i kompozycję przestrzenną, poprzez ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących kształtowania obiektów małej architektury.

W zakresie standardów urbanistycznych:

- Utrzymanie historycznego układu przestrzeni publicznych.
- Wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej: – nie mniejszy niż 20 %.

W zakresie kształtowania przestrzeni publicznych:

- Obiekty małej architektury winny mieć jednorodną formę plastyczną, harmonizującą z otaczającą zabudową i muszą być lokalizowane w sposób nie kolidujący z ruchem pieszych.
- Przy urządzeniu przestrzeni publicznej wyklucza się stosowanie rozwiązań technicznych stanowiących bariery w swobodnym poruszaniu się osób niepełnosprawnych.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych i obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji określających:

- Zachowanie i zapewnienie właściwej ekspozycji zespołów i obiektów zabytkowych.
- zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów: w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji niepowodujące utraty ich wartości kulturowych;
- zasady ekspozycji obiektów.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasad kształtowania terenów zielonych, w tym istniejących zadrzewień oraz zieleni urządzonej.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.16. Tereny zieleni urządzonej lub parków i zieleni o charakterze naturalnym (ZP)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny zespołów zieleni urządzonej, a także tereny parków i zieleni naturalnej (w położone wzdłuż cieków wodnych) oraz tereny dworsko-parkowe i tereny miejsc pamięci.

Dla terenów **ZP** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji oraz kształtowania przestrzeni:

- Utrzymanie istniejącej i tworzenie nowej zieleni urządzonej oraz parków i zieleni naturalnej.
- Utrzymanie istniejących i wykształcenie ogólnodostępnych przestrzeni publicznych o wysokich walorach estetycznych.
- Dopuszczenie w planach miejscowych lokalizacji obiektów małej architektury.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków, jak też pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych w terenach ZP, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

3.3.17. Tereny cmentarzy (ZC1, ZC2)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny cmentarzy (ZC1) oraz teren cmentarza historycznego (ZC2).

Dla terenów **ZC** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych cmentarzy.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów kultu religijnego.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów gospodarczych obsługi cmentarzy.
- Dopuszczenie w planach miejscowych lokalizacji obiektów małej architektury.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów kultu religijnego.

W zakresie ochrony wartości kulturowych i krajobrazowych:

Zapewnienie ochrony obiektów zabytkowych pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, zlokalizowanych w terenach ZC, poprzez ustalenie w planach miejscowych zasad ich ochrony, zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

Zapewnienie ochrony obiektów stanowiących dobra kultury współczesnej, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji określających co najmniej:

- Zakres dopuszczalnych przekształceń obiektów, w tym sposoby ich przebudowy, rozbudowy i adaptacji.
- Zasady ekspozycji obiektów.

3.3.18. Tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych w obszarach nie objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZE)

Obejmują lasy i zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych położone w obszarach nie objętych formami ochrony przyrody.

Dla terenów **ZE** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniu przeciwpowodziowym i przeciwozryjnym.
- Dopuszcza się realizację nowych zalesień, z wyłączeniem terenów ZE położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
- Dopuszcza się lokalizację urządzeń turystycznych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji.

3.3.19. Tereny zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZN)

Obejmują lasy i zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych położone w obszarach objętych formami ochrony przyrody.

Dla terenów **ZN** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniu przeciwpowodziowym i przeciwozryjnym.
- Zapewnienie ochrony walorów przyrodniczych zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi poszczególnych form ochrony przyrody.
- Dopuszcza się realizację nowych zalesień, z wyłączeniem terenów ZN położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
- Dopuszcza się lokalizację urządzeń turystycznych, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

3.3.20. Tereny lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych w obszarach nie objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZL)

Obejmują lasy i zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych położone w obszarach nie objętych formami ochrony przyrody
Dla terenów **ZL** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym i przeciwozryjnym.
- Dopuszcza się realizację nowych zalesień, z wyłączeniem terenów ZL położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

3.3.21. Tereny lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZL.ZN)

Obejmują lasy i zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych położone w obszarach objętych formami ochrony przyrody.

Dla terenów **ZL.ZN** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym i przeciwozryjnym.
- Zapewnienie ochrony walorów przyrodniczych zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi poszczególnych form ochrony przyrody.
- Dopuszcza się realizację nowych zalesień, z wyłączeniem terenów ZL położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” dla terenów lasów w obszarach objętych formami ochrony przyrody w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” utrzymuje się przeznaczenie podstawowe pod lasy oraz wprowadza się zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych.

Zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” nie należy dopuścić do zmiany sposobu zagospodarowania gruntów leśnych położonych w rezerwacie i jego otulinie.

3.3.22. Tereny lasów z ujęciem wody w obszarach objętych formami ochrony przyrody (ZL.ZN.W)

Obejmują lasy i zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych położone w obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz istniejące i nowoprojektowane tereny obiektów i urządzeń z zakresu infrastruktury technicznej.

Dla terenów **ZL.ZN.W** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym i przeciwozryjnym.
- Zapewnienie ochrony walorów przyrodniczych zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi poszczególnych form ochrony przyrody.
- Dopuszcza się realizację nowych zalesień, z wyłączeniem terenów ZL położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Utrzymanie istniejących i realizacja nowych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, związanych z poszczególnymi kategoriami terenu.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych i gospodarczych, związanych z funkcją podstawową.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

W zakresie obsługi komunikacyjnej:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.

3.3.23. Tereny lasów z wieżą widokową w obszarach objętych formami ochrony przyrody zgodnie z przepisami o ochronie przyrody (ZL.ZN/w)

Obejmują lasy i zadrzewienia (w tym zadrzewienia występujące wzdłuż cieków wodnych) wraz z enklawami użytków rolnych położone w obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz wieżę widokową.

Dla terenów **ZL.ZN/w** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe – wieża widokowa.
- Przeznaczenie dopuszczalne: lasy, trasy piesze i obiekty małej architektury.
- Utrzymanie istniejących lasów i zieleni o funkcjach ekologicznych i ochronnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów małej architektury oraz obiektów gospodarki leśnej i urządzeń turystycznych innych niż wieża widokowa.
- Zapewnienie ochrony walorów przyrodniczych zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi poszczególnych form ochrony przyrody.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się ponadto lokalizację tras pieszych i obiektów małej architektury.

Zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” dla terenów lasów z wieżą widokową w obszarach objętych formami ochrony przyrody położonych w granicach rezerwatu przyrody „Mogielica” wprowadza się zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych.

Zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” nie należy dopuścić do zmiany sposobu zagospodarowania gruntów leśnych położonych w rezerwacie.

3.3.24. Tereny rolne bez prawa zabudowy (R)

Objęte użytkami rolnymi, wraz z enklawami zadrzewień śródpolnych.

Dla terenów **R** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących użytków rolnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki rolnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniu przeciwpowodziowym i przeciwozryjnym.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów dopuszczalnej lokalizacji nowej zabudowy gospodarstw rolnych oraz innych budynków i urządzeń służących wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu, z wyłączeniem terenów **R** położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

Zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” dla terenów rolnych w granicach otuliny rezerwatu przyrody „Mogielica” utrzymuje się przeznaczenie podstawowe pod łąki i trwałe użytki zielone oraz ustanawia się zakaz budowy nowych obiektów kubaturowych oraz ograniczenie możliwości rozbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania istniejącej zabudowy zagrodowej

oraz zabudowy służącej produkcji rolnej i przetwórstwu rolno-spożywczemu, a także ograniczenie tworzenia nowych zalesień oraz realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

Zgodnie z Planem ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” nie należy dopuścić do zmiany sposobu zagospodarowania gruntów rolnych położonych w rezerwacie i jego otulinie.

3.3.25. Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych (RU)

Obejmują tereny produkcji w gospodarstwach rolnych i hodowlanych.

Dla terenów **RU** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty usług i przetwórstwa rolnego, obiekty i urządzenia gospodarstw hodowlanych oraz obiektów zaplecza administracyjnego i socjalnego.
- Dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej.
- Umożliwienie realizacji sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz urządzeń wodnych.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

- Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego możliwości realizacji nowej zabudowy oraz zmiany sposobu użytkowania i dopuszczalnej skali przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Wprowadzanie w otoczeniu nowo realizowanej zabudowy zieleni urządzonej, w szczególności zieleni izolacyjnej, na granicy z terenami zabudowy mieszkaniowej.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

3.3.26. Tereny rolne z możliwością zalesień (R/ZL)

Obejmują dotychczasowe tereny rolne, wraz z enklawami zadrzewień śródpolnych predysponowane do zalesienia.

Dla terenów **R/ZL** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących użytków rolnych.
- Dopuszcza się realizację nowych zalesień, z wyłączeniem terenów R/ZL położonych w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem obiektów gospodarki rolnej i leśnej, urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym i przeciwerozojnym.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów dopuszczalnej lokalizacji nowej zabudowy gospodarstw rolnych oraz innych budynków i urządzeń służących wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu.

3.3.27. Tereny gospodarki rybackiej (RR)

Obejmują stawy rybne wraz z obiektami gospodarstw rybackich i urządzeniami wodnymi.

Dla terenów **RR** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych stawów rybnych.
- Utrzymanie funkcji ekologicznych stawów rybnych i ich obrzeży.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów dopuszczalnej lokalizacji obiektów sportowych i rekreacyjnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów sportowych i rekreacyjnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.28. Tereny wód powierzchniowych śródlądowych (WS)

Obejmują grunty pod powierzchniowymi wodami śródlądowymi płynącymi i stojącymi.

Dla terenów **WS** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie i ochrona istniejących zasobów wodnych.
- Wykluczenie nowego zainwestowania z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej a także zabezpieczeniom przeciwpowodziowym.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń komunikacji, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

3.3.29. Tereny tras komunikacyjnych (dróg publicznych) – klasy (KDGP, KDG, KDZ, KDL, KDD)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane drogi publiczne:

KDGP – klasy drogi głównej ruchu przyspieszonego,

KDG – klasy drogi głównej,

KDZ – klasy drogi zbiorczej,

KDL – klasy drogi lokalnej,

KDD – klasy drogi dojazdowej.

Dla terenów **KDGP, KDG, KDZ, KDL, KDD** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Utrzymanie istniejących i lokalizacja nowych dróg publicznych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszczenie w planach miejscowych możliwości remontów i przebudowy istniejącej zabudowy położonej w liniach rozgraniczających dróg, pod warunkiem uzyskania zgody zarządcy drogi.
- Obowiązują szerokości dróg w liniach rozgraniczających uwzględniające ochronę użytkowników dróg i terenu przyległego przed wzajemnym niekorzystnym oddziaływaniem.

3.3.30. Tereny stacji paliw (KU)

Obejmują tereny przeznaczone pod stacje paliw oraz infrastrukturę transportową (w tym parkingi, myjnie).

Dla terenów **KU** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i realizacja nowych stacji paliw, parkingów, myjni i innych obiektów infrastruktury transportowej.
- Dopuszcza się lokalizację usług komercyjnych towarzyszących obiektom obsługi transportowej.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się wyodrębnienie w ramach ustaleń planów miejscowych terenów o funkcjach jednorodnych (np. parkingi, stacje paliw).
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej parkingów i stacji paliw.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych:

- Zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych.
- Zachowanie odległości zabudowy od granicy lasu zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.31. Tereny parkingów (KP)

Obejmują tereny przeznaczone pod infrastrukturę transportową – parkingi wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi.

Dla terenów **KP** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - parkingi wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi.
- Dopuszcza się zabudowę kubaturową (w tym obiekty towarzyszących usług komercyjnych i garaże) na warunkach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa ludzi określonych w przepisach odrębnych.
- Stosowanie materiałów budowlanych o wysokiej trwałości i jakości estetycznej.
- Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko stosownie do wymogów przepisów odrębnych.

3.3.32. Teren parkingu wraz z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi, w tym związanymi z działalnością usługową (KP/UC)

Obejmują tereny przeznaczone pod infrastrukturę transportową – parkingi wraz z urządzeniami towarzyszącymi, w tym związanymi z działalnością usługową.

Dla terenów **KP/UC** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - parkingi wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi.
- Przeznaczenie podstawowe – budynki usług komercyjnych związanych z przeznaczeniem podstawowym.
- Dopuszcza się zabudowę kubaturową (w tym obiekty towarzyszących usług komercyjnych i garaże) na warunkach określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Dopuszcza się jedno mieszkanie wbudowane w budynek usługowy.
- Dopuszcza się lokalizację terenowych urządzeń sportu i rekreacji.
- Dopuszcza się lokalizację garaży i budynków gospodarczych.
- Dopuszcza się lokalizację niezbędnej sieci i urządzeń infrastruktury technicznej.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa ludzi określonych w przepisach odrębnych.
- Stosowanie materiałów budowlanych o wysokiej trwałości i jakości estetycznej.
- Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko stosownie do wymogów przepisów odrębnych.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbałość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbałość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków w zabudowie usługowej i usługowo-mieszkaniowej – nie większą niż 11 m,
 - maksymalną wysokość budynków w zabudowie gospodarczej – nie większą niż 7 m,
 - gabaryty zabudowy – szerokość elewacji budynku – nie większą niż 20 m,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków usługowych i usługowo-mieszkaniowych – od 20° do 55°,
 - kąt nachylenia głównych połaci dachowych dla budynków gospodarczych (z dopuszczeniem dachów łukowych) – 10° - 55°.

3.3.33. Tereny infrastruktury technicznej (komunikacja drogowa) (IT.KDGP)

Wymienione wyżej tereny obejmują istniejące i projektowane obiekty i urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, związanej z komunikacją drogową.

Dla terenów **IT.KDGP** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji:

- Przeznaczenie podstawowe - obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej, związane z komunikacją drogową.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych, gospodarczych i garaży, związanych z funkcją podstawową.
- Dopuszcza się obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej inne niż związane z komunikacją drogową.
- Obowiązuje zachowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stref ochronnych lub technicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

W zakresie standardów urbanistycznych oraz kształtowania zabudowy:

Określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zasady kształtowania zabudowy tak, by obiekty spełniały swoje funkcje, a forma architektoniczna nawiązywała do form ustalonych dla terenów sąsiadujących.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa ruchu drogowego i ludzi określonych w przepisach odrębnych.
- Przeprowadzanie ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko stosownie do wymogów przepisów odrębnych.

W zakresie kształtowania zabudowy:

- Dbłość o formę architektoniczną nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego regulacji dotyczących zasad jej kształtowania, obejmujących w szczególności:
 - zasady kształtowania rzutu budynku i jego proporcji,
 - zasady kształtowania dachów.
- Dbłość o skalę nowo realizowanej i przekształcanej zabudowy, poprzez wprowadzenie w planach miejscowych regulacji dotyczących jej gabarytów, określających co najmniej:
 - maksymalną wysokość budynków administracyjnych, gospodarczych i obiektów infrastruktury technicznej innych niż związane z komunikacją drogową – nie większą niż 10 m,
 - maksymalną wysokość garaży – nie większą niż 7 m,
 - szerokość elewacji budynków administracyjnych, gospodarczych i garaży – nie większą niż 20 m,
 - rodzaj i pokrycie dachów – dla budynków administracyjnych, gospodarczych i garaży – dach dwu- lub wielospadowy o symetrycznym kącie nachylenia połaci dachowych – 5⁰-55⁰.

3.3.34. Tereny infrastruktury technicznej, w tym:

W – Tereny infrastruktury technicznej – zaopatrzenie w wodę.

K1 – Tereny infrastruktury technicznej – odprowadzanie i oczyszczanie ścieków.

K2 – Tereny infrastruktury technicznej – odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, oczyszczalnia w Dobrej.

E – Tereny infrastruktury technicznej – elektroenergetyka.

T – Tereny infrastruktury technicznej – telekomunikacja.

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny obiektów i urządzeń z zakresu infrastruktury technicznej, zgodnie z poszczególnymi kategoriami terenów.

Dla terenów **W, K1, K2, E, T** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i realizacja nowych obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, związanych z poszczególnymi kategoriami terenu.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych i gospodarczych, związanych z funkcją podstawową.

- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej.

W zakresie obsługi komunikacyjnej:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.

W zakresie bezpieczeństwa oraz ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- W ternach W, K1, K2, E, T znajdujących się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, ale poza obszarami, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) dopuszcza się zabudowę pod warunkiem zastosowania rozwiązań technicznych zabezpieczających przed działaniem wody w przypadku przejścia fali powodziowej.

3.3.35. Tereny urządzeń fotowoltaiki wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii i ich stref ochronnych (EOF)

Obejmują grunty, na których projektowane są obiekty i urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 1000 kW w zakresie fotowoltaiki.

Dla terenów EOF ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju i formy zabudowy, standardów urbanistycznych oraz kształtowania układu urbanistycznego:

- Lokalizacja obiektów i urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 1000 kW w zakresie fotowoltaiki.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych i gospodarczych związanych z funkcją podstawową.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, dróg dojazdowych, placów manewrowych i miejsc postojowych.
- Obowiązuje wyznaczenie i zachowanie w planach miejscowych stref ochronnych lub technicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Dopuszcza się indywidualną formę obiektów i urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 1000 kW w zakresie fotowoltaiki.
- Dopuszcza się indywidualną formę obiektów administracyjnych i gospodarczych, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, w dostosowaniu do specyfiki funkcji podstawowej.

W zakresie ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych:

- Uwzględnienie wymogów bezpieczeństwa przed porażeniem prądem elektrycznym dużych ptaków, jak również ochrona przed bezpośrednią kolizją z obiektami, urządzeniami i sieciami elektroenergetycznymi.
- Dążenie do eliminacji napowietrznych linii energetycznych i zastępowanie ich podziemnymi, kablowymi liniami energetycznymi.

3.3.36. Tereny powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych (PG)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych.

Dla terenów **PG** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Utrzymanie istniejących i realizacja nowych zakładów górniczych prowadzących powierzchniową eksploatację złóż surowców mineralnych na zasadach określonych w przepisach odrębnych.
- Dopuszcza się lokalizację obiektów administracyjnych i gospodarczych oraz obiektów budowlanych zakładu górniczego, urządzeń, instalacji związanych z funkcją podstawową.
- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów zakładów górniczych.
- Obowiązuje rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

Uciążliwość będąca wynikiem działalności związanej z prowadzeniem eksploatacji powierzchniowej surowców mineralnych nie może wykraczać poza granice terenu PG, na której jest prowadzona, bądź poza granice terenu górniczego.

W przypadku projektowanych nowych obiektów budowlanych, w granicach terenów górniczych lub projektowanych terenów górniczych należy uzgodnić warunki zabudowy z Zakładem Górniczym zważywszy na potencjalne negatywne wpływy skutków działalności górniczej (np. roboty strzałowe) na nowe obiekty budowlane.

3.3.37. Tereny magazynowo-składowe położone w granicach projektowanego terenu górniczego (PS.PG)

Obejmują istniejące i nowoprojektowane tereny magazynowo-składowe położone w granicach projektowanego terenu górniczego.

Dla terenów **PS.PG** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji, rodzaju zabudowy oraz kształtowania zabudowy i przestrzeni:

- Przeznaczenie podstawowe – składowanie i magazynowanie związane z eksploatacją surowców skalnych, składowanie odpadów powstających w wyniku eksploatacji surowców skalnych.

- Dopuszczenie w planach miejscowych indywidualnej formy architektonicznej obiektów składowych i magazynowych związanych z eksploatacją surowców skalnych.
- Obowiązuje rekultywacja terenów poeksploatacyjnych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

W zakresie obsługi komunikacyjnej i obsługi infrastrukturą techniczną:

- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi komunikacyjnej, poprzez sieć dróg publicznych, dróg wewnętrznych oraz ciągów pieszo jezdnych.
- Zapewnienie docelowo pełnej obsługi infrastrukturalnej, poprzez sieci i urządzenia infrastruktury technicznej.

3.3.38. Tereny istniejącej linii kolejowej – tereny zamknięte (KK)

Obejmują tereny linii, urządzeń i obiektów kolejowych.

Dla terenów **KK** ustala się następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

W zakresie funkcji i kształtowania przestrzeni:

- Przeznaczenie podstawowe – linie kolejowe, urządzenia i obiekty infrastruktury kolejowej.
- Przeznaczenie podstawowe – stacje i przystanki kolejowe.
- Przeznaczenie podstawowe – obiekty i urządzenia związane z obsługą i bezpieczeństwem ruchu kolejowego.

W terenach przyległych do terenów kolei w celu zapewnienia eksploatacji linii kolejowej, działania urządzeń związanych z prowadzeniem ruchu kolejowego, a także bezpieczeństwa ruchu kolejowego, obowiązują ograniczenia, nakazy i zakazy wynikające z przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego, w tym dotyczące szczegółowych warunków zagospodarowania oraz ograniczenia w ich użytkowaniu w zakresie sytuowania budowli i budynków, drzew i krzewów oraz wykonywania robót ziemnych.

Należy zapewnić zachowanie odpowiedniej odległości budynków dla zachowania norm akustycznych. Należy dążyć do ograniczenia możliwości lokalizowania zabudowy chronionej akustycznie w sąsiedztwie linii kolejowych. W bezpośrednim sąsiedztwie obiektów mogących stanowić źródło uciążliwości akustycznych należy lokalizować zabudowę nie podlegającą ochronie akustycznej, mogącą wpływać na ograniczenie propagacji hałasu, takich jak garaże wielopoziomowe, budynki gospodarcze, magazynowe, itp..

4. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

4.1. OBIEKTY I TERENY CHRONIONE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

System przyrodniczy w Gminie Dobra tworzą obiekty i obszary objęte ochroną prawną na podstawie przepisów odrębnych. Są to:

OBSZARY NATURA 2000

PLH 120018 Ostoja Gorczańska

Obszar ochrony siedlisk o powierzchni 17 997,9 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) w styczniu 2008 roku. Obejmuje prawie całe pasmo górskie Gorców, stanowiące fragment Beskidów Zachodnich. Do obszaru włączono także tereny w dolinach potoków Jamne i Jaszczce w Ochotnicy. Do obszaru nie włączono terenów leśnych między Nowym Targiem i Łopuszną oraz terenów stosunkowo silnie zabudowanych. Podłoże geologiczne stanowią utwory fliszu karpackiego płaszczowiny magurskiej. Na stokach północnych często spotyka się wychodnie skał piaskowcowych. Odnaleziono tu kilka niewielkich jaskiń szczelinowych. Grzbiety górskie są szerokie i płaskie, doliny głęboko wcięte. Ostoja jest obszarem źródliskowym dopływów Dunajca i Raby. Sieć potoków na terenie ostoi jest bardzo gęsta. Większa część (ponad 90%) terenu jest porośnięta lasami. W reglu dolnym są to buczyny i bór świerkowo-jodłowy, w reglu górnym – świerczyny górnoreglowe. Wzdłuż dolin potoków występują olszyny. Część drzewostanów ma zaburzony skład gatunkowy oraz strukturę wiekową. W szczytowych partiach gór znajdują się liczne, rozległe, ekstensywnie użytkowane polany leśne, stopniowo zarastające lasem z powodu zaprzestania wypasu owiec i bydła. Były to niegdyś głównie łąki mieczykowo-mietlicowo. W lokalnych zagłębieniach terenu, o zwiększonej wilgotności podłoża lub przy wysiękach wody, spotyka się eutroficzne młaki.

W obszarze zidentyfikowano 17 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 13 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Szczególnie cenne są kompleksy łąk i płyty naturalnych zbiorowisk leśnych. Jest to ważna ostoja fauny typowej dla Karpat, zwłaszcza dużych drapieżników. Obszar o bogatej florze roślin naczyniowych (około 940 gatunków), z licznymi stanowiskami chronionych prawnie, rzadkich lokalnie lub zagrożonych gatunków roślin naczyniowych.

W granicach obszaru „Ostoja Gorczańska” znajduje się część kompleksów leśnych porastających pasmo Jasienia i Mogielicy na południowym krańcu Gminy Dobra w miejscowości Pórzeczki.

Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 grudnia 2021 ustanowiono plan ochrony dla Gorczańskiego Parku Narodowego, który pełni równocześnie funkcję planu ochrony dla obszaru Natura 200 „Ostoja Gorczańska” w części pokrywającej się z granicami GPN. Gmina Dobra znajduje się poza granicami GPN.

Opracowano również projekt tymczasowych celów ochrony dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 „Ostoja Gorczańska” PLH120018.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 26 lipca 2024 r. dla rezerwatu przyrody Mogielica ustanowiony został Plan ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” (Dz. U. Województwa Małopolskiego z 29 lipca 2024 r. , poz. 4995).

PLH 120078 Uroczysko Łopień

Obszar o powierzchni 44,6 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) w grudniu 2008 r.. Obszar położony jest w Beskidzie Wyspowym, na terenie Gminy Dobra, na północnym stoku góry Łopień (951 m n.p.m.) w górnej części jednego z kilku osuwisk. Obszar składa się z dwóch oddalonych od siebie części. W głównej części obszaru zlokalizowana jest Jaskinia Zbójcka (Grota Zbójcka) oraz wymienione w SFD siedliska przyrodnicze, w drugiej części zlokalizowane są jaskinie Czarczi Dół, Wietrzna Dziura, Jaskinia Złotopieńska wraz z występującym pasem skałek. Obszar Uroczyska Łopień położony jest w obrębie Beskidu Wyspowego i Gorców.

Jaskinie obszaru Natura 2000 (Grota Zbójcka, Czarczi Dół, Wietrzna Dziura, Złotopieńska) są jaskiniami pseudokrasowymi, typu szparowo-blokowiskowego, występujące w grubo- i bardzo gruboławicowych piaskowcach magurskich. Stanowią efekt rozsuwania się bloków skalnych i poszerzenia szczelin. Największa z nich Zbójcka posiada głębokość 19 m, a długość ponad 400 m (rozpiętość około 40 m/30 m). Składa się z licznych pustek o charakterze korytarzy i stosunkowo dużych komór, które tworzą system labiryntowy. Największe pokłady guana nietoperzy stwierdzano w salach Janosika i Rumcajsa. Jaskinia ma dynamiczny mikroklimat, zimą nie jest wymrażana.

Jaskinia Zbójcka i inne są bardzo ważnym zimowiskiem podkowca małego (*Rhinolophus hipposideros*) w Beskidach. Hibernuje tu prawie cała populacja podkowca małego z Beskidu Wyspowego. Ponadto obszar stanowi jedno z nielicznych miejsc hibernacji nocka orzęsionego w Karpatach oraz najliczniejsze miejsce hibernacji nocka Bechsteina i jedno z najważniejszych miejsc rojenia w Polsce tych gatunków. Nietoperze występują tu również w okresie letnim.

Zgodnie z kryteriami wyboru schronień nietoperzy do ochrony w ramach polskiej sieci Natura 2000, obszar uzyskał 166 punktów, co daje podstawy do włączenia go do sieci Natura 2000.

Obszar „Uroczysko Łopień” posiada obowiązujący plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 25 kwietnia 2014 roku. W 2022 roku opracowano projekt zmiany tego planu. Plan zadań ochronnych dla obszaru PLH120078 „Uroczysko Łopień” nie zawiera wskazań do zmian w obowiązujących dokumentach planistycznych Gminy Dobra.

PLH120052 Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego

Obszar o powierzchni 5701,2 ha, zatwierdzony jako obszar o znaczeniu wspólnotowym (OZW) w grudniu 2008 r.. Obszar ten obejmuje szczyty: Ciecień (829 m n.p.m.) i Kostrza (730 m n.p.m.) oraz jedenaście mniejszych enklaw położonych na obszarze Beskidu Wyspowego. Każda z nich obejmuje obiekt lub obiekty, w których zamieszkują kolonie rozrodcze i obszary żerowania nietoperzy.

W granicach Gminy Dobra znajdują się fragmenty tego obszaru położone na południowym stoku Cietnia oraz enklawa obejmująca stary kościół w Skrzydlnej.

Obszar utworzono dla ochrony kolonii rozrodczych podkowca małego, nocka orzęsionego i nocka dużego. Ostoje nietoperzy Beskidu Wyspowego tworzy jedenaście enklaw. Jest to jeden z najważniejszych obszarów dla zachowania populacji podkowca małego i nocka orzęsionego w Polsce. Znajdują się tu należące do największych w naszym kraju kolonie rozrodcze obu tych gatunków. W

okresie letnim przebywa tu ok. 20% monitorowanej populacji podkowca małego i ponad 50% znanej z nielicznych stanowisk populacji nocka orzęsionego.

Obszar PLH 120052 „Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego” posiada obowiązujący plan zadań ochronnych ustanowiony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 17 lutego 2017 roku, zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 6 lipca 2022 roku. Plan ten nie zawiera wskazań do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Natomiast zawiera następujące wskazania do zmiany w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra uchwalonym Uchwałą nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22.08.2016 r:

*Wprowadzenie ustaleń wskazujących nazwę i granice obszaru Natura 2000 do tekstu i rysunku.
Wprowadzenie ustaleń zapewniających:*

- 1) *Utrzymanie liniowych elementów krajobrazu w postaci zieleni wysokiej, pełniących funkcję tras przelotu nietoperzy pomiędzy ich siedliskami o różnych funkcjach (trasy przelotu na żerowiska i zapewniające komunikację pomiędzy koloniami). W przypadku usuwania drzew i krzewów na trasie przelotu należy zastosować nasadzenia zastępcze uzupełniające lukę w trasie przelotu.*
- 2) *Utrzymanie zieleni wysokiej w bezpośrednim otoczeniu budynków, będących stanowiskami kolonii rozrodczych nietoperzy, pełniące funkcję trasy przelotu nietoperzy. W przypadku usuwania drzew i krzewów w otoczeniu budynku, będącego stanowiskiem kolonii rozrodczej nietoperzy, należy zastosować nasadzenie zastępcze uzupełniające lukę w trasie przelotu.*
- 3) *Uwzględnienie zagrożenia dla nietoperzy ze strony iluminacji poprzez dostosowanie oświetlenia zewnętrznego na trasach migracji nietoperzy. Oświetlenie zewnętrzne (budynków i uliczne) należy montować w sposób nieoświetlający: - zieleni wysokiej rosnącej w bezpośrednim otoczeniu budynku ze stanowiskiem kolonii rozrodczej nietoperzy oraz - drzew i krzewów stanowiących trasy migracji na żerowiska.*

Rezerwaty Przyrody

Rezerwat „Śnieżnica” – o powierzchni 24,92 ha, utworzony został 04.11.1968 r. Zarządzeniem Nr 179 Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego (M.P. 1968, Nr 49, poz. 339) z późniejszymi zmianami, ostatnia Rozporządzeniem Nr 8/04 Wojewody Małopolskiego z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie rezerwatu przyrody „Śnieżnica” (Dz. Urz. Woj. Małop. Nr 95, poz. 1334).

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, krajobrazowych i naukowych naturalnego fragmentu buczyny karpackiej.

W skład rezerwatu wchodzi obszar części działek ewidencyjnych: nr 919 (oddział 74A, b, c, linia oddziałowa) o powierzchni 12,33 ha i nr 920 (oddział 74k, l, m) o powierzchni 12,59 ha, położony w jednostce ewidencyjnej Dobra, w obrębie Porąbka.

Na terenie rezerwatu zabrania się:

- polowania, chwytania dziko żyjących zwierząt, płoszenia ich i zabijania, zbierania poroży zwierzyny płowej, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych oraz gniazd ptasich i wybierania z nich jaj,
- pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin,
- wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby oraz powietrza,
- zmiany stosunków wodnych, jeżeli służą one innym celom niż ochrona przyrody,
- wydobywania skał i minerałów,
- niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania,
- palenia ognisk, wyrobów tytoniowych, używania źródeł światła o otwartym płomieniu poza miejscami wyznaczonymi,
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego, jazdy konnej wierzchem poza szlakami do tego wyznaczonymi,
- wprowadzania psów bez smyczy i kagańca,
- ruchu pojazdów poza drogami do tego wyznaczonymi,
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, na przedmiotach lub obszarach objętych ochroną,
- zakłócania ciszy,
- prowadzenia badań naukowych bez zgody właściwego organu uznającego obszar za rezerwat przyrody,
- wprowadzania organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Ustalenia niniejszego studium nie naruszają powyższych zakazów.

Rezerwat „Mogielica” – o powierzchni 50,44 ha, utworzony Zarządzeniem Nr 37/10 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 30 grudnia 2010 roku (Dz. Urz. Woj. Małop. z 2011 r. Nr 89, poz. 731). W skład rezerwatu wchodzi:

- część działki ewidencyjnej nr 2918 (oddział 126: wydzielienia „d, f, g”) o powierzchni 16,00 ha, położonej w Gminie Dobra, w obrębie ewidencyjnym Chyszówki,
- część działek ewidencyjnych nr: 2317 (oddział 129: wydzielienia „a, g”) o powierzchni 6,37 ha oraz 2334 (oddział 221: wydzielienie „a”, część wydzielienia „b”) o powierzchni 2,68 ha, położonych w Gminie Dobra, w obrębie ewidencyjnym Pótrzeczeki,
- część działek ewidencyjnych nr: 9003 (oddział 207: część wydzielienia „a”) o powierzchni 1,27 ha, 9014 (oddział 112: część wydzielienia „g”) o powierzchni 2,23 ha oraz 9017 (oddział 113: część wydzieleń „c, d, f”) o powierzchni 21,89 ha, położonych w Gminie Słopnice, w obrębie ewidencyjnym Słopnice Królewskie.

Wokół rezerwatu utworzona została otulina o powierzchni 90,69 ha.

Rezerwat utworzony został w celu ochrony głuszca *Tetrao urogallus* i jego biotopu, a także innych rzadkich gatunków ptaków oraz siedlisk przyrodniczych i form skalnych występujących w szczytowej partii góry Mogielica.

Rezerwat, ze względu na rodzaj, określa się jako faunistyczny (Fn) z elementami leśnego (L) i przyrody nieożywionej (N).

Ze względu na dominujący przedmiot rezerwat zalicza się do typu faunistycznego (PFn), podtypu ptasiego (pt) oraz typu biocenotycznego i fizjocenotycznego (PBf), podtypu biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp) z elementami typu geologicznego i glebowego (PGg), podtypu form tektonicznych i erozyjnych (te).

Ze względu na główny typ ekosystemu, rezerwat zalicza się do typu leśnego i borowego (EL), podtypu borów górskich i podgórskich (bgp) oraz podtypu lasów górskich i podgórskich (lgp).

Obydwa powyższe rezerваты znajdują się w terenach leśnych oddalonych od terenów osadniczych gminy.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie z dnia 26 lipca 2024 r. dla rezerwatu przyrody Mogielica ustanowiony został Plan ochrony rezerwatu przyrody „Mogielica” (Dz. U. Województwa Małopolskiego z 29 lipca 2024 r. , Poz. 4995).

Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu

Południowa część Województwa Małopolskiego z uwagi na wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe została objęta ochroną w ramach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. POChK został utworzony 24 listopada 2006 roku na mocy Rozporządzenia Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego Nr 806, poz. 4862), zmienionego Uchwałą Nr XVIII/299/12 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 lutego 2012 roku (Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2012 r., poz. 1194), zmienionego Uchwałą Nr XXXIV/578/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 25 marca 2013 r. oraz zmienionego Uchwałą nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. (Dz. Urz. z 2020 r. poz. 3482). W granicach obszaru znajdują się w całości miejscowości: Pórzeczki, Jurków, Chyszówki, Wilczyce, Gruszowiec oraz częściowo miejscowości Dobra, Porąbka, Skrzydlina i Wola Skrzydlańska.

POMNIKI PRZYRODY

Pomniki przyrody żywej:

Dąb rosnący na posesji prywatnej w Skrzydlnej

Grupa 2 cisów położona na posesji prywatnej między budynkami mieszkalno-gospodarczymi w Woli Skrzydlańskiej.

Lipa rosnąca na działce prywatnej w Porąbce.

Lipa rosnąca na posesji prywatnej przy zabudowaniach w Chyszówkach.

Dąb położony na działce prywatnej w Skrzydlnej.

Dąb szypułkowy „Szymon” rosnący przy ogrodzeniu zabytkowego kościoła w Dobrej.

Jodła pospolita rosnąca na działce Skarbu Państwa na brzegu potoku Kamienica w Pórzeczkach.

Pomniki przyrody nieożywionej :

Jaskinia „Grota Zbójnicka” w masywie Łopienia w Dobrej.

Osuwiskowy rów rozpadlinowy na północnym stoku Mogielicy w Chyszówkach.

Osuwiskowy podwójny grzbiet na Krzysztoniowie w Pórzeczkach w paśmie górskim pomiędzy Mogielicą a Jasieniem.

Lasy ochronne

Na obszarze gminy lasy zajmują powierzchnię 5169 ha, tj. 47% ogólnej powierzchni gminy. Nadzór nad lasami państwowymi pełni Nadleśnictwo Limanowa, a nad lasami prywatnymi Starostwo Powiatowe. Ze względu na pełnione funkcje oraz położenie lasy w południowej części gminy należą do lasów ochronnych w kategoriach glebochronne i wodochronne.

Lasy wodochronne mają za zadanie utrzymanie zdolności retencyjnej gleb leśnych i w ten sposób polepszenie użytecznego obiegu wody w przyrodzie. Zadania wodochronne najlepiej spełniają drzewostany mieszane jedno- i dwupiętrowe, z dobrze rozwiniętą warstwą krzewów i roślin zielnych oraz drzewostany wielopiętrowe.

Lasy glebochronne mają za zadanie zabezpieczenie gleb przed erozją i innymi procesami destrukcyjnymi na obszarach nizinnych i górskich. Zadania glebochronne spełniają najlepiej drzewostany mieszane, jedno- i dwupiętrowe, o zwarciu pełnym lub umiarkowanym, oraz drzewostany wielopiętrowe. Funkcje glebochronne spełniają również podrosty i podszyty. Skład gatunkowy, dostosowany do siedliska, powinien preferować gatunki głęboko zakorzeniające się.

4.2. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Przedmiotem polityki w tym zakresie jest całokształt zagadnień związanych ze środowiskiem przyrodniczym i jego ochroną. Obejmują one geologię i geomorfologię obszaru (w tym zagrożenie ruchami masowymi ziemi), gleby, hydrogeologię i hydrografię (w tym zagrożenia powodziowe), jakość powietrza i klimat akustyczny a także elementy środowiska przyrodniczego wpływające na bioróżnorodność terenów gminy.

Głównymi celami polityki są:

- zachowanie najcenniejszych przyrodniczo i charakteryzujących się największą bioróżnorodnością obszarów gminy;
- ochrona obszarów gminy o najwyższych walorach przyrodniczych jako głównych elementów systemu przyrodniczego;
- kształtowanie obszarów gminy o potencjalnie dużych walorach przyrodniczych w kierunku umożliwienia ich optymalnego funkcjonowania w systemie przyrodniczym gminy.

Działania samorządu gminy na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego są integralną częścią dążeń do poprawy jakości życia stałych mieszkańców i do zwiększenia atrakcyjności gminy dla gości. Zaś ochrona zasobów środowiska jest warunkiem trwałego utrzymania tej jakości na satysfakcjonującym poziomie.

Realizacja polityki ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego polegać będzie na następujących działaniach w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego.

Zasoby i zagrożenia geologiczne

- ochrona złóż piaskowca „Porąbka”, „Porąbka 1”, „Skrzydlna”, „Skrzydlna 1”, „Skrzydlna 2” „Skrzydlna 3” oraz umożliwienie ich eksploatacji zgodnie z wymogami przepisów odrębnych,

- ograniczenie zainwestowania terenów osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi do przypadków inwestycji, dla których ustalono geotechniczne warunki posadowienia obiektów budowlanych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Gleby i rolnicza przestrzeń produkcyjna

Brak gleb I i II klasy bonitacyjnej oraz bardzo mały udział gleb III klasy (11,04 ha) w powierzchni gminy sprawia, że wskazana jest oszczędność w zajmowaniu nowych terenów rolnych klas niższych na cele inwestycyjne. Polityka ochrony gleb i rolniczej przestrzeni produkcyjnej polegać będzie na:

- wyznaczeniu obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej bez prawa zabudowy;
- zachowaniu i tworzeniu zadrzewień i trwałych użytków zielonych o znaczeniu przeciwoerozyjnym;
- eliminacji negatywnego oddziaływania pozarolniczej działalności gospodarczej na otaczające tereny rolne.

Wody powierzchniowe i podziemne, zagrożenie powodziowe

Główną rzeką gminy jest Łososina. Oprócz niej na terenie gminy jest szereg większych i mniejszych cieków wodnych pozostających w administracji Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Ze względu na skalę opracowania na załącznikach graficznych (uwarunkowania i kierunki) do niniejszego studium przedstawiono rzekę Łososiną oraz inne ważniejsze cieki wodne. Podstawowymi działaniami w zakresie ochrony sieci rzecznej na terenie gminy będą:

- zachowanie ciągłości wszystkich cieków wodnych pokazanych i niepokazanych na załącznikach graficznych do niniejszego studium;
- umożliwienie wykonywania wszelkiego rodzaju działań związanych z ich konserwacją i regulacją oraz zabezpieczeniem przeciwpowodziowym;
- w granicach Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu stosowanie zakazów zgodnych z *Uchwałą Sejmiku Województwa Małopolskiego w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu*.

Obszar Gminy Dobra leży w dorzeczu Wisły w granicach pięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP):

- Stradomka (RW2000072138899), która obejmuje północno zachodnią część gminy;
- Tarnawaka (RW2000072138849), która obejmuje jedynie północno-wschodnie krańce miejscowości Stróża;
- Łososina do Potoku Stańkowskiego (RW20000421473473), która obejmuje większość terytorium gminy;
- Mszanka (RW2000042138299), która obejmuje zachodnią część miejscowości Wilczyce;
- Kamienica (RW20000421419899) , która obejmuje południowo-wschodnią część Półrzeczek.

Wg *Rozporządzenia w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły* (z dnia 4 listopada 2022r, Warszawa 16 lutego 2023 r. Poz. 300) określono status JCWP, oceniono stan/potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz stan wód:

- Stradomka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód;

- Tarnawka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód;
- Łososina – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry, zły stan wód;
- Mszanka – status: SZCW, słaby potencjał ekologiczny, stan chemiczny dobry, zły stan wód;
- Kamienica – status: NAT, umiarkowany ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego, zły stan wód.

Ze względu na położenie Gminy Dobra w źródłowych częściach zlewni Łososiny i Stradomki potrzebna jest lokalna polityka ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych zarówno w odniesieniu do rzeki Łososiny jak i pozostałych wód. Polegać będzie ona na:

- budowie systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków obejmującego docelowo swym zasięgiem większość terenów osadniczych gminy;
- wyposażeniu obiektów zlokalizowanych poza terenami osadniczymi (gospodarstwa rolne i inne) w indywidualne urządzenia oczyszczania ścieków;
- zachowaniu i rekonstrukcji naturalnego otoczenia cieków wodnych (zadrzewienia wzdłuż koryt, trwałe użytki zielone w sąsiedztwie koryt).

Ponadto w miarę możliwości samorząd gminy będzie wspierać wszelkie działania ponadlokalne zmierzające do poprawy jakości wód rzek Łososiny i Stradomki.

Rzeka Łososina oraz inne lokalne cieki wodne na obszarze gminy niosą za sobą zagrożenie powodziowe. W niniejszym studium uwzględniono (uwidocznione w części kartograficznej) obszary szczególnego zagrożenia powodzią w zasięgu Q1%, Q10%, według map zagrożenia powodziowego ISOK z 2020 roku. Przedstawiono również obszary na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%.

Polityka przestrzenna w odniesieniu do obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego polegać będzie na:

- wykluczeniu nowego zainwestowania (poza terenami wyznaczonymi w dotychczasowych przesądzeniach planistycznych);
- nierozszerzaniu terenów zabudowy;
- zapewnieniu możliwości szybkiej ewakuacji ludności w sytuacji zagrożenia poprzez odpowiednie rozwiązania w zakresie transportu drogowego.

Jakość powietrza i klimat akustyczny, redukcja zanieczyszczeń powietrza i hałasu

Na terenie gminy Dobra znajdują się trzy stacje pomiarowe monitoringu powietrza (w Dobrej, w Jurkowie, w Skrzydlnej). Jakość powietrza w Gminie Dobra jest zatem na bieżąco monitorowana.

Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM 10 wynosi 40 µg/m³, a dla PM_{2,5} 25 µg/m³. Ponadto dostępne są ogólne uśrednione informacje na temat stężeń zanieczyszczeń powietrza zawarte w *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie małopolskim za rok 2021* (WIOŚ Kraków 2022). Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914) na terenie województwa małopolskiego oceny powyższej dokonano w trzech strefach – aglomeracji

krakowskiej, mieście Tarnów oraz w strefie małopolskiej obejmującej resztę województwa. Obszar zmiany studium znajduje się w strefie małopolskiej. Na podstawie wyników pomiarów stężeń substancji w powietrzu, wykonanych w ramach tejże oceny dokonano klasyfikacji stref w zależności od wartości stężeń zanieczyszczeń powietrza. Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z określonymi wymaganiami w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub na rzecz utrzymania tej jakości. Wyniki klasyfikacji strefy małopolskiej według kryteriów ochrony zdrowia przedstawiono w poniższej tabeli.

Jak wynika z tego zestawienia w strefie małopolskiej wymagane są następujące działania w związku z zanieczyszczeniem powietrza pyłem zawieszonym:

- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych;
- opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu;
- kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.

Natomiast ze względu na wartości stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 przekraczające poziom docelowy wymagane są następujące działania:

- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych;
- opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.

Według powyższej oceny gmina Dobra nie została zakwalifikowana do żadnego z obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych lub docelowych według kryterium ochrony zdrowia. Można przypuszczać, że głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza w gminie jest spalanie paliw w gospodarstwach domowych dla celów ogrzewania budynków oraz ruch pojazdów samochodowych na głównych trasach komunikacyjnych tj. na drodze krajowej nr 28 oraz na drodze wojewódzkiej nr 964, działalność zakładów usługowych i produkcyjnych (w tym kamieniołomu w Skrzydlnej i Porąbce) oraz tranzytowy ruch samochodów na drodze krajowej nr 28. Ruch pojazdów na drodze krajowej nr 28 jest równocześnie głównym źródłem hałasu na terenie gminy.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa nr 104 Chabówka - Nowy Sącz, odcinek Rabka Zdrój - Nowy Sącz. Obecnie na wskazanym odcinku linii kolejowej ruch pociągów prowadzony jest sporadycznie, stąd generowane uciążliwości z tego tytułu są znikome.

W przyszłości hałas akustyczny będzie generowany w związku z nowoprojektowaną linią kolejową relacji Podłęże – Szczyrzyc - Tymbark / Mszana Dolna.

Polityka ochrony jakości powietrza na terenie gminy będzie się koncentrować na lokalnych źródłach zanieczyszczeń powietrza.

W bezpośrednim sąsiedztwie obiektów mogących stanowić źródło uciążliwości akustycznych należy lokalizować zabudowę niepodlegającą ochronie akustycznej, mogącą wpływać na ograniczenie propagacji hałasu, takich jak garaże wielopoziomowe, budynki gospodarcze, magazynowe, itp..

Redukcja zanieczyszczeń powietrza powstających w wyniku ogrzewania budynków polegać będzie na:

- utrzymaniu i rozbudowie systemu zaopatrzenia w gaz umożliwiającego wykorzystanie gazu do celów grzewczych;
- promocji energooszczędnych form budownictwa.

Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z zakładów usługowych i produkcyjnych osiągnąć będzie poprzez:

- modernizację istniejących zakładów w kierunku minimalizacji ilości emitowanych zanieczyszczeń;
- dopuszczenie lokalizacji nowych zakładów tylko pod warunkiem nie pogarszania jakości powietrza atmosferycznego.

Redukcja zanieczyszczeń powietrza, których źródłem jest transport samochodowy polegać będzie na:

- tworzeniu pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg o największym natężeniu ruchu;
- tworzeniu ułatwień dla ruchu pieszego;
- budowie ścieżek rowerowych.

Powyższe działania uzupełnione o stosowanie w razie potrzeby zabezpieczeń akustycznych dla istniejących i nowopowstających budynków służyć będą równocześnie poprawie klimatu akustycznego.

Bioróżnorodność terenów gminy

Na politykę utrzymania i wzbogacania bioróżnorodności terenów gminy składać się będą następujące działania:

- utrzymanie istniejących lasów, zadrzewień i dużych kompleksów trwałych użytków zielonych, ze szczególnym uwzględnieniem zadrzewień położonych wzdłuż cieków wodnych;
- zachowanie ciągłości terenów przyrodniczych poprzez zachowanie drożności i umożliwienie migracji gatunków pomiędzy obszarami o największej bioróżnorodności, poprzez utworzenie ciągłego systemu terenów o znaczeniu ekologicznym w zakresie ponadregionalnej i regionalnej ciągłości ekologicznej (w tym ciągów i korytarzy ekologicznych o różnym znaczeniu, m.in. wyznaczonych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* korytarzy ekologicznych regionalnych (wg RDOŚ, 2013), korytarzy ekologicznych (ETAP II, 2012), sieci ekologicznej (ETAP I, 2012) oraz obszarów węzłowych – W.Gorczański);
- tworzenie nowych zalesień i zadrzewień zwłaszcza o znaczeniu przeciw-erozyjnym;
- ochrona obszarów Natura 2000 oraz pozostałych obszarów i obiektów objętych ochroną prawną na podstawie Ustawy o ochronie przyrody.

5. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

5.1. OBIEKTY I TERENY OBJĘTE OCHRONĄ NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

System dziedzictwa kulturowego na obszarze Gminy Dobra tworzą obiekty wpisane do rejestru zabytków wraz ze strefami ochrony konserwatorskiej, obiekty pozostające w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, które znajdują się również w opracowanej Gminnej Ewidencji Zabytków oraz stanowiska archeologiczne wpisane do ewidencji zabytków archeologicznych.

Na obszarze Gminy Dobra znajdują się następujące obiekty zabytkowe wpisane do **rejestru zabytków**:

- **Kościół p.w. Świętych Szymona i Judy Tadeusza Apostołów (A-303)** w Dobrej – pochodzi z 1678 roku. Cenne wyposażenie z XVII-XIX wieku. Wnętrze ozdobione polichromią z VIII wieku. Wieża z nadwieszoną izbicą, nakryta dachem namiotowym, prezbiterium dachem płaskim, a nawa pozornym sklepieniem kolebkowym. Najcenniejsze wyposażenie to rokokowy ołtarz z XVII wieku, ołtarze boczne, ambona, chrzcielnica. Świątynia otoczona murem kamiennym z około 1800 roku z trzema bramkami i kapliczkami ze stacjami Drogi Krzyżowej namalowanymi około 1944 roku. W budynku plebani muzeum parafialne.
- **Kościół parafialny p.w. Matki Bożej Nieustającej Pomocy (A-163/M)** w Jurkowie – drewniany kościół z 1913 roku, trójnawowy z drewnianą wieżą na kamiennej podmurówce przykryta ostrosłupowym hełmem. Wnętrze kościoła nakryte jest pozornym sklepieniem kolebkowym wspartym na dekoracyjnych podporach. Całość zdobi polichromia nawiązująca do sztuki wschodniej wykonana w 1966 roku. Ołtarz główny wykonany w stylu neoromańskim z 1920 roku, natomiast boczne z 1932 roku. Cenne wyposażenie stanowi również kamienna chrzcielnica z 1932 roku oraz drewniana ambona z płaskorzeźbami.
- **Kościół p.w. św. Mikołaja Biskupa (101/22/61)** w Skrzydlnej – z XVI wieku (konsekrowany w 1585 roku), pierwotnie w całości drewniany, obecnie drewniano-murowany. Zachowany do dziś kościół ufundowany został przez właściciela Skrzydlnej Prokopa Pieniążka. Z czasem część konstrukcji drewnianej prezbiterium i zakrystia uległa zniszczeniu, została rozebrana i zastąpiona murowaną. Prace konserwatorskie przeprowadzono w 1787 roku – rozbudowano nawę i wprowadzono sklepienia pozorne, w 1838 roku dobudowano barokową wieżę, którą odnowiono w 1959 roku. Jest to kościół jednonawowy o konstrukcji zrębowej, przykryty jednokalenicowym dachem z wieżyczką na sygnaturkę oraz drewnianą wieżą z nadwieszoną iglicą i barokowym hełmem. Wnętrze świątyni zdobi polichromia figuralna i ornamentalna wykonana w 1958 roku, XVII-wieczny ołtarz barokowy (główny i boczny), chrzcielnica (XVIII wiek), renesansowa ambona i nagrobek fundatora kościoła (XVII wiek) oraz gotycki drewniany krucyfiks (XIV wiek) umieszczony na belce tęczowej. Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica. Kościół stoi w otoczeniu

drzew – pomników przyrody, otoczony murem wzniesionym na przełomie XVIII i XIX wieku, z trzema niewielkimi kapliczkami z I połowy XIX wieku. Obok ogrodzenia znajduje się **cmentarz przykościelny z drzewostanem (101/22/61)** (kilka nagrobków, które są pozostałością cmentarza parafialnego).

- **Dwór obronny w Skrzydlnej (A-603/89)** – położony na skraju wsi nad Stradomką został wybudowany w II połowie XVI wieku z inicjatywy Prokopa Pieniążka herbu Odrowąż właściciela miejscowości. Budynek o powierzchni 740 m², dwukondygnacyjny, wzniesiony na planie prostokąta, otoczony fosą i wałem. Początkowo miał charakter renesansowy, a swoją obecną formę uzyskał w wyniku przebudowy w XVIII wieku. W pomieszczeniach na parterze zachowały się sklepienia kolebkowe i krzyżowe, na piętrze w dawnej kaplicy sklepienie zwierciadlane. Zewnętrzne mury są wsparte dwiema skarpami usytuowanymi po przeciwnych stronach budowli. Obecnie zajęty przez mieszkania prywatne. Dwór otoczony jest **zabytkowym parkiem (A-301/82)** z urozmaiconym drzewostanem i zachowanym układem dawnego parku dworskiego.
- **Rzeźba drewniana „Pana Jezusa przy słupie”** z XVIII w., z kapliczki domkowej w miejscowości Skrzydlina (B-4-1/M z dn. 27.10.2015 r.).

Dla ochrony wyżej wymienionych obiektów obowiązują przepisy odrębne w tym zakresie oraz wskazane zostają **strefy ochrony konserwatorskiej** wyznaczone wokół obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W strefach tych obowiązuje ochrona i właściwa ekspozycja zabytku, zachowanie historycznej sieci dróg i rzek, zieleni oraz granic działek. W przypadku otaczającej dysharmonijnej zabudowy obowiązuje poprawa jej wyglądu (w nawiązaniu do architektury obiektu zabytkowego). Wszystkie działania związane z zagospodarowaniem tych terenów wymagają akceptacji działań i dostosowania się do warunków podanych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ponadto na obszarze Gminy Dobra znajduje się szereg obiektów pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, które znajdują się również opracowanej **Gminnej Ewidencji Zabytków**. Zostały one wymienione w rozdziale 2.4.2. uwarunkowań do niniejszego dokumentu studium. Do ochrony prawem miejscowym wskazuje się zachowane przykłady architektury tradycyjnej (obiekty użyteczności publicznej, budynki mieszkalne i gospodarcze), a także obiekty kultu religijnego. Dla obiektu lub zespołu zabytkowego należy ustalić w planach miejscowych, zgodnie z przepisami odrębnymi, zasady określające dopuszczalny zakres prac w poszczególnych obiektach i w ich otoczeniu, ze szczególnym uwzględnieniem regulacji dotyczących ochrony cech tradycyjnych zabudowy. W przypadku koniecznych wyburzeń tych obiektów należy każdorazowo postępować zgodnie z procedurami regulowanymi przez przepisy odrębne. W przypadku tych obiektów lub zespołów zabytkowych obowiązuje zachowanie:

- zabytkowej zabudowy i substancji zabytkowej, dla której szczegółowe zasady ochrony ustalone będą w planach miejscowych;
- walorów historycznych i kompozycyjnych, w szczególności ochronie podlega: układ dróg i ścieżek wewnętrznych, wewnątrz urbanistycznych, założeń historycznej zieleni towarzyszącej obiektom zabytkowym.

Przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej, w dostosowaniu do historycznego układu urbanistycznego i form zabudowy tradycyjnej, w otoczeniu obiektów zabytkowych dopuszcza się uzupełnienia nową zabudową. Ponadto, na tych samych zasadach, dopuszcza się przebudowę, rozbudowę i zmianę funkcji obiektów zabytkowych.

Zasady rewaloryzacji zabytkowej substancji oraz kształtowania nowej zabudowy w zgodzie ze skalą i tradycją przestrzenno-historyczną, winny być szczegółowe sprecyzowane w zapisach planów miejscowych, a w szczególności zawierać ustalenia dotyczące: układu kalenicy, wysokości zabudowy, ukształtowania bryły obiektów (w tym form dachów i rzutów budynków), detali architektonicznych, kolorystyki elewacji i materiałów wykończeniowych.

W zależności od uwarunkowań i specyfiki obiektu bądź obszaru objętego ochroną, przyjęte w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego rozwiązania powinny ponadto:

- określać zasady podziału historycznych działek i sposób ich zabudowy;
- ustalać, w zależności od potrzeb, obowiązujące bądź nieprzekraczalne linie zabudowy;
- utrzymując historyczny układ ciągów komunikacyjnych, w razie potrzeby ustalać zasady ewentualnej jego rozbudowy;
- ustalać zasady sytuowania nośników treści informacyjnych (szyldy, oznakowania, reklamy);
- wprowadzać regulacje dotyczące sposobu zagospodarowania i kształtowania zieleni;
- uwzględniać powiązania z ciągami widokowymi w celu ochrony ekspozycji krajobrazu kulturowego.

Na obszarze Gminy Dobra występują także **stanowiska archeologiczne wpisane do ewidencji zabytków archeologicznych**, które wskazuje się do objęcia ochroną prawem miejscowym, zgodnie z przepisami odrębnymi. Ustala się ponadto, że:

- roboty budowlane, roboty ziemne lub zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne są możliwe zgodnie z przepisami odrębnymi;
- przy wydawaniu decyzji administracyjnych wymaga się podania informacji o obecności stanowiska archeologicznego i ustawowych obowiązkach wynikających z tego faktu.

Na obszarze Gminy Dobra znajduje się ponadto szereg **miejsz pamięci** wymienionych w rozdziale 2.4.2, które również podlegają ochronie prawnej.

5.2. POLITYKA OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU

Celem polityki w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu na obszarze gminy jest:

- zachowanie i wyeksponowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego decydujących o tożsamości kulturowej gminy;
- kształtowanie atrakcyjnego oblicza gminy, a szczególnie jego przestrzeni publicznych;
- zachowanie krajobrazu otwartego obszarów gminy o dużych walorach widokowych i przyrodniczych.

Zachowanie i ekspozycja wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego powinny polegać na:

- zachowaniu i rewaloryzacji obiektów zabytkowych wpisanych zarówno do rejestru zabytków, jak też pozostających w ewidencji Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, czy ujętych w będącej obecnie w opracowywaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, ze zwróceniem

szczególnej uwagi na tradycyjną zabudowę drewnianą najbardziej zagrożoną ze względu na zły stan techniczny i postępujący rozwój nowej zabudowy;

- promocji zasobów dziedzictwa kulturowego, które stanowić mogą atrakcję turystyczną gminy, poprzez informację o zabytkach, oznaczenie obiektów zabytkowych oraz ewentualne wyznaczenie szlaków kulturowych wiodących przez najcenniejsze pod względem zachowania układów przestrzennych i obiektów zabytkowych fragmenty miejscowości;
- propagowaniu wśród mieszkańców gminy wartości zasobów dziedzictwa kulturowego gminy, jej wyglądu i atrakcyjności;
- zachowaniu historycznych układów przestrzennych oraz dalszego ich rozwoju na zasadzie kontynuacji, wymiany i uzupełniania istniejącej zabudowy;
- ochronie stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na obszarze gminy;
- ochronie obiektów stanowiących miejsca pamięci i dobra kultury współczesnej wymienionych w rozdziale 2.4.2.

Kształtowanie krajobrazu kulturowego wiąże się z:

- ustaleniem zasad kształtowania formy współczesnej zabudowy zgodnie z tradycją regionu;
- przestrzeganiem ustalonych zasad w realizacji poszczególnych obiektów, szczególnie obiektów użyteczności publicznej;
- dążeniem do poprawy wyglądu i ujednoczenia wewnątrz poszczególnych miejscowości, zwłaszcza terenów mieszkaniowych o zróżnicowanej formie i gabarycie oraz chaotycznie usytuowanych budynkach poprzez zwrócenie uwagi na ogrodzenia, zieleń, małą architekturę a w przypadku przebudowy czy remontu, poprawę formy zabudowy;
- niedopuszczeniem do nadmiernego rozpraszania zabudowy oraz jej żywiołowego, niekontrolowanego rozwoju;
- kontynuacją tradycyjnych układów przestrzennych;
- podniesieniem atrakcyjności centrów miejscowości (przestrzeni publicznych) ze względu na ich ważną rolę w percepcji poszczególnych miejscowości (chodniki, mała architektura, zieleń, oświetlenie);
- zachowaniem istniejących zadrzewień i założeń zielonych oraz obudowy cieków wodnych.

Zachowanie i ekspozycja krajobrazu otwartego wymaga:

- przeciwdziałania degradacji tych elementów krajobrazu naturalnego, które stanowią główny zasób gminy przez niedopuszczanie do zabudowania terenów najbardziej eksponowanych widokowo, m.in. poprzez wprowadzenie stref ochrony widokowej, ciągów widokowych czy stref ochrony punktów widokowych, a także poprzez ochronę przed nadmiernym obudowywaniem (zagęszczaniem zabudowy) terenów położonych wzdłuż dróg posiadających walory widokowe (ciągów widokowych);
- niedopuszczania do dewastacji krajobrazu przez budowę elementów infrastruktury technicznej nadmiernie ingerujących w tereny o szczególnych walorach krajobrazowych.

6. KIERUNKI ROZWOJU KOMUNIKACJI

W kierunkach zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra przyjęto następujące zasady konstrukcji docelowego systemu obsługi komunikacyjnej gminy:

- efektywność pracy układu, zabezpieczająca obsługę ruchu wewnętrznego i zewnętrznego na odpowiednich parametrach;
- zabezpieczenie możliwości zrównoważonego rozwoju gminy;
- elastyczność układu, czyli dostosowanie do możliwości efektywnego sterowania ruchem;
- realność terenową inwestycji komunikacyjnych.

Biorąc pod uwagę zweryfikowane, zgodnie z aktualnymi uwarunkowaniami i programem urbanistycznym określonym w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i jego zmianach przeprowadzone analizy, zaproponowano układ dróg zabezpieczający obsługę głównych kierunkowych przebiegów ruchu zewnętrznego oraz obsługę ruchu wewnętrznego.

Układ drogowy zewnętrzny

Głównym elementem układu drogowego zewnętrznego jest droga krajowa nr 28 o klasie funkcjonalnej G 1/2. Droga ta przebiega przez miejscowości Gruszowiec i Dobra.

Ponadto układ dróg zewnętrznych stanowi droga wojewódzka nr 964 oraz drogi powiatowe nr 1616 K Mszana Górna – Podłopień oraz nr 1615 K Mszana Górna – Wilczyce.

Układ drogowy zewnętrzny zapewnia połączenie obszaru gminy zarówno z pobliskimi miastami Limanową (siedziba powiatu) i Mszaną Dolną jak i z Krakowem (siedziba województwa) oraz z resztą kraju.

Układ drogowy wewnętrzny

Obsługa wewnątrzgminna będzie się odbywać głównie poprzez system publicznych dróg gminnych modernizowany w zakresie ich parametrów technicznych i poprawy jakości nawierzchni. Sieć dróg gminnych w Gminie Dobra z racji położenia w Beskidzie Wyspowym nawiązuje swoim przebiegiem do rzeźby terenu. Drogi będą wzdłuż dolin i przez przetęcze pomiędzy wzniesieniami. Rozbudowa układu lokalnego wewnętrznego (drogi dojazdowe i wewnętrzne) będzie postępować w miarę uruchamiania nowych terenów budowlanych i potrzeb obsługi mieszkańców. Wyznaczanie przebiegu dróg publicznych jak i dróg niższej kategorii niż drogi publiczne, będzie się odbywać w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z przepisami odrębnymi. Skala rysunku studium i stan rozpoznania potrzeb na etapie jego sporządzania, w tym późniejszych podziałów nieruchomości, determinuje przyjęcie takiej polityki przez gminę. Na rysunku studium (mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego) pokazano ważniejsze powiązania w zakresie publicznych dróg gminnych zabezpieczających jej prawidłowy rozwój przestrzenny.

Zaplanowane główne kierunki docelowego rozwoju układu komunikacyjnego gminy zapewniają możliwość prawidłowego funkcjonowania wszystkich podsystemów transportowych, w tym również właściwego poprowadzenia przebiegu linii **komunikacji publicznej**, uporządkowania komunikacji

pieszej i rowerowej oraz segregacji ruchu pieszego i rowerowego w kolejnych etapach zadań planistycznych i projektowych.

Zasady kształtowania sieci drogowej

Zaleca się w ramach sporządzania opracowań planistycznych, zgodnie z wymogami normatywnymi, przyjęcie rezerwy na pasy dróg zależnie od ich klas funkcjonalnych. W poniższym wyszczególnieniu podano szerokości pasów regulacyjnych o wielkościach średnich, z uwagi na konieczność rezerw na prowadzenie infrastruktury technicznej towarzyszącej drodze oraz ścieżek rowerowych, chodników dla pieszych – szczególnie przez obszary zabudowane poszczególnych miejscowości oraz ewentualnych osłon ochrony akustycznej. Ze względu na istniejącą zabudowę należy tam, gdzie to uzasadnione, dopuścić zachowanie istniejących i utwalonych w przestrzeni linii zabudowy, pomimo niezachowania wymaganych szerokości. W nawiasach podano minimalnie (ze względu na istniejącą zabudowę) zalecane szerokości rezerw terenowych:

- **droga klasy GP (główna ruchu przyspieszonego) o przekroju 1/2:** (min. 40m);
- **droga klasy G (główna) o przekroju 1/2:** (min. 25 m);
- **droga klasy Z (zbiorcza) o przekroju 1/2:** (min. 20 m);
- **droga klasy L (lokalna) o przekroju 1/2:** (min. 12 m);
- **droga klasy D (dojazdowa) o przekroju 1/2:** (min. 10 m).

Ze względu jednak na fakt, iż aktualnie obowiązujące przepisy odrębne nie precyzują dokładnych szerokości w liniach rozgraniczających poszczególnych kategorii dróg, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jest możliwość zmniejszenia parametrów ich szerokości.

Dla projektowania układów transportu pieszego i rowerowego zaleca się następujące szerokości:

- trasy rowerowe:
 - trasa jednokierunkowa – szerokość zalecana 1,20 m, minimalna 0,80 m,
 - trasa dwukierunkowa – szerokość zalecana 2,40 m, minimalna dopuszczalna 1,60 m,
 - ciąg pieszo-rowerowy jednokierunkowy (dla rowerzystów) – min. 2,50 m,
 - dwukierunkowy (dla rowerzystów) – minimum 3,50 m;
- chodniki – ciągi piesze:
 - 2,0 m – minimum szerokości ciągu bezpośrednio przy jezdni, wyjątkowo przy modernizacji 1,25 m,
 - 1,5 m – minimum samodzielnego ciągu odsuniętego od jezdni, samodzielnego.

Konieczne inwestycje komunikacyjne:

- sukcesywne podnoszenie parametrów technicznych istniejących gminnych publicznych ciągów komunikacyjnych;
- dalsza budowa chodników wzdłuż dróg i ulic gminnych w szczególności w centralnych odcinkach poszczególnych miejscowości, koło szkół i innych obiektów generujących ruch pieszy;
- budowa ścieżek rowerowych.

Główne cele polityki komunikacyjnej gminy skupiają się na:

- zapewnieniu mieszkańcom gminy dogodnej dostępności do celów ich podróży i miejsc zamieszkania w akceptowanych standardach, przy jednoczesnej minimalizacji transportochłonności układu komunikacyjnego;
- eliminacji bądź łagodzeniu uciążliwości funkcjonalnych i środowiskowych powstających w efekcie rozbudowy elementów układu komunikacyjnego;
- wykorzystaniu dogodnego położenia gminy w stosunku do układu dróg ponad-regionalnych i regionalnych dla aktywizacji gospodarczej przyległych terenów.

Niezbędny zakres działania władz gminy mający na celu realizację przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego, to:

- współpraca udokumentowana istniejącymi potrzebami transportowymi – z administracją wojewódzką i powiatową – odnośnie do przyspieszenia realizacji i modernizacji dróg o charakterze ponadlokalnym;
- modernizacja układu dróg lokalnych, korekty wybranych przebiegów dróg i ulic w planach miejscowych;
- utrzymywanie i tworzenie nowych rezerw pod rozbudowę lokalnego układu komunikacyjnego poprzez regulowanie spraw związanych z własnością gruntów;
- zapewnienie możliwości niezbędnych realizacji, poprzez odpowiednią konstrukcję budżetu gminy.

7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

7.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ

Zbiorowy system zaopatrzenia w wodę Gminy Dobra tworzą cztery wodociągi wiejskie:

- wodociąg wiejski „Dobra I”
- wodociąg wiejski „Dobra II”
- wodociąg wiejski „Pótrzeczeki”
- wodociąg wiejski „Skrzydlna”

Są one zasilane z ujęć wód podziemnych, powierzchniowych lub źródeł zlokalizowanych w Pótrzeczkach, w Dobrej, w Skrzydlniej i w Wilczycach. Górską rzeźba terenu większości obszaru gminy sprawia, że sieć wodociągowa nie obejmuje części rozproszonej zabudowy, która jest zaopatrywana w wodę z ujęć indywidualnych. Obecnie trwa rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę w celu doprowadzenia sieci wodociągowej do kolejnych części miejscowości: Dobra

Dalszy rozwój systemu zaopatrzenia w wodę będzie realizowany w oparciu o następujące kierunki działań:

- rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowościach Gruszowiec i Wilczyce;
- budowa nowego ujęcia wody i zbiornika wyrównawczego dla wodociągu „Pótrzeczeki 2” w miejscowości Pótrzeczeki;
- budowa nowego ujęcia wody w miejscowości Woja Skrzydlańska dla wodociągu „Skrzydlna”.

7.2. ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Podstawowym kierunkiem działań w tym zakresie będzie sukcesywne likwidowanie stosunkowo dużej dysproporcji pomiędzy zasięgiem zbiorowych systemów wodociągowych a zasięgiem terenów obsługiwanych przez systemy odprowadzania i oczyszczania ścieków. Dotychczas w Gminie Dobra działa oczyszczalnia ścieków w Dobrej. Sieć kanalizacji sanitarnej odprowadzająca ścieki do tej oczyszczalni obejmuje swym zasięgiem większość terenów osadniczych w miejscowościach Dobra i Jurków.

W 2023 roku długość czynnej sieci kanalizacyjnej na terenie gminy wynosiła 60,8 km. W gminie było 1045 przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego. Ilość ścieków oczyszczonych odprowadzanych wynosiła 119 000 m³. W 2023 roku z sieci kanalizacyjnej korzystało 4820 mieszkańców.

Gmina Dobra prowadzi sukcesywne działania w kierunku uporządkowania gospodarki ściekowej na jej obszarze. Przyjmuje się następujące kierunki działań w tym zakresie:

- objęcie systemem kanalizacji sanitarnej pozostałej części Jurkowa oraz części Chyszówek położonej w dolinie Łososiny;
- objęcie systemem kanalizacji sanitarnej miejscowości Porąbka oraz rejonów Plebańskiej Górki i Zadziewa w Dobrej;
- budowa nowej oczyszczalni ścieków w Przenoszy oraz sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki z miejscowości Skrzydlna i Przenosza;

- zakazuje się odprowadzania ścieków, wód opadowych i roztopowych z terenów sąsiednich na tereny kolejowe i wykorzystania do tego celu kolejowych urządzeń odwadniających.

Dalsze działania polegać będą na rozbudowie systemu kanalizacji sanitarnej na terenach wskazanych do tego celu w załączniku nr 1 do Uchwały nr XXIII/168/20 Rady Gminy Dobra z dnia 27 listopada 2020 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Dobra. Tereny te to dotychczas nieskanalizowane obszary położone w granicach Aglomeracji Dobra oraz niektóre obszary położone poza Aglomeracją.

7.3. GOSPODARKA ODPADAMI

Głównymi kierunkami działań Gminy Dobra w zakresie zbierania, składowania i utylizacji odpadów będą:

- konsekwentna realizacja programu segregacji odpadów komunalnych w miejscach ich powstawania (zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa, obiekty użyteczności publicznej, obiekty produkcyjne, obiekty usługowe i drobnej wytwórczości, w tym zlokalizowane w obrębie zabudowy mieszkaniowej);
- systematyczny odbiór i wywożenie posegregowanych śmieci na składowiska odpadów zlokalizowane poza granicami gminy; w chwili obecnej oraz w przyszłości nie przewiduje się lokalizacji na obszarze gminy lokalnego składowiska odpadów;
- stała kontrola sposobu składowania oraz wywozu z terenu gminy odpadów niebezpiecznych powstających w wyniku działalności gospodarczej podmiotów zlokalizowanych na obszarze gminy.

Głównym zadaniem w tym zakresie będzie stałe udoskonalanie systemu segregacji odpadów komunalnych w miejscach ich powstawania. W dalszym ciągu będą przeprowadzane działania edukacyjne dla mieszkańców gminy, których celem będzie wskazywanie zalet jego stosowania wśród społeczności lokalnej. Działania techniczne w tym zakresie spoczywać będą na instytucji, która zajmuje się okresowym wywożeniem odpadów z obszaru gminy. Gmina wspierać będzie te działania od strony organizacyjnej w zakresie informowania mieszkańców o terminach odbioru odpadów, sposobach ich segregacji oraz kontrolować je w zakresie ustalania poziomu kosztów ich wywozu. Pozostałymi działaniami organizowanymi przez gminę będą: dalsza likwidacja dzikich wysypisk na obszarze gminy oraz zbiórka odpadów wielkogabarytowych i odpadów niebezpiecznych w PSZOK. Duży nacisk zostanie położony również na stałą kontrolę sposobu składowania oraz wywozu z terenu gminy odpadów niebezpiecznych.

7.4. ZAOPATRZENIE W GAZ

Kierunki rozwoju tego systemu infrastruktury technicznej będą zorientowane na zapewnienie ewentualnych zwiększonych dostaw gazu sieciowego, związanych z przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na jego wykorzystanie, obecnym i przyszłym odbiorcom w obszarach, w których przewidywany jest dalszy rozwój zabudowy i zainwestowania w ramach:

- specjalistycznej działalności usługowej i produkcyjnej – obszary **UP, UC, U/P, P**;
- układu osadniczego (mieszkaniowego, w tym centra administracyjno-usługowe miejscowości Dobra i Skrzydlna) – obszary **MN, MU**;
- oraz odbiorcom z pozostałych obszarów, w miarę pojawiających się potrzeb.

Głównym zadaniem w zakresie zaopatrzenia w gaz jest objęcie dostawami gazu sieciowego wszystkich mieszkańców gminy – wyrażających taką potrzebę – i zapewnianie tych dostaw na poziomie odpowiadającym ujawniającemu się popytowi. Źródłem zaopatrzenia w gaz pozostanie istniejąca stacja redukcyjno – pomiarowa I stopnia, zlokalizowana poza obszarem planu, zasilana gazociągami wysokiego ciśnienia. Zaopatrzenie w gaz odbywać się będzie poprzez istniejące i projektowane sieci gazociągów średniego i niskiego ciśnienia. W tym celu konieczna jest dalsza rozbudowa, skorelowana z potrzebami, oraz modernizacja istniejącej sieci rozdzielczej. Wzdłuż istniejących i projektowanych gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych obowiązuje zachowanie stref kontrolowanych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

7.5. ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Rozwój systemu zaopatrzenia w energię elektryczną odbiorców w Gminie Dobra będzie zmierzał w kierunku:

- zapewnienia wszystkim mieszkańcom gminy i pozostałym odbiorcom niezawodnych dostaw mocy i energii elektrycznej o wymaganym standardzie;
- zmniejszenia występujących dysproporcji w dostawach mocy i energii elektrycznej do poszczególnych miejscowości gminy;
- zaspokojenia przyszłych potrzeb, wynikających z rzeczywistego rozwoju przestrzennego gminy i jej dalszej aktywizacji gospodarczej;
- minimalizacji kosztów ponoszonych przez gminę na oświetlenie miejsc publicznych, ulic, placów i dróg znajdujących się na terenie gminy i stanowiących mienie komunalne;
- ograniczenia niekorzystnego wpływu elektroenergetycznych linii napowietrznych na atrakcyjność krajobrazu gminy.

Obszary o przewidywanym intensywnym, a nawet skokowym wzroście zapotrzebowania na dostawy mocy i energii elektrycznej to obszary rozwoju:

- specjalistycznej działalności usługowej i produkcyjnej – obszary **UP, UC, U/P, P,**
- rozbudowy układu osadniczego (mieszaniowego) – obszary **MU, MN.**

Analogiczny, duży wzrost zapotrzebowania na dostawy mocy i energii elektrycznej wystąpi w przypadku realizacji pojedynczych, energochłonnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej.

Bardziej równomiernego przyrostu zapotrzebowania na dostawy mocy i energii elektrycznej oczekiwać należy na pozostałych obszarach gminy, w miarę dalszego wzrostu ich zainwestowania.

Głównym zadaniem w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną jest zwiększenie niezawodności dostaw mocy i energii elektrycznej o wymaganym standardzie, obecnym i przyszłym odbiorcom energii, które winno zostać osiągnięte poprzez wybudowaną w 2018 r. stację elektroenergetyczną 110/15kV „Stróża” w miejscowości Stróża oraz poprzez dalszą sukcesywną rozbudowę i modernizację sieci elektroenergetycznej średniego napięcia i niskiego napięcia na obszarze gminy.

Przewiduje się utrzymanie napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Myślenice (MSN) – GPZ Stróża (STZ) – GPZ Łososina (LSS). Planowana jest również budowa linii zasilającej planowaną stacją elektroenergetyczną 110/15kV Mszana Dolna relacji GPZ Stróża (STZ) – GPZ Mszana Dolna (której orientacyjny przebieg wskazano na rysunku studium). W związku z wyznaczonym jedynie orientacyjnie przebiegiem planowanej linii wysokiego napięcia, dopuszcza się jej lokalizację w innym przebiegu niż wskazana na rysunku studium.

Ze względu na wysokie walory krajobrazowe gminy w miejscach ciągów widokowych wskazana jest realizacja nowych, bądź modernizacja istniejących linii w wersji kablowej.

7.6. TELEKOMUNIKACJA

Głównym kierunkiem rozwoju systemów telekomunikacji będzie osiągnięcie – we wszystkich miejscowościach gminy – standardów europejskich, zarówno pod względem gęstości abonentów jak i jakości transmisji danych.

Uzyskanie na obszarze całej gminy europejskich standardów jakości i dostępu do sieci telekomunikacyjnej nastąpi poprzez kontynuację dotychczasowych działań, zmierzających do poprawy poziomu usług telekomunikacyjnych i polegających na modernizacji i rozbudowie sieci i urządzeń telekomunikacji, w tym telekomunikacji bezprzewodowej.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I GOSPODARKI GRUNTAMI

8.1. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Głównym kierunkiem w tej dziedzinie będzie podniesienie standardów wyposażenia gminy w podstawowe usługi publiczne, rozbudowa systemu infrastruktury społecznej w dostosowaniu do nowych potrzeb związanych z zachodzącymi zmianami społecznymi oraz zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do świadczonych w tym zakresie usług.

Działania jakie podejmować powinna gmina koncentrować się będą w następujących sferach:

- oświata i wychowanie;
- ochrona zdrowia i opieka społeczna;
- kultura;
- sport i rekreacja.

Oświata i wychowanie

Głównym celem zadań w tym zakresie będzie wykształcenie społeczeństwa Gminy Dobra w tym przede wszystkim młodzieży, na ludzi otwartych, przygotowanych do samodzielnego funkcjonowania, zaradnych, posiadających wszechstronne (co najmniej ogólne) wykształcenie, zwiększające ich szanse życiowe na dalszą (zgodną z ich aspiracjami) edukację lub znalezienie w przyszłości zatrudnienia lub bycie pracodawcą.

Realizacja powyższego celu wymaga między innymi realizacji następujących zadań:

- utrzymania na obszarze gminy istniejących placówek oświatowych;
- dostosowania istniejącej bazy oświatowej do nowych potrzeb wynikających ze zmian w systemie oświaty i nauczania;
- zapewnienia kadrze nauczycielskiej możliwości stałego dokształcania się;
- zapewnienia dostępności transportowej szkół podstawowych (m.in. poprzez organizowanie dojazdów tam, gdzie to będzie konieczne);
- stałej modernizacji i uzupełniania wyposażania szkół w nowoczesny sprzęt dydaktyczny;
- organizowania jak najbardziej zróżnicowanych zajęć pozalekcyjnych, ponadprogramowych pozwalających na wszechstronne rozwijanie zainteresowań uczniów;
- likwidacji dysproporcji w zakresie bazy dydaktycznej w poszczególnych szkołach;
- tworzenia w oparciu o bazę szkolną zajęć (kursów) ogólnie dostępnych, mających na celu zapewnienie możliwości stałego podnoszenia poziomu wykształcenia całej społeczności gminy;
- stworzenia programu modernizacji obiektów oświatowych pozwalającego na adaptację obiektów do potrzeb wynikających ze zmieniających się uwarunkowań demograficznych;

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Głównym celem zadań w tym zakresie będzie tworzenie możliwości dostępności do usług z zakresu służby zdrowia oraz stała poprawa jakości i dostępności usług z zakresu opieki społecznej,

dalsze tworzenie warunków do czynnego włączenia się w życie gminy osób o ograniczonej sprawności, a także osób bezrobotnych i osób o najniższych dochodach.

Standard proponowanych obecnie usług w tym zakresie powoduje, że dla realizacji powyższego celu działania gminy skupiać się będą głównie na tym by:

- zapewnić opiekę zdrowotną w szkołach i przedszkolach poprzez zorganizowanie gabinetów lekarskich lub przynajmniej opieki pielęgniarskiej;
- zapewnić pomoc socjalną dla najuboższych;
- propagować wśród mieszkańców gminy „zdrowy styl życia”;
- aktywizować osoby bezrobotne, organizować dla nich szkolenia i kursy pozwalające im na naukę w zakresie poszukiwanych obecnie zawodów;
- wspierać uruchamianie niepublicznych domów opieki społecznej, generujących równocześnie nowe miejsca pracy w gminie;
- współpracować w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi.

Kultura

Głównym celem zadań w tym zakresie będzie zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy Dobra dostępu do szeroko pojętych zasobów kultury i działalności kulturalnej. Wśród działań, które powinna podjąć gmina w tym zakresie pierwszoplanowe znaczenie mają:

- upowszechnianie kultury w sposób umożliwiający dostęp wszystkim mieszkańcom gminy (Internet, multimedia);
- prowadzenie bibliotek publicznych – pożądanym poziomem jest ilość 3 - 4 woluminów/mieszkańca;
- nawiązywanie kontaktów i współpraca ze stowarzyszeniami społeczno-kulturalnymi spoza obszaru gminy;
- dofinansowywanie domów kultury, klubów wiejskich czy innych organizacji kulturalnych powstających w gminie;
- organizacja i popularyzacja imprez kulturalnych;
- współpraca z instytucjami kulturalnymi (teatrami, chórami, orkiestrami, zespołami szkolnymi itp.), także z tymi spoza obszaru gminy;
- wypracowywanie (głównie wśród młodzieży szkolnej) potrzeby rozwijania swoich zainteresowań kulturalnych;
- stałe uzupełnianie księgozbiorów szkolnych o nowe pozycje z literatury popularnonaukowej, wiedzy o świecie, nowoczesnej techniki, wydawnictw albumowych, literatury klasycznej;
- organizowanie różnorodnych konkursów szkolnych i międzyszkolnych zarówno z zakresu wiedzy szkolnej jak i wiedzy ogólnej.

Kultura fizyczna i sport

Głównym celem zadań w tym zakresie będzie zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy Dobra dostępu do urządzeń i obiektów sportowych i rekreacyjnych, stwarzających możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu oraz poprawy ogólnego stanu zdrowia mieszkańców Gminy Dobra.

Dla realizacji powyższego celu gmina powinna:

- współpracować z klubami sportowymi funkcjonującymi na obszarze gminy w zakresie ich potrzeb bytowych i sprzętowych;

- propagować działania na rzecz promocji kultury fizycznej i sportu;
- organizować ogólnodostępne (masowe) imprezy sportowe, dostępne dla jak największej liczby mieszkańców gminy;
- wyposażać poszczególne miejscowości w obiekty sportowe (sale gimnastycznej, boiska, korty tenisowe, siłownie na wolnym powietrzu);
- dofinansowywać zajęcia sportowe dla mieszkańców gminy organizowane w szkołach poza godzinami lekcyjnymi;
- organizować współzawodnictwo sportowe pomiędzy szkołami (miejscowościami);
- wytyczyć i wybudować lokalne ścieżki rowerowe (o różnym stopniu trudności) powiązane z systemem ponadlokalnych ścieżek rowerowych;
- promować rozwój dyscyplin sportowych wykorzystujących warunki naturalne Gminy Dobra (w tym narciarstwo).

8.2. GOSPODARKA GRUNTAMI

Głównym celem działań Gminy Dobra w zakresie gospodarki gruntami powinno być stworzenie warunków do prowadzenia aktywnej polityki gminy w tym zakresie. Może to zostać osiągnięte tylko poprzez sukcesywne zwiększenie zasobu gruntów komunalnych. W głównej mierze należy zwrócić uwagę na możliwości pozyskiwania gruntów z zasobów Skarbu Państwa, co nie jest jeszcze obciążone dużymi nakładami finansowymi.

Dla realizacji tego celu, podstawowym działaniem powinno być z jednej strony pozyskiwanie gruntów z zasobów Skarbu Państwa a z drugiej strony skupywanie, w miarę możliwości finansowych budżetu gminy, terenów od właścicieli prywatnych na obszarach, gdzie przewiduje się realizację inwestycji publicznych lub innych inwestycji, o istotnym znaczeniu dla dalszego funkcjonowania gminy i jej rozwoju społeczno-gospodarczego. Ponadto realizacja aktywnej polityki gminy w tym zakresie wymagać będzie:

- określenia zasad dysponowania terenami mienia komunalnego, w tym zasad kontroli i egzekucji terminowości opłat za korzystanie z tego mienia;
- aktywnej realizacji wtórnych podziałów geodezyjnych lub scaleń w terenach wyznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, a ze względu na aktualną strukturę własności gruntów, niemożliwych lub trudnych do ich docelowego zagospodarowania;
- podjęcia przez gminę działań organizacyjnych służących sprawnemu pozyskiwaniu gruntów do zasobu komunalnego;
- określenia przy przetargach, a następnie egzekwowania zgodnego z przeznaczeniem zagospodarowania i wykorzystywania nieruchomości komunalnych;
- różnicowania warunków finansowych korzystania z gruntów już zainwestowanych w celu wprowadzenia pożądanym zmian w istniejącym zagospodarowaniu terenu.

9. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, uchwalony przez Sejmik Województwa Małopolskiego uchwałą nr XLVII/732/18 z dnia 26 marca 2018 roku, wśród kluczowych inwestycji celu publicznego służących realizacji planu zawiera dwa przedsięwzięcia dotyczące Gminy Dobra: **budowę nowej linii kolejowej Podłęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna** oraz **budowę oczyszczalni ścieków w Przenoszy**.

Kolejnym zadaniem celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym powinna być modernizacja istniejącej linii kolejowej Chabówka – Nowy Sącz na odcinku pomiędzy Mszaną Dolną a Tymbarkiem. Modernizacja taka umożliwiłaby wykorzystanie tej linii dla regularnego ruchu pasażerskiego i towarowego. Obecnie jest ona wykorzystywana okazjonalnie dla przejazdu pociągu „retro” w celach turystycznych.

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym na obszarze gminy będą w najbliższych latach koncentrować się głównie na wyrównywaniu dysproporcji pomiędzy stanem i funkcjonowaniem systemu zaopatrzenia w wodę, a stanem i funkcjonowaniem systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków. W tym budowa sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki komunalne z miejscowości Skrzydlna i Przenosza do wspomnianej wyżej planowanej oczyszczalni w Przenoszy.

Inne działania gminy w zakresie inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym dotyczyć będą poprawy stanu funkcjonowania lokalnego systemu drogowego na obszarze gminy, głównie w zakresie poprawy stanu technicznego dróg gminnych (w tym przede wszystkim tych, które zaliczone są do kategorii dróg publicznych) oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu pieszych na tych drogach (budowa chodników, budowa oświetlenia, itp.).

Pozostałe działania gminnych władz samorządowych w dziedzinach, za które są one odpowiedzialne, podejmowane będą zgodnie ze strategią rozwoju gminy, stosownie do posiadanych środków budżetowych, oraz środków pozyskiwanych z innych źródeł finansowania.

10. OBSZARY, NA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI

10.1. PLANY MIEJSCOWE

W studium nie wskazuje się obszarów, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Nie określa się również obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości. W przypadku podjęcia tych procedur z inicjatywy właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości, na warunkach określonych w przepisach odrębnych, należy odpowiednio uwzględnić szczegółowe warunki zagospodarowania określone w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów.

Realizacja polityki przestrzennej gminy odbywać się będzie poprzez opracowywanie i realizację nowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru całej gminy (*Uchwała Nr LXIV/434/24 o przystąpieniu do sporządzania Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra z dnia 15 marca 2024 roku*), jak również poprzez opracowywanie i realizację studiów, koncepcji i programów dotyczących poszczególnych aspektów funkcjonowania gminy, a także poprzez inne działania władz gminy na rzecz aktywizacji gospodarczej i promocji gminy, gospodarowania mieniem komunalnym, itp.

Gmina Dobra jest w chwili obecnej w całości objęta obowiązującym planem miejscowym i licznymi jego zmianami. Dla całego obszaru gminy obowiązuje *Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Dobra uchwalona Uchwałą Nr XXIII-143/16 Rady Gminy Dobra z dnia 22 czerwca 2016 roku*. Ponadto obowiązują liczne zmiany punktowe tego planu wykonane i uchwalone w okresie późniejszym (w latach 2017-2023)..

Na mocy art. 14, ust. 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r., poz. 977, 1506 i 1597), plan miejscowy sporządza się obowiązkowo, jeżeli wymagają tego przepisy odrębne.

Zgodnie z art. 44, ust. 1 tejże ustawy: *ustalenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wprowadza się do planu miejscowego po uprzednim uzgodnieniu terminu realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i warunków wprowadzenia ich do planu miejscowego*.

Na obszarze Gminy Dobra inwestycjami takimi są: budowa linii kolejowej Podtęże – Szczyrzyc – Tymbark/Mszana Dolna oraz oczyszczalnia ścieków w Przenoszy.

Zakłada się, że wyznaczone w niniejszym dokumencie studium nowe tereny przeznaczone pod zainwestowanie, zaspokoją na najbliższy okres potrzeby rozwoju przestrzennego Gminy Dobra w tym

zakresie, a ich przełożeniem będzie nowy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Dalsze możliwości powiększania terenów pod zainwestowanie ogranicza *Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę* (sporządzony w 2022 r. na potrzeby niniejszego studium).

Minimalny zakres merytoryczny planu miejscowego powinien obejmować (zgodnie z *Rozporządzeniem z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego*):

- 1) ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów zawierają określenie przeznaczenia poszczególnych terenów lub zasad ich zagospodarowania, w tym nazwę klasy przeznaczenia terenu oraz symbol wraz z numeracją wyróżniającą je spośród innych terenów, zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia;
- 2) ustalenia dotyczące zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego zawierają określenie:
 - a) cech elementów zagospodarowania przestrzennego, które wymagają ochrony, ukształtowania lub rewaloryzacji,
 - b) nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów;
- 3) ustalenia dotyczące zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu zawierają nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
- 4) ustalenia dotyczące zasad kształtowania krajobrazu zawierają nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
- 5) ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej zawierają określenie obiektów i terenów chronionych ustaleniami planu miejscowego, w tym określenie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów;
- 6) ustalenia dotyczące wymagań wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych zawierają w szczególności określenie zasad umieszczania w obszarach przestrzeni publicznej tymczasowych obiektów usługowych, urządzeń technicznych i zieleni, w tym określenie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów;
- 7) ustalenia dotyczące kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu zawierają:
 - a) zasady, parametry i wskaźniki, o których mowa w art. 15 ust. 2 pkt 6 ustawy, w tym minimalną liczbę miejsc do parkowania w stosunku do liczby lokali mieszkalnych, liczby osób mogących jednocześnie przebywać w budynku, liczby zatrudnionych lub powierzchni obiektów usługowych i produkcyjnych,
 - b) w zależności od potrzeb, ustalenia, o których mowa w art. 15 ust. 3 pkt 8 i 10 ustawy;
- 8) ustalenia dotyczące sposobów zagospodarowania terenów lub obiektów, o których mowa w art. 15 ust. 2 pkt 7 ustawy, zawierają nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
- 9) ustalenia dotyczące szczegółowych zasad oraz warunków scalania i podziału nieruchomości zawierają określenie parametrów działek uzyskiwanych w wyniku scalania i podziału nieruchomości, w szczególności minimalnych lub maksymalnych:
 - a) szerokości frontów działek oraz ich powierzchni,
 - b) kąta położenia granic działek w stosunku do pasa drogowego lub linii rozgraniczających teren drogi;
- 10) szczególne warunki zagospodarowania terenów oraz ograniczenia w ich użytkowaniu zawierają nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
- 11) ustalenia dotyczące zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i

infrastruktury technicznej zawierają:

- a) określenie układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej wraz z ich parametrami oraz klasyfikacją dróg i innych szlaków komunikacyjnych,
 - b) określenie powiązań układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym;
- 12) ustalenia dotyczące sposobów i terminów tymczasowego zagospodarowania, urządzenia i użytkowania terenów zawierają nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, w tym określenie terminu, do którego tymczasowe zagospodarowanie, urządzenie i użytkowanie terenu może być wykonywane;
 - 13) w zależności od potrzeb, ustalenia dotyczące obszarów rehabilitacji istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej, a także obszarów wymagających przekształceń lub rekultywacji zawierają nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
 - 14) w zależności od potrzeb, ustalenia dotyczące terenów rekreacyjno-wypoczynkowych oraz terenów służących organizacji imprez masowych zawierają określenie zasad wyposażania tych terenów w urządzenia techniczne i budowlane oraz nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
 - 15) ustalenia dotyczące wysokości stawek procentowych stanowiących podstawę do określania opłaty, o której mowa w art. 36 ust. 4 ustawy, mogą być różne dla poszczególnych terenów lub grup terenów.

10.2. DOPUSZCZALNY ZAKRES ZMIAN W PLANACH MIEJSCOWYCH

Przy sporządzaniu planów miejscowych lub ich zmian należy korzystać z dokumentu studium, w szczególności z jego ustaleń tekstowych i graficznych dla zapewnienia **zgodności rozwiązań i ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich zmian z kierunkami i polityką przestrzenną określoną w studium.**

Dopuszcza się jako zgodne z ustaleniami studium zmiany zasięgu przestrzennego terenów o określonych kierunkach zagospodarowania przestrzennego oraz zmiany w zakresie ustaleń dla poszczególnych terenów w planach miejscowych w stosunku do ustaleń studium, pod warunkiem zachowania zgodności z określonymi w niniejszym studium celami rozwoju, w następujących sytuacjach:

- dostosowania do istniejących podziałów nieruchomości lub do zasad podziału nieruchomości określonych w dotychczas obowiązujących planach miejscowych;
- dostosowania do przyjętych w niniejszej zmianie studium ustaleń w zakresie kształtowania układu urbanistycznego lub w zakresie standardów urbanistycznych;
- konieczności lokalizacji infrastruktury technicznej oraz lokalizacji dróg publicznych i innych dróg gminnych niebędących drogami publicznymi, a także koniecznych dojazdów (w postaci dróg wewnętrznych) do istniejącej lub projektowanej zabudowy;
- konieczności realizacji inwestycji celu publicznego;
- konieczności wyznaczenia w obrębie poszczególnych kategorii terenów, terenów o funkcji jednorodnej (na przykład wyznaczenie w terenach mieszkaniowo-usługowych terenów usługowych lub terenów mieszkaniowych);
- konieczności dostosowania granic poszczególnych terenów ustalonych w studium do zmian w przepisach odrębnych lub do wydanych decyzji administracyjnych;

- przebudowy i rozbudowy istniejącej zabudowy oraz dobudowy zabudowy gospodarczej i garaży w przypadkach, gdy nie ma możliwości zachowania ustaleń dla poszczególnych typów terenów z przyczyn technicznych;
- stosowania nowatorskich rozwiązań o wysokich walorach estetycznych, harmonijnie wpisanych w otoczenie, jednakże bez zwiększania dopuszczalnej wysokości zabudowy;
- konieczności dostosowania do zasad kształtowania zabudowy ustalonych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków przez właściwy organ nadzoru konserwatorskiego;
- dostosowania granic cmentarzy do wyników badań przydatności terenu przeprowadzonych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych;
- dostosowania dopuszczalnego użytkowania terenu do stwierdzonego faktycznego zasięgu ponadnormatywnych uciążliwości tras komunikacyjnych;
- dostosowania dopuszczalnego użytkowania terenu do ustaleń dokumentacji geologiczno-inżynierskiej opracowanej zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

Dopuszcza się także korektę granic poszczególnych terenów wyznaczanych w planach miejscowych o nie więcej niż 25 m w stosunku do granic terenów wyznaczonych w studium.

Ponadto:

- we wszystkich terenach, poza terenami rezerwatów przyrody, dopuszcza się jako zgodne z ustaleniami studium wyznaczenie w planach miejscowych niewyznaczonych w studium sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, przy czym dla terenów położonych w strefach ochrony widokowej, strefach ochrony ciągów oraz strefach ochrony punktów widokowych nie dopuszcza się realizacji napowietrznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej
- dopuszcza się jako zgodne z ustaleniami studium zmiany przebiegu tras komunikacyjnych i ich klas funkcjonalnych;
- we wszystkich terenach dopuszcza się jako zgodne z ustaleniami studium wyznaczenie w planach miejscowych niewyznaczonych w studium dróg publicznych oraz dróg wewnętrznych;
- we wszystkich terenach utrzymuje się istniejącą zabudowę z możliwością jej remontów i przebudowy; rozbudowę oraz budowę nowej zabudowy dopuszcza się pod warunkiem zgodności z ustaleniami określonymi dla poszczególnych terenów w ramach określonych kierunków rozwoju;
- we wszystkich terenach dopuszcza się wyznaczenie terenów leśnych, zgodnie z aktualnymi mapami ewidencji gruntów lub aktualnym rejestrem gruntów;
- we wszystkich terenach dopuszcza się jako zgodne z ustaleniami studium wprowadzanie zmian dotyczących zasad kształtowania zabudowy oraz wskaźników urbanistycznych mających na celu zachowanie jednorodności danego układu przestrzennego;
- dopuszcza się jako zgodną z ustaleniami studium aktualizację spisu obiektów znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków (w trybie określonym w przepisach szczególnych bez konieczności zmiany studium);
- we wszystkich terenach, w których dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się, jako zgodne z ustaleniami studium, lokalizowanie budynków mieszkań socjalnych;
- we wszystkich terenach oznaczonych na rysunku studium symbolem MU dopuszcza się w planach miejscowych, w przypadku wyznaczania terenów usługowych i nieuciążliwej produkcji,

stosowanie wskaźników dotyczących standardów urbanistycznych i kształtowania zabudowy, jak dla terenów UC, UP lub P.

- we wszystkich terenach oznaczonych na rysunku studium symbolami UC, U/P, P dopuszcza się wyznaczenie w planach miejscowych terenów pod stacje paliw na zasadach zgodnych z przepisami odrębnymi w tym zakresie.

11. OBSZARY ROZMIESZCZENIA WIELKOPOWIERZCHNIOWYCH OBIEKTÓW HANDLOWYCH

Gmina Dobra będzie zmierzać do zapewnienia możliwości działania na swoim terytorium różnorodnym podmiotom gospodarczym. Dotyczy to także obiektów handlowych. Ze względu na szczególne wymagania wielkopowierzchniowych obiektów handlowych w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną i transportową, a także ze względu na potencjalne uciążliwości wynikające z działalności tych obiektów dla otoczenia (w tym w szczególności dla terenów mieszkaniowych) oraz ze względu na potencjalne oddziaływanie tych obiektów na warunki ekonomiczne działalności innych podmiotów w dziedzinie handlu, możliwości realizacji tych obiektów na terenie Gminy Dobra ograniczono do terenów wskazanych w niniejszym studium.

Istniejący stan zainwestowania oraz obsługi komunikacyjnej sprawiają, iż najdogodniejsze warunki dla ich lokalizacji występują w otoczeniu istniejącej drogi krajowej nr 28. Wielkopowierzchniowe obiekty handlowe będą mogły być realizowane w granicach terenów UC oraz P w sąsiedztwie tej drogi, na zasadach określonych w przepisach odrębnych. Konieczne będzie zapewnienie obsługi transportowej tych obiektów poprzez rozbudowę lokalnego układu drogowego.

12. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENÍ REHABILITACJI LUB REKULTYWACJI

Na podstawie analizy istniejącego stanu zagospodarowania przestrzennego oraz biorąc pod uwagę zamierzenia i aspiracje samorządu gminy, wskazuje się wyodrębnione na rysunku studium (Kierunki zagospodarowania przestrzennego) **obszary wymagające rehabilitacji** (obszar rehabilitacji centrum Dobrej oraz obszar rehabilitacji centrum Skrzydłej).

Dla tych obszarów wskazuje się następujące działania na rzecz rehabilitacji:

- a) przygotowanie kompleksowego planu rehabilitacji uwzględniającego co najmniej:
 - walory kulturowe obszaru i zasady jego ochrony,
 - walory architektoniczne i wytyczne w tym zakresie,
 - możliwości kształtowania przestrzeni publicznych o wysokiej jakości estetycznej pod względem nawierzchni placów publicznych, zieleni urządzonej, obiektów małej architektury i wnętrz urbanistycznych,
- b) wykreowanie przestrzeni publicznych,
- c) przebudowę i poprawę uzbrojenia terenu w zakresie systemów infrastruktury technicznej.

Wyznacza się **obszary rekultywacji terenów poeksploatacyjnych** w Skrzydłej i Porąbce (tereny kamieniołomów), dla których wskazuje się następujące działania na rzecz rekultywacji:

- a) stopniowe kształtowanie powierzchni terenu, odtwarzanie gleby i szaty roślinnej,
- b) dopuszczenie zmiany sposobu użytkowania terenu z ewentualną możliwością wykorzystania go na cele rekreacyjne.

13. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI I OSUWANIE SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na rysunkach studium (Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz Kierunki zagospodarowania przestrzennego) wyznaczono następujące obszary i tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz osuwania się mas ziemnych:

- **Granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią Q1%**, której przebieg został wskazany na podstawie map zagrożenia powodziowego.
- **Granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią Q10%**, której przebieg został wskazany na podstawie map zagrożenia powodziowego.
- **Granice obszaru wystąpienia powodzi Q0,2%**, której przebieg został wskazany na podstawie map zagrożenia powodziowego.
- **Osuwiska aktywne, okresowo aktywne i nieaktywne oraz tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi**, których lokalizacja została wskazana na podstawie map SOPO (System Osłony Przeciwosuwiskowej PIG-PIB) – w granicach których wprowadza się ograniczenia w zainwestowaniu. Inwestycje położone w zasięgu osuwisk aktywnych, okresowo aktywnych i nieaktywnych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi mogą być realizowane po ustaleniu geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych, zgodnie z przepisami odrębnymi.

Studium nie wprowadza nowej zabudowy w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią Q1% i Q10%. Istnieje natomiast (sporadycznie) w tych obszarach zabudowa historyczna, bądź też zostały wyznaczone w tych obszarach (na podstawie wcześniejszych przesądzeń planistycznych) tereny przeznaczone pod zainwestowanie. W związku z powyższym zaleca się wprowadzenie odpowiednich ustaleń do planów miejscowych odnośnie tych terenów. Wszelka działalność inwestycyjna winna być prowadzona ze świadomością możliwości wystąpienia zagrożenia. Ponadto obecni użytkownicy oraz inwestorzy winni podjąć działania (między innymi w zakresie konstrukcji i formy obiektów), zmierzające do zredukowania ewentualnych strat materialnych i niematerialnych w przypadku wystąpienia powodzi.

Dla budynków lokalizowanych w terenach przeznaczonych pod zainwestowanie, gdzie zabudowa jest dopuszczona, położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), ale poza obszarami, gdzie prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%), należy:

- nie stosować podpiwniczenia,
- wynieść poziom posadzki parteru 0,5 m powyżej rzędnej wody Q1%,
- zabezpieczyć fundamenty przed niszczącym działaniem wody poprzez zastosowanie ciężkiej izolacji przeciwwodnej do rzędnej zwierciadła wody Q1%,

- stosować na budynkach na poziomie parteru materiałów budowlanych odpornych na działanie wody (materiały ceramiczne, betony, materiały pochodzenia mineralnego, z dodatkami uszczelniającymi itp.),
- stosować zabezpieczenia przed przepływem zwrotnym ścieków z sieci kanalizacyjnej,
- obiekty małej architektury oraz obiekty sportowe i rekreacyjne realizować w sposób trwale związany z gruntem.

Ponadto na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią wszelkie obiekty małej architektury oraz obiekty sportowe i rekreacyjne należy realizować w sposób trwale związany z gruntem.

Studium ogranicza wprowadzanie nowej zabudowy na osuwiskach oraz terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi. W przypadku osuwisk aktywnych nie wprowadza się nowych terenów zabudowy. Możliwa jest jedynie realizacja zabudowy na terenach przeznaczonych pod zabudowę we wcześniejszych opracowaniach planistycznych. Natomiast w przypadku osuwisk okresowo aktywnych, nieaktywnych oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi lokalizacja nowej zabudowy jest możliwa jedynie w przypadku wprowadzenia do ustaleń planów miejscowych zapisów związanych z wyeliminowaniem lub istotnym ograniczeniem zagrożenia osuwiskowego. W każdym przypadku realizacja inwestycji powinna być poprzedzona ustaleniem geotechnicznych warunków posadowienia obiektów budowlanych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.

14. OBSZARY I TERENY GÓRNICZE, UDOKUMENTOWANE ZŁOŻA KOPALIN

Na obszarze Gminy Dobra w miejscowościach Porąbka i Skrzydlina występują udokumentowane złoża piaskowca wymienione w tabeli 26. Dla celów eksploatacji tych złóż wyznaczono szereg terenów i obszarów górniczych. Aktualne obszary i tereny górnicze zestawiono w poniższej tabeli, a granice udokumentowanych złóż kopalin oraz terenów i obszarów górniczych przedstawiono na rysunku studium.

Tabela 26. Tereny i obszary górnicze w Gminie Dobra (stan na 2023 rok)

Przestrzeń górnicza	Typ	Nr w rejestrze	Złoże
Porąbka II	Teren Górniczy	10-6/4/229	Porąbka 1
	Obszar Górniczy	10-6/4/229	Porąbka 1
Skrzydlna IV	Teren Górniczy	10-6/3/217a	Skrzydlna
	Obszar Górniczy	10-6/3/217a	Skrzydlna
Porąbka II	Teren Górniczy	10-6/1/55a	Porąbka
	Obszar Górniczy	10-6/1/55a	Porąbka
Skrzydlna V	Teren Górniczy	10-6/3/216a	Skrzydlna 1
	Obszar Górniczy	10-6/3/216a	Skrzydlna 1
Skrzydlna VI	Teren Górniczy	10-6/5/439	Skrzydlna 2

	Obszar Górniczy	10-6/5/439	Skrzydlna 2
Skrzydlna III	Teren Górniczy	10-6/5/418	Skrzydlna 3
	Obszar Górniczy	10-6/5/418	Skrzydlna 3

Źródło: System MIDAS PIG-PIB

Obszar zlokalizowany w granicach terenu górniczego „Porąbka II” znajduje się w strefie możliwych szkodliwych wpływów z tytułu prowadzenia eksploatacji złoża z wykorzystaniem robót strzałowych.

15. POTENCJALNE OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA I TERENY ZAMKNIĘTE

15.1. OBSZARY OGRANICZONEGO UŻYTKOWANIA

Na podstawie analizy istniejącego stanu zainwestowania oraz w związku z realizacją przyjętych kierunków zagospodarowania przestrzennego przewiduje się, że jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej, albo z przeglądu ekologicznego wyniknie, iż mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem realizacji obiektu, następujące istniejące obiekty na obszarze Gminy Dobra będą mogły wymagać ustanowienia obszarów ograniczonego użytkowania:

- istniejąca linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji GPZ Myślenice (MSN) - GPZ Stróża (STZ) - GPZ Łososina (LSS);
- planowana budowa linii zasilającej planowaną stację elektroenergetyczną 110/15kV Mszana Dolna relacji GPZ Stróża (STZ) – GPZ Mszana Dolna.

15.2. TERENY ZAMKNIĘTE

Na obszarze Gminy Dobra występują tereny zamknięte określone w przepisach odrębnych. Są nimi tereny pod linią kolejową Chabówka – Nowy Sącz, wraz z terenami przystanków kolejowych. Linia ta jest obecnie wykorzystywana jedynie sporadycznie (jako atrakcja turystyczna dla przejazdów pociągu „retro” ze skansenu kolejowego w Chabówce).

W sąsiedztwie terenów zamkniętych kolejowych obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych z zakresu transportu kolejowego.

16. UZASADNIENIE PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ - SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Niniejszy dokument jest formalnie drugą edycją **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra**. W 2023 r. uchwalono *Zmianę nr 1 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra* dotyczącą wyznaczenia nowego jednego obszaru przeznaczonego pod lokalizację obiektów związanych z kultem religijnym w granicach miejscowości Stróża (Uchwała Nr LIII/353/23 Rady Gminy Dobra z dnia 23 marca 2023 r.).

Obowiązek sporządzenia i uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 roku *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz.U. z 2023 r. poz. 977, 1506 i 1597).

Opracowanie dokumentu studium stanowi realizację Uchwały Nr XL/275/22 z dnia 13 kwietnia 2022 roku Rady Gminy Dobra *w sprawie przystąpienia do Zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra*.

Zmiana Studium otrzymuje nową treść i formę, a zakres nowego dokumentu spełnia wymagania:

- ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 27 marca 2003 roku (Dz.U. z 2023 r. poz. 977, 1506 i 1597);
- rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. 2021, poz. 2405).

Wszystkie czynności związane ze sporządzeniem projektu Zmiany studium zostały przeprowadzone zgodnie z zakresem i trybem określonym w w/w ustawie *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* w jej brzmieniu sprzed 24 września 2023 r., gdyż na podstawie art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. *o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688) do sporządzania niniejszej zmiany studium miały zastosowanie przepisy ustawy *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* sprzed nowelizacji wprowadzonej ww. ustawą z 7 lipca 2023 r., bowiem Wójt Gminy Dobra wystąpił o opinie i uzgodnienia do projektu zmiany studium przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej.

Ustalenia nowej edycji studium podporządkowane zostały priorytetowi tworzenia regulacji odnoszących się stricte do problematyki zagospodarowania przestrzennego, przy ograniczeniu do niezbędnego minimum ustaleń o charakterze operacyjnym, których miejscem jest *Strategia Rozwoju Gminy* oraz wynikające z niej programowe działania oraz inne dokumenty polityk sektorowych.

Uwydatnienie roli studium, jako niezbędnego dokumentu planistycznego w procesie tworzenia aktów prawa miejscowego, skutkuje koniecznością określenia w studium kierunków zmian przeznaczenia terenów, ustalenia wytycznych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz zasadą, że w wypadku sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego projekt tego planu musi być zgodny ze studium.

Weryfikacja dotychczasowej polityki przestrzennej samorządu wywołana została szeregiem innych uwarunkowań, m.in.:

- koniecznością uwzględnienia w dokumentach planistycznych przepisów nowelizowanych ustaw powiązanych z zagospodarowaniem przestrzennym, a w szczególności: ustawy *Prawo Wodne*, ustaw dotyczących środowiska: *Prawo ochrony środowiska*, *Ustawa o ochronie przyrody*, *Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* itp.;
- wejściem w obieg prawny dokumentów, których ustalenia winny być uwzględnione w studium lub wiążące przy jego sporządzaniu (m.in. *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego 2018 r.*);
- przyjęciem *Strategii Rozwoju Gminy Dobra na lata 2024-2035 (Uchwała nr LXV/443/24 Rady Gminy Dobra z dnia 29 kwietnia 2024 roku)* oraz innych dokumentów i programów, wymagających koordynacji działań dla osiągnięcia założonych celów.

Kształt niniejszego dokumentu został zdeterminowany:

- rozstrzygnięciami organu sporządzającego studium w sprawie rozpatrzenia wniosków, złożonych na zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania niniejszej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- faktem funkcjonowania w obiegu prawnym obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra i jego licznych zmian, co miało zasadniczy wpływ na przyjęte w studium rozwiązania przestrzenne.

Rozstrzygnięć dotyczących kształtowania i rozwoju polityki przestrzennej w niniejszym studium dokonano przy uwzględnieniu zasad określonych w art. 1 *ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, przyjmując ład przestrzeny i zrównoważony rozwój jako podstawę tych działań, respektowaniu zasad konstytucyjnych, w tym ochrony własności oraz zasady proporcjonalności.

W terminie określonym w ogłoszeniu o przystąpieniu do zmiany studium złożono do tej zmiany 147 wniosków dotyczących 306 działek ewidencyjnych. Łączna powierzchnia działek ewidencyjnych objętych wnioskami wyniosła 133,36 ha. Z kolei w terminie określonym w ogłoszeniu o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany studium złożono do tej zmiany 173 wnioski dotyczące 338 działek ewidencyjnych. Łączna powierzchnia działek ewidencyjnych objętych wnioskami złożonymi na etapie pierwszego wyłożenia wyniosła 149,07 ha.

Mając na uwadze, że w opracowaniu *Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę (2022 r.)* sporządzonym dla potrzeb niniejszego studium, określono potrzeby lokalizacji nowej **zabudowy mieszkaniowej** na poziomie **108,3 ha** (w tym w ramach zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej) oraz **6 ha** nowych terenów pod **zabudowę usługową**, nie wszystkie ze złożonych wniosków mogły zostać rozpatrzone zgodnie z intencjami poszczególnych wnioskodawców. Wobec powyższych postulatów zgłoszonych przez właścicieli bądź użytkowników wieczystych nieruchomości oraz decyzji o uwzględnieniu znacznej części z nich, głównym kierunkiem w polityce przestrzennej gminy jest:

- dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej, mieszkaniowo-usługowej, usługowej w terenach dotychczas wyznaczonych pod te funkcje w planie miejscowym i jego zmianach oraz w nowych terenach przeznaczonych do zabudowę w niniejszym studium.

Pozostałe kierunki to:

- wzmocnianie funkcji centrum administracyjnego i usługowego gminy w miejscowości Dobra;

- kreowanie lokalnych centrów usługowych w poszczególnych miejscowościach gminy a w szczególności w Dobrej, Skrzydłej i w Jurkowie;
- urządzenie przestrzeni publicznych w ramach centrum administracyjnego i usługowego w miejscowości Dobra oraz w miarę potrzeb w pozostałych miejscowościach gminy;
- wyznaczenie nowych obszarów zapewniających przyszły rozwój gospodarczy gminy Dobra;
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości, stworzenie nowych miejsc dla rozwoju produkcji (w tym szczególnie przemysłu drzewnego);
- umożliwienie lokalizacji, w ramach terenów przeznaczonych w studium pod zabudowę mieszkaniową i usługową, różnego rodzaju nieuciążliwej działalności gospodarczej;
- ochrona przed zabudową i zainwestowaniem terenów najbardziej eksponowanych widokowo – (szczytów, polan) poprzez ustanowienie stref ochrony widokowej, dla których szczegółowe zasady ochrony winny zostać sprecyzowane w planach miejscowych;
- wykorzystanie atrakcyjnych krajobrazowo terenów Gminy Dobra dla rozwoju usług turystyki i rekreacji na obszarze gminy,
- dalsze uzupełnianie i rozbudowa systemów infrastruktury komunikacyjnej i technicznej,
- poprawa dostępności gminy ze szczególnym uwzględnieniem małopolskich biegunów rozwoju (Kraków, Nowy Sącz, Limanowa, Mszana Dolna).

Opracowana *Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobra* utrzymuje dotychczasowe cele zagospodarowania przestrzennego gminy.

Celem głównym rozwoju przestrzennego gminy jest:

„Stały wzrost standardów życia mieszkańców gminy w oparciu o racjonalne wykorzystanie zasobów gminy zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju”,

jak również niniejsze studium powiela wizję i misję rozwoju zawartą w *Strategii Rozwoju Gminy na lata 2024-2035*:

„Gmina Dobra przyjazną gminą do zamieszkania i odwiedzenia, wykorzystująca swoje korzystne położenie względem biegunów rozwoju, a także walory krajobrazowe dla wysokiej jakości życia oraz rozwoju turystyki, rolnictwa i mieszkalnictwa; podkreślająca swoją tożsamość kulturową i historyczną”;

„Inicjowanie i koordynowanie działań zmierzających do sukcesywnego podnoszenia jakości życia mieszkańców Dobrej i ożywienia gospodarczego, przy jednoczesnym poszanowaniu posiadanych zasobów”.

Do niniejszego dokumentu studium zostały wprowadzone zapisy odnośnie do sposobu prowadzenia komunikacji ponadlokalnej i rozwoju komunikacji lokalnej, infrastruktury technicznej oraz rozszerzenie granic terenów przeznaczonych pod rozwój mieszkalnictwa, usług, przemysłu.

Zakłada się, że w studium zostały wyznaczone nowe tereny budowlane, zaspokajające na stosunkowo długi okres potrzeby rozwoju Gminy Dobra. W związku z powyższym przyjmuje się za możliwe etapowe uruchamianie terenów przewidzianych w studium do zabudowy – w zależności od zgłaszanych potrzeb inwestycyjnych oraz możliwości wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.